

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

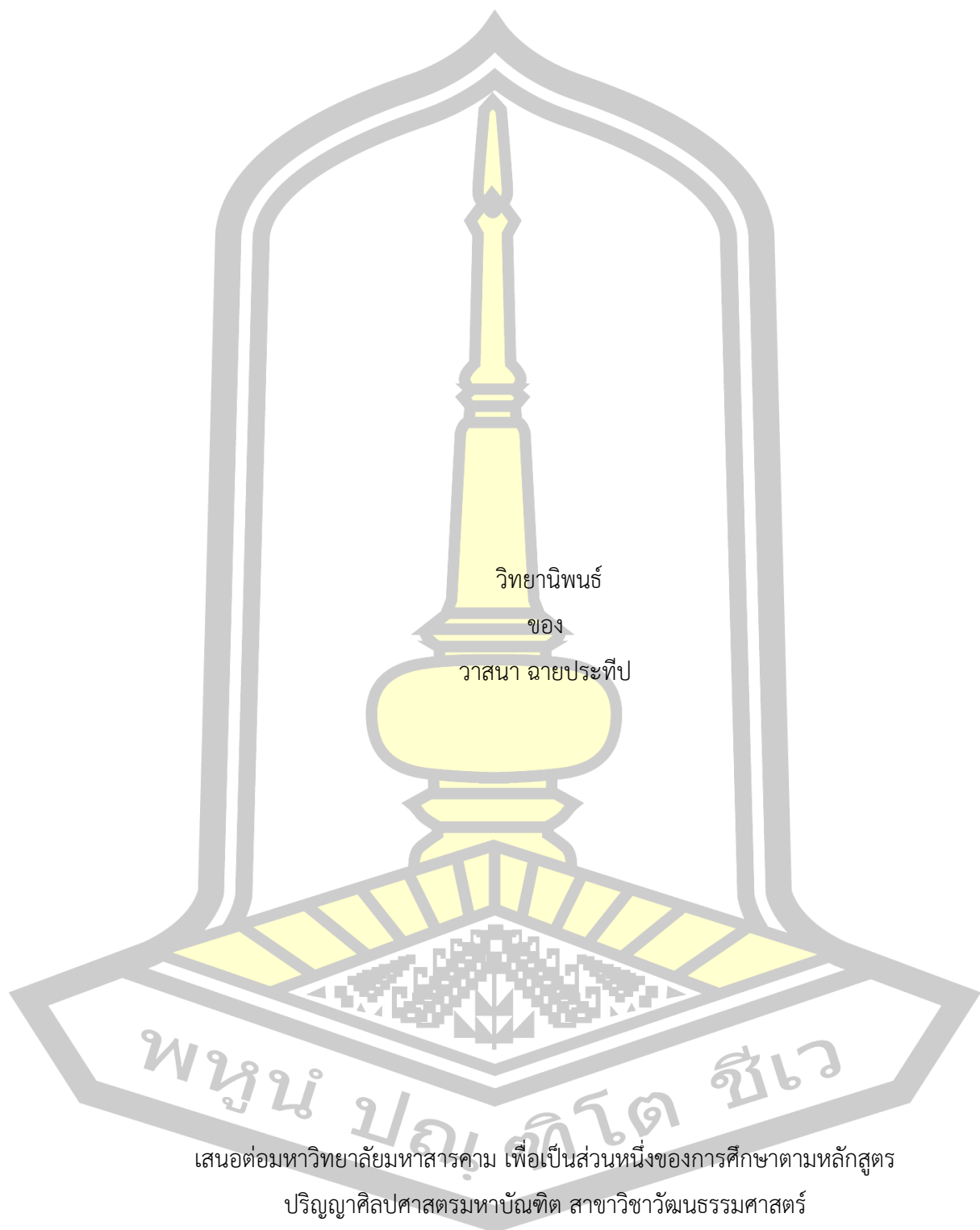
วิทยานิพนธ์
ของ
วาสนา ฉายประทีป

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์

ธันวาคม 2566

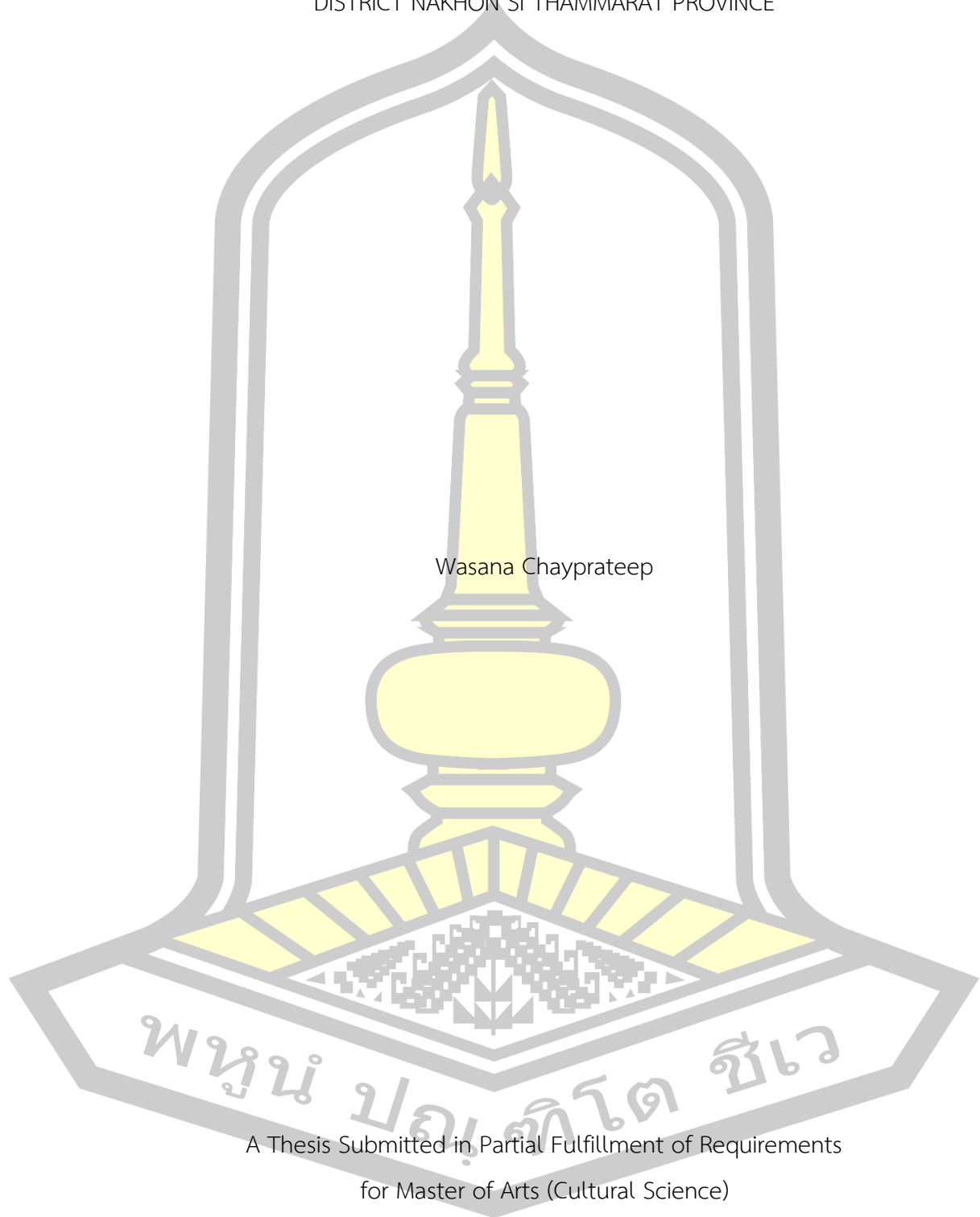
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

THE DEVELOPMENT OF PRODUCT OF THE TRICOLOR BATIK GROUP PAK PHANANG
DISTRICT NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

Wasana Chayprateep

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Arts (Cultural Science)

December 2023

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางวาสนา ฉายประทีป
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วัฒนธรรมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(อ. ดร. รุติศักดิ์ เวชกามา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. พันส์ โพธิ์ปัติ)

.....กรรมการ

(รศ. ดร. ศาสตรา เหล่าอรรค)

.....กรรมการ

(รศ. ดร. ชีระพงษ์ มีไธสง)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(ผศ. ดร. พิระ พันลูกท้าว)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรม
ศาสตร์

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช		
ผู้วิจัย	วาสนา ฉายประทีป		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พันธ์ โพธิ์บัติ		
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	วัฒนธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2566

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบันและปัญหาของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) รูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช 3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสาร และเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสังเกต สัมภาษณ์ ประชุมเชิงปฏิบัติการจากกลุ่มประชากรคัดเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 46 คน

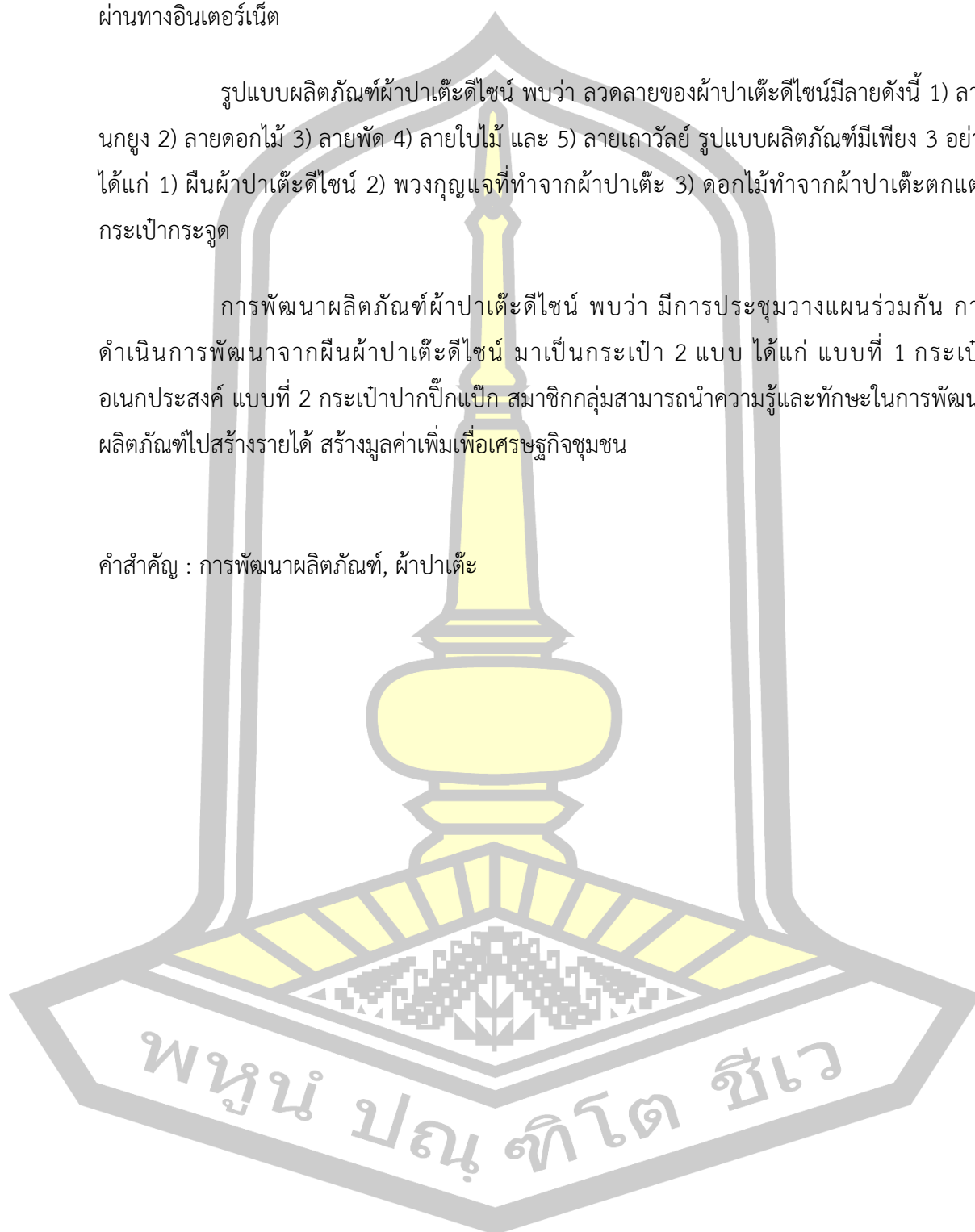
ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า 1) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ สมาชิกกลุ่มไม่มีทักษะด้านการออกแบบ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ ขาดความรู้และทักษะของผู้บริโภคทำให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม่มีรูปแบบที่หลากหลาย แนวทาง ควรมีวิทยากรในการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ เรื่องผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้มีความหลากหลาย 2) ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา ขาดการถ่ายทอดองค์ความรู้ การพิมพ์ผ้า จากรุ่นสู่รุ่นเนื่องจากไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ แนวทาง ควรมีการจัดอบรมระยะสั้นให้กับผู้สนใจ และโรงเรียนที่อยู่ภายในอำเภอ 3) ด้านงบประมาณสนับสนุน หน่วยงานของภาครัฐ ไม่มีงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ที่จะจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ ทำให้ขาดความต่อเนื่อง แนวทาง หน่วยงานของภาครัฐ ควรมีงบประมาณสนับสนุน จัดวิทยากรมาให้ความรู้เรื่องการออกแบบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย 4) ด้านการตลาด ทางกลุ่มไม่มีความรู้เรื่องการตลาด และไม่ได้สำรวจความต้องการของผู้บริโภค แนวทาง กลุ่มควรมีการสำรวจความต้องการของผู้บริโภค เพื่อจะได้ผลิตผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค และมีช่องทางการจำหน่ายสินค้า 5) ด้านการประชาสัมพันธ์ กลุ่มไม่มีเครือข่าย ขาดการเชื่อมโยงที่ดีกับแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประชาสัมพันธ์สินค้า แนวทาง ควรมีการสร้างเครือข่าย มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อออนไลน์ เช่น

เพจFacebook, LINE, TikTok, YouTube เพื่อให้ผู้บริโภครับรู้ข้อมูลข่าวสาร และช่องทางการสั่งซื้อผ่านทางอินเทอร์เน็ต

รูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ พบว่า ลวดลายของผ้าปาเต๊ะดีไซน์มีลายดังนี้ 1) ลายนกยูง 2) ลายดอกไม้ 3) ลายพัด 4) ลายใบไม้ และ 5) ลายเถาวัลย์ รูปแบบผลิตภัณฑ์มีเพียง 3 อย่าง ได้แก่ 1) ผืนผ้าปาเต๊ะดีไซน์ 2) พวงกุญแจที่ทำจากผ้าปาเต๊ะ 3) ดอกไม้ทำจากผ้าปาเต๊ะตกแต่งกระเป๋ากระจุย

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ พบว่า มีการประชุมวางแผนร่วมกัน การดำเนินการพัฒนาจากผืนผ้าปาเต๊ะดีไซน์ มาเป็นกระเป๋า 2 แบบ ได้แก่ แบบที่ 1 กระเป๋าอเนกประสงค์ แบบที่ 2 กระเป๋าปากปักปัก สวมชิกกลุ่มสามารถนำความรู้และทักษะในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไปสร้างรายได้ สร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อเศรษฐกิจชุมชน

คำสำคัญ : การพัฒนาผลิตภัณฑ์, ผ้าปาเต๊ะ

TITLE	THE DEVELOPMENT OF PRODUCT OF THE TRICOLOR BATIK GROUP PAK PHANANG DISTRICT NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE		
AUTHOR	Wasana Chayprateep		
ADVISORS	Assistant Professor Phanat Photibat , Ph.D.		
DEGREE	Master of Arts	MAJOR	Cultural Science
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2023

ABSTRACT

This thesis aimed to investigate the current situation and issues faced by the three-color fabric group in Pak Phanang District, Nakhon Si Thammarat Province, the design patterns of three-color fabric products in the same group, and the development of three-color fabric products in the same group. The researcher employed a qualitative research approach, involving document analysis and field data collection through observations, interviews, and practical workshops with a selected population of 46 individuals. This population included knowledgeable members, practitioners, and stakeholders.

The research findings revealed the following issues with the current situation and development of the three-color fabric group in Pak Phanang District, Nakhon Si Thammarat Province: 1) Product Design: group members lack design skills, resulting in a lack of product variety. There was a need for expertise in product design to diversify product offerings. Training and education programs should be organized to enhance knowledge about designing products that meet consumer demands. 2) Knowledge Transfer: the transfer of traditional knowledge in fabric painting is inadequate, as there is a lack of utilization of free time for this purpose. Short-term training programs were recommended for individuals interested in learning these skills, including schools within the district. 3) Budget Support: government agencies do not consistently allocate budgets for product design training, leading to a lack of continuity. Government organizations should consider

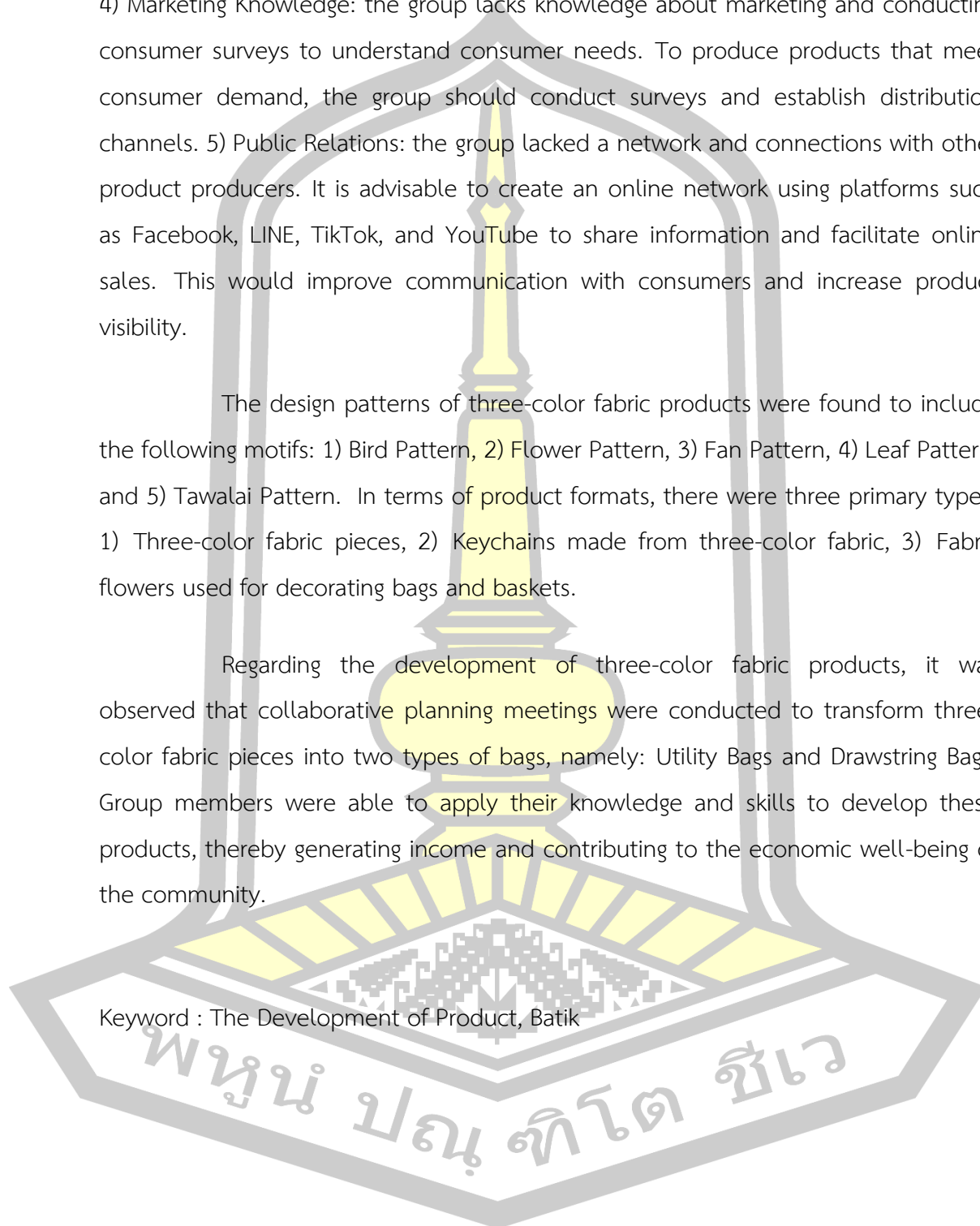
providing budget support for training in product design to promote product diversity.

4) Marketing Knowledge: the group lacks knowledge about marketing and conducting consumer surveys to understand consumer needs. To produce products that meet consumer demand, the group should conduct surveys and establish distribution channels. 5) Public Relations: the group lacked a network and connections with other product producers. It is advisable to create an online network using platforms such as Facebook, LINE, TikTok, and YouTube to share information and facilitate online sales. This would improve communication with consumers and increase product visibility.

The design patterns of three-color fabric products were found to include the following motifs: 1) Bird Pattern, 2) Flower Pattern, 3) Fan Pattern, 4) Leaf Pattern, and 5) Tawalai Pattern. In terms of product formats, there were three primary types: 1) Three-color fabric pieces, 2) Keychains made from three-color fabric, 3) Fabric flowers used for decorating bags and baskets.

Regarding the development of three-color fabric products, it was observed that collaborative planning meetings were conducted to transform three-color fabric pieces into two types of bags, namely: Utility Bags and Drawstring Bags. Group members were able to apply their knowledge and skills to develop these products, thereby generating income and contributing to the economic well-being of the community.

Keyword : The Development of Product, Batik

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก อาจารย์ ดร.ฐิติศักดิ์ เวชกามา ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ศาสตรา เหล่า อรรคะ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนัส โพธิ์บัติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ให้คำปรึกษาข้อคิด คำแนะนำตลอดจนแก้ไขสิ่งที่บกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์พิเศษ ดร. บุปผาชาติ อุปถัมภ์นรากร ซึ่งได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะ และเป็นกำลังใจที่มีค่าอย่างยิ่งสำหรับผู้วิจัย ตั้งแต่เริ่มศึกษาจนกระทั่งสำเร็จเป็นงานวิจัยที่สมบูรณ์

ที่สำคัญผู้วิจัยไม่สามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงไปได้ หากไม่ได้รับการช่วยเหลือจากสมาชิกกลุ่มผ้าป่าเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช และบุคลากรสำนักงานการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูล และเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยเข้าสังเกตการณ์มาโดยตลอด และให้ความร่วมมือจนทำให้การวิจัยสำเร็จไปได้ด้วยดี ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิ หัวหน้าส่วนราชการ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน รวมถึงองค์กรส่วนราชการ ภาคเอกชนและทุก ๆ ท่านที่ไม่สามารถกล่าวนามได้ทั้งหมดที่ท่านได้สละเวลาให้ความรู้ให้คำแนะนำให้สัมภาษณ์และเวลามีค่า ผู้วิจัยขอถือโอกาสนี้ขอขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง

กราบขอบพระคุณคุณพ่อปราโมทย์ ศรีเทพ และคุณแม่อาภรณ์ ศรีเทพ ที่ให้ชีวิตและคอยปลุกฝังผู้วิจัยในการทำงานส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาและมีชีวิตที่ดีงาม

ขอขอบคุณคุณค่าและประโยชน์ที่พึงได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบบวงสาพระคุณ บิดา มารดา และบูรพาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้ ความคิด อบรมสั่งสอนให้มีปัญญาและคุณธรรม ซึ่งเป็นเครื่องชี้นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนสำคัญในการรักษาและต่อยอดผลิตภัณธ์ผ้าป่าเต๊ะดีไซน์ ที่สวยงาม สร้างสรรค์ และมีคุณค่าให้ลูกหลานได้สืบทอดในชีวิตประจำวันสืบไป

วาสนา ฉายประทีป

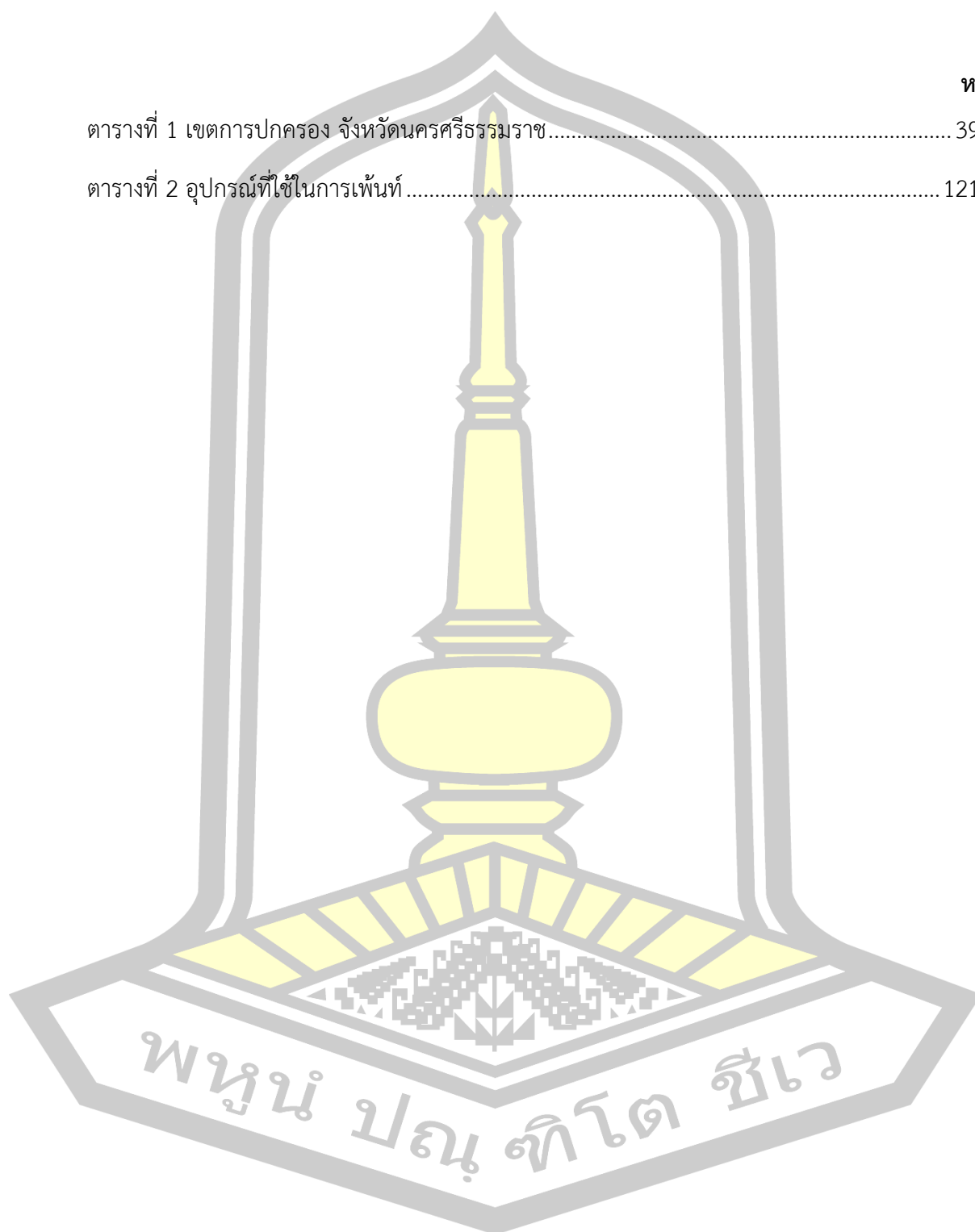
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
คำถามของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
สภาพทั่วไปของภาคใต้.....	7
ความรู้เกี่ยวกับผ้าปาเต๊ะ.....	21
กฎหมายและนโยบายของรัฐ.....	28
บริบทพื้นที่ทำการวิจัย.....	35
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	98
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	109

ขอบเขตในการวิจัย.....	109
วิธีดำเนินการวิจัย	111
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	116
ตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันและปัญหาของกลุ่มผ้าป่าเตี้ยสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช	116
ตอนที่ 2 รูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าป่าเตี้ยดีไซน์ ของกลุ่มผ้าป่าเตี้ยสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช	118
ตอนที่ 3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าป่าเตี้ยดีไซน์ ของกลุ่มผ้าป่าเตี้ยสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช	125
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	149
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	149
สรุปผล	149
อภิปรายผล.....	151
ข้อเสนอแนะ	155
บรรณานุกรม.....	157
ภาคผนวก.....	165
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....	166
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	171
ภาคผนวก ค บริบทพื้นที่ กลุ่มผ้าป่าเตี้ยสามสี ตำบลปากพนังฝั่งตะวันออก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช	192
ประวัติผู้เขียน.....	202

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 เขตการปกครอง จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	39
ตารางที่ 2 อุปกรณ์ที่ใช้ในการพิมพ์.....	121

สารบัญภาพ

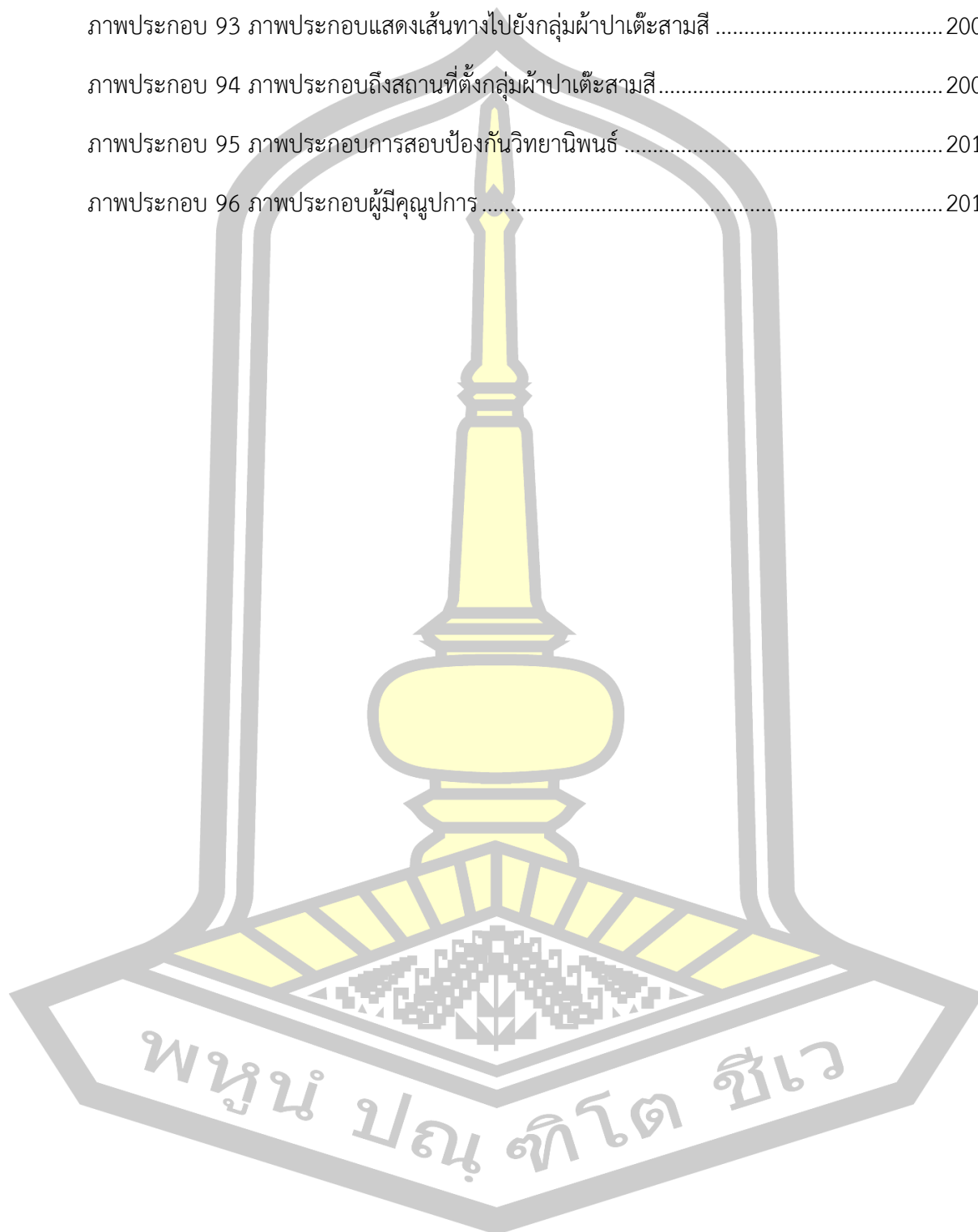
	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ภาพประกอบ 2 แผนที่ประเทศไทยแสดงพื้นที่ภาคใต้	20
ภาพประกอบ 3 แผนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช	38
ภาพประกอบ 4 แผนที่อำเภอปากพนัง.....	50
ภาพประกอบ 5 ประตुरะบายน้ำอุทกวิทยาประสิทธิ์	53
ภาพประกอบ 6 แหล่งตะลุมพุก.....	54
ภาพประกอบ 7 ตลาดย้อนยุคปากพนัง	55
ภาพประกอบ 8 ตลาด 100 ปี เมืองปากพนัง.....	55
ภาพประกอบ 9 โรงสีเก่าปากพนัง และอนุสาวรีย์ปล่องโรงสีข้าวโบราณ	56
ภาพประกอบ 10 คอนโดนกนางแอ่น	57
ภาพประกอบ 11 คณะกรรมการกลุ่มผ้าป่าเตี้ยสามสี	59
ภาพประกอบ 12 ผืนผ้าป่าเตี้ยลายนกยูง.....	118
ภาพประกอบ 13 ผืนผ้าป่าเตี้ยลายดอกไม้ม.....	119
ภาพประกอบ 14 ผืนผ้าป่าเตี้ยลายพัด.....	119
ภาพประกอบ 15 ผืนผ้าป่าเตี้ยลายใบไม้.....	119
ภาพประกอบ 16 ผืนผ้าป่าเตี้ยลายเถาวัลย์.....	120
ภาพประกอบ 17 ผ้าป่าเตี้ยที่พันธ์สี่อะคลิลิค และสี่ากเพชร.....	123
ภาพประกอบ 18 ผ้าป่าเตี้ยดีไซน์.....	123
ภาพประกอบ 19 พวงกุญแจที่ทำจากผ้าป่าเตี้ย.....	124
ภาพประกอบ 20 ดอกไม้ที่ทำจากผ้าป่าเตี้ย ตกแต่งกระเป๋ากะจูด.....	124

ภาพประกอบ 21 ผู้วิจัยและสมาชิกได้ร่วมสนทนากลุ่ม และสรุปความต้องการพัฒนารูปแบบ ผลิตภัณฑ์.....	126
ภาพประกอบ 22 ผ้าปาเต๊ะดีไซน์.....	127
ภาพประกอบ 23 ผ้าซับใน.....	127
ภาพประกอบ 24 ผ้าสาหลาว.....	128
ภาพประกอบ 25 ไย้อัดกาวหน้าเดียว.....	128
ภาพประกอบ 26 กระดาษตัดแบบกระเป๋า.....	128
ภาพประกอบ 27 คัตเตอร์.....	129
ภาพประกอบ 28 ที่รองตัดกระดาษ.....	129
ภาพประกอบ 29 ดินสอ.....	129
ภาพประกอบ 30 แบบกระเป๋าสองช่อง.....	130
ภาพประกอบ 31 แบบกระเป๋าลูกปัด.....	130
ภาพประกอบ 32 ไม้บรรทัด ขนาด 18,24 นิ้ว.....	130
ภาพประกอบ 33 เข็มหมุดหัวโต.....	131
ภาพประกอบ 34 เข็มหมุดยัดผ้า.....	131
ภาพประกอบ 35 เข็มสอย เบอร์ 8.....	131
ภาพประกอบ 36 ด้ายหลากสี.....	132
ภาพประกอบ 37 กรรไกร.....	132
ภาพประกอบ 38 เตารีด.....	132
ภาพประกอบ 39 ปากกระเป๋า.....	133
ภาพประกอบ 40 สายโซ่คล้องกระเป๋า.....	133
ภาพประกอบ 41 จักรเย็บผ้าแบบพกพา.....	133
ภาพประกอบ 42 คลิปตัดด้าย.....	134
ภาพประกอบ 43 ปากกาเขียนผ้า.....	134

ภาพประกอบ 44 ผู้วิจัยและสมาชิก เรียนรู้ภาคทฤษฎี	135
ภาพประกอบ 45 ผืนผ้าปาเต๊ะดีไซน์	135
ภาพประกอบ 46 ตัดผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ตามแบบ	136
ภาพประกอบ 47 ตัดใยอัดขาว ตามแบบ	136
ภาพประกอบ 48 ตัดผ้าสาหลูขาว.....	136
ภาพประกอบ 49 รีดผ้าตัวนอกและตัวในให้เรียบ	137
ภาพประกอบ 50 รีดผ้าอัดกับผ้าสาหลูขาว แล้วตัดตามแบบ	137
ภาพประกอบ 51 รีดผ้าสาหลูขาวติดกับผ้าตัวใน.....	137
ภาพประกอบ 52 ภาพประกอบที่ 52 ทำสายกระเป๋า	138
ภาพประกอบ 53 การวางสายกระเป๋านบนผ้าตัวนอก.....	138
ภาพประกอบ 54 ตัวนอกกระเป๋า.....	138
ภาพประกอบ 55 เย็บด้านกว้างของก้นกระเป๋า	139
ภาพประกอบ 56 การเย็บตัวในกระเป๋าด้วยผีจักร	139
ภาพประกอบ 57 การนำตัวในกระเป๋าวางประกบกับตัวนอกของกระเป๋า.....	139
ภาพประกอบ 58 การใช้เข็มและจักร	140
ภาพประกอบ 59 การใช้เข็มเย็บปิดก้นกระเป๋า	140
ภาพประกอบ 60 การเย็บขอบกระเป๋า.....	140
ภาพประกอบ 61 ตั๊นแบบกระเป๋าเนกประสงค์	141
ภาพประกอบ 62 ผ้าปาเต๊ะดีไซน์	142
ภาพประกอบ 63 ตัดผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ตามแบบ	142
ภาพประกอบ 64 ตัดใยอัดขาว ตามแบบ	142
ภาพประกอบ 65 ตัดผ้าสาหลูขาว ตามแบบ	143
ภาพประกอบ 66 การรีดผ้าตัวนอก ตัวใน	143
ภาพประกอบ 67 การรีดผ้ากับผ้าสาหลูขาว ใยอัดขาว.....	143

ภาพประกอบ 68 การรีดผ้าตัวในกับผ้าสาหลาว และตัดตามแบบ	144
ภาพประกอบ 69 การเย็บส่วนล่างและด้านข้าง.....	144
ภาพประกอบ 70 การเย็บตัวในด้วยฝีจักร	144
ภาพประกอบ 71 การวางตัวในประกบกับตัวนอกของกระเป๋	145
ภาพประกอบ 72 การเนาปากกระเป๋	145
ภาพประกอบ 73 การตัดขอบปากกระเป๋	145
ภาพประกอบ 74 วิธีการกลับลายกระเป๋ด้านในออกด้านนอก	146
ภาพประกอบ 75 การเก็บปากกระเป๋	146
ภาพประกอบ 76 การเย็บหูกระเป๋และยึดปากปักปัก	146
ภาพประกอบ 77 การเก็บขอบกระเป๋.....	147
ภาพประกอบ 78 ต้นแบบกระเป๋ปากปักปัก	147
ภาพประกอบ 79 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี	193
ภาพประกอบ 80 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี	193
ภาพประกอบ 81 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี	194
ภาพประกอบ 82 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี	194
ภาพประกอบ 83 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี	195
ภาพประกอบ 84 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี	195
ภาพประกอบ 85 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี	196
ภาพประกอบ 86 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี	196
ภาพประกอบ 87 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี	197
ภาพประกอบ 88 ภาพประกอบถึงสถานที่ตั้งกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี	197
ภาพประกอบ 89 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี	198
ภาพประกอบ 90 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี	198
ภาพประกอบ 91 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี	199

ภาพประกอบ 92 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี	199
ภาพประกอบ 93 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี	200
ภาพประกอบ 94 ภาพประกอบถึงสถานที่ตั้งกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี.....	200
ภาพประกอบ 95 ภาพประกอบการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์	201
ภาพประกอบ 96 ภาพประกอบผู้มีคุณูปการ	201

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ผ้าเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่ใช้ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เป็นภูมิปัญญาที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ในสังคมเกษตรกรรมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งพบเห็นในรูปแบบของผ้าทอที่มีปรากฏอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศไทย แต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างกันออกไปตามภูมิศาสตร์ และสภาพปัจจุบัน และปัญหาของท้องถิ่นนั้น ๆ ผ้าที่ทอขึ้นสามารถพัฒนาเป็นสินค้าสร้างรายได้ให้กับผู้ผลิต และนำมาใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน ได้แก่ การใช้ในพิธีกรรม ประเพณี หรือการใช้สวมใส่ที่บ่งบอกถึงฐานะทางสังคม นอกจากนี้การทอผ้าสะท้อนถึงภูมิปัญญาที่มีคุณค่า ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตของคนไทยที่มีความงดงามเป็นเอกลักษณ์แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ ความชำนาญ ค่านิยม และทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ประเทศไทยได้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ภูมิภาค ซึ่งมีวัฒนธรรมการแต่งกายด้วยผ้าทอที่แตกต่างกันมีปรากฏ ดังนี้ ภาคเหนือ ได้แก่ ผ้าจกแม่แจ่ม ผ้ายกมุกกลับแล ผ้าไหมยกดอกลำพูน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ผ้าหางกระรอก ผ้ามัดหมี่ตีนแดง ผ้าขิด ภาคกลาง ได้แก่ ผ้ายกมุกไทยวน จังหวัดสระบุรี ผ้าจกไทยวน จังหวัดราชบุรี ภาคใต้ ได้แก่ ผ้าจวนตานี ผ้าพุมเรียง ผ้ายกเมืองนคร และผ้าทอนาหมื่นศรี เป็นต้น จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่าผ้าในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทยมีความแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับสภาพบริบทและวัฒนธรรมของพื้นที่นั้น ๆ ในการนุ่งห่มและประโยชน์ใช้สอยอื่น ๆ

ภาคใต้เป็นภูมิภาคหนึ่งของประเทศไทยที่มีดินแดนอยู่ท่ามกลางธรรมชาติอุดมไปด้วยภูเขาป่าไม้ มีลักษณะเป็นคาบสมุทร ทอดตัวจากเหนือสู่ใต้ มีทะเลขนานทั้งสองด้าน ได้แก่ ฟังตะวันออกเป็นอ่าวไทยและฝั่งตะวันตกเป็นทะเลอันดามัน ทำให้ภาคใต้ในอดีตมีโอกาสดิตต่อค้าขายกับกลุ่มชนต่างแดนที่เดินทางโดยเรือสินค้าผ่านเส้นทางทางทะเล เช่น จีน อินเดีย ที่เป็นคู่ค้าขายสำคัญและด้วยลักษณะของสังคมภาคใต้เป็นสังคมเปิด ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนผสมผสานทางวัฒนธรรม ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนสินค้า จึงเกิดการหลั่งไหลและผสมผสานทางวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย ตามกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ในภาคใต้จำแนกออกเป็นชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม ชาวไทยเชื้อสายจีนและชนกลุ่มน้อย แต่ละกลุ่มจะมีรูปแบบการแต่งกายที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นที่แตกต่างกันไปทั้งนี้วัฒนธรรมการแต่งกายของคนภาคใต้คงความเป็นเอกลักษณ์สะท้อนถึงวัฒนธรรม ลวดลายผ้าที่แสดงถึงความเป็นผืนถิ่นได้อย่างสมบูรณ์ (ณัฐชนา นวลยัง, 2562: 15) ซึ่งเป็นการแต่งกายที่ไม่เหมือนกับคนภาคอื่น ๆ และใช้ผ้าหลายประเภทมีทั้งผ้าฝ้าย ผ้าแพร ผ้าเขียนลายเทียน ผ้ามัด-ย้อม ซึ่งผ้าที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นของภาคใต้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ได้แก่ ผ้าทอพุมเรียง จังหวัดสุราษฎร์

ธานี ผ้าทอนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง ผ้าทอยกเมืองนคร จังหวัดนครศรีธรรมราช ผ้าทอเกาะยอ จังหวัดสงขลา ผ้าทอนิคมลานข่อย จังหวัดพัทลุง ผ้าจวนตานี จังหวัดยะลา และการทำผ้าปาเต๊ะในจังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นผ้าที่คงได้รับความนิยมอยู่ในภาคใต้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ผ้าปาเต๊ะ หรือ ผ้าบาติก (Batik) เป็นเครื่องนุ่งห่มที่แสดงถึงวัฒนธรรมดั้งเดิมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีต้นกำเนิดดั้งเดิมอยู่ในประเทศอินโดนีเซีย คำว่า “ปาเต๊ะ” หรือ “บาติก” มาจากภาษาชวาใช้เรียกชื่อผ้าที่มีลวดลายเป็นจุด ซึ่งวิธีการทำผ้าปาเต๊ะจะใช้เทียนปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสีและใช้วิธีการแต้ม ระบาย หรือ ย้อมในส่วนที่ต้องการให้ติดสี ผ้าปาเต๊ะบางชิ้นอาจผ่านขั้นตอนการปิดเทียน แต้มสี ระบายสี และย้อมสีหลายๆ ครั้ง ส่วนผ้าปาเต๊ะอย่างง่าย อาจทำโดยการเขียนเทียนหรือพิมพ์เทียน แล้วจึงนำไปย้อมสีที่ต้องการ ผ้าปาเต๊ะเป็นสินค้าขายดี และได้รับความนิยมในคนไทยนิยมนุ่งชุดผ้าผืนเมืองในชีวิตประจำวัน เพราะผ้าปาเต๊ะเป็นงานศิลปะที่มีการเขียนลวดลายหลากหลายบนเนื้อผ้า เช่น ลายต้นหมาก ลายดอกดาหลา ลายดอกไม้ ฯลฯ ผ้าปาเต๊ะแต่ละผืนมีการสร้างลวดลายที่มีความซับซ้อนสวยงามวิจิตรใน 1 ผืน มี 2 ลาย และสีหลัก 2 สี มีลวดลายสีเส้นที่สดใสสวยงาม มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคใต้ ที่พบเห็นได้มากที่สุด คือ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส เอกลักษณ์ของผ้าปาเต๊ะที่โดดเด่นในเรื่องลวดลายมีสีสันสะดุดตา มีการผสมผสานกันหลายวัฒนธรรมจากคนหลายสัญชาติ ได้แก่ มุสลิม จีน และพุทธ ปัจจุบันการรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาส่งผลต่อการแต่งกายของชาวนครศรีธรรมราช ทำให้การแต่งกายที่ผลิตจากผ้าปาเต๊ะค่อย ๆ สูญหายไป ทั้งที่เคยเป็นเครื่องนุ่งห่มในชีวิตประจำวัน โดยปรากฏให้เห็นในวันสำคัญวันพิเศษ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญเป็นเอกลักษณ์ของสตรีในภาคใต้อย่างเด่นชัด (อาภรณ์ ทองใสพร. 2559: 2) ในปัจจุบันเกิดการรวมตัวของกลุ่มคนในชุมชนเพื่อสร้างอาชีพและสร้างงานให้กับผู้สนใจในเรื่องของผลิตภัณฑ์จากผ้าปาเต๊ะอย่างหลากหลาย ได้แก่ เสื้อผ้าสำเร็จรูป กระเป๋าเนกประสงค์ พวงกุญแจ กล่องทิชชู รองเท้า โคมไฟ แมส ที่เป็นผลิตภัณฑ์จากผ้าปาเต๊ะ

กลุ่มผ้าปาเต๊ะในจังหวัดนครศรีธรรมราช จากข้อมูลของ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช (2564) พบว่า มีกลุ่มผ้าปาเต๊ะที่ปรากฏ ได้แก่ กลุ่ม OTOP เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายมุสลิม ตำบลหินตก อำเภอร่อนพิบูลย์ เป็นกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายมุสลิม จากผ้าปาเต๊ะพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงามและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค กลุ่มผ้าปาเต๊ะ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง เป็นกลุ่มผ้าปาเต๊ะพันท์ลาย งานฝีมือ งานละเอียด โอเดียเก้ เป็นอาชีพเสริมเพื่อต่อยอดผ้าปาเต๊ะซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของทางภาคใต้ มาแปรรูปเป็นเสื้อผ้า กางเกง ที่มีความเป็นแฟชั่นแบบเก๋ไก๋ขึ้นเข้ากับยุคสมัย และกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง เริ่มจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จัดโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งอาชีพ ทำให้มีผู้สนใจเข้ามาเรียนรู้เป็นจำนวนมาก จึงมองเห็นโอกาสและช่องทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะให้มีความหลากหลาย เพราะผ้าปาเต๊ะเป็นสินค้า

ขายดี เป็นสินค้าแฟชั่นที่เข้ากับยุคสมัยและผู้บริโภคทุกเพศทุกวัย โดยคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย และสร้างมูลค่าเพิ่มได้จึงจัดกิจกรรมอบรมอาชีพ การเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ เพื่อส่งเสริมอาชีพให้กลุ่มเป้าหมาย เช่น ผู้ว่างงาน ผู้เกษียณอายุ และประชาชนทั่วไปให้มีรายได้และเป็นอาชีพได้อย่างยั่งยืน การเพ้นท์สีผ้าปาเต๊ะทำได้ไม่ยากเพียงใช้สีอะคริลิกเขียนลวดลายบนผ้าปาเต๊ะ ใช้สีกาเพอร์แต่งแต้มลวดลายตามจินตนาการ เพื่อเพิ่มมูลค่าผ้าปาเต๊ะให้มีราคาสูงขึ้น โดยมีการดำเนินงานทั้งที่ออกแบบเองตามจินตนาการและตามออเดอร์ แต่กลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ยังไม่มีศักยภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผืนผ้าปาเต๊ะ เป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ จากการลงพื้นที่ของผู้วิจัย พบว่า กลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี มีปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ เนื่องจากกลุ่มไม่มีความชำนาญขาดทักษะการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และความรู้ด้านการออกแบบ การถ่ายทอดภูมิปัญญา ในเรื่องการเพ้นท์สีผ้าปาเต๊ะด้วยสีอะคริลิกบนลวดลายผ้า ไม่มีบุคลากรที่จะรับทำการถ่ายทอด ซึ่งส่วนใหญ่สมาชิกในกลุ่มจะเป็นผู้สูงอายุ และสนใจในเรื่องศิลปหัตถกรรม หน่วยงานของรัฐมีงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอที่จะจัดอบรม และมีวิทยากรมาให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง การจำหน่ายสินค้าทางกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสีขาดความรู้เรื่องการตลาดช่องทางการจำหน่ายสินค้าไม่มีเครือข่าย และขาดการประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคได้รับรู้ความเคลื่อนไหวของกลุ่ม มีแต่การรับรู้ภายในกลุ่มเท่านั้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผืนผ้าปาเต๊ะ ให้มีความสวยงามถูกใจตามความต้องการของผู้บริโภค เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ และสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำถามของการวิจัย

1. สภาพปัญหาของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอย่างไร
2. รูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีอะไรบ้าง
3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประเภทและลักษณะใด

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน และปัญหาของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. พัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ หมายถึง วิธีการส่งเสริมให้กลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี นำผ้าปาเต๊ะดีไซน์มาสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างรายได้ และเพิ่มเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ กระเป๋าอเนกประสงค์ และกระเป๋าปักปักปัก

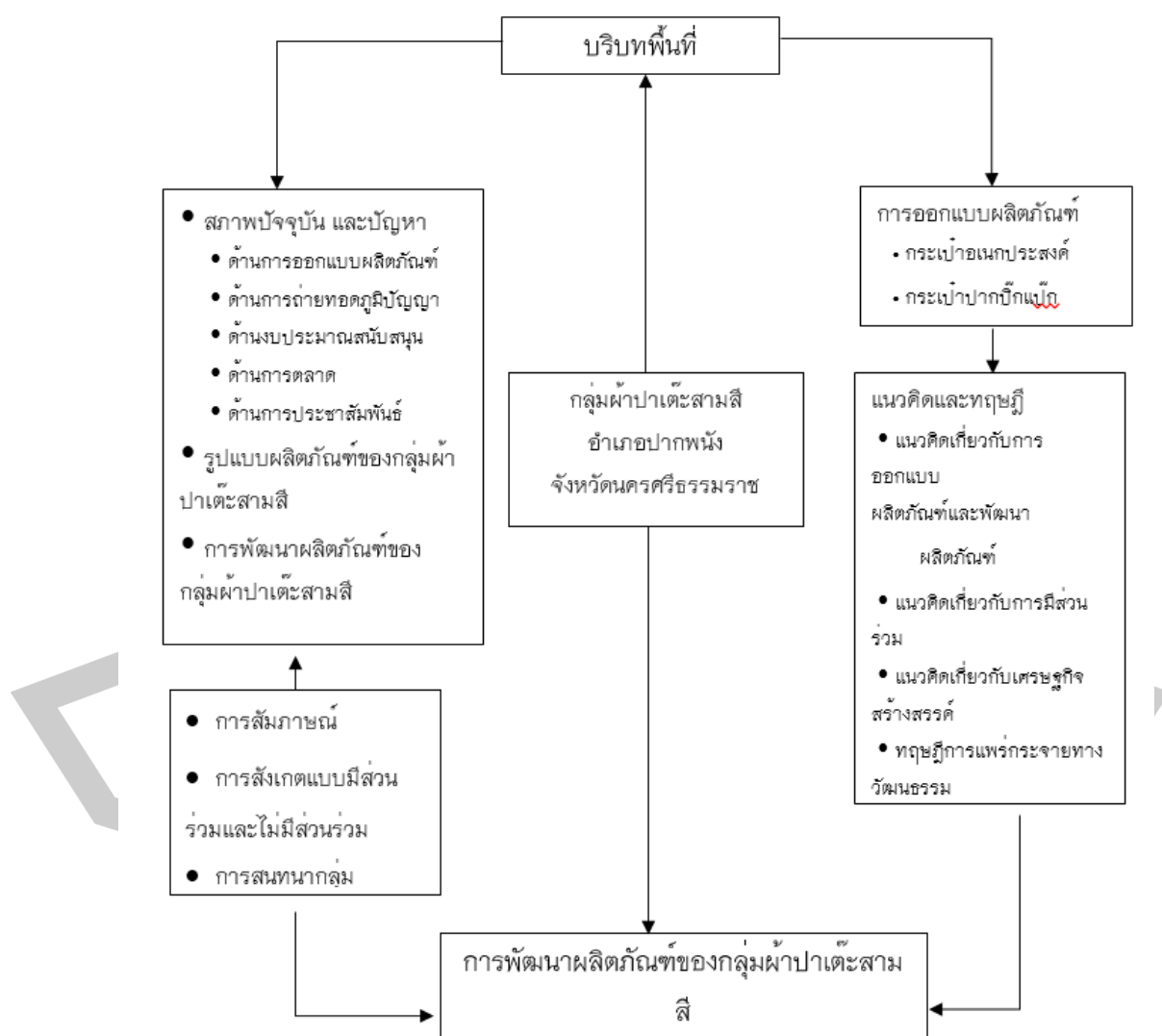
ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ หมายถึง ผ้าปาเต๊ะที่เป็นผืนผ้า มีลวดลายบนผืนผ้าชนิดหนึ่งที่มีลวดลายสีสันทสวยงามตามจินตนาการของผู้ผลิต ในงานวิจัยนี้ หมายถึงผ้าปาเต๊ะของกลุ่มนำมาตกแต่งใช้สีอะคริลิคเพื่อบนลวดลายผ้า โดยใช้สีกากเพชรแต่งเติมลวดลายบนผืนผ้า

ปาเต๊ะสามสี หมายถึง ชื่อกลุ่มผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ตั้งอยู่ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

สภาพปัญหา หมายถึง ปัญหาของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี ในการวิจัยนี้ หมายถึงสภาพปัญหา 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 2) ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา 3) ด้านงบประมาณสนับสนุน 4) ด้านการตลาด และ 5) ด้านการประชาสัมพันธ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีทางสังคมวิทยา มานุษยวิทยาและวัฒนธรรม เป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผลการวิจัย โดยเริ่มศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา ด้านงบประมาณสนับสนุน ด้านการตลาด และด้านการประชาสัมพันธ์ กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ความสวยงามและเหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภค โดยอาศัยทฤษฎีแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ ทฤษฎีการยอมรับสิ่งใหม่ มีกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของภาคใต้
 - 1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต
 - 1.2 ภูมิประเทศ
 - 1.3 ภูมิอากาศ
 - 1.4 ประชากร
 - 1.5 การคมนาคม
 - 1.6 ค่านิยมความเชื่อ วัฒนธรรมและประเพณี
2. ความรู้เกี่ยวกับผ้าปาเต๊ะ
 - 2.1 ประวัติความเป็นมาของผ้าปาเต๊ะ
 - 2.2 ลักษณะเด่นของผ้าปาเต๊ะ
 - 2.3 การออกแบบลวดลายของผ้าปาเต๊ะ
 - 2.4 เทคนิคการผลิตของผ้าปาเต๊ะ
3. กฎหมายและนโยบายของรัฐ
4. บริบทพื้นที่ทำการวิจัย
 - 4.1 ประวัติจังหวัดนครศรีธรรมราช
 - 4.2 ประวัติอำเภอปากพนัง
 - 4.3 ประวัติกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี
5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์
 - 5.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
 - 5.3 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์
 - 5.4 ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม
 - 5.5 ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์
 - 5.6 ทฤษฎีการยอมรับสิ่งใหม่
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สภาพทั่วไปของภาคใต้

1. ที่ตั้งและอาณาเขต

ภาคใต้มีพื้นที่ 70,715.20 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยพื้นที่ 14 จังหวัด ได้แก่ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี พังงา ภูเก็ต กระบี่ นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดินแดนที่อยู่เหนือสุดของภาคใต้ คือ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

ทิศใต้ ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ดินแดนที่อยู่ใต้สุดของภาคใต้ คือ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอ่าวไทย ดินแดนที่อยู่ตะวันออกสุดของภาคใต้ คือ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

ทิศตะวันตก ติดต่อกับมหาสมุทรอินเดีย ดินแดนที่อยู่ตะวันตกสุด คือ อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา

2. ภูมิประเทศ

ภาคใต้มีลักษณะเป็นแหลม วางตัวในแนวเหนือ-ใต้ ถูกขนาบด้วยทะเลทั้ง 2 ด้าน คือ ทะเลอันดามัน และอ่าวไทย ลักษณะภูมิประเทศภาคใต้ แบ่งออกเป็น 2 เขต ดังนี้

เขตภูเขา ได้แก่ บริเวณเทือกเขาและที่ราบสูง ส่วนใหญ่ทอดตัวในแนวเหนือ-ใต้ เทือกเขาที่สำคัญมี 3 แนว คือ เทือกเขาภูเก็ต เทือกเขานครศรีธรรมราช และเทือกเขาสันกาลาคีรี

เขตที่ราบ ที่ราบในภาคใต้มีลักษณะแคบ ๆ ยาวขนานกันกับเทือกเขาและทะเล ได้แก่ เขตที่ราบชายฝั่งทะเลตะวันออก และเขตที่ราบชายฝั่งทะเลตะวันตก

3. ภูมิอากาศ

ภาคใต้อยู่ในคาบสมุทรแคบ ๆ ซึ่งถูกขนาบด้วยทะเลทั้ง 2 ด้าน จึงทำให้ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมทั้ง 2 ฤดู กล่าวคือ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง ต้นเดือนตุลาคม บริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกจะได้รับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ได้อย่างเต็มที่ ส่วนชายฝั่งทางด้านตะวันออกจะได้รับอิทธิพลของมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ น้อยกว่าในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกจะได้รับลมมรสุมอย่างหนัก ส่วนชายฝั่งตะวันตกจะได้รับปลายมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือด้วยเหตุนี้ ภาคใต้จึงได้รับปริมาณน้ำฝนมากทั้ง

สองฤดูจึงเป็นภาคที่มีฝนตกตลอดปี ทำให้เหมาะแก่การปลูกพืชเมืองร้อนที่ต้องการความชื้นสูง เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น เป็นภาคที่มีอากาศที่ดีที่สุด คือ ไม่ร้อนและไม่หนาวมาก (บุปผชาติ อุปถัมภ์รกร. 2542: 78)

4. ประชากร จากสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง พ.ศ.2565 ภาคใต้มี ประชากรทั้งสิ้น 9,496,991 คน คิดเป็นร้อยละ 14 ของประชากรทั้งหมด (การเคหะแห่งชาติ. 2565.)

5. การคมนาคม

การคมนาคมติดต่อกับภาคใต้ มีหลายเส้นทาง ได้แก่ ทางเรือ ทางรถยนต์ ทางรถไฟ และทางอากาศ

5.1 ทางเรือ การสัญจรทางน้ำใช้เรือตามแม่น้ำลำคลอง และการใช้เรือเดินทางทะเล ทางไกลระหว่างประเทศ สำหรับทางทะเลสามารถแยกออกได้เป็น 2 สาย คือ สายตะวันตกกับสายฝั่ง ตะวันตกแหลมมลายู ส่วนการเดินทางท้องถิ่น เป็นเรือบรรทุกสินค้าและผู้โดยสารแล่นเลียบชายฝั่งอยู่เป็นประจำทุก ๆ วัน ละ 1-2 เที่ยว

5.2 ทางรถยนต์ เป็นเส้นทางสัญจรทางบก ใช้ถนนเพชรเกษมคือถนนสายหลักและสำคัญเก่าแก่ของภาคใต้เป็นทางหลวงแผ่นดินสายประธานหมายเลขสี่เริ่มต้นจากกรุงเทพมหานคร อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยจนราวีวาระระยะทางประมาณ 1,149 กิโลเมตร ผ่านพื้นที่เกือบทุกจังหวัดของ ภาคใต้โดยสร้างเลียบชายฝั่งทะเลตะวันตกซึ่งเป็นเขตที่อยู่ไกล ไกลกันดารที่สุด หรือ เรียกว่าอยู่สุด หล้าฟ้าเขียว เหมือนการเปิดโลกให้แก่บรรดาจังหวัดเหล่านั้น คือ ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และ สตูล ได้ออกมาสู่โลกกว้างสามารถติดต่อกับโลกภายนอกได้พ้นสภาพจากเมืองปิดกลายเป็นเมืองเปิด อดของดีมีค่าของตนและรับอารยธรรมความเจริญเข้ามาได้สะดวก จึงเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ หรือกระดูกสันหลังของภาคใต้โดยมีถนนขอยแยกไปยังจังหวัดและอำเภอต่างๆเปรียบเหมือนเส้นเลือด ฝอยแยกแขนงต่อไปอีกมากมาย

5.3 ทางรถไฟ ทางรถไฟสายใต้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระ กรุณาโปรดเกล้าให้เริ่มก่อสร้างตั้งต้นจากจังหวัดธนบุรีลงไปยังจังหวัดเพชรบุรีเรียกว่าทางรถไฟสายใต้ ยาว 152 กิโลเมตร หลังจากนั้นได้โปรดให้ดำเนินการก่อสร้างทางรถไฟ โดยเปิดเดินรถตลอดทางจาก สถานีธนบุรี ถึง ปาดังเบซาร์ เมื่อ พ.ศ. 2461

5.4 ทางอากาศ เป็นเส้นทางที่มีความสะดวกรวดเร็ว และปลอดภัย ปัจจุบันมีสาย การบินต่าง ๆ ให้บริการหลายสาย ได้แก่ สายการบิน AirAsia สายการบิน Nok Air สายการบิน Thai Lion เป็นต้น (ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์. 2548: 98-110)

6. ค่านิยม ความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี

6.1 ค่านิยมความเชื่อ ของชาวไทยในภาคใต้จำแนกตามมูลฐานที่เกิดขึ้นได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ คือ

6.1.1 ความเชื่อที่เกี่ยวกับลัทธิ และศาสนา ความเชื่อกลุ่มนี้แตกต่างกันไปตามชนกลุ่มน้อยและศาสนา ชนกลุ่มน้อยในภาคใต้มี 2 กลุ่ม คือ ชาวเล หรือชาวน้ำ (ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันตก) และพวกชาไก(มีเหลืออยู่น้อย เช่น ในเขตจังหวัดยะลา) ความเชื่อของชน 2 กลุ่มนี้ เด่นในเรื่องผี วิญญาณและอำนาจเหนือธรรมชาติ ส่วนความเชื่อที่สืบเนื่องจากศาสนาจำแนกเป็นกลุ่มไทยพุทธไทยมุสลิม และชาวจีน เช่น ชาวจีนใน จังหวัดภูเก็ต เป็นต้น ความเชื่อถือตามศาสนบัญญัติ ส่วนหนึ่งเกิดจากประเพณีที่เกี่ยวกับศาสนา และการแปลความบุคลาธิษฐานเป็นรูปของคติความเชื่อ ซึ่งมักนำไปประสมประสานกับลัทธินิยมดั้งเดิม

6.1.2 ความเชื่อทางไสยศาสตร์ ความเชื่อกลุ่มนี้เกิดจากความ เชื่อมั่นต่อความเชื่อกลุ่มแรก ถือว่าเป็นชีวิตอยู่ใต้อำนาจของสิ่งเหนือธรรมชาติ หรือ บุญญาธิการของพระศาสดา และทวยเทพทั้งปวง และถ้าผู้ใดสามารถยึดมั่นในสิ่งเหล่านั้นก็ดี หรือเพียรบำเพ็ญจนอำนาจเหล่านั้นมีขึ้นในตัวตนก็定会ทำให้ตนมีคุณวิเศษเหนือคนสามัญพวกนี้จึงเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ เวทมนต์คาถา เครื่องรางของขลัง และโชคกลางแล้วมักถึงเอาศาสนาเข้ามาประสมประสาน มีอิทธิพลของลัทธิศาสนาพราหมณ์และลัทธินิยมดั้งเดิมประสมอยู่เป็นอันมาก

6.1.3 ความเชื่อที่เกี่ยวกับจริยวัตร ความเชื่อกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เกิดแต่อุบายที่จะอบรมสั่งสอนให้ผู้ที่อยู่ในความรับผิดชอบมีความประพฤติ หรือ กิริยาที่ควรประพฤติสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมนั้น ๆ ซึ่งมีสภาวะทางธรรมชาติและปทัสถานของสังคมนั้น ๆ เป็นเครื่องกำหนด มีการปลูกฝังให้ปฏิบัติตามมักนำเอาคุณและโทษที่อยู่เหนือวิสัยธรรมชาติมาอ้างเพื่อไม่ให้ฝ่าฝืน หรือละเลย

6.1.4 ความเชื่อเกี่ยวกับยากลางบ้าน และการปิดเป่ารักษาไข้ ความเชื่อกลุ่มนี้เกิดแต่ความจำเป็นในการดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอด และปลอดภัยของชีวิต เพื่อบำบัดปิดเป่าโรคภัยไข้เจ็บ ความเชื่อส่วนหนึ่งได้จากประสบการณ์ที่สะสมสืบต่อกันมาซึ่งมีลักษณะของการคลาดเคลื่อนไขว้เขวเป็นธรรมชาติในตัวของมันเอง และอีกส่วนหนึ่งเกิดจากการเดาสุ่ม จึงเป็นความเชื่อที่อาจเป็นจริงได้ และที่เกิดสำคัญผิดเพราะผู้รับช่วงปฏิบัติขาดวิธีการและเครื่องช่วยในการพิสูจน์เลือกฟันยา กลางบ้าน ส่วนหนึ่งจึงเป็นประเภทสมุนไพร และอีกส่วนหนึ่งเป็นการรักษาปิดเป่าด้วยเวทมนต์คาถาที่ผู้สืบทอดปรุงแต่งขึ้น เพื่อเสริมสร้างความศรัทธาเชื่อถือในการใช้ยากลางบ้านหรือ ใช้เฉพาะเวทมนต์มนต์คาถา

ความเชื่อทั้ง 4 ประการนี้ อาจประสมประสานกันอยู่ในเรื่องเดียวกันมากกว่า 1 ประเภท เช่น ความเชื่ออันสืบเนื่องจากศาสนาอาจมีความเชื่อที่เกี่ยวกับไสยศาสตร์ปนอยู่ด้วย หรือ

ความเชื่อที่เกี่ยวกับยากลางบ้านมีความเชื่อที่เกี่ยวกับลัทธินิยมดั้งเดิมและไสยศาสตร์ปนอยู่ด้วย เป็นต้น (สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. 2542: 984-985)

6.2 ศาสนา ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมา คือ อิสลาม และคริสต์ น้อยที่สุด ผู้นับถือศาสนาอิสลามนิยมเรียกว่าไทยมุสลิม มีมัสยิดเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจร่วมกัน ในหมู่บ้านของตน ผู้นับถือศาสนาพุทธนิยม เรียกว่า ไทยพุทธ มีวัดเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีชาวไทยเชื้อสายจีนอีกส่วนหนึ่งจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยมากนับถือศาสนาอิสลาม (บุปผชาติ อุปถัมภ์รกร. 2542: 80)

6.3 วัฒนธรรมและประเพณี ประเพณีต่าง ๆ ของชาวไทยในภาคใต้ได้มีอยู่หลาย ประเพณีที่เหมือนกับประเพณีในภาคกลางและในภาคอื่น ๆ แต่มีบางประเพณีที่แตกต่างกันออกไปบ้าง เนื่องจากประชากรทั้งนับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลามดังกล่าวแล้วจึงมีผลให้เกิดประเพณี ตามศาสนาขึ้น ดังจะได้กล่าวต่อไปนี้

6.3.1 ประเพณีชาวไทยพุทธ

1) ประเพณีวันว่าง คือ ประเพณีสงกรานต์ หรือประเพณีขึ้นปีใหม่ของไทย นั่นเอง โดยถือเอาวันขึ้น 14 -15 และแรม 1 ค่ำเป็นวันว่าง แต่ปัจจุบันถือเอาวันที่ 13-15 เมษายน เป็นวันว่าง หรือวันสงกรานต์ตามสากลนิยม ชาวไทยภาคใต้ถือว่าวันว่างเป็นวันแสดงถึงความรื่นเริง ยินดีที่ได้มีชีวิตขึ้นปีใหม่ และเป็นวันทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ก่อนถึงวัน ว่างประชาชนจะเตรียมอาหารไว้สำหรับทำบุญตักบาตร และเตรียมหาเสื้อผ้าใหม่ ๆ สำหรับไว้แต่ง ในช่วงระยะวันเวลาตลอดเวลา 3 วัน ชาวไทยภาคใต้ถือเป็นวันว่างจริง คือ ไม่ต้องทำงาน ยกเว้นหุงหาอาหารรับประทาน และใช้สำหรับทำบุญตักบาตร

วันแรกของวันว่าง (13 เมษายน) ตอนเช้าชาวบ้านต่างทำบุญ ตักบาตร ตอน สาย ๆ ชาวบ้านทั้งผู้ใหญ่หนุ่มสาว เด็ก ๆ ต่างแต่งตัวอย่างสวยงามสำหรับอาหารคาวหวาน ชันน้ำ เครื่องหอมต่าง ๆ ไปวัด เพื่อถวายภัตตาหาร พระสงฆ์ นาคโคซึ่งบรรจุอัฐิไปยังศาลาโรงธรรมมีการรับศีลและ ฟังพระธรรมเทศนาเสร็จแล้ว ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสามเณรเมื่อพระฉันเพลแล้วก็ทำพิธีบังสุกุล อัฐิรวมกันที่โรงธรรมเสร็จแล้วชาวบ้านถวายเครื่องไทยธรรมแด่พระสงฆ์ตอนบ่ายจะทำการสงน้ำ พระพุทธรูป และอาบน้ำให้แก่ผู้สูงอายุที่เคารพนับถือเสร็จแล้วก็แยกย้ายไปเล่นสาดน้ำกัน หลังจาก นั้นก็ไปชมมหรสพที่ทางวัดจัดแสดงทั้งเวลากลางวันและกลางคืน

วันที่ 2-3 ของวันว่าง (14-15 เมษายน) ชาวบ้านต่างแต่งตัวสวยงาม นำขันน้ำ หรือ น้ำอบไปรดน้ำให้แก่ญาติผู้ใหญ่ที่อยู่ห่างไกลหมู่บ้านออกไป เพื่อเป็นการแสดงการคารวะอาจมี ข้าวของเครื่องใช้ไปมอบให้ญาติผู้ใหญ่เป็นของฝาก ผู้ใหญ่ก็ให้ศีลให้พรแก่ผู้มารดน้ำ

2) ประเพณีชิงเปรตประเพณีงานทำบุญ เดือนสิบ ภาคกลาง เรียกว่า "วัน สารท" หรือชาวภาคใต้เรียกว่า "วันชิงเปรต" เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศให้กับเปรตชน หรือบรรพบุรุษผู้

ล่องลับไปแล้วกำหนดทำ 2 ครั้ง คือ วันแรม 1 ค่ำ เป็นวันรับตายาย หรือ วันรับเปรตส่วน วันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 เป็นวันส่งตายายหรือส่งเปรต เชื่อว่าในวันแรม 1 ค่ำ เป็นวันที่ยมบาลจะปล่อยให้เปรตชนมาเยี่ยมลูกหลาน ลูกหลานก็จะทำบุญเลี้ยงต้อนรับครั้งหนึ่งเมื่อวันแรม 15 ค่ำ เป็นวันที่เปรตชนต้องกลับยมโลก ลูกหลานก็จะทำบุญเลี้ยงส่งอีกครั้งหนึ่ง

ก่อนจะถึงวันทำบุญชาวบ้านจะเตรียมทำขนมที่จะนำไปทำบุญเดือนสิบ หรือ ทำบุญชิงเปรต ได้แก่ ขนมต้ม(ข้าวเหนียวผัดกับน้ำกะทิห่อด้วยใบกะพ้อเป็นรูปสามเหลี่ยมแล้วนำมาต้มให้สุก)ผัด (ข้าวเหนียวผัดน้ำกะทิ เช่นเดียวกับต้ม แต่ห่อด้วยใบมะพร้าวมัดด้วยเชือกกล้วย แล้วนำมาต้มให้สุก) ขนมเบข้ม (ขนมเจาะหู หรือ ขนมเจาะรู) ลา ข้าวพอง ขนมเทียน ขนมบ้าบิ่น ขนมคอบีต ฯลฯ และผลไม้ตามฤดูกาลเตรียมไว้ ชาวบ้านจะนำขนมต่าง ๆ แจกญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน ขนมอีกส่วนหนึ่งชาวบ้านจะนำมาจัดลงในกระสอบทำเป็นรูปเจดีย์ยอดแหลมด้วยขนม และตกแต่งประดับประดาให้สวยงามเรียกว่า หมูรับ (สำหรับ)

เช้าวันทำบุญชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารขนมต่าง ๆ ผลไม้ และหมูรับ (สำหรับ) มาทำบุญเลี้ยงพระที่วัด มีการไหว้พระสวดมนต์ และบังสกุล ถวายสังฆทานชาวบ้านตักบาตรร่วมกัน เป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้กับเปรตชน อาหารส่วนหนึ่งจะถูกนำมาตั้งที่ร้านเปรตซึ่งอาจใช้เสื่อปูบนพื้นดิน หรือ ทำเป็นแคร่สูงจากพื้นดินบางแห่งอาจสูง 10-15 เมตร ก็มี จากร้านเปรตจะมีการโยนสายสิญจน์ไปยังพระสงฆ์ เมื่อพรณเพลยถาสัพพีแล้ว จะตึงสายสิญจน์เป็นสัญญาณว่าเปรตกินเสร็จแล้ว ชาวบ้านและเด็ก ๆ จะแย่งอาหารบนร้านเปรตกันอย่างสนุกสนาน การชิงเปรตถือว่าเป็นมงคล ถ้าได้กินอาหารรอยเปรตถือว่าเป็นป้องกันโรคภัยไข้เจ็บได้

การตั้งอาหารให้เปรตนอกจากจะตั้งที่ร้านเปรตในวัดแล้วยังตั้งตามใต้ต้นไม้ เพื่อเป็นเครื่องเซ่นรุกขเทวดา และมีการตั้งอาหารให้เปรตนอกวัดด้วย เพราะชาวบ้านเชื่อว่าเปรตบางจำพวกมีบาปหนาเข้าวัดไม่ได้จึงต้องนำข้าวปลาอาหารและขนมต่าง ๆ ไปตั้งให้เปรตที่นอกวัด เมื่อเสร็จจากการชิงเปรต ชาวบ้านจะนำอาหารมารับประทานร่วมกัน เสร็จแล้วชาวบ้านบางท้องถิ่นจะนิมนต์พระไปบังสกุลกระตุกบรรพบุรุษที่เก็บไว้ในสลุบ (บัว) หรือนำเอากระตุกที่เก็บไว้มาบังสกุลร่วมกัน

3) ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ คือ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นห่มโอฐฐานเจดีย์พระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราช สมัยก่อนเรียกว่า"แห่พระบรมธาตุขึ้นธาตุ" ทำกันในวันมาฆบูชา และวันวิสาขบูชา ปีละสองครั้งทุกปี ตำนานพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราชกล่าวว่า ก่อนเริ่ม พิธีสมโภชพระบรมธาตุไม่กี่วันคลื่นได้ซัดผ้าแถบผืนหนึ่ง มีลายเขียนเป็นรูปภาพเกี่ยวกับเรื่องราวพระพุทธประวัติเรียกว่า "พระบด" หรือ "พระบุญ" ขึ้นที่หาดปากพนัง (ชื่ออำเภอในจังหวัดนครศรีธรรมราช) ชาวปากพนังเก็บได้ส่งเข้ามาทูลเกล้าถวาย พระยาศรีธรรมโศกราชจันทภาณุ เมืองนครศรีธรรมราชพระองค์โปรดให้เจ้าพนักงานชักทำความสะอาดจนหมดจด พระองค์จึงโปรดให้

พุทธศาสนิกชนชาวเมือง จัดเครื่องประโคมแห่แหน "พระบฏ" ขึ้นห่มองค์เจดีย์พระบรมธาตุ อุทิศส่วนกุศลให้เจ้าของ "พระบฏ" (ซึ่ง เสียชีวิต ในการสมโภชวันวิสาขบูชาคราวนั้นด้วย)

ประเพณีการแห่พระบฏขึ้นธาตุในเทศกาลวันวิสาขบูชากลายเป็นประเพณีที่กระทำสืบต่อมาจนกระทั่งเจ้าเมืองตระกูล ณ นคร สิ้นอำนาจ จึงกลายเป็นพิธีสืบทอดธรรมเนียมตระกูลเจ้าเมืองเก่าและเลิกไป เมื่อประมาณ พ.ศ.2475 ซึ่งมีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองผู้มีอำนาจปกครองบ้านเมืองสืบต่อมา จึงปล่อยให้แห่พระบฏขึ้นธาตุเป็นประเพณีของชาวพุทธทั่วไป กระทำกันเองตามศรัทธาการสวดพระปริตรสมโภชพระบรมธาตุก็เป็นกิจของสงฆ์ โดยเฉพาะประเพณีแห่พระบฏขึ้นธาตุของหมู่ประชาชนยังทำสืบกันมาพระบฏกลายเป็นผ้าขาวผ้าเหลือง ผ้าแดง ไม่มีการเขียนรูปพระพุทธรูปประวัติ การเรียกชื่อประเพณีก็ค่อย ๆ ขาดคำ "พระบฏ" เหลือเพียง "แห่ผ้าขึ้นธาตุ" การแห่แหนก็มีแต่เพียงช่วยกันจับชายผ้าเทินผ้า เดินไปตามถนน ไม่มีสำหรับ ไม่มีกระบุงกระจาดของสดของแห้ง บางขบวนตั้งขบวนเดินไปสู่วัดพระมหาธาตุอย่างเจียบ ๆ พอเป็นพิธีก็มีเครื่องประดับ ร่ายรำนำขบวน บางขบวนมีคนเข้าร่วมมากมาย บางขบวนก็มีคนน้อยไปร่วมเป็นขบวนเดียวกัน

นับตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้นมา โปรดเกล้าฯ ให้พุทธศาสนิกชนทั่วประเทศร่วมกระทำมาฆบูชาอันเป็นกิจเฉพาะสงฆ์มาแต่เดิม ให้เป็นประเพณีทั่วไปของพุทธศาสนิกชนด้วยเลยเปิด โอกาสให้พุทธศาสนานิกชนผู้อยู่ห่างไกลและไม่มีโอกาสไปกระทำพุทธบูชาในเทศกาลวิสาขบูชาเพ็ญเดือน 6 ถือเป็นโอกาสได้ไปในเทศกาลมาฆบูชา เพ็ญเดือน 3 แห่ผ้าขึ้นธาตุเป็นพุทธบูชาตามศรัทธาด้วย

4) ประเพณีชักพระ ประเพณีชักพระ ลากพระ หรือ แห่ตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ซึ่งเป็นวันออกพรรษา การชักพระมี 2 ประเภท คือ การชักพระทางบก กับการชักพระทางน้ำประเพณีชักพระ หรือ แห่พระ เป็นประเพณีสืบเนื่องมาจากพุทธศาสนาปรากฏในพุทธประวัติว่า เมื่อครั้งพระพุทธเจ้าได้เสด็จขึ้นจำพรรษา เพื่อโปรดพุทธมารดาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ตลอดพรรษา พอถึงวันออกพรรษาในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 พระองค์จึงเสด็จกลับลงมาสู่มนุษยโลกประชาชนเมื่อได้ทราบข่าวต่างพากันยินดีชวนกันไปเฝ้ารับเสด็จพระพุทธองค์อย่างคับคั่งจนมีประเพณีที่เรียกว่าตักบาตรดาวดึงส์ หรือ ตักบาตรเทโว ถ้าที่ใดภูเขาก็จะนิมนต์พระลงมาจากภูเขา และชาวบ้านจะพากันยืนรอสองข้างทางเพื่อตักบาตร มีความหมายว่า พระพุทธเจ้าเสด็จจากดาวดึงส์แล้วจึงอัญเชิญพระพุทธองค์ขึ้นประทับบนบุษบกที่เตรียมไว้ แห่แหนและอัญเชิญไปสู่ที่ประทับ ทำให้เกิดประเพณีแห่พระ หรือ ชักพระขึ้น

ก่อนจะถึงวันชักพระประมาณ 1 สัปดาห์ วัดจะมีการป่าวร้องให้ชาวบ้านเตรียมตัวว่ามีการชักพระ โดยการ "คุมโพน" หรือประโคมตะโพน มีการตีตะโพนเล็กและตะโพนใหญ่สลับกันไป

ส่วนการแต่งเรือพระนมพระ หรือ ยอดนม คือ ที่ประดิษฐาน พระพุทธรูปโดยสมมุติให้เป็นทีประทับของพระพุทธเจ้านิยมทำเป็นรูปบุษบก หรือ ปราสาทจำลองอย่างสวยงามภายในทำด้วยโครงไม้ภายนอกตกแต่งประดับอย่าง พระพุทธรูปแท่งหยวก หรือ แกะฉลุนกกลายไปด้วยกระดาศี และกระดาศทองเกรียบ มีผ้าโปร่งทำเป็นม่านแหวก ที่ริมล่างมีระย้าห้อยประดับด้วยลูกปัดและธงทิวต่างๆ บุษบก หรือ นมพระนี้ติดตรึงกับฐานทำด้วยไม้กล้ายเรือโกลนยาวประมาณ 5-8 เมตร 2 ท่อน ใช้เป็นที่รองลากติดกับพื้นดิน นิยมประดิษฐ์เป็นหัวพญานาคทางด้านหัว และเป็นหางนาคทางด้านหาง ส่วนที่เป็นฐานนี้บางทีอาจทำล้อเลื่อนติดเข้าเพื่อให้่ายต่อการลาก ปัจจุบันทำบุษบกประกอบเข้ากับรถบรรทุกทำเป็นเรือพระหรือนมพระ ส่วนเรือพระทางน้ำก็ทำบุษบก หรือ นมพระลงบนเรืออาจใช้เรือลำเดียว สอง หรือ สามลำตรึงด้วยกระดานให้แน่นตกแต่งเรือเป็นรูปพญานาค หรือรูปสัตว์อื่น ๆ เช่น รูปนก รูปหงส์ เป็นต้น เมื่อจะชักพระชาวบ้านจะนำเรือพายกับเรือพระ เพื่อลากจูงไป

ตอนเช้าวันพระชาวบ้านจะทำบุญตักบาตรก่อนที่พระจะลงเรือพระ เมื่อตักบาตรแล้วพระหรือสังฆการีจะช่วยกันอัญเชิญพระพุทธรูป 1 -2 องค์ ลงประดิษฐานที่นมพระหรือบุษบกที่เตรียมไว้ชาวบ้านจะช่วยกันจับเชือกที่ผูกเรือพระลากเรือพระไปข้างหน้า เด็กวัดที่อยู่บนเรือพระก็จะประโคมตะโพน หรือ ตีตะโพนและฆ้องตลอดเวลาระหว่างทางชาวพุทธก็จะนำอาหารและขนมต้ม (ข้าวเหนียวผัดกะทิ ห่อด้วยใบกะพ้อ เป็นรูปสามเหลี่ยมนำมาต้มหรือนึ่งให้สุก) มาถวายพระบนเรือพระ เรือพระจากทุกวัดจะถูกลากมาชุมนุมกัน ณ จุดใดจุดหนึ่งที่ นัดหมายกันไว้ ชาวบ้านจะนิมนต์พระสงฆ์มารวมกัน เพื่อชาวบ้านจะได้ทำบุญตักบาตรถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์ ชาวบ้านรับประทานอาหารร่วมกัน ตอนบ่ายมีการเล่นสนุกโดยการแย่งเรือพระกัน มีการแข่งเรือ มีกีฬาซัดต้ม หรือ ปาขนมต้มมีการประกวดเรือพระ การแข่งเสียงตะโพนและมีมหรสพต่าง ๆ เป็นที่สนุกสนาน

5) ประเพณีแต่งงาน ประเพณีแต่งงานในภาคใต้แต่ละถิ่นเรียกไม่เหมือนกัน บางท้องถิ่นเรียกว่าไหว้เมียท้องถิ่นเรียกว่ากินเหนียวท้องถิ่นเรียกว่าวันไหว้คำเหล่านี้นตามชนบทบางแห่งยังมีการใช้กันอยู่แต่ส่วนใหญ่ในปัจจุบันนิยมใช้คำว่าแต่งงาน แต่เดิมชาวภาคใต้ถือเอาการแต่งงานเป็นเครื่องวัดความรู้ดีภาวะหรือความเป็นผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์และผู้ที่ผ่านการแต่งงานแล้วจะเป็นที่เชื่อถือของสังคมมากกว่าตอนที่ยังเป็นโสดทั้งนี้เพราะชายที่จะแต่งงานจะต้องได้ รับการบวชเรียนเสียก่อนการบวชทำให้มีโอกาสได้ศึกษาและได้ฝึกฝนปณิสัยที่ดีงามได้ขัดเกลารามณ์และความคิดให้สุ่มรอบคอบเป็นแนวทางในการครองตนและเป็นผู้นำครอบครัวที่ดีส่วนใหญ่เชื่อด้วยการบวชเรียนได้ช่วยให้พ่อแม่ได้พลอยเกาะชายเหลือซึ่งบรรลือความเชื่อนี้ช่วยบังคับให้ผู้ที่จะแต่งงานจำต้องบวชเรียนเสียก่อนด้วยเป็นความพึงพอใจทั้งผู้ปกครองของฝ่ายเจ้าบ่าวและเจ้าสาวเมื่อบุตรได้แต่งงานแล้วพ่อแม่ทั้งสองฝ่ายผ่อนความห่วงใยลงด้วยเธอก็คิดว่าถึงจะตายก็ขอให้ลูกได้เป็นฝั่งเป็นฝาเสียก่อน การแต่งงานให้ถูกต้องตามประเพณีทุกคนถือเป็นส่วนสำคัญของชีวิต

ด้วยเหตุที่การแต่งงานเป็นการก้าวเข้าสู่ช่วงที่สำคัญที่สุดทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันต้องวางแผนในการใช้ชีวิตคู่ต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อให้ครอบครัวดำเนินไปด้วยความราบรื่นและก้าวหน้าการแต่งงานจึงมีกระบวนการและพิธีการเพื่อไม่ให้เกิดพร่องด้วยประการทั้งปวงการแต่งงานของชาวภาคใต้จึงมีขั้นตอนที่เป็นไปตามค่านิยม ความเชื่อ และประเพณีนิยม ดังต่อไปนี้

- 1) การเกี้ยวพาราสีและการผูกสัมพันธ์
- 2) การทาบทาม
- 3) การ สู่ขอ
- 4) การแต่งงาน

พิธีเวียนสาตเวียนหัวเริ่มขึ้นด้วยการทำขวัญและเอาหมากสามคำวางบนหมอนทั้งของ เจ้าบ่าวเจ้าสาวมีขันนํ้ามนต์ใส่ทองวางไว้ข้างหมอนด้วยเมื่อถึงเวลาฤกษ์ดีก็จะทำให้เจ้าพ่อเจ้าแม่(เจ้าแก้ว) พ่อแม่ของเจ้าบ่าวเจ้าสาวและคู่สมรสที่มีชีวิตคู่ที่ราบรื่นร่ำรวยและเป็นคู่ผัวเดียวเมียเดียวมาสั่งสอนให้ศีลให้พรประพรมนํ้ามนต์ให้ และให้เจ้าบ่าวกราบลงบนหมอนและเอามือกวาดมาลงข้างหมอนพ่อแม่และผู้ใหญ่ทั้งหลายก็ออกจากห้องให้เจ้าบ่าวเจ้าสาวอยู่ในห้องหามออกไปไหนก็เป็นอันเสร็จพิธีเวียนเวียนหัวหรือพิธีส่งตัว (สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์. 2542: 1339)

6) ประเพณีกินเจ ชาวไทยเชื้อสายจีนประเพณีกินเจหรือกินผักเป็นการรับประทานอาหารที่ปราศจากไขมันและเนื้อสัตว์แต่จะรับประทานเฉพาะผักล้วนล้วนจึงเรียกพิธีนี้ว่า พิธีกินเจภาษาจีนเรียกว่าเก้าอ้วงเจ หรือ กิวอ้วงเจ เป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาของคนไทยฝั่งทะเลตะวันตกที่มีเชื้อสายจีนโดยเฉพาะในจังหวัดภูเก็ตภูเก็ตตั้งกระทู้ประจำปีจะมีการประกอบพิธี 9 วัน ตั้งแต่วันที่ 1-9 ค่ำ เดือน 9 ของจีน (ตรงกับเดือน 11 ของไทย)

ประเพณีกินเจเชื่อกันว่าเริ่มขึ้นในประเทศจีนแถบมณฑลกังไส ส่วนประเพณีกินเจในภาคใต้ของไทย เชื่อว่าเริ่มมีที่อำเภอกระทุ้ง จังหวัดภูเก็ต เป็นครั้งแรก ก่อนพิธี 1 วัน จะมีการทำความสะอาดศาลเจ้า (ภูเก็ตเรียก อ้าม ตรังเรียกเก็ง รวมคำยานไม้หอมมีการยกเสาธง ภูเก็ตเรียกเสาโกเต้ง ตรังเรียก เต็งโก้ ไว้หน้าศาลเจ้าสำหรับอัญเชิญดวงวิญญาณของเจ้าพ่อคีนี่ ประกอบพิธีอัญเชิญยกอ่องฮ่องเต้ (พระอิศวร) และกิวอ่องไต่เต หรือกิวอ่องฮัดโจ้ว (ผู้เป็นใหญ่ทั้งเก้า) มาเป็นประธานในพิธีจากนั้นก็แขวนตะเกียงน้ำมัน 9 ดวง เป็นสัญลักษณ์ของดวงวิญญาณกิวอ่องไต่เต ไว้บนเสาโกเต้ง เป็นการแสดงว่าพิธีกินเจเริ่มขึ้นแล้ว"เก้าอ้วง" หรือ "กิวอ้วง" แปลว่านพราชา ตามตำราโหราศาสตร์จีน หมายถึงดาวนพเคราะห์ 9 ดวงนั่นเอง โดยเชื่อว่าดาวนพเคราะห์เหล่านี้ เกิดจากการแบ่งภาคของเทพเจ้า 9 องค์ ซึ่งทรงอำนาจมาบริหารธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ และธาตุทอง หลังจากทำพิธีรับเจ้ามาเป็นประธานในศาลแล้ว ก็ทำพิธีวางกำลังทหารรักษาการณ์ตามทิศ เรียกว่า

"พิธีปังเอี้ยะ" หรือ "ปังกุน" พิธีนี้จะใช้ธงสีต่าง ๆ ปักเป็นสัญลักษณ์ ช่วงเวลาทำพิธี 9 วันจะมีพิธีย่อย ๆ หลายอย่างได้แก่พิธีบูชาเจ้า ในวันแรกของพิธีจะมีการบูชาเจ้าด้วยเรื่องเช่นต่าง ๆ ทั้งที่ อ้าม (ศาลเจ้า) ตามบ้านของผู้กินเจ เมื่อกินเจได้ครบ 3 วัน จะถือว่าผู้นั้นสะอาด บริสุทธิ์หรือที่เรียกกันว่า "เซ่ง" ตอนนี้จะมีการทำพิธีเชิญเจ้า 2 องค์มาร่วมพิธี องค์แรกเป็นเจ้าซึ่งทำหน้าที่สำรวจผู้มาเกิดชื่อ "ลำเต้า" อีกองค์เป็นเจ้า ซึ่งทำหน้าที่สำรวจผู้ที่ตายไปชื่อ "ปักเต้า"

พิธีโขกุ้น หมายถึงการเลี้ยงทหาร ซึ่งจะทำพิธีในวันขึ้น 3 ค่ำ และ 9 ค่ำหลังเที่ยงพอเริ่มพิธีต้องมีการเตรียมอาหารและเหล้าสำหรับ เช่นสังเวียงเลี้ยงทหารและมีหญ้า หรือพวงกล้วย เพื่อเป็นอาหารของม้าและเมื่อเสร็จพิธีแล้วตอนกลางคืนจะมีการเรียกตรวจพลทหารตามทิศเรียกว่า "เซี่ยมเนี้ย" หรือ "ฮั่นเอี้ย"

พิธีซ้องเก็ง เป็นการสวดมนต์ โดยจะเริ่มทำการสวดมนต์ตั้งแต่เมื่อพระกั๋วอ่อง ไตเต หรือกั๋วอ่องฮุดโจ้ว เข้าประทับในโรงพระ และจะทำพิธีสวดวันละ 2 ครั้ง ในตอนเช้าและตอนย่ำค่ำเป็นลักษณะการสวดมนต์เช้าและสวดมนต์เย็น โดยเฉพาะกลางคืนหลังจากสวดมนต์ซึ่งใช้บทสวด "ปักเต้าเก็ง" ก็จะมีการ "ตักซ้อ" คือ อ่านรายชื่อของผู้ที่เข้าร่วมกินเจ ซึ่งอ่านต่อหน้าแท่นบูชาพระกั๋วอ่องฮุดโจ้วเป็นลักษณะการเบิกตัวเข้าเฝ้าเจ้าพิธีบูชาดาว จะทำในคืนวันขึ้น 7 ค่ำ เพื่อขอให้ช่วยคุ้มครองผู้กินเจ ในพิธีนี้จะมีการทำ "ฮู้" (กระดาษยันต์) แจกพระออกเที่ยวหรือแห่เจ้าเป็นการออกประพาสเพื่อโปรดสัตว์ หรือทำนองออกเยี่ยมราษฎรของพระมหากษัตริย์โดยจะมีขบวนธงและป้ายชื่อแท่นหน้า จากนั้นก็จะเป็นเกี่ยวหามพระ เรียกว่า "ถ้ายเปี้ย" มีการหามรูปพระบูชาต่าง ๆ ออกนั่งเกี่ยวไป โดยจัดตามชั้นยศของพระเช่น จากกล้วยขึ้นไปเป็นงวนไสย สูงไปอีกก็เป็นไต้เต้ สูงขึ้นไปเป็นฮุด จากนั้นจะเป็นขบวนเกี่ยวใหญ่หรือตัวเหรียญ ซึ่งมักจะใช้คน 8 คน หามและมีฉัตรเงินกันไปด้วย จะเป็นที่ประทับของกั๋วอ่องฮุดโจ้วในที่ขบวนแห่ผ่านไปชาวบ้านก็จะตั้งโต๊ะบูชาหน้าบ้าน และจุดประทัดต้อนรับเมื่อขบวนผ่านไปถึง

การลุยไฟ (โซ้ยโหย้หรือโก้ยโหย้) กองไฟถือว่าเป็น กองไฟศักดิ์สิทธิ์ และเป็นการแสดงถึงอิทธิฤทธิ์บังคับไฟไม่ให้ร้อน หรืออาจจะถือ ว่าเป็นไฟทิพย์ใช้ชำระความสกปรกของร่างกายให้บริสุทธิ์โดยลุยทั้งคนทรงเจ้าที่กำลัง ทรพย์ส่งหรือประชาชนโดยทั่วไปก็ได้

พิธีโก้ยหนานจะทำหลังจากพิธีลุยไฟโดยให้ผู้ที่ต้องการสะเดาะเคราะห์ ตัดกระดากเป็นรูปตัวเองพร้อมเหรียญ 25 สตางค์ และต้นกุยฉวย 1 ต้น ที่ศาลเจ้า แล้วให้ม้าทรง (ผู้ประทับทรง) ประทับตราที่ด้านหลัง เสื้อที่ใส่เรียกว่า ต้ายิน

พิธีส่งพระ ทำในวันสุดท้ายของการถือศีลกินเจ กลางวัน จะมีการส่งเทวดา คือ เง็กเซียนฮ่องเต้ซึ่งมักจะส่งกันที่หน้าเสาธงส่วนตอนกลางคืน จะมีการส่งพระกั๋วอ่องฮุดโจ้ว โดยส่งกลับทางทะเลเมื่อขบวนส่งพระออกพ้นประตูไฟทุกดวงใช้ต้องดับสนิทแล้วปิดประตูใหญ่ตะเกียงที่เสาธงจะถูกดึงขึ้นสูงสุดตอนเช้าของวันรุ่งขึ้นมีการลดเสาธง และเรียกกำลังทหารกลับหลังจากเลี้ยงทหารเสร็จ

แล้วจึงเปิดประตูใหญ่เมื่อได้ฤกษ์ เปิดตามวันในปฏิทิน หรือ ตามที่เจ้าสั่งไว้ เมื่อการกินเจเริ่มขึ้นผู้ที่ร่วมพิธีจะล้างทำความสะอาดอุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบอาหารสะอาดหมดกลิ่นคาว บางทีก็ใช้ภาชนะใหญ่ในการประกอบอาหาร หรือ ใส่อาหารเจบ้างก็ไปรับประทานอาหารที่โรงครัวของศาลเจ้า ซึ่งปราศจากไข และเนื้อสัตว์นอกนอกจากนี้บริเวณรอบรอบศาลเจ้าก็มี แม่ค้าทำอาหารเจนานาชนิดมาจำหน่าย การประกอบพิธีสำคัญ ๆ ในช่วง 9 วันนี้จะมีการส่งเจ้า โดยอัญเชิญเจ้าต่าง ๆ มาประทับทรงในร่างของม้าทรงผู้ใดได้รับเลือก เป็นม้าทรงนั้น คือ ผู้ที่ชะตากรรมกำลังจะดับเจ้าก็จะเข้าร่างประทับทรง เพื่อต่ออายุให้ หรือ บุคคลที่เหมาะสม และสมัครใจจะเป็นม้าทรงเจ้าก็จะเข้าประทับทรงเช่นกัน ในระยะที่มีการประกอบพิธีต่าง ๆ หรือ ในกรณีที่มีการแห่ขบวนไปตามถนนนั้น ม้าส่งจะแสดงอิทธิฤทธิ์ฟาดฟันอาวุธไปตามร่างกายของตนเองบ้างเอาเหล็กแหลมทิ่มแทง ลื่นแก้มแขนขาแต่ก็เป็นเรื่องแปลกที่มีเลือดซึมเพียงเล็กน้อยเท่านั้น หรือ การขึ้นบันไดมิดแหลมคมก็ได้มีบาดแผลให้เห็นเลยภาษาที่ม้าทรงพูดขณะเจ้าประทับทรงก็เป็นภาษาจีนตลอด ถึงแม้ตัวม้าทรงจะพูดภาษาจีนไม่ได้เลยก็ตามระหว่างประกอบพิธีต่าง ๆ จะมีการประโคมด้วยเสียงกลอง และม้าฟ่ออีกทีมาก การจุดประทัดตลอดระยะเวลา วิธีกินเจนอกจากเป็นการช่วยสะอาดเคราะห์ปัดเป่าโรคภัยไข้เจ็บ หรือ โรคภัยให้หายจากตัวผู้กินเจแล้ว ยังเป็นการแสดงความเคารพบรรพบุรุษ เป็นการฝึกจิตใจให้อดทน ทำจิตใจให้บริสุทธิ์รักษาศีลเป็นการประหยัดการใช้จ่าย รับประทานอาหารเจที่มีราคาไม่แพง และยังก่อให้เกิดความสามัคคีเพราะผู้ที่ร่วมกินเจไม่ว่าคนร่ำรวย หรือ คนจนจะทำพิธีร่วมกันอย่างพร้อมเพรียงด้วยใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส

6.3.2 ประเพณีของชาวไทยมุสลิม

1) ประเพณีการถือศีลอด การถือศีลหรือปอซอเป็นหลักปฏิบัติที่สำคัญอย่างหนึ่ง ในศาสนาอิสลามเรียกในภาษาอาหรับว่า อัส-ซาม แปลว่าการละเว้นทั้งการกินการดื่มการร่วมประเวณีการประพฤติชั่วแม้แต่เจตนาชั่วชาวมุสลิมต้องถือศีลอดในเดือนรอมฎอน เป็นจำนวน 29 วัน 30 วัน นับตั้งแต่รุ่งสางจนครบค่ำ จุดมุ่งหมายของการถือศีลอด เพื่อแสดงความเกรงกลัวและความกตัญญูต่อองค์อันเลาะห์ ให้เรียนรู้ถึงศาสตร์บัญญัติและปฏิบัติด้วยความสุจริตใจ เพื่อขจัดความเห็นแก่ตัวความตระหนี่ถี่เหนียวให้ร่ำรวยทั้งกายวาจาใจเสริมสร้างพลังจิตให้เข้มแข็ง ขจัดนิสัยโลกในมนุษย์อันเกิดมาจากการกินการดื่มเป็นคนมีมนุษยธรรม มีเมตตาต่อคนยากจน

ผู้ที่จำเป็นต้องถือศีลอด ได้แก่ ชาวไทยมุสลิมที่บรรลุนิติภาวะชายหญิง อายุ 15 ปี (หากหญิงมีประจำเดือนก่อน 15 ปี ก็ถือว่าบรรลุนิติภาวะ) มีสติสัมปชัญญะวิกลจริต และมีร่างกายแข็งแรงสามารถถือศีลอดได้ตลอดทั้งวันที่มีประจำเดือน หรือ มีเลือดออกจากการคลอดบุตรผู้ที่เจ็บไข้ได้ป่วยผู้ที่อยู่ระหว่างการเดินทาง ได้รับการพักผ่อนไม่ต้องถือศีลอดในระยะนั้น แต่ต้องถือศีลอดชดใช้ในภายหลัง หน้าพระอาทิตย์ตกเมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้ว ชายไทยมุสลิมชาย

หญิงที่บรรลุนิติภาวะแล้วจะไปร่วมชุมนุมกันที่มีสยิด หรือ สุเหราประจำหมู่บ้าน เพื่อทำละหมาด คือ ระเวะห์ หลังจากนั้นจะมีการเลี้ยงอาหารว่างเช่นของหวานผลไม้

2) ประเพณีฮารีรายอในรอบปีหนึ่งๆ มุสลิมมีวันสำคัญเป็นวันรื่นเริงเทศกาลเฉลิมฉลองมีอยู่ 2 วัน เรียกว่า วันฮารีรายอ มีความหมายว่าวันอันยิ่งใหญ่วันแห่งการรื่นเริง หรือ วันสำหรับคนทั่วไปอาสอาหรับ เรียกว่า อิด แปลว่า การกลับสู่ที่กลับมาเวียนมาเทศกาลการรื่นเริงสนุกสนานความเบิกบานใจ วันฮารีรายอพอซอ หรือ วันอีดิลฟิตรี เป็นวันเฉลิมฉลอง เนื่องจากการสิ้นสุดการถือศีลอดเดือนรอมฎอนส่วนวันฮารีรายอทะยิ หรือ วันดิลอฎฮาเป็นวันเฉลิมฉลอง เนื่องจากการอัลเลาะห์ได้ประทานคัมภีร์อัลกุรอานแก่พระนะบีมุฮัมมัด และเป็นเวลาเดียวกับการประกอบพิธีหัจญ์ ณ นครเมกกะของมุสลิมทั่วโลก ตรงกับวันที่ 10 เดือนชุลฮิจญะห์ วันนี้มุสลิมจะมีการเชือดอูฐ วัว ควาย แพะ แกะ แล้วแจกจ่ายเนื้อให้แก่ผู้ยากจน การเชือดสัตว์พลีนี้เรียกว่า "กูรอบาน" วันฮารีรายอ ทั้ง 2 วัน ชาวมุสลิมทุกคนที่จะตื่นแต่ตอนเช้าอาบน้ำแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าที่สะอาด สวยงามและใหม่ที่สุดเท่าที่จะหาได้ รับประทานอาหารแล้ว ไปละหมาดร่วมกันที่มีสยิด หรือ ที่ลานกว้างกล่าวคำสรรเสริญ สดุดีองค์อัลเลาะห์ ละหมาดเสร็จก็ฟังธรรม หลังจากนั้นก็แยกย้ายไปเยี่ยมเยียนเพื่อนบ้านญาติพี่น้อง พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ เพื่อขออภัยซึ่งกัน และกันเลี้ยงฉลองกัน มีการละเล่นและการเฉลิมฉลองเพื่อการสนุกสนาน

3) ประเพณีวันเมาลิดเมาลิดินบี หมายถึง วันคล้ายประสูติของศาสนานะบีมุฮัมมัดซึ่งตรงกับวันจันทร์ที่ 12 เดือนลอบิอรเตวัล (เดือนของอาหรับ) คนไทยเรียกว่า วันเมาลิดหรือ เมาละ ในวันเมาลิดนี้จะมีการทำบุญเลี้ยงดูกันที่บ้าน หรือทำบุญที่มีสยิด โดยมีอิหม่ามเป็นประธาน ในพิธีมีการกล่าวสรรเสริญเกียรติคุณ ของพระนะบีมุฮัมมัดทำพิธีละหมาด อ่านดุอา (ขอพรให้แก่พระศาสดามุฮัมมัด) อันเสร็จพิธีทางศาสนา

ปัจจุบันทางราชการได้เห็นความสำคัญของประเพณีดังกล่าว จึงได้สนับสนุนให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดในภาคใต้จัดงานนี้ขึ้นมา เพื่อให้ชาวไทยมุสลิมได้มีโอกาสฉลองร่วมกัน ปกติจัดงานเกี่ยวกับการละเล่นในกลางวันส่วนในเวลากลางคืน จะจัดให้มีการประกวดการอ่านคัมภีร์อัลกุระอ่านบรรยายธรรม และการละเล่นต่าง ๆ ประเพณีเข้าสู่หนด คำว่า สุนัต หรือ สุนัต มา จากภาษาอาหรับว่าสุนะฮ แปลว่า แบบอย่าง หรือ แนวทาง ความหมายว่า เป็นการปฏิบัติตามท่านนาบีได้กระทำมา ตรงกับคำภาษามลายูว่า มะโซะยา มีความหมายว่า เข้าอิสลาม หรือ "พิธีขลิบปลายอวัยวะเพศชาย" วันทำพิธีเจ้าภาพต้องเตรียมสิ่งเหล่านี้ให้พร้อม คือ ผ้าขาว 3 หลา ไก่ตัวผู้เป็น ๆ 1 ตัว เทือก หรือ ชันใบใหญ่บรรจุน้ำเต็ม ตันกล้วย 1 ท่อน เขียนหมากและเงินประมาณ 30 บาท การทำมะโซยาวิ้มักจะทำเมื่อเด็กโตอายุประมาณ 7-10 ปี ขึ้นไปมุคริมหรือโต๊ะโมเต็ง (คุณคลิพหนังปลายอวัยวะเพศ) จะกล่าวดุอาในน้ำสำหรับอาบเมื่อเด็กอาบแล้วก็จูมมือไปนั่งคร่อม

บนต้นกล้วยและดึงปลายหนังหุ้มอวัยวะเพศของเด็กมุติมก็ตัด หรือ ขลิบปลายหนังอย่างรวดเร็ว จากนั้นมุติมก็แต่งแผลให้เรียบร้อยส่วนผ้าขาว ไก่ เขียนหมาก รวมทั้งเงิน เจ้าภาพจะมอบให้แก่ มุติม เกี่ยวกับพิธีเข้าสู่หนัสนั้น บางรายมีขบวนแห่ใหญ่โต แล้วเชิญแขกเหรื่อมากิน เหนียว(มาแกปูโละ) มีการล้มวัว ล้มควาย เลี้ยงดูกัน อาจมีมหรสพ เช่น มะโย่ง หรือลิเกฮูลู แต่บาง รายทำพอเป็นพิธีเท่านั้น

5) ประเพณีแต่งงานของชาวไทยมุสลิมภาคใต้ ปัจจุบันประเพณีแต่งงานของ ไทยมุสลิมภาคใต้ เฉพาะส่วนของธรรมเนียมพื้นบ้านเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก แต่ในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับ ศาสนบัญญัติยึดถือปฏิบัติต่อกันอย่างเคร่งครัด ในการสู่ขอผู้ไปสู่ขอคือมารดาของฝ่าย ชาย หรือ ญาติผู้ใหญ่ของฝ่ายชายต้องไปขอพบกับผู้ใหญ่ของฝ่ายหญิง พร้อมกับมีสิ่งไปฝากฝ่ายหญิง อาจเป็นขนม หรือผลไม้ก็ได้เมื่อไปถึงแล้ว ก็บอกว่ามีธุระที่จะขอปรึกษาด้วยแล้วสอบถามว่ามีผู้หญิง คนที่ต้องการสู่ขอ มีคู่แล้วหรือยัง มีชายใดหมายปองอยู่แล้วหรือไม่ ถ้าฝ่ายหญิงตอบว่ายังไม่มี ก็บอก ว่าต้องการสู่ขอให้กับใครฝ่ายหญิงจะไม่ตอบตกลงในตอนนั้น และจะไม่ตอบรายละเอียดใด ๆ แต่จะ ขอเวลาปรึกษา กันระหว่างญาติ ๆ ประมาณเจ็ดวันช่วงเวลานี้ฝ่ายหญิง อาจจะสืบถามรายละเอียด เกี่ยวกับฝ่ายชาย หากไม่รู้จักกันมาก่อน หรือ จักไม่เพียงพอแม้จะรู้จักกันอยู่เป็นอย่างดีแล้ว ก็จะ ขอให้รอคำตอบตามประเพณีเมื่อครบกำหนดฝ่ายหญิงจะส่งคนที่นับถือไปบอกฝ่ายชาย ในกรณีที่ตก ลงถ้าไม่ตกลงก็จะเจ็บเฉยให้เป็นที่รู้เอาเอง เมื่อฝ่ายหญิงตกลงแล้ว ผู้ใหญ่ฝ่ายชายจะตกลงวิธีการ แต่งงานที่บ้านฝ่ายหญิงอีกครั้ง ในวันนี้จะตกลงเรื่องวันแต่งงานสินสอดของหมั้น และมะฮัร สินสอด คือ เงินที่ให้แก่บิดามารดาของหญิงที่จะแต่งงานเป็นค่าน้ำนม หรือ ทรัพย์สินที่ฝ่ายชายให้แก่ผู้ปกครอง ของหญิง เพื่อตอบแทนการที่หญิงยอมสมรสของมัน คือ สิ่งที่มีมอบให้หญิงไว้เพื่อแสดงแต่งงานด้วย ต่อไป

มะฮัร คือ เงินหรือสิ่งของที่มีมอบให้หญิงที่จะสมรส และเป็นสิทธิ์ของเธอ โดยเฉพาะไม่ตกเป็นของบิดา หรือ มารดาตามข้อบัญญัติของศาสนา มะฮัร ที่มีมอบให้แก่ หญิง จะมีค่า หรือสิ่งที่มีคุณประโยชน์ก็ได้เช่นสาวคนหนึ่งจะมอบมะฮัร ให้แก่หญิงด้วยการสอนอันกรุ้งอ่านให้ เพียงไม่กี่โองการ หลังจากตกลงเรื่องสินสอดของหมั้นเรียบร้อยแล้ว ก็จะหาวันดีที่จะประกอบพิธี แต่งงานซึ่งเป็นไปตามประเพณีนิยมของแต่ละท้องถิ่น อาจให้ฝ่ายหญิง หรือ ฝ่ายชายเป็นผู้ไปหาบาง ท้องถิ่นของจังหวัดปัตตานีจะเอาวันเดือนปีเกิดของ หญิงและชายที่สมรสไปให้โตะครุ หรือ โตะอี หม่าม ดูฤกษ์หาวันแต่งงานขึ้นตอนต่อไป ก็จะเตรียมงาน พิธีจะประกอบที่บ้านฝ่ายหญิง และเป็น หน้าที่ของฝ่ายหญิงเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ให้พร้อม การหมั้นตามประเพณีไทยมุสลิมอาจเลือกทำได้ 2 ลักษณะ คือ หมั้นก่อนทำพิธีนิกะห์ (แต่งงานตามหลักศาสนา) หรือ หมั้นหลังทำพิธีนิกะห์ ซึ่งจะเป็น ผลดีและมีข้อห้ามต่างกัน กล่าวคือ ถ้าหมั้นก่อนแต่งงาน เจ้าบ่าวจะถูกต้องเจ้าสาวไม่ได้ จะกระทำการ ระหว่างผู้ใหญ่ของทั้ง 2 ฝ่ายเท่านั้น แล้วจึงแจ้งให้เจ้าบ่าวและเจ้าสาวรู้ว่าตนมีคู่หมั้นแล้ว หลังจากนั้น

จะทำให้การติดต่อกันเป็นไปด้วยความสะดวก คือ ฝ่ายชายสามารถติดต่อกับญาติของฝ่ายหญิงได้โดยไม่ถูกครหาในทาง ส่วนการหมั้นหลัง พิธีนิกะห์แล้วเจ้าบ่าวสามารถต้องเจ้าสาวได้เจ้าบ่าว จึงสวมของหมั้นให้กับเจ้าสาวได้ และสามารถจัดพิธีนั่งบัลลังก์เพื่อให้ญาติทั้ง 2 อย่างสมเกียรติฝ่ายร่วมแสดงความยินดีได้อย่างสมเกียรติ

การแห่ขันหมากและแห่เจ้าบ่าวไปยังบ้านเจ้าสาว เพื่อประกอบพิธีแต่งงาน ขบวนของเจ้าบ่าวเดินทางไปยังบ้านเจ้าสาว เพื่อทำพิธีนี้กะห์ จะมีขบวนแห่พานบายศรี หรือ เรียกตามศัพท์ภาษาพื้นกันได้ว่า ขบวนแห่บุหงาซีระ สำหรับบุหงาซีระ จะนิยมทำกัน 3 พาน ถึง 5 พาน แต่ส่วนมากนิยม 5 พาน โดยจะประกอบไปด้วยพานเอก และพานรองลดหลั่นขนาดลงไปส่วนพลูที่นำมาประดิษฐ์ จะจัดเป็นชั้น ๆ ตั้งแต่ 9 ชั้น 7 ชั้น 5 ชั้น ตามลำดับ ซึ่งส่วนมากมักนิยมจำนวนชั้นของพลูเป็นเลขคี่ พานที่จัดบายศรีนิยมใช้พานที่ทำด้วยทองเหลืองจะมีก้นตื้นแบบราบ และปากกว้าง นอกจากนั้นก็เป็นขนมต่าง ๆ ผู้ที่จะถือขันหมากนิยมเลือกคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิตสมรส หรือ เป็นคนที่น่านับถือ รายที่เคร่งครัดมาก ๆ จะห้ามหญิงหม้ายและสาว ๆ ถือขันหมาก เมื่อขบวนพร้อมแล้วจะเดินทางเพื่อให้ทันฤกษ์กำหนด นิกะห์เมื่อไปถึงบ้านเจ้าสาวจะมีคนออกมาต้อนรับขันหมาก ในจังหวัดนราธิวาสนิยมคัดเลือกเอาบรรดาสาว 1 มาเชิญขันหมากเข้าไปในบ้าน แต่รายที่เคร่งครัดนิยมให้ผู้มีอาวุโส หรือ เป็นที่น่านับถือเป็นผู้มาเชิญขันหมากเข้าบ้าน

ช่วงที่สำคัญที่สุดของการแต่งงาน คือ การนิกะห์ ต้องประกอบด้วยองค์ 5 ได้แก่ วลี คือ ผู้ปกครองของหญิง ซึ่งมีสิทธิให้หญิงนั้นประกอบพิธีสมรส ต้องเป็นเพศชายมีสติสัมปชัญญะไม่อยู่ระหว่างประกอบพิธีฮัจญ์ อาจเป็นบิดา ปู่ พี่ชาย หรือ น้องชาย ของหญิงก็ได้ เจ้าบ่าวพยาน 2 คน (ต้องเป็นมุสลิมที่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ และบรรลุนิติภาวะ) ประธานผู้ทำพิธีนิกะห์ (อาจเป็นคนเดียวกับวลีก็ได้ หรือ เป็นโต๊ะอิหม่ามในละแวกนั้น) และมะฮัร การทำพิธีก็เหมือนกับการนิกะห์ในสมัยก่อน ในกรณีที่มีการหมั้นหลังการนิกะห์ นิยมจัดหมั้นในวันถัดไปอาจมีการจัดขบวนแห่ขันหมากไปอีกครั้ง(จะไม่จัดก็ได้) เมื่อขบวนมาถึงบ้านเจ้าสาวญาติฝ่ายเจ้าสาว จะออกมาต้อนรับเจ้าบ่าว และนำเจ้าสาวไปนั่งบัลลังก์ที่จัดเตรียมไว้ ซึ่งช่วงนั้นเป็นเวลากลางคืนการให้นั่งบัลลังก์ประเพณีของจังหวัดนราธิวาส จะจัดให้เจ้าบาวนั่งก่อนโดยนั่งทางซ้าย แล้วจึงจัดให้เจ้าบาวนั่งทางขวาส่วนจังหวัดยะลา และปัตตานีจะให้เจ้าบาวนั่ง(ทางขวา)ก่อน ต่อจากนั้นเจ้าบาวก็จะสวมของหมั้นให้แก่เจ้าสาว (การสวมของหมั้น อาจจะกระทำหลังเสร็จพิธีนิกะห์เลยก็ได้)

ในขณะที่เจ้าสาว และเจ้าบาวนั่งบัลลังก์ จะเชิญญาติมิตรของทั้ง 2 ฝ่ายมาชมเพื่อร่วมแสดงความยินดีและจะเชิญผู้ใหญ่ที่นั่งถือ หรือ ญาติผู้ใหญ่มาทำพิธีกินสมากัด โดยนำเอาส้มแขก เกลือ ข้าว มาป้อนคู่บ่าวสาว (จะใช้วิธีตะะ ๆ ก็ได้) เพื่อเป็นสิริมงคล ต่อจากนั้นจะเชิญญาติผู้ใหญ่ที่มาในงานจำนวน 3 คนมาป้อนข้าวเหนียว 3 สี (ขาว แดง เหลือง) ไข่ และขนมให้กับคู่บ่าวสาว

การป้อนต้องป้อนแต่ละคนจนครบทุกอย่าง เมื่อญาติผู้ใหญ่ทั้ง 3 คน ป้อนให้จนครบแล้วก็ป้อนอันเสร็จพิธี ไม่มีพิธีมานิบัติ และพิธีปลี้อะไร อย่างสมัยก่อน

ก่อนการฉลองสมรสจะมีการ "กินเนี้ยว" (มาแกบูโละ) ดังกล่าวมาแล้วในคัมทำพิธีนิกะห์เสร็จงานฉลองสมรสแล้ว จะมีการส่งตัวเจ้าสาว เพื่อแสดงการยอมรับเจ้าสาวเป็นสมาชิกใหม่ของครอบครัว แต่เมื่อส่งตัวเสร็จเจ้าสาวต้องกลับมานอนบ้านของตนก่อน ครบ 3 วันแล้วจึงจะไปอยู่บ้านเจ้าบ่าว หรือ แยกครอบครัวออกไป (สุริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. 2542: 1358-1539)

ภาพประกอบ 2 แผนที่ประเทศไทยแสดงพื้นที่ภาคใต้
ที่มา แผนที่ไทย.คอม. (2565)

สรุปภาคใต้เป็นภูมิภาคหนึ่งของประเทศไทย มีดินแดนท่ามกลางธรรมชาติ อุดมไปด้วยภูเขา ป่าไม้ และมีฝั่งทะเลขนานทั้ง 2 ด้าน คือ ฝั่งตะวันออกเป็นอ่าวไทย และฝั่งตะวันตกเป็นทะเลอันดามัน ประกอบไปด้วย 14 จังหวัด มีประชากรในภาคใต้ประมาณ 9 ล้านกว่าคน ตั้งถิ่นฐานอยู่หนาแน่นบริเวณที่ราบชายฝั่งทะเลตะวันออกของคาบสมุทรภาคใต้ วิถีชีวิตของคนในภาคใต้มีทั้งไทยพุทธซึ่งอยู่ในภาคใต้ตอนบน และชาวมุสลิมอยู่อาศัยในภาคใต้ตอนล่าง

ความรู้เกี่ยวกับผ้าปาเต๊ะ

1. ประวัติความเป็นมาของผ้าปาเต๊ะ

แหล่งกำเนิดของผ้าปาเต๊ะมาจากไหนยังไม่เป็นที่ยุติ นักวิชาการชาวยุโรป หลายคนเชื่อว่าในอินเดียก่อนแล้วจึงแพร่หลายเข้าไปในอินโดนีเซียอีกหลายคนเชื่อว่ามาจากอียิปต์ หรือ เปอร์เซีย แม้ว่าจะได้มีการค้นพบผ้าปาเต๊ะที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดในประเทศอื่น ๆ ทั้ง อินเดีย อียิปต์และญี่ปุ่น แต่บางคนก็ยังเชื่อว่า ผ้าปาเต๊ะเป็นของดั้งเดิมของอินโดนีเซีย และยืนยันว่าศัพท์เฉพาะที่เรียกวิธีการและขั้นตอนการผลิตผ้าปาเต๊ะ เป็นศัพท์ภาษาอินโดนีเซียที่ใช้ยืมก็เป็นพืชที่มีในประเทศอินโดนีเซีย แท่งขี้ผึ้งที่ใช้เขียนลายก็เป็นของอินโดนีเซียไม่เคยมีในอินเดียเลย เทคนิคที่ใช้ในอินโดนีเซียสูงกว่าที่ทำกันในอินเดีย และจากการศึกษาค้นคว้าของ N. J. Kron นักประวัติศาสตร์ชาวดัตช์ ก็สรุปไว้ว่าการทำโล่งปาเต๊ะ เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนติดต่อกับอินเดีย (เสาวรส ไพจิตร. 2556: 51)

วิวัฒนาการการผลิตผ้าปาเต๊ะ ในระยะเวลาแรกคงทำกันเฉพาะในหมู่ชนชั้นสูงหรือทำเฉพาะในวัง แต่ก็มีผู้ให้ความสนใจเห็นว่า น่าจะเป็นศิลปะพื้นบ้านใช้กันเป็นสามัญ ผู้ที่ผลิตผ้าปาเต๊ะมักจะเป็นผู้หญิงและทำหลังจากว่างจากการทำนา ในคริสต์ศตวรรษที่ 12 ประชาชนชาวใต้ปรับปรุงวิธีการผลิตผ้าปาเต๊ะด้านการแก้ไขวิธีการผสมสี แต่ทั้งนี้ก็วิวัฒนาการมาจากความรู้ดั้งเดิมในคริสต์ศตวรรษที่ 13 การผลิตผ้าปาเต๊ะผูกขาดโดยสุลต่านและถือว่าการผลิตผ้าปาเต๊ะเป็นศิลปะในราชสำนัก โดยมีสตรีในราชสำนักเป็นผู้ผลิต ผ้าปาเต๊ะในยุคนี้ เรียกว่า คราตอน (Carton) เป็นผ้าปาเต๊ะที่เขียนด้วยมือ เมื่อผ้าปาเต๊ะได้รับความนิยมมากขึ้นและมีลูกค้ามากมาย การผลิตผ้าปาเต๊ะได้ขยายวงกว้างมากขึ้น การผูกขาดโดยครอบครัวสุลต่านก็สิ้นสุดลง ศิลปะการผลิตผ้าปาเต๊ะได้แพร่หลายไปสู่ประชาชนทั่วไป

ผ้าปาเต๊ะในระยะแรกมีเพียงสีครามและสีขาว ในศตวรรษที่ 17 ได้มีการค้นพบสีต่าง ๆ อีก เช่น สีแดง สีนํ้าตาล สีเหลือง ซึ่งสีต่าง ๆ เหล่านี้ได้มาจากพืชทั้งสิ้น ต่อมาช่างเขียนผ้าปาเต๊ะได้พัฒนาเทคนิคการผสมสีเหล่านี้ จึงได้มาซึ่งสีอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น สีม่วง สีเขียว ในช่วงปลายศตวรรษที่ 17 ได้มีการส่งผ้าลินินสีขาวจากต่างประเทศเข้ามา นับเป็นความก้าวหน้าในการผลิตผ้าปาเต๊ะอีกก้าวหนึ่ง โดยเฉพาะเทคนิคการระบายสีผ้าปาเต๊ะ เพราะเริ่มมีการใช้สีเคมีในการย้อม การระบายสี ซึ่งสามารถทำให้ผลิตผ้าปาเต๊ะได้จำนวนมากขึ้น และได้พัฒนาระบบธุรกิจผ้าปาเต๊ะจนกลายเป็นสินค้าออกในปี ค.ศ. 1830 ชาวยุโรปได้เลียนแบบผ้าปาเต๊ะของชาวและได้ส่งมาจำหน่ายที่เกาะชวาในปี ค.ศ.1940 ชาวอังกฤษก็ได้พยายามเลียนแบบให้ดียิ่งขึ้นเพื่อส่งมาจำหน่ายที่เกาะชวาเช่นเดียวกัน (พรรณี ชุมณี. 2548: 15)

ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ได้มีการทำเครื่องหมายในการพิมพ์ผ้าปาเต๊ะโดยทำเป็นแม่พิมพ์โลหะทองแดงซึ่งเรียกว่า จับ (Cap) ทำให้สามารถผลิตผ้าปาเต๊ะได้รวดเร็วขึ้นต้นทุนก็ทดแทนผ้าปาเต๊ะลายเขียนแบบดั้งเดิม การผลิตผ้าปาเต๊ะด้วยแม่พิมพ์ก่อให้เกิด พื้นเมืองในลักษณะของอุตสาหกรรมในครัวเรือน ประชาชนก็เริ่มผลิตผ้าปาเต๊ะเป็นอาชีพมากขึ้น การผลิตผ้าปาเต๊ะจากเดิมที่เคยใช้มือสตรีแต่เพียงฝ่ายเดียว เริ่มมีผู้ชายเข้ามาช่วยในกระบวนการผลิตโดยเฉพาะการพิมพ์เทียน และการย้อมสี สำหรับการแต้มสีลวดลายยังใช้มือสตรีเช่นเดิม ความนิยมในการใช้ผ้าปาเต๊ะโดยกะชาว เมื่อก่อนใช้กันเฉพาะสตรีและเด็กเท่านั้น ต่อมาได้ใช้เป็นเครื่องแต่งกายของหนุ่มสาวมี 3 รูปแบบดังนี้

1) โสร่ง (Sarong) เป็นผ้าที่ใช้แต่งโดยการพันรอบตัว ขนาดของผ้าโสร่งโดยทั่วไปนิยมผ้าที่มี หน้ากว้าง 42 นิ้ว ยาว 2 หลาครึ่ง ถึง 3 หลาครึ่ง ลักษณะของผ้าโสร่ง คือ ใช้ส่วนหัวผ้าของผ้าปาเต๊ะ ซึ่งมีลวดลาย สีสันทันแตกต่างไปจากส่วนอื่น ๆ ในผ้าผืนเดียวกัน

2) สลินดัง (Salindang) เป็นผ้าซึ่งใช้แต่งทับกางเกงของบุรุษ หรือ เรียกว่า ผ้าทับเป็นผ้าที่เน้นลวดลายประดับหรือชายผ้าสลินดัง มีความยาวประมาณ 3 หลา กว้างประมาณ 8 นิ้ว โดยทั่วไปสตรีมุสลิมนิยมนำผ้าสลินดังมาใช้ในการคลุมศีรษะ ต่อมาในภายหลังได้ทำขนาดให้ยาวขึ้นเพื่อให้สะดวกต่อการใช้งาน โดยใช้ผ้าหน้ากว้าง 42 นิ้ว ยาว 4-5 หลา

3) อุเต็ง (Udeng) หรือผ้าคลุมศีรษะ โดยทั่วไปจะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสผ้าชนิดนี้สุภาพบุรุษใช้โพกศีรษะเรียกว่า ซุรบัน (Zuraban) สำหรับสตรีจะใช้ทั้งคลุมศีรษะและปิดหน้าอกเรียกว่า เกมเบ็น (Kemben) ผ้าอุเต็งนิยมลวดลายที่เป็นกรอบสี่เหลี่ยม ผ้าคลุมชนิดนี้ไม่ปิดบ่าและแหล่งเหมาะสำหรับเกษตรกรที่ทำงานหนัก เพื่อจะได้เคลื่อนไหวได้สะดวก

ต่อมาได้มีการประยุกต์ผ้าปาเต๊ะเป็นเครื่องแต่งกายอื่น ๆ มีความนิยมกันอย่างกว้างขวาง การใช้ผ้าปาเต๊ะทั้ง บุรุษ สตรี และเด็กได้รับการพัฒนา และปรับปรุงให้มีความก้าวหน้าทั้งทางด้านกระบวนการผลิต และการออกแบบลวดลายที่ทันสมัย จนกลายเป็นสินค้าที่ถูกใจนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจนกลายเป็นสินค้าส่งออก ด้วยเหตุนี้ทำให้เทคนิคการผลิตผ้าปาเต๊ะแพร่หลายออกไปสู่ประเทศอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง (เสาวรส ไพจิตร. 2556: 52-53)

ประเทศไทยได้มีการผลิตผ้าปาเต๊ะลายพิมพ์เทียนมาที่อำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส โดยสองสามี-ภรรยาชาวไทยเชื้อสายมลายู ชื่อนายแวมะ แวอาลี ปัจจุบันท่านได้ถึงแก่กรรม และนางแวนะ แวอาเดที่อำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส โดยสองสามี-ภรรยาชาวไทยเชื้อสายมลายู ชื่อนายแวมะ แวอาลี ปัจจุบันท่านได้ถึงแก่กรรม และนางแวนะ แวอาเด ในยุคแรกได้ผลิตเป็นผ้าคลุมหัว สไบไหล่ โดยใช้วิธีแกะสลักลวดลายบนมันเทศและมันสำปะหลังมาทำเป็นแม่พิมพ์ ต่อมาได้ผลิต

ในรูปแบบของผ้าโสร่งปาเต๊ะ โดยใช้แม่พิมพ์โลหะที่ผลิตในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบันโดยเฉพาะในแถบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ต่อมากรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ได้เข้ามามีบทบาทส่งเสริมและเผยแพร่การผลิตผ้าปาเต๊ะพื้นฐานตามแนวเทคนิคของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ซึ่งส่วนใหญ่มักนิยมใช้โซดาแอสเป็นสารกันสี ปลายปี พ.ศ. 2523 ประเทศไทยได้ถือกำเนิด ผ้าปาเต๊ะลายเขียนเทียนระบายสี ซึ่งเป็นผ้าบาติกที่เขียนลายเทียนด้วยจันตัง (Canting) ระบายสีลวดลายบนผืนผ้าทั้งผืนด้วยพู่กัน ไม่มีการย้อมสีโดยใช้สี REACTIVE DYES จากประเทศมาเลเซีย ผลิตในเยอรมันแล้วเคลือบกันสีตกด้วยโซเดียมซิลิเกต เป็นสารกันสีตกแบบถาวร (เสาวรสี ไพจิตร. 2556: 57)

สรุปได้ว่า แหล่งกำเนิดผ้าปาเต๊ะยังระบุไม่ได้ว่ามาจากที่ไหน แต่ในประเทศไทยได้ถือกำเนิด ผ้าปาเต๊ะลายเขียนเทียนระบายสี ซึ่งเป็นผ้าบาติกที่เขียนลายเทียนด้วยจันตัง (Canting) ระบายสีลวดลายบนผืนผ้าทั้งผืนด้วยพู่กัน ในปลายปี พ.ศ. 2523 ผ้าปาเต๊ะเริ่มต้นจากผ้าที่มีวิธีการผลิตโดยการเขียนลายด้วยมือ ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาในการผลิตผ้าปาเต๊ะ โดยใช้แม่พิมพ์โลหะทองแดง เรียกว่า จีบ (Cap) พิมพ์ลงบนผืนผ้าทำให้การผลิตรวดเร็วและประหยัดต้นทุน มี 3 รูปแบบ คือ 1) โสร่ง (Sarong) เป็นผ้าที่ใช้นุ่งโดยการพันรอบตัว 2) สลินดัง (Salindang) เป็นผ้าซึ่งใช้นุ่งทับกางเกงของบุรุษ 3) อุเต็ง (Udeng) หรือ ผ้าคลุมศีรษะ

2. ลักษณะเด่นของผ้าปาเต๊ะ

ผ้าปาเต๊ะ หรือที่เรียกกันอีกนัยยะหนึ่ง คือ บาติก เป็นคำที่เรียกผ้า ที่ผ่านกระบวนการลวดลายด้วยวิธีการใช้เทียนเขียนปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดและใช้วิธีการแต้ม ระบบในส่วนที่ต้องการให้ติดสี ผ้าปาเต๊ะบางชิ้นอาจจะผ่านขั้นตอนการปิดเทียน แต้มสี ระบายสี และย้อมสีหลาย 10 ครั้ง วิธีการผลิตผ้าปาเต๊ะในสมัยดั้งเดิมใช้วิธีการเขียนด้วยเทียน เรียกว่า WaWax hand draw ดังนั้น ผ้าปาเต๊ะจึงเป็นลักษณะผ้าที่มีวิธีการผลิตโดยใช้เทียนปิดในส่วนที่ไม่ต้องการติดสี และใช้วิธีระบายสีส่วนที่ต้องการให้ติด แม้ว่าวิธีการผลิตผ้าปาเต๊ะในจะก้าวหน้าไปมากแล้วก็ตามแต่ลักษณะเฉพาะประการหนึ่งของผ้าปาเต๊ะ ก็คือ จะต้องมีการผลิตโดยใช้เทียนปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสี หรือ ส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสีซ้ำอีก

ความโดดเด่นของผ้าปาเต๊ะอยู่ที่สีสัน และลวดลายอันคมชัดของภาพที่สามารถบอกอะไรได้หลายอย่าง ทั้งถิ่นที่มาวัฒนธรรมความเป็นอยู่ธรรมชาติ เอกลักษณ์ของแหล่งผลิต หรือ กระทั่งความรู้สึกนึกคิดของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งมีกรรมวิธีที่ซับซ้อนอยู่หลายกระบวนการทั้งพิมพ์เทียน แต้มสี ระบายสี ย้อมสี ปาเต๊ะจึงมีลักษณะที่เป็นได้ทั้งงานอุตสาหกรรมและงานศิลปะ ที่เกิดขึ้นจาก

การเขียนลวดลายตามที่ผู้ผลิตต้องการลงบนผืนผ้าด้วยดินสอแล้วใช้ปากกาเขียนเทียนจันตัง (Tjanting) จุ่มน้ำเทียนเขียนไปตามลวดลายเพื่อให้ผ้าเขียนนี้เป็นแนวป้องกันน้ำไม่ให้ซึม ผ่านถึงกัน ซึ่งน้ำเทียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องซึมผ่านทะลุ ทั้งด้านหน้าและด้านหลังของผืนผ้าปาเต๊ะ โดยไม่ให้เกิดช่องว่างขึ้น จากนั้นจึงทำให้เกิดลวดลาย โดยวิธีการเพ้นท์สีหรือย้อมสีตามแต่กรณีสีบนผืนผ้าจะต้องซึมผ่านทั้งด้านหน้าและด้านหลังซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำตัวของผ้าปาเต๊ะ ทำให้ผู้สวมใส่ภาคภูมิใจว่าผลิตภัณฑ์ที่ซื้อเป็นชิ้นเดียวในโลก (เสาวรส ไพจิตร. 2556: 50)

สรุปได้ว่า ลักษณะเด่นของผ้าปาเต๊ะอยู่ที่สีสันทึบและลวดลาย มีกรรมวิธีที่ซับซ้อนอยู่หลายกระบวนการทั้งพิมพ์เทียนแต้มสี ระบายสี และย้อมสี โดยไม่ให้เกิดช่องว่างบนผืนผ้า สีจะต้องซึมผ่านทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำตัวของผ้าปาเต๊ะ

3. การออกแบบลวดลายผ้าปาเต๊ะ

กระบวนการออกแบบลวดลายในการผลิตผ้าปาเต๊ะ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 วิธี ดังนี้ (ดวงรัก รัตนพันธุ์, และ สุธี โส๊ะปะกลาง. 2562: 8-9)

1) การออกแบบลวดลายเลียนแบบธรรมชาติ หมายความว่า บรรดาสิ่งที่เกิดอยู่แล้วตามธรรมชาติ ได้แก่ พืชและสัตว์ชนิดต่าง ซึ่งได้ใช้เป็นแบบกันมาเป็นเวลานานนับศตวรรษรูปแบบธรรมชาติที่นำมาใช้ส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ภาพทะเล กระแสน้ำ คลื่น ปลา ปะการัง กุ้ง หอย หาดทราย สวนดอกไม้ นกหลากหลายชนิด กลุ่มเมฆ หรือฝนตก รูปแบบเหล่านี้จะทำให้แนวคิดและจินตนาการของช่างเขียน ได้ออกแบบลวดลายที่อ่อนไหวและสวยงามได้

2) การออกแบบลวดลายทรงเรขาคณิต เป็นการออกแบบโดยใช้หลักการพื้นฐาน

ทาง

การออกแบบที่นำทัศนธาตุทางทัศนศิลป์มาใช้ในการสร้างสรรค์ลวดลาย เช่น จุด เส้น รูปร่างรูปทรง แสงเงา พื้นผิว และที่ว่าง มาเป็นองค์ประกอบในการสร้างลวดลาย โดยสอดคล้องเรื่องราว และวิถีชีวิตประจำวัน การออกแบบสำหรับปาเต๊ะเขียนลาย จะมีลักษณะ 4 ชนิด ดังนี้

1) ลายเขาคณิต เป็นลักษณะลวดลายที่นำลักษณะของเส้น คือ เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นคด ตลอดรูปทรงเรขาคณิต เช่น รูปทรงกลม รูปเหลี่ยม รูปกรวยต่าง ๆ มาจัดเป็นภาพ

2) ลวดลายที่ดัดแปลงมาจากธรรมชาติ โดยเฉพาะดัดแปลงมาจากส่วนต่าง ๆ ของพรรณพฤกษา เช่น ดอก ใบ กิ่ง ก้าน

3) ลายไทยและลายเครือเถา ซึ่งเป็นลักษณะลวดลายตามลักษณะของศิลปะประจำชาติ เช่น ลายกนก และลายเครือเถา

4) ลายประเพณีภาพสัตว์ การออกแบบลวดลายประเพณีสัตว์เหล่านี้ มักจะแสดง 2 ลักษณะ ดังนี้

1) ลักษณะรูปทรงไม่เหมือนธรรมชาติ จะเป็นลักษณะสกัดตัดทอนให้ดูง่าย ๆ ตามรูปแบบของงานออกแบบซึ่งเป็นกึ่งนามธรรม

2) ลักษณะภาพสัตว์ที่เน้นเรื่องราว เช่น เรื่องราวจากประเพณีท้องถิ่น การละเล่นพื้นบ้าน วรรณกรรมพื้นบ้าน เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม ซึ่งมักจะใช้กับเทศกาลหรือประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน

รูปแบบของผ้าปาเต๊ะ แบ่งตามได้ชนิดของผ้า ดังนี้

1) ปาเต๊ะธรรมดา เป็นปาเต๊ะลายพิมพ์ที่ผ่านการต้มเพียงครั้งเดียว

2) ปาเต๊ะลาซิม เป็นปาเต๊ะที่ผ่านกระบวนการต้ม 2 ครั้ง และผ่านการย้อมสี 2 ชั้น

จะได้สีที่หลากหลายกว่าผ้าปาเต๊ะธรรมดา

3) ปาเต๊ะเขียนสี ผ้าปาเต๊ะชนิดนี้จะไม่ผ่านกระบวนการย้อมสีทั้ง 2 ครั้ง ยกเว้นถ้าต้องการให้สีของผ้าติดบนผิวผ้าเป็นสีต่าง ๆ ทั้งนี้จะทำหลังจากที่แต้มหรือเขียนลวดลายเสร็จแล้ว โดยใช้พู่กันแต้มสีลงบนดอกที่มีเทียนเป็นแม่พิมพ์อยู่ จะใช้สีแดงสำหรับลวดลาย ส่วนที่เป็นดอกและส่วนที่เป็นใบเทียนในการเขียน

4) ปาเต๊ะโซโล่ ปาเต๊ะโซโล่มักจะถูกจำกัดด้วยความกว้างของผ้า เพราะเป็นลักษณะปาเต๊ะยาวหรือปาเต๊ะพัน ซึ่งมี 3 สี คือ ดำ เหลือง น้ำเงิน

5) ปาเต๊ะชั้นเดียว จะมีลวดลายอิสระส่วนหัวของผ้าจะเป็นลายของพืช เช่น ลายดอกไม้หรือต้นไม้แต่จะมีลักษณะพิเศษ คือ จะมีสีขาวเป็นสีหลักซึ่งไม่รวมกับสีเดิมของเนื้อผ้า

สรุปได้ว่า การออกแบบลวดลายผ้าปาเต๊ะ มี 2 วิธี คือ การออกแบบลวดลายเลียนแบบธรรมชาติ และการออกแบบลวดลายทรงเรขาคณิต โดยอาศัยการใช้หลักการพื้นฐานที่นำทัศนธาตุทางทัศนศิลป์มาสร้างสรรค์ลวดลาย เช่น จุด เส้น รูปร่างรูปทรง แสงเงา พื้นผิว และพื้นที่ว่าง มาเป็นองค์ประกอบในการสร้างลวดลาย เพื่อให้สอดคล้องกับเรื่องราวและวิถีชีวิตประจำวัน มี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะรูปทรงไม่เหมือนธรรมชาติ และลักษณะภาพสัตว์ที่เน้นเรื่องราว โดยแบ่งตามชนิดผ้าปาเต๊ะได้ 5 ชนิด คือ ปาเต๊ะธรรมดา ปาเต๊ะลาซิม ปาเต๊ะเขียนสี ปาเต๊ะโซโล่ และปาเต๊ะชั้นเดียว และมีเทคนิคในการผลิต 3 วิธี คือ ปาเต๊ะเขียนลาย ปาเต๊ะลายพิมพ์ ปาเต๊ะพิมพ์สี โดยมีลักษณะงานในรูปแบบผ้าไสร่ง ผ้าชั้น และเสื้อผ้าสำเร็จรูป

4. เทคนิคการผลิตผ้าปาเต๊ะ

กระบวนการในการผลิตผ้าปาเต๊ะนั้น มีเทคนิคหลายอย่างที่ใช้ในการผลิตผ้าปาเต๊ะ เทคนิค และวัสดุที่ใช้จะเป็นตัวบ่งบอกว่า ผ้าปาเต๊ะที่ได้นั้นจะเป็นผ้าปาเต๊ะชนิดไหน อย่างไรก็ตาม การสังเกตว่าเป็นผ้าปาเต๊ะชนิดไหนนั้น ต้องดูตั้งแต่เริ่มของการเตรียมอุปกรณ์ จนการทำผ้าปาเต๊ะนั้นเสร็จลงโดยแบ่งตามเทคนิคในการผลิต มี 3 วิธี ดังนี้

1) ผ้าปาเต๊ะลายเขียน เป็นปาเต๊ะที่จัดเป็นผ้าปาเต๊ะชั้นสูง เป็นที่นิยมกันในหมู่คนที่มีฐานะทางสังคมและฐานะทางการเงินดี ผ้าปาเต๊ะชนิดนี้จะต้องเขียนเทียนด้วยเครื่องมือที่เรียกว่า จันดิง (Tjanting) ลักษณะของจันดิง ตรงหัวมีลักษณะคล้ายกับปากกาน้ำร้อนขนาดเล็ก มีกรวยให้น้ำเทียนไหลออกและมีด้ามสำหรับจับเขียนทำด้วยไม้ การเขียนเทียนนั้นต้องเขียนทั่วทั้งผืนในขณะที่เทียนกำลังร้อน ๆ เทียนจะไหลติดซึมลงไปบนเนื้อผ้า และไหลซึมผ่านเส้นใยของผ้าลงไปด้านหลัง ทำให้สามารถกันสีที่ระบาย แด้มหรือย้อมได้ และทำให้เกิดลวดลายขึ้น จะย้อมสีกี่ชั้นก็ตาม จะต้องเขียนเทียนปิดด้วยจันดิงทุกครั้ง ผ้าปาเต๊ะลายเขียน เป็นผ้าที่มีลวดลายแบบอิสระ ช่างเขียนจะเขียนเทียนไปตามจินตนาการของตนเอง ไม่มีการวาดภาพรูปแบบลวดลายสีสันทัน แต่ถ่ายทอดออกมาโดยอาศัยน้ำเทียนร้อน ๆ ทั้งสิ้น ดังนั้นจินตนาการและทักษะในการออกแบบลวดลายของช่าง จึงมีความสำคัญเป็นอย่างสูง ความงามของผ้าปาเต๊ะลายเขียน สังเกตได้จากการเขียนเส้นเทียนด้วยจันดิง ความชำนาญในการลากเส้น การจัดช่องไฟ เทคนิคแปลก ๆ การแสดงรายละเอียดมากเท่าใด ก็แสดงถึงฝีมืออันสูงส่งของผู้ผลิตผ้าชิ้นนั้น รวมทั้งทักษะในการระบายสี การย้อมสี ซึ่งมีความประสานสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมและลงตัว ดังนั้น ปาเต๊ะลายเขียนจึงเป็นผ้าที่มีราคาสูง

2) ผ้าปาเต๊ะลายพิมพ์ หรือที่นิยมเรียกกันว่า บาติกลายพิมพ์ เป็นการสร้างสรรค์ลวดลายโดยใช้แม่พิมพ์ อาจทำได้จากไม้ หรือทำจากทองแดง โลหะชนิดอื่น โดยการใช้แม่พิมพ์จุ่มเทียนที่กำลังร้อนพอเหมาะ จากนั้นทำการพิมพ์ลวดลายลงบนผ้า แล้วจึงแ่ด้มสีหรือนำไปย้อมต่อไป ปาเต๊ะลายพิมพ์มีลักษณะพิเศษ คือ สามารถทำลวดลายในลักษณะที่ซ้ำกัน ส่วนมากวิธีการนี้มักจะใช้ในการผลิตสำหรับจำหน่าย เพราะประหยัดเวลาและต้นทุน มีความแพร่หลายมากกว่าปาเต๊ะลายเขียน เนื่องจากสามารถผลิตได้ครั้งละจำนวนมาก ความงามของผ้าปาเต๊ะลายพิมพ์นี้ ขึ้นอยู่กับแม่พิมพ์ที่มีลักษณะของลวดลายที่มีรายละเอียดและขบวนการผลิตที่ประณีตมาก เช่น การพิมพ์ลายช่างพิมพ์จะพิมพ์เทียนลงบนผ้า ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ทำให้ความคมชัดของลวดลายมีลักษณะเหมือนกันทั้ง 2 ด้าน เมื่อนำไปย้อมสภาพของสีและลวดลาย มีความสดใสเหมือนกันทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ซึ่งช่างจะพยายามทำเลียนแบบให้คล้ายกับผ้าปาเต๊ะเขียนให้มากที่สุด จึงจัดว่าเป็นผ้าชั้นดีและสามารถจำหน่ายได้ราคาดี ผ้าปาเต๊ะที่แพร่หลายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนมากจะเป็นผ้าปาเต๊ะเทคนิคการพิมพ์มากกว่าเทคนิคการเขียน ลักษณะลวดลายสีสันทันมีสวยงาม ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ คือ แม่พิมพ์มีความละเอียดมากน้อยเพียงใด ทำด้วยโลหะชนิดใด เช่น ทำด้วย

ทองแดง ลายที่พิมพ์ออกมาชัดเจนมากกว่า แม่พิมพ์ที่ทำจากโลหะชนิดอื่น สีเป็นส่วนประกอบที่สำคัญตลอดจนจำนวนครั้งในการย้อมสีก็เป็นส่วนสำคัญในแบ่งระดับชั้นของผ้าปาเต๊ะแบบแม่พิมพ์ การย้อมสี 1 ครั้งเรียกว่า ถ้าย้อมสี 1 ชั้น ผ้าย้อมสี 2 ครั้ง เรียกว่า ผ้าย้อมสี 2 ชั้น การเรียกชื่อจึงขึ้นอยู่กับเทคนิคในการย้อมสีนั่นเอง ผ้าบางชิ้นย้อมทับถึง 10 กว่าครั้ง เพื่อให้ได้มาซึ่งลวดลายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

3) ผ้าปาเต๊ะพิมพ์สี เป็นผ้าที่ได้รับความนิยมกันมากอีกแบบหนึ่ง เป็นผ้าที่ทำเลียนแบบปาเต๊ะที่เขียนด้วยมือหรือปาเต๊ะลายเขียน ลักษณะลวดลายมีรายละเอียดที่สีสันสดใสอื่น ๆ ผ้าปาเต๊ะชนิดนี้เป็นการผสมผสานระหว่างเทคนิคการพิมพ์ผ้ากับเทคนิคการเขียนด้วยมือ โดยขึ้นพื้นฐานผสมกัน เช่น ลวดลายสีน้ำตาลและสีฟ้าเป็นส่วนที่ใช้เทคนิคการพิมพ์ตะแกรงใจจึงปิดเขียนส่วนนี้แล้วจึงนำไปย้อมสีพื้น คือ สีส้มต่อไปคนไทยรู้จักผ้าปาเต๊ะในลักษณะของ ผ้าพันหรือผ้าปาเต๊ะพัน โดยเรียกตามวิธีนุ่ง คือ พันรอบตัว คำว่า โสร่ง มาจากภาษาอินโดนีเซียเช่นเดียวกัน หมายถึง ผ้านุ่ง คนในท้องถิ่นภาคใต้เรียกปาเต๊ะว่า ผ้าปาเต๊ะ หรือ ผ้าบาเต๊ะ ส่วนคนรุ่นเก่าเรียกผ้าปาเต๊ะที่ไม่ได้ผลิตในประเทศไทยว่า ผ้ายาวอ หรือ จาวอ (Java) ซึ่งหมายถึง ผ้าขาว และเรียกชื่อตามลักษณะของผ้าเป็นภาษาพื้นเมืองชายแดนภาคใต้ 4 ชนิด ดังนี้

1) จาวอตูลิส (Java Tulis) ใช้เรียกผ้าปาเต๊ะที่ใช้เทคนิคการเขียนเขียนด้วยจันดิงตลอดทั้งผืน

2) จาวอตูกะ ผ้าขาวกระบอกไม้ไผ่ ใช้เรียกชื่อผ้าปาเต๊ะที่มีคุณภาพดีชิ้นหนึ่ง เนื้อดีเบาบางและผ้าผืนหนึ่ง ๆ สามารถม้วนได้เพียง 1 กำมือเท่านั้น

3) จาวอปือละ ซึ่งหมายความว่า ผ้าพันขาว ใช้เรียกผ้าปาเต๊ะที่มีความยาวตั้งแต่ 3.5 หลา เป็นลักษณะของผ้าที่ไม่เป็นตะเข็บผ้าให้ติดกันเป็นถุง แต่ใช้วิธีนุ่งแบบพันรอบตัว บางแห่งเรียกผ้าชนิดนี้ว่า ผ้าปาเต๊ะพันหรือผ้าพัน

4) จาวอซือแย ผ้าขาวตราดอจิก เป็นผ้านุ่งที่มีคุณภาพดี มีตราดอจิกเป็นเครื่องหมายการค้า และเป็นที่นิยมกันมากในหมู่ชาวไทยที่มีฐานะดี

ชาวไทยมุสลิมโดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รู้จักการผลิตผ้าปาเต๊ะโดยได้รับเทคนิคมาจากประเทศมาเลเซีย และได้ตั้งโรงงานผลิตเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนอยู่ใต้ถุนบ้าน หรือ โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ซึ่งมีคนงานระหว่าง 50 - 100 คน แบ่งหน้าที่การผลิตออกเป็นแผนกล้วนแต่อยู่ในจังหวัดนราธิวาสเสียเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะที่อำเภอสุไหงโก-ลก ในช่วงปี พ.ศ. 2510 - 2522 เป็นช่วงที่มียอดการจำหน่ายสูงสุด ในปัจจุบันผ้าปาเต๊ะลายเขียนได้รับการพัฒนา และแพร่หลายมากทำให้สามารถผลิตผ้าได้หลายรูปแบบกว่าเดิม และสามารถขายได้ราคาที่ดีกว่าผ้าปาเต๊ะลายพิมพ์ ทำให้โรงงานอุตสาหกรรมผ้าปาเต๊ะในภาคใต้หันมาผลิตผ้าปาเต๊ะลายเขียน เกิดการแข่งขันในตลาดโดยแสดงลักษณะงานรูปแบบ และเอกลักษณ์ของตนเองจนผ้าปาเต๊ะบางชิ้นกลายเป็น

จิตรกรรมที่มีราคาสูงกว่าทั่วไปมาก ผ้าที่นิยมทำกันมาก ได้แก่ ผ้าโสร่ง ผ้าซิ่น และเครื่องนุ่งห่มต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป (เสาวรส ไพจิตร. 2556: 54-57)

สรุปได้ว่า ผ้าปาเต๊ะมาจากที่ไหนดียังระบุไม่ได้ แต่ในประเทศไทยได้ถือกำเนิด ผ้าปาเต๊ะลายเขียนเทียนระบายสี ซึ่งเป็นผ้าบาติกที่เขียนลายเขียนด้วยจันดั่ง (Canting) โดยระบายสีลวดลายบนผืนผ้าทั้งผืนด้วยพู่กัน สีจะต้องซึมผ่านทั้งด้านหน้าและด้านหลังซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำตัวของผ้าปาเต๊ะ การออกแบบลวดลายผ้าปาเต๊ะ มี 2 วิธี คือ การออกแบบลวดลายเลียนแบบธรรมชาติ และการออกแบบลวดลายทรงเรขาคณิต เพื่อให้สอดคล้องกับเรื่องราวและวิถีชีวิตประจำวัน โดยใช้เทคนิคการเขียนลายด้วยมือใช้เทียนเขียนด้วยจันดั่ง (Canting) การพิมพ์ลายโดยใช้แม่พิมพ์ ทำจากไม้ หรือทำจากทองแดง และการพิมพ์สีเป็นการผสมผสานระหว่างเทคนิคการพิมพ์ผ้ากับเทคนิคการเขียนด้วยมือมีลักษณะงานในรูปแบบผืนผ้า เช่น ผ้าโสร่ง ผ้าซิ่น และเสื้อผ้าสำเร็จรูป

กฎหมายและนโยบายของรัฐ

1. กฎหมาย

กฎหมายการคุ้มครองผู้สร้างสรรค์งาน ได้แก่

1.1 ลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์ หมายถึง สิทธิแต่ผู้เดียวที่กฎหมายรับรองให้ผู้สร้างสรรค์กระทำการใด ๆ เกี่ยวกับงานที่ตนได้ทำขึ้น อันได้แก่ สิทธิที่จะทำซ้ำ ดัดแปลง หรือนำออกโฆษณา ไม่ว่าในรูปลักษณะอย่างใดหรือวิธีใด รวมทั้งอนุญาตให้ผู้อื่นนำงานนั้นไปทำเช่นว่านั้นด้วยสนธิสัญญากรุงเบิร์น สนธิสัญญากรุงเบิร์นเป็นสนธิสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ โดยประเทศภาคีสมาชิกในสนธิสัญญานี้จะมีการคุ้มครองลิขสิทธิ์เสมอเหมือนกัน เสมือนว่าทุก ๆ ประเทศสมาชิกเป็นประเทศเดียวกัน เช่น กรณีมีการสร้างสรรค์งานเกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา งานชิ้นนั้นก็จะได้รับการคุ้มครองในประเทศตามกฎหมายไทยด้วยเช่นกัน เพราะทั้งสหรัฐอเมริกาและประเทศไทยต่างได้ลงนามในสนธิสัญญานี้ (ทวีฤทธิ์ ศิริศักดิ์บรรจง และชูชีวรรณ ตมิศานนท์. 2554: 54)

ระบบลิขสิทธิ์ของประเทศไทย

การคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามกฎหมายไทยจะกำหนดให้มีอายุการคุ้มครอง 50 ปี นับตั้งแต่ผู้สร้างสรรค์ผลงานเสียชีวิต กรณีเจ้าของเป็นนิติบุคคลจะเริ่มนับอายุตั้งแต่ผลงานถูกสร้างขึ้นมานับไปอีก 50 ปี หรือเริ่มนับเมื่อมีการโฆษณาเป็นครั้งแรก แล้วแต่ว่าอย่างไรจะเกิดทีหลังแต่การโฆษณาครั้งแรกนั้นจะต้องเกิดขึ้นภายใน 50 ปี นับตั้งแต่มีการสร้างสรรค์ผลงานนั้นขึ้นมา ถ้าพ้น 50 ปีไปแล้ว โดยที่ยังไม่ได้มีการโฆษณาถือว่าลิขสิทธิ์หมดอายุ โดยที่การโฆษณาในภายหลังจะไม่มีผลต่อการนับต่ออายุลิขสิทธิ์อีก การโฆษณานี้จะต้องเป็นการโฆษณาโดยความยินยอมของเจ้าของลิขสิทธิ์ ด้วยจึงจะนับเป็นการโฆษณาครั้งแรก ที่ให้เริ่มนับอายุลิขสิทธิ์ได้ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์พ.ศ. 2537

ของประเทศไทยจะมีข้อยกเว้นในงานบางประเภทที่จะมีอายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์ต่างออกไป ได้แก่ ศิลปประยุกต์ จะมีอายุคุ้มครองเพียง 25 ปี งานบางชนิดที่สร้างสรรค์โดยบุคคลธรรมดาที่ไม่ใช่นิติบุคคลก็จะมีข้อยกเว้นให้เริ่มนับอายุเช่นเดียวกับกรณีนิติบุคคล คือ เริ่มนับตั้งแต่ได้มีการสร้างงานขึ้นหรือตั้งแต่โฆษณาเป็นครั้งแรก (แทนที่จะนับตั้งแต่ผู้สร้างสรรค์เสียชีวิต) งานเหล่านั้น ได้แก่ ภาพถ่าย ทัศนวัตถุ ภาพยนตร์สิ่งบันทึกเสียง หรือแพร่เสียงแพร่ภาพ งานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการจ้างงานหรือตามคำสั่ง รวมถึงศิลปะประยุกต์ งานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยผู้สร้างสรรค์ใช้นามแฝงหรือไม่ปรากฏชื่อผู้สร้างสรรค์และไม่รู้ตัวผู้สร้างสรรค์ก็ให้เริ่มนับอายุลิขสิทธิ์ในลักษณะเดียวกับนิติบุคคล (อดิจิตร บุญจรัส. 2547: 5)

ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์

การละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นปัญหาที่สำคัญอีกปัญหาหนึ่ง สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์สามารถพบเห็นได้โดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นซีดีเพลง วีซีดี และดีวีดี ภาพยนตร์ ทั้งภาพยนตร์ไทยและต่างประเทศ รวมไปถึงซอฟต์แวร์ เกม และโปรแกรมประยุกต์ต่าง ๆ โดยสถานที่ที่มีปัญหาเรื่องการจำหน่ายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์มาก ได้แก่ พันธ์ทิพย์พลาซ่า คลองถมเชียร์ รังสิต ตะวันนา เป็นต้น ซึ่งสามารถพบเห็นและหาซื้อสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ได้โดยง่าย สะท้อนให้เห็นถึงการไม่เอาจริงเอาจังในการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ และการที่ผู้ซื้อไม่เห็นความสำคัญของการละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาประเทศไทยอยู่ในอันดับต้น ๆ ของประเทศที่มีปัญหาเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ โดยในปีพ.ศ.2550 นั้นประเทศไทยมีการละเมิดลิขสิทธิ์สูงสุดเป็นอันดับ 4 ในเอเชียแปซิฟิก ส่งผลเสียต่อชื่อเสียงและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ (อรรธรณ ปันทะนะ. 2553: 45)

2. สิทธิบัตร

สิทธิบัตร (Patent) หมายถึง หนังสือสำคัญที่รัฐออกให้ เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์คิดค้นหรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะตามที่กำหนดในกฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบว่าด้วยสิทธิบัตรพ.ศ.2522 เป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการประดิษฐ์คิดค้นหรือการออกแบบ เพื่อให้ได้สิ่งของ เครื่องใช้ หรือ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เรากำลังใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น การประดิษฐ์รถยนต์ โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ หรือ การออกแบบขวดบรรจุน้ำดื่ม ขวดบรรจุน้ำอัดลม หรือการออกแบบขวดลายบนจานข้าว ถ้วยกาแฟ ไม่ให้เหมือนของคนอื่น เป็นต้น

ประโยชน์ของสิทธิบัตร

เอกสารสิทธิบัตรนานาชาติ เป็นแหล่งรวมผลงานประดิษฐ์คิดค้นทั่วโลก ที่สำคัญที่สุดได้เปิดวิธีการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมทุกชนิดทุกสาขาทั่วโลก สิทธิบัตรคุ้มครองเป็นรายประเทศจดทะเบียนในประเทศใดก็คุ้มครองเฉพาะในประเทศนั้น หมายความว่าเราสามารถนำเทคโนโลยีที่ไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทยมาผลิตสินค้าจำหน่ายในประเทศได้ สามารถผลิต หรือ ส่งออกไป

จำหน่ายในประเทศที่ไม่ได้จดทะเบียนสิทธิบัตรในเรื่องนั้นๆ หรือนำมาใช้เป็นฐานความรู้ในการวิจัย พัฒนาและต่อยอดได้ (ทวีพฤทธิ์ ศิริศักดิ์บรรจง และชูชีวรรณ ตมิศานนท์. 2554: 54)

ประเภทของสิทธิบัตร

รูปแบบ หรือ ประเภทของสิทธิบัตรตาม พ.ร.บ. สิทธิบัตรจะมีอยู่ 3 ประเภท คือ

1. สิทธิบัตรการประดิษฐ์ หมายถึง การคิดค้นเกี่ยวกับกลไก โครงสร้างส่วนประกอบของสิ่งของเครื่องใช้ เช่น กลไกของกล้องถ่ายรูป กลไกของเครื่องยนต์ ยารักษาโรค เป็นต้น หรือการคิดค้นกรรมวิธีในการผลิตสิ่งของ เช่น วิธีการในการผลิตสินค้า วิธีการในการเก็บรักษาพืชผักผลไม้ไม่ให้เน่าเสียเร็วเกินไป เป็นต้น

2. สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ หมายถึง การออกแบบรูปร่าง ลวดลาย หรือสีสันทึ่มองเห็นได้จากภายนอก เช่น การออกแบบแก้วน้ำให้มีรูปร่างเหมือนรองเท้า เป็นต้น

3. อนุสิทธิบัตร (Petty Patent) เป็นการให้ความคุ้มครองสิ่งประดิษฐ์คิดค้น เช่นเดียวกับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ แต่แตกต่างกันตรงที่การประดิษฐ์ที่จะขอรับอนุสิทธิบัตรเป็นการประดิษฐ์ที่มีเป็นการปรับปรุงเพียงเล็กน้อย และมีประโยชน์ใช้สอยมากขึ้นมาก

4. เงื่อนไขในการขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ อนุสิทธิบัตรการประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรได้กฎหมายกำหนดว่าจะต้องมีคุณสมบัติครบทั้ง 3 อย่าง ดังต่อไปนี้

4.1 เป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ คือ ยังไม่เคยมีจำหน่ายหรือขายมาก่อน หรือ ยังไม่เคยเปิดเผยรายละเอียดของสิ่งประดิษฐ์ในเอกสารสิ่งพิมพ์ใด ๆ ในทีวีหรือในวิทยุมาก่อน เว้นแต่การตีพิมพ์เผยแพร่ของเอกสารนั้นจะเป็นส่วนหนึ่งของการเผยแพร่ เพื่อสาธารณะประโยชน์ในการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ที่จัดขึ้นโดยรัฐฯ

4.2 มีขั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้น คือ ไม่เป็นขั้นตอนการประดิษฐ์ที่สามารถทำได้ง่ายโดยผู้พบเห็นทั่วไป หรือ อาจพูดได้ว่าการแก้ไขปัญหาด้านเทคนิคของสิ่งประดิษฐ์ที่มีมาก่อน

4.3 สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิตทางอุตสาหกรรม หัตถกรรม เกษตรกรรม และพาณิชย์กรรม ได้การประดิษฐ์ที่ขอรับอนุสิทธิบัตรได้ กฎหมายกำหนดว่าจะต้องมีคุณสมบัติครบทั้ง 2 อย่าง ดังต่อไปนี้

4.3.1 เป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ คือ ยังไม่เคยมีจำหน่ายหรือขายมาก่อน หรือ ยังไม่เคยเปิดเผยรายละเอียดของสิ่งประดิษฐ์ในเอกสารสิ่งพิมพ์ใดๆ ในทีวี หรือ วิทยุมาก่อน

4.3.2 สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิตทางอุตสาหกรรม หัตถกรรม เกษตรกรรม และพาณิชย์กรรมได้

การประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตรไม่ได้

1. จุลชีพ และส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของจุลชีพที่มีอยู่ตามธรรมชาติ สัตว์ พืช หรือสารสกัดจากสัตว์หรือพืช เช่น แบคทีเรียที่มีอยู่ตามธรรมชาติ พืชสมุนไพร ยารักษาโรคที่สกัดจากสมุนไพร เป็นต้น

2. กฎเกณฑ์ และทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ เช่น สูตรคูณ เป็นต้น

3. ระบบข้อมูลสำหรับการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

4. วิธีการวินิจฉัย บำบัด หรือรักษาโรคมมนุษย์ หรือสัตว์

5. การประดิษฐ์ ที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือ ศีลธรรมอันดี อนามัย หรือ สวัสดิภาพของประชาชน เช่น การคิดสูตรยาบ้า เป็นต้น

6. เงื่อนไขในการขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ขอรับสิทธิบัตรได้ กฎหมายกำหนดว่าจะต้องมีคุณสมบัติครบทั้ง 2 อย่าง ดังต่อไปนี้

6.1 เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ คือ เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่เคยมี หรือขายมาก่อน หรือ ยังไม่เคยเปิดเผยในเอกสารสิ่งพิมพ์ใด ๆ ในทีวี หรือในวิทยุมาก่อน

6.2 สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิตทางอุตสาหกรรม หรือ หัตถกรรม ได้

7. การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ขอรับสิทธิบัตรไม่ได้ แบบผลิตที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

8. การขอรับความคุ้มครองสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร

การยื่นขอจดทะเบียนจะต้องมีเอกสาร ดังนี้ (ทวีฤทธิ์ ศิริศักดิ์บรรจง และชูชีวรรณ ตมิศานนท์. 2554: 34-36)

คำขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์/อนุสิทธิบัตรต้องประกอบด้วย

- 1) แบบพิมพ์คำขอ แบบสป/สผ/อสป/001-ก
- 2) รายละเอียดการประดิษฐ์
- 3) ข้อถ้อยสิทธิ
- 4) บทสรุปการประดิษฐ์
- 5) รูปเขียน (ถ้ามี)
- 6) เอกสารอื่น ๆ ได้แก่

6.1 หนังสือรับรองสิทธิเกี่ยวกับการขอรับสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร (กรณีที่ผู้ขอเป็นบุคคล) มีดังนี้

6.1.1 หนังสือโอนสิทธิ (กรณีผู้ขอไม่ได้เป็นผู้ประดิษฐ์)

6.1.2 หนังสือมอบอำนาจ

6.2 ต้นฉบับหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล ออกให้ไม่เกิน 6 เดือน (กรณีผู้ขอเป็นนิติบุคคล)

6.3 สัญญาการว่าจ้าง/เอกสารแสดงการเป็นนายจ้างของผู้ประดิษฐ์ ต้องประกอบด้วย

6.3.1 คำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

6.3.2 แบบพิมพ์คำขอ แบบสป/สผ/อสป/001-ก

6.3.3 คำพรรณาแบบผลิตภัณฑ์ (ถ้ามี) ข้อถ้อยสิทธิ

6.3.4 รูปเขียน

6.3.5 เอกสาร ประกอบด้วย

1. หนังสือรับรองสิทธิเกี่ยวกับการขอรับสิทธิบัตร (กรณีที่ผู้ขอเป็นบุคคล) มีดังนี้

1) หนังสือโอนสิทธิ (กรณีที่ผู้ขอไม่ได้เป็นผู้ออกแบบผลิตภัณฑ์)

2) หนังสือมอบอำนาจ

2. ต้นฉบับหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลออกให้ไม่เกิน 6 เดือน (กรณีผู้ขอเป็นนิติบุคคล) สัญญาการว่าจ้าง/เอกสารแสดงการเป็นนายจ้างของผู้ออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้ประดิษฐ์คิดค้นสามารถที่จะเลือกที่จะยื่นขอความคุ้มครองสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่จะขอความคุ้มครองทั้งสองอย่างพร้อมกันไม่ได้

อายุสิทธิบัตร

1. สิทธิบัตรการประดิษฐ์ มีอายุ 20 ปี นับจากวันที่ยื่นคำขอรับสิทธิบัตร

2. สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ มีอายุ 10 ปี นับจากวันยื่นคำขอรับสิทธิบัตร

อายุอนุสิทธิบัตรอนุสิทธิบัตรการประดิษฐ์ มีอายุ 6 ปี นับจากวันยื่นคำขอรับอนุสิทธิบัตร สามารถต่ออายุได้ 2 ครั้ง ครั้งละ 2 ปี รวมเป็น 10 ปี

สรุปกฎหมายการคุ้มครองผู้สร้างสรรค์งาน ประกอบไปด้วย ลิขสิทธิ์ การจดสิทธิบัตร การขอรับสิทธิการประดิษฐ์ อายุสิทธิบัตร ซึ่งกฎหมายเหล่านี้ผู้ที่ทำงานสร้างสรรค์จะต้องมีความรู้ในเรื่องของสิทธิบัตรคุ้มครองทุกกรณี

2. นโยบายของรัฐ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) มีเป้าหมายหลักเพื่อให้ได้คนไทยที่มีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติ และพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองต้นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มี

ความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวมมีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียง ความเป็นไทย ทั้งนี้ ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยมีความเกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ใน 1 ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์โดยมีความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 “คนไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม” และเป้าหมายที่ 5 “สถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสถาบันการศึกษา สถาบันศาสนาชุมชน สื่อมวลชนและภาคเอกชน” ซึ่งกระทรวงวัฒนธรรมจะดำเนินการเพื่อสนองเป้าหมายดังกล่าวโดยการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอนุรักษ์ และสร้างค่านิยมความเป็นไทยที่ดีงาม การสืบสาน สร้างสรรค์มรดกศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย รวมทั้งการดำเนินการเพื่อประชาชนกลุ่มเป้าหมายนำหลักธรรมทางศาสนา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืนโดยมีความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้แก่ เป้าหมายที่ 4 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 3 ล้านล้านบาท และอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (The Travel & Tourism Competitive Index : TTCI)

แผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2564) แผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2564) เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบทิศทางการพัฒนางานศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมั่นคงทางวัฒนธรรม คนไทยมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Unity in Diversity) มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถดำรงภูมิปัญญาของสังคมไทย ตลอดจนสามารถปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสมและเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันและอนาคต ซึ่งแสดงถึงการมีภูมิคุ้มกันและสามารถดำรงตนได้อย่างมีเหตุ มีผล พอประมาณตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้เกิดความสมดุล มั่นคง และยั่งยืนสืบไป และพันธกิจ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย คือ “พันธกิจที่ 5 สร้างคุณค่าทางสังคมและส่งเสริมมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจด้วยทุนทางวัฒนธรรม” ประกอบด้วย 1 ยุทธศาสตร์ 2 กลยุทธ์ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 6 นำทุนทางวัฒนธรรมสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางสังคมเป้าหมายทุนทางวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในการสร้างเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางสังคมด้วยพลังของความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ยกระดับคุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2. พัฒนาศักยภาพการผลิตผลิตภัณฑ์การบริการ และอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค โดยดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของภูมิปัญญาในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ

3. ส่งเสริมการเติบโตของเศรษฐกิจชุมชนให้ขยายสู่ระดับภาค ระดับชาติ และระดับสากล

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของภาคีเครือข่ายมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. พัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อนำทุนทางวัฒนธรรมไปสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและสังคม

2. พัฒนาระบบฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

แนวคิด Thailand 4.0 เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม สร้างความเข้มแข็งจากภายใน เชื่อมเศรษฐกิจไทยสู่โลกด้วยความสมดุล สร้างคนไทยให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์” ทั้งด้านพุทธิศึกษา ศิลปศึกษา พลศึกษาและจริยศึกษา สร้างสังคมไทยเป็น “สังคมที่เกื้อกูลและแบ่งปัน” โดยน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต และผนึกกำลังสานพลังประชารัฐ เน้นการพึ่งพาตนเอง พึ่งพากันเอง และรวมกันเป็นกลุ่มอย่างมีพลัง โดยการเติมเต็มด้วยวิทยาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัยและพัฒนา ต่อยอด ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ 5 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ประกอบด้วย

1. กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารเกษตรและไบโอเทคโนโลยี

2. กลุ่มอุตสาหกรรมเพื่อสุขภาพ

3. กลุ่มอุตสาหกรรมอุปกรณ์อัจฉริยะ และหุ่นยนต์เพื่ออุตสาหกรรม

4. กลุ่มอุตสาหกรรมดิจิทัล ระบบการสื่อสารและเทคโนโลยีสมัยใหม่

5. กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง

ประเทศไทย 4.0 คือ การส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง โดยเริ่มจากสินค้าและการบริการทางวัฒนธรรมที่มีศักยภาพ 5F คือ

1. อาหาร (Food)
2. ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ (Film)
3. การออกแบบและแฟชั่น (Fashion)
4. มวยไทย (Fighting) และศิลปะการป้องกันตัวแบบไทย
5. เทศกาล ประเพณี (Festival)

โดยการดำเนินงานดังกล่าว จะต้องมีการบูรณาการและร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ตามแนวนโยบายพลังประชารัฐ เพื่อพัฒนาสินค้าและบริการดังกล่าว ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและลูกค้า เชื่อมโยงความร่วมมือทั้งภายในและภายนอก ประเทศ เช่น ประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มสมาชิกอาเซียน ฯลฯ ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการตามกรอบทิศทาง การขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560-2564)

สรุปนโยบายของรัฐ เป็นนโยบายหลักที่ให้คนไทยมีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรม ทั้งในเรื่อง ศิลปวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งต้องใช้ขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่มีความเชื่อมโยง เพื่อให้ ชุมชนและท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง และมั่นคงทางวัฒนธรรม

บริบทพื้นที่ทำการวิจัย

1. ประวัติจังหวัดนครศรีธรรมราช

นครศรีธรรมราชเป็นเมืองโบราณที่มีความสำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และศาสนามากที่สุดเมืองหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นครศรีธรรมราชมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางมาไม่น้อยกว่า 1,800 ปีมาแล้ว หลักฐานทาง โบราณคดีและหลักฐานทางเอกสารที่ปรากฏในขณะนี้ยืนยันได้ว่านครศรีธรรมราชมีกำเนิดมาแล้ว ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 7 เป็นอย่างน้อยจากประวัติอันยาวนานแห่งนครศรีธรรมราช ได้ปรากฏชื่อในที่ ต่าง ๆ หลายชื่อตามความรู้ความเข้าใจที่สืบทอดกันมาและสำเนียงภาษาของชนชาติต่าง ๆ ที่เคยเดิน ทางผ่านในระยะเวลาที่ต่างกัน เช่น ตามพหุलिङ्क มีทศาสิงคัม ตามพหุलिङ्क เกศวร โฮลิ้ง เยะโท้ว โลแค็ก (Locac) สิริธรรมนคร ศรีธรรมราช ลิกอร์ (Ligor) ละครคิวดูตอน สุวรรณปุระ ปาฏลีบุตร (Pataliputra) และเมืองนคร เป็นต้น คำว่า “นครศรีธรรมราช” น่าจะมาจากสร้อยพระนามของปฐม กษัตริย์ผู้ครองนครศรีธรรมราช คือ พระเจ้าศรีธรรมมาโสกราช คำนี้ แปลความได้ว่า “นครอันงามสง่า แห่งพระราชผู้ทรงธรรม” และธรรมของพระราชแห่งนครนี้ก็คือ พระพุทธศาสนานครศรีธรรมราช

ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมมาจากอินเดียอย่างมากมาย ทั้งในด้านศาสนา ความเชื่อ อักษร ภาษา ประเพณี และการปกครองจนกลายเป็นพื้นฐานวัฒนธรรมนครศรีธรรมราชมาถึงปัจจุบัน ในราว พ.ศ. 1700 เศษ ราชวงศ์ศรีธรรมมาโคกราชก็สามารถจัดการปกครองหัวเมืองรายรอบได้สำเร็จถึง 12 เมือง เรียกว่า เมืองสิบสองนักษัตร (สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช. 2565) ประกอบด้วย

1) เมืองสายบุรี	ใช้ตราหนู (ขวด)	7) เมืองตรัง	ใช้ตราม้า (มะเมีย)
2) เมืองปัตตานี	ใช้ตราวัว (ฉลู)	8) เมืองชุมพร	ใช้ตราแพ (มะแม)
3) เมืองกลันตัน	ใช้ตราเสือ (ชกาล)	9) เมืองบันทายสมอ	ใช้ตราลิง (วอก)
4) เมืองปาหัง	ใช้ตรากระท่าย (เถาะ)	10) เมืองสะอูเลา	ใช้ตราไก่ (ระกา)
5) เมืองไทรบุรี	ใช้ตรางูใหญ่ (มะโรง)	11) เมืองตะกั่วป่า	ใช้ตราหมา (จอ)
6) เมืองพัทลุง	ใช้ตรางูเล็ก (มะเส็ง)	12) เมืองกระบี่	ใช้ตราหมู (กุน)

ราชวงศ์ศรีธรรมมาโคกราช ได้สถาปนาพระพุทธศาสนาหลักธัมมิกาวงศ์ขึ้นอย่างมั่นคงใน นครศรีธรรมราช มีการบูรณะพระเจดีย์เดิมให้เป็นทรงระฆังคว่ำอันเป็นศิลปะลังกา จน นครศรีธรรมราชกลายเป็นศูนย์กลางวัฒนธรรมเป็นเมืองแห่งวัฒนธรรม ที่ได้ถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม ไปยังหัวเมืองอื่น ๆ รวมทั้งสุโขทัยซึ่งเป็นเวลานั้น พังเริ่มก่อตัวขึ้นเป็นราชธานีทางภาคเหนือตอนล่าง ใหม่ ๆ ล่วงถึงสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ได้ทรงจัดระเบียบปกครองแผ่นดินใหม่ โดยจัดเป็น ระบบจตุสดมภ์ในการนี้ได้ทรงเปลี่ยนฐานะเมืองนครศรีธรรมราช จากเมือง “พระยามหานคร” มา เป็น “หัวเมืองเอก” ใน พ.ศ. 1998 และให้เจ้าเมืองได้รับบรรดาศักดิ์เป็นเพียง “เจ้าพระยา นครศรีธรรมราช” ในช่วงแรกของการตั้งกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี คือสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า จุฬาโลกได้แต่งตั้งอุปราช (พัด) บุตรเขยของพระเจ้านครศรีธรรมราช (หนู) ขึ้นเป็น “เจ้าพระยา นครศรีธรรมราช” เจ้าพระยานครศรีธรรมราช (พัด) รับราชการมาจนถึงปลายรัชสมัยรัชกาลที่ 2 จึง ได้กราบทูลลาออกจากตำแหน่งด้วยเห็นว่าชราภาพมากแล้วพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จึงได้โปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง พระบริรักษ์ภูเบศร ผู้ช่วยราชการเมืองนครศรีธรรมราชเป็นเจ้าเมือง นครศรีธรรมราช ต่อมากระทำความดีความชอบในราชการ จนได้รับการแต่งตั้งเป็น “เจ้าพระยา นครศรีธรรมราช” คนทั่วไปรู้จักในนาม “เจ้าพระยานครน้อย” เจ้าพระยานครศรีธรรมราช (น้อย)

ตามหลักฐานทางราชการกล่าวว่าเป็นบุตรเจ้าพระยานครศรีธรรมราช (พัด) แต่คนทั่วไป ทราบกันว่า เป็นโอรสพระเจ้ากรุงธนบุรี ภายหลังที่เจ้าพระยานครศรีธรรมราช (น้อย) ถึงแก่อสัญกรรม เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชคนถัดมา คือ เจ้าพระยานครศรีธรรมราช (น้อยกลาง) ผู้บุตร ไม่ เข้มแข็งเท่าที่ควร เป็นเหตุให้หัวเมืองมลายูกระด้างกระเดื่อง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัวได้ทรงแก้ไขจัดการปกครองหัวเมืองปักษ์ใต้ โดยให้มีการปกครองเป็นมณฑล นครศรีธรรมราชจึงเป็นมณฑลหนึ่งของประเทศไทย โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้พระยาสุขุม นัยวินิต (ปั้น สุขุม) เป็นข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลนครศรีธรรมราช ใน พ.ศ. 2439 ในรัชสมัย

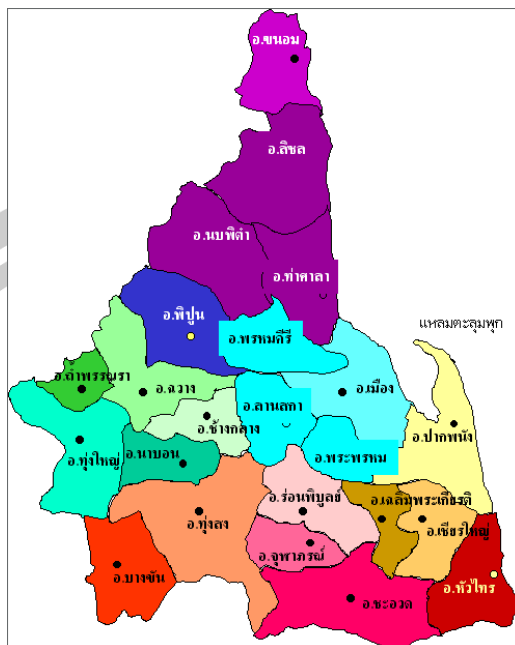
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้มีการแต่งตั้งตำแหน่งอุปราชปักษ์ใต้ขึ้นหัวเมืองปักษ์ใต้ทั้งหมด ในการนี้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง สมเด็จพระเจ้าฟ้ายุคลทิฆัมพร กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ ดำรงตำแหน่งอุปราชปักษ์ใต้ สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้มีการแต่งตั้งตำแหน่งอุปราชปักษ์ใต้ จนกระทั่งได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 จึงได้ยุบมณฑลนครศรีธรรมราชลงเป็นจังหวัดหนึ่งของราชอาณาจักรไทย และดำรงฐานะดังกล่าวเรื่อยมาจนปัจจุบันด้วยเหตุที่นครศรีธรรมราชมีประวัติอันยาวนานมาก่อนกรุงสุโขทัย ซึ่งถือว่าเป็นราชธานีแรกของไทยมีความเจริญรุ่งเรืองทางพุทธศาสนา และศาสนาพราหมณ์มาก่อน ศิลปวัฒนธรรม เช่น ประติมากรรม ขางฝีมือพื้นบ้าน การละเล่นและขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นมรดกวัฒนธรรมจึงมีมาก ซึ่งชาวเมืองยังยึดถือปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบัน นครศรีธรรมราชจึงมีอารยธรรมและศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติบ้านเมืองมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ ส่งผลให้นครศรีธรรมราช เป็นเมืองแม่ทางวัฒนธรรมพุทธศาสนา ของคาบสมุทรมลายูและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางสังคมในนครศรีธรรมราชและเมืองใกล้เคียงแล้ว ยังส่งผลให้นครศรีธรรมราชเป็นศูนย์กลางในการแผ่อิทธิพลพุทธศาสนาไปสู่ดินแดนอื่นทั้งภายในและภายนอกคาบสมุทรมลายู จนอาจกล่าวได้ว่านครศรีธรรมราช คือ “พุทธภูมิแห่งคาบสมุทรมลายู” อีกสมญาหนึ่งก็ได้

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดนครศรีธรรมราชตั้งอยู่ทางตอนกลางของภาคใต้ ห่างจากกรุงเทพมหานคร 780 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 9,942.502 ตร.กม. หรือประมาณ 6.214.064 ไร่ มีพื้นที่มากเป็นลำดับที่ 16 ของประเทศ หรือประมาณ ร้อยละ 1.98 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ที่ตั้งของจังหวัดตั้งอยู่ประมาณละติจูดที่ 9 องศาเหนือ และลองจิจูด 100 องศาตะวันออก

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานีและอำเภอบ้านดอน
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอไทยเป็นชายฝั่งทะเล มีความยาวตั้งแต่ตอนเหนือของอำเภอขนอม ลงมาไปทางใต้ของอำเภอหัวไทร ประมาณ 225 กิโลเมตร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดกระบี่

ภาพประกอบ 3 แผนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่มา : ด้านศิลปากรนครศรีธรรมราช, 30 มกราคม 2561.

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างไปตามลักษณะของเทือกเขานครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นเทือกเขานครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นเทือกเขาที่มีความยาวตามแนวของคาบสมุทร เป็นผลให้ลักษณะของภูมิประเทศของจังหวัดนครศรีธรรมราชแบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ

1) บริเวณเทือกเขาตอนกลาง ได้แก่ บริเวณเทือกเขานครศรีธรรมราช มีอาณาเขตตั้งแต่ตอนเหนือของจังหวัดลงไปถึงใต้สุด บริเวณพื้นที่ของที่อยู่เทือกเขาตอนกลาง ได้แก่ อำเภอสิชล อำเภอนบม อำเภอท่าศาลา อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อำเภอลานสกา อำเภอพรหมคีรี อำเภอ ร่อนพิบูลย์ อำเภอชะอวด อำเภอจุฬาภรณ์ และอำเภอพระพรหม ในเขตเทือกเขานี้มีภูเขาสูงสุดใน จังหวัด คือ เขาหลวง ซึ่งสูงประมาณ 1.835 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล

2) บริเวณที่ราบชายฝั่งด้านตะวันออก ได้แก่ บริเวณเทือกเขาตอนกลางไปทางตะวันออกถึงฝั่งทะเลอ่าวไทย จำแนกได้เป็น 2 ตอน คือ ตั้งแต่อำเภอเมืองนครศรีธรรมราชลงไปถึงปากพนัง บริเวณเทือกเขาตอนกลางไปถึงชายฝั่งทะเลระยะทางประมาณ 95 กิโลเมตร ได้แก่ อำเภอปากพนัง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอหัวไทร และอำเภอชะอวด และอีกบริเวณหนึ่ง คือ ตั้งแต่ อำเภอท่าศาลาขึ้นไปทางเหนือ อำเภอที่อยู่เหนือเขตพื้นที่ราบด้านนี้ คือ อำเภอขนอม อำเภอสิชล อำเภอท่าศาลา

3) บริเวณที่ราบด้านตะวันตก ได้แก่ บริเวณที่ราบระหว่างเทือกเขานครศรีธรรมราช และเทือกเขาบรรทัด จึงมีลักษณะเป็นเนินเขาอยู่เป็นแห่งอำเภอที่อยู่ที่นี่ คือ อำเภอพิปูน อำเภอทุ่งใหญ่ อำเภอฉวาง อำเภอนาบอน อำเภอบางขัน อำเภอฉำพระราม และอำเภอทุ่งสง สายน้ำสำคัญ ได้แก่ แหล่งต้นน้ำของแม่น้ำตาปีไหลผ่าน คือ อำเภอพิปูน อำเภอฉวาง อำเภอทุ่งใหญ่

การปกครอง

จังหวัดนครศรีธรรมราชแบ่งเขตการปกครองตามลักษณะพื้นที่ออกเป็น 23 อำเภอ 165 ตำบล 1,551 หมู่บ้าน (สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช. 2552) ดังนี้

ตารางที่ 1 เขตการปกครอง จังหวัดนครศรีธรรมราช

อำเภอ	เขตการปกครอง				พื้นที่ (ตร.กม.)
	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล	อบต.	
1. เมืองนครศรีธรรมราช	13	115	4	13	80.249
2. เขียวใหญ่	10	97	1	9	27.116
3. ปากพ่น	17	142	1	16	59.910
4. ชะอวด	11	87	1	11	33.002
5. ทุ่งสง	12	124	2	11	02.977
6. ท่าศาลา	10	109	1	10	63.891
7. ร่อนพิบูลย์	6	57	3	5	41.226
8. สีชล	9	110	1	9	03.105
9. ลานสกา	5	44	1	5	42.900
10. พิปูน	5	42	2	4	63.000

11. หัวไทร	11	99	2	10	17.773
12. ทุ่งใหญ่	7	63	1	7	03.287
13. ฉวาง	10	86	3	9	68.000
14. ขนอม	3	34	2	2	33.926
15. นาบอน	3	34	1	3	92.899
16. พรหมคีรี	5	39	3	4	21.499
17. บางชั้น	4	60	-	4	75.000
18. จุฬารักษ์	6	29	-	5	92.505
19. ถ้ำพรหม รา	3	29	-	3	80.000
20. พระ พรหม	4	40	-	4	87.026
21. เถลิงพระ เกียรติ	4	37	1	3	22.145
22. นบพิตร	4	39	-	4	20.156
23. ช้างกลาง	3	36	-	3	36.000

สถานที่ท่องเที่ยว

1) พระมหาธาตุวรมหาวิหาร ถนนราชดำเนิน อำเภอเมือง เป็นอารามหลวงชั้นเอก
ชั้นวรมหาวิหาร เดิมชื่อวัดพระธาตุ มีลักษณะรูปแบบศิลปกรรมเป็นเจดีย์ทรงลังกา มีปัลลียอดทองคำ
เป็น ปูชนียสถานที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของภาคใต้

2) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ถนนราชดำเนิน ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ
สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ศิลปะสมัยทวารวดีจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ เปิดบริการสัปดาห์ละ 5 วัน หยุด
วันจันทร์ วันอังคารและวันนักขัตฤกษ์

3) ศาลหลักเมืองนคร สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองที่คอยปกป้องรักษากันมาตั้งแต่สมัยโบราณ จากภัยอันตรายต่างๆ ราชวงศ์จักรีมีความศรัทธาในศาลหลักเมืองจากคำลือมาหลายต่อหลายครั้ง ผ่านองค์ตุลาการกรมเทพารักษ์เมือง ซึ่งอยู่บนเสาสูงสุดของหลักเมือง อาคารสีขาวที่ออกแบบได้อย่างงดงามประกอบด้วยอาคารทั้งหมด 4 หลัง หลังกลางเป็นที่ประดิษฐานของศาลหลักเมือง ออกแบบให้มีลักษณะคล้ายศิลปะศรีวิชัย เรียกว่าทรงเหมราชลีลา ส่วนอาคารเล็กทั้งสี่หลัง ถือว่าเป็นบริวารสี่ทิศ เรียกว่าศาลจุลโลกเทพ ประกอบด้วยพระเสื้อเมือง ศาลพระทรงเมือง ศาลพระพรหมเมืองและศาลพรบันดาลเมือง

4) บ้านขุนรัฐภูมิวิจารณ์ ตั้งอยู่ถนนราชดำเนิน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ใกล้กับวัดพระธาตุ อยู่ในพื้นที่เดียวกับร้านกาแฟไทชิ อาคารเรือนปั้นหยาอายุกว่า 108 ปี โดยทายาทของขุนรัฐภูมิวิจารณ์ได้ดำเนินการบูรณะปรับปรุงบ้านหลังนี้อีกครั้ง พื้นฟูสภาพที่สวยงามพร้อมทั้งเปิดเป็น สถานที่ท่องเที่ยว เพื่อให้คนรุ่นหลังได้เยี่ยมชม โดยบ้านขุนรัฐภูมิได้รางวัลอาคารอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรม ดีเด่นปี 2556 โดยสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์

5) บ้านหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน เป็นศิลปินหนังตะลุงและช่างทำรูป หนังตะลุงฝีมือดีเยี่ยมของเมืองนครศรีธรรมราช ที่ริเริ่มและสืบทอดวัฒนธรรมการทำหนังตะลุง รวมไปถึงการเชิดหนังตะลุงจนที่เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ บ้านหนังตะลุงสุชาติเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายตัวหนังตะลุงและหนังใหญ่ อีกทั้งยัง มีการแสดงในลักษณะสาธิตในบริเวณบ้านหนังตะลุง นอกจากนี้ยังได้แบ่งพื้นที่เพื่อจัดเป็นพิพิธภัณฑ์แสดงเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน และพิพิธภัณฑ์หนังตะลุงนานาชาติ

6) กำแพงเมืองเก่า เป็นกำแพงเมืองที่เคยปกป้องเมืองนครศรีธรรมราชจากข้าศึก เป็นโบราณสถานที่สำคัญของจังหวัดแสดงถึงความเก่าแก่ ความแข็งแกร่ง ความเจริญรุ่งเรือง และประวัติศาสตร์อันยาวนาน ปัจจุบันได้รับการบูรณะใหม่ให้แข็งแรงและสวยงาม เพื่อพัฒนาเป็นอีก 1 สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์อันทรงคุณค่า มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีที่ตั้งอยู่หลายจุดด้วยกัน แต่ที่เหลือให้ชม คือ กำแพงเมืองด้านทิศเหนือ อยู่ริมคลอง หน้าเมือง ถนนมหม่อม

7) หอพระอิศวร หอพระนารายณ์

หอพระอิศวรและเสาชิงช้า อยู่ริมถนนราชดำเนิน เป็นโบราณสถานในศาสนาฮินดู เป็นที่ประดิษฐานศิวลึงค์ ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์ของพระอิศวรและ ฐานโยนิ รวมทั้งเทวรูปสำริดอีกหลายองค์ อาทิ เทวรูปศิวนาฏราช พระอุมาและพระพิฆเนศ ซึ่งจำลองจากองค์จริงที่เก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาตินครศรีธรรมราช

หอพระนารายณ์ ตั้งอยู่ตรงข้ามกับหอพระอิศวร อาคารหอพระนารายณ์เดิมไม่สามารถสืบทราบรูปแบบได้ สิ่งสำคัญที่พบภายในหอพระนารายณ์ ได้แก่ เทวรูปพระนารายณ์สลักจากหินทรายสีเทาทรงมาลารูปกระบอก ปลายสอบและพระหัตถ์ขวาทรงสังข์ กำหนดอายุราวพุทธศตวรรษที่ 10-11ซึ่งปัจจุบันได้เก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาตินครศรีธรรมราชโบราณวัตถุที่

ตั้งอยู่ในหอพระนารายณ์ขณะนี้ คือ เทวรูปพระนารายณ์จำลองจากองค์จริงที่พบในแหล่งโบราณสถานคดีแถบอำเภอเสาชิงช้า

8) ภูมิทรงไทยวัดวังตะวันตก หรือ ที่ชาวนครทองถิ่นเรียกกันว่าภูมิร้อยปี ตั้งอยู่ในวัดวังตะวันตก ริมถนนราชดำเนิน เป็นภูมิไม้ทรงไทยเรือนเครื่องสับ 3 หลัง มีหลังคาจั่วแต่ละหลังคาคลุมเชื่อมต่อกัน ตัวเรือนภูมิไม้เป็นแบบเรือนฝาประกน มีลวดลายแกะสลักไม้ ตกแต่งตามส่วนต่าง ๆ ด้วยความงดงามของลวดลายศิลปะ สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ คัดเลือกภูมิวัดวังตะวันตกให้เป็น อาคารอนุรักษ์ดีเด่น ประเภทปูชนียสถานและวัดวาอาราม

9) เจดีย์ยักษ์ วัดพระเงิน อยู่ริมถนนศรีปราชญ์ ข้างสำนักงานเทศบาลนครศรีธรรมราช เป็นเจดีย์สูงใหญ่เป็นอันดับ 2 รองจากเจดีย์พระบรมธาตุ ทรงเจดีย์เป็นแบบลังกา ด้านหน้าพระเจดีย์มีวิหารประดิษฐานพระพุทธรูปปั้นนั่งองค์ใหญ่ สมัยอยุธยา เรียกพระเงินหรือหลวงพ่อกเงิน ซึ่งปัจจุบันทางจังหวัดได้มีการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบ รวมถึงทำการบูรณะเจดีย์ใหม่โดยทาเจดีย์เป็นสีขาว จากเดิมที่เป็นอิฐ ซึ่งให้ใครที่ได้ขับรถผ่านไปบนถนนเส้นนี้จะเห็นเจดีย์ทรงลังกาสีขาวโดดเด่นมาแต่ไกล เป็นอีกหนึ่งปูชนียสถานที่สำคัญของนครที่ควรค่าแก่การมาเยี่ยมชม

10) วัดเขาขุนพนม เป็นวัดที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี มีถ้ำที่มีกำแพงก่ออิฐถือปูน มีใบเสมาเช่นเดียวกับกำแพงเมือง ผนังด้านหน้ามีลายปูนปั้นประดับเครื่องลายครามจีน ในถ้ำมีพระพุทธรูปสำริดประมาณ 30 องค์ และพระพุทธรูปสำริดเป็นวัดเก่าแก่ที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี เป็นที่ประทับของสมเด็จพระเจ้าตากสิน ทรงมาพำนักและถือศีลในถ้ำแห่งนี้ ด้านหน้าวัดเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำทิพย์โบราณเชื่อว่าเป็นบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ที่ถวายแด่พระเจ้าตากสินไว้ใช้ส่วนพระองค์ โดยภายในมีสิ่งที่น่าสนใจ อาทิเช่น อนุสาวรีย์พระเจ้าตากสินมหาราช ลักษณะของวัดมีตัวกำแพงก่ออิฐถือปูนและใบเสมาเช่นเดียวกับกำแพงเมือง ผนังด้านหน้ามีลายปูนปั้นประดับเครื่องลายครามจีน ส่วนภายในถ้ำซึ่งอยู่ด้านบนและต้องเดินขึ้นบันไดไปประมาณ 250 ขั้นนั้น มีพระพุทธรูปสำริดประมาณ 30 องค์ และพระพุทธรูปสำริด กล่าวสำหรับประวัติวัดนี้ มีการสันนิษฐานว่า น่าจะเป็นที่ประทับของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี (พระเจ้าตากสิน เสด็จหนีมาผนวชจนสวรรคต) แต่บางท่านก็ว่าเป็นที่พักผ่อนสำหรับเจ้าหญิงเกศิณีธิดาของเจ้านราสูรียวงศ์ เจ้าเมืองนครศรีธรรมราช ช่วง พ.ศ. 2312-2319

11) น้ำตกพรหมโลก อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 40 กิโลเมตร อยู่ในท้องที่หมู่ 5 ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี สามารถเดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 4016 (นครศรีธรรมราช - พรหมคีรี) ประมาณ 18 กิโลเมตร แล้วแยกซ้ายไปตามทางหลวงหมายเลข 4132 (พรหมคีรี - พรหมโลก) อีกประมาณ 4 กิโลเมตร น้ำตกพรหมโลกเป็นน้ำตกขนาดใหญ่ที่สวยงาม มีชั้นน้ำตกประมาณ 50 ชั้นเปิดบริการให้ท่องเที่ยว ได้เพียง 4 ชั้น คือ หนานวังน้ำวน หนานวังไม้ปัก หนานวังหัวบัว และหนานวังอ้ายแล ในปี พ.ศ. 2502 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จประพาสน้ำตกแห่งนี้ และทรงจารึกพระปรมาภิไธยย่อ “ภปร” และ “สก” ไว้ที่หน้าผาน้ำตกชั้น ที่ 1 (หนานวังน้ำวน)

12) น้ำตกอ้ายเขียว หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า น้ำตกในเขียวเป็นน้ำตกขนาดใหญ่ที่มีธรรมชาติงดงาม ต้นน้ำเกิดจากภูเขา“อ้อเขียว”ซึ่งเป็นภูเขาสูงหนึ่งในเทือกเขาหลวง สายน้ำไหลมาจากผาสูงลาดเลาะมาตามไหล่เขาลดหลั่นเป็นชั้นน้ำตกน้อยใหญ่เกือบ 100 ชั้น ที่เป็นชั้นน้ำตกใหญ่ๆมีอยู่ 15 ชั้น แต่ทางอุทยานเปิดให้เข้าชมได้ 9 ชั้น คือ หนานช่องไทร หนานบังใบ หนานไม้ไผ่ หนานเสือผ่าน หนานบุปผาสวรรค์ หนานหินกอง หนานหัวช้าง หนานไทรกวาดลาน และหนานผาแผด น้ำจากน้ำตกนี้เป็นต้นกำเนิดคลองปากพะยิงซึ่งไหลผ่าน ต.คีรี อ.พรหมคีรี แล้วไหลไปสู่อ่าวนครที่ปากน้ำปากพะยิง น้ำตกอ้ายเขียว เป็นพื้นที่ในความดูแลของอุทยานแห่งชาติเขาหลวง ในท้องที่หมู่ที่ 5 ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรีจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นน้ำตกขนาดใหญ่มีน้ำมากและไหลแรง เป็นน้ำตกที่มีความปลอดภัยและมีแอ่งน้ำเล็กใหญ่มากมายจึงเหมาะแก่การเล่นน้ำสำหรับคนทุกวัย หรือท่องเที่ยวเป็นครอบครัวสภาพโดยรอบเป็นผืนป่าสมบูรณ์ เขียวครึ้มร่มรื่น สดชื่นเย็นสบาย ช่วงวันหยุดเทศกาลต่างๆจะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากนิยมมาเที่ยว บริเวณน้ำตกยังเป็นจุดชมทิวทัศน์ยอดเขาหลวงซึ่งมีความสูงจากระดับน้ำทะเล 1,835 เมตรซึ่งสูงที่สุดในภาคใต้

13) หมู่บ้าน**คีรีวง** ตั้งอยู่ที่อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช การเดินทางจากตัวเมืองนครศรีธรรมราชไปยังหมู่บ้านคีรีวงระยะทางประมาณ 26 กม. ใช้เวลาเดินทางประมาณ 35 นาที เมื่อมาถึงจุดแรกที่ต้องผ่าน คือ สะพานบ้านคีรีวง ซึ่งใช้ข้ามไปยังหมู่บ้าน ถือว่าเป็นภาพชิกเนเจอร์ ที่ทุกคนต้องแวะมาถ่ายภาพ **หมู่บ้านคีรีวง** เป็นชุมชนต้นแบบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีวิถีชีวิตสงบแบบชาวสวนอยู่กับธรรมชาติและสังคมแบบเครือญาติ จุดเด่นของหมู่บ้านคีรีวงคือ ทักษิณภาพแห่งธรรมชาติที่ตั้งอยู่ท่ามกลางเทือกเขาป่าไม้และสายน้ำ กิจกรรมที่น่าสนใจ คือ การพักผ่อนแบบโฮมสเตย์ ปั่นจักรยานชมวิวกุหาธารและวิถีชีวิตของชาวบ้าน สูดอากาศบริสุทธิ์ที่ว่ากันว่าอากาศดีที่สุดในประเทศไทย ด้วยกระแสของการท่องเที่ยวธรรมชาติที่เริ่มมาแรงขึ้นเรื่อย ๆ

14) เขาศูนย์ สูดยอดทะเลหมอก หากย้อนไปเมื่อ 40-50 ปีที่แล้ว เขาศูนย์เป็นพื้นที่เต็มไปด้วยแร่ ทรัพยากรในดินที่ผู้คนมากมายมุ่งมาแสวงหา จนเป็นแหล่งหมุนเวียนเงินทองมหาศาลบ้างก็ประสบความสำเร็จร่ำรวย ปัจจุบันส่วนราชการต่าง ๆ ได้ร่วมกันปรับปรุงและโปรโมตเป็นแหล่งท่องเที่ยว กลับมาเป็นที่รู้จักของผู้คนอีกครั้งหนึ่ง

15) วัดธาตุน้อย หรือวัดพระธาตุน้อย ตั้งอยู่ที่ตำบลหลักช้าง อำเภอช้างกลาง ตั้งขึ้นโดยความประสงค์ของ “พ่อท่านคล้าย” (พระครูพิศิษฐ์อรรถการ) พระเกจิอาจารย์ที่ผู้คนเลื่อมใสศรัทธาอย่างสูงยิ่งรูปหนึ่ง ประชาชนที่เคารพนับถือและศรัทธาพ่อท่านคล้ายได้เชื่อถือถึงความศักดิ์สิทธิ์ของวาจา พูดยังไงเป็นอย่างนั้น ท่านมักจะให้พรกับทุกคน ขอให้ เป็นสุข เป็นสุข โดย

ประดิษฐานพระเจดีย์พระสารีริกธาตุ และสรีรสังขารพ่อท่านคล้ายในโลงแก้ว ตั้งอยู่ภายในองค์พระเจดีย์

16) **พุทธสถานถ้ำตลอด** ตั้งอยู่ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเก่าแก่ห่างจากที่ว่าการอำเภอทุ่งสง 500 เมตร ไปทางโรงพยาบาลทุ่งสง เป็นถ้ำขนาดเล็กในภูเขาที่มีชื่อเรียกว่า เขาชัยชุมพล โดยตัวถ้ำสามารถเดินทะลุเขาชัยชุมพลกันได้ จึงได้ชื่อว่า ถ้ำตลอด ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปปางไสยาสน์ขนาดใหญ่ หันพระเศียรไปทางทิศใต้ตามความยาวของถ้ำ ซึ่งมีความยาวถึง 11 เมตร และบริเวณใกล้เคียงกันนั้นยังมีพระพุทธรูปปางต่าง ๆ อีกนับสิบรูป ล้วนแล้วแต่เป็นศิลปะเก่าแก่ที่ยังมีสภาพสมบูรณ์ และบนผนังถ้ำยังมีจิตรกรรมฝาผนังที่แสดงถึงเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ อันเป็นผลงานของอาจารย์แนบ ทิชนพงศ์ จิตรกร มีชื่อเสียงชาวนครศรีธรรมราชอีกด้วย

17) **ไร่เกษมสุข** ตั้งอยู่ในอำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ในรูปแบบของ Organic Farm ที่รายล้อมด้วยต้นไม้และไร่นาเขียวขจี เป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตร ที่น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทฤษฎีใหม่ของในหลวงรัชกาล ที่ 9 มาใช้ในการดำรงชีวิต โดยจัดสรรพื้นที่ให้เป็นการเกษตรแบบผสมผสาน จุดเด่นของไร่เกษมสุข คือ สะพานไม้กลางทุ่งนาที่ยกระดับสูงจากพื้นดินประมาณ 1 เมตร สามารถเดินเที่ยวชมศึกษาการปลูกข้าวและพืชผลอื่น ๆ ทั่วบริเวณ นอกจากนี้ยังมีการสาธิต และจัดนิทรรศการเกี่ยวกับอาชีพการเกษตรตั้งแต่ครั้งโบราณมาจนถึงปัจจุบัน มีการสะสมข้าวของเครื่องใช้เก่าแก่ โบราณอีกหลายชนิด มีร้านกาแฟ ร้านอาหารให้นั่งทานในซุ้มไม้ไผ่แบบชิล ๆ เพลิดเพลินไปกับบรรยากาศสีเขียวของท้องทุ่ง จิบเครื่องดื่ม ทานอาหาร เดินเล่นบนสะพานไม้สุดเก๋ สูดกลิ่นอายธรรมชาติ

18) **อุทยานแห่งชาติหาดขนอม-หมู่เกาะทะเลใต้** เป็นชายหาดที่มีชื่อเสียงของนครศรีธรรมราช โดดเด่นด้วยหาดทรายที่ยื่นยาวออกไป ในทะเลคู่กับทิวสน มีหาดทรายยาวกับทิวมะพร้าว หาดที่มีชื่อเสียงของนครศรีธรรมราช โดดเด่นด้วยหาดทรายที่ยื่นยาวออกไป ในทะเลคู่กับทิวสน มีอ่าว วต่างๆ เช่น อ่าวท้องหยี อ่าวท้องยาง อ่าวคอเขา อ่าวหน้าด่าน อ่าวแฝงเกาะ อ่าวท้องชิง อ่าวในเพลา ซึ่งมีชายหาดที่มีทรายขาว สะอาด น้ำทะเลใส เหมาะสำหรับการเล่นน้ำทะเล นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่น่าสนใจคือ โลมาสีชมพูที่พบได้ง่าย ณ หาดขนอม

19) **วัดเจดีย์ไฉโย** เป็นที่เคารพศรัทธา นับถือ ของชาวบ้านในละแวกนั้นและผู้คนทั่วสารทิศคือ คือ ไฉโย มีการเล่าสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคนว่า สถานที่ตั้งวัดเจดีย์ปัจจุบันนั้นเมื่อก่อนได้มี หลวงปู่ทวดซึ่งเป็นเกจิอาจารย์ดังสายปักษ์ใต้ได้มาปักกลด เติบถุดงค์อยู่บริเวณนั้น ส่วนไฉโยนั้นเชื่อว่าเป็นวิญญูณเด็กอายุประมาณ 9-10 ขวบเป็นลูกศิษย์ซึ่งติดตามหลวงปู่ทวด เมื่อหลวงปู่ทวดมาถึงสถานที่ดังกล่าวกลับพบว่ามิตรพิสัยสมบัติ และ ศาสนสถานที่สำคัญเป็นจำนวนมากซึ่งได้ให้ ไฉโย สิ่งสถิตเฝ้าทรัพย์สมบัติดังกล่าว วิญญูณดวงนี้เฝ้าดูแลปกป้องรักษาทรัพย์สินของแผ่นดิน อยู่ที่วัด

แห่งนี้ตั้งแต่นั้นมา การเดินทางจากสนามบินแล้วเลี้ยวขวามีป้ายบอกทางไปวัดเจดีย์ตลอดทาง ระยะทางประมาณ 50 กิโลเมตร

20) เขาพลายดำ แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งทะเลใต้ เป็นเขาที่มีลักษณะเป็นภูเขาที่ติดทะเลตรงแนวรอยต่อ เขตอำเภอขนอมและอำเภอสิชล อยู่ห่างจากตัวเมือง นครศรีธรรมราช ประมาณ 86 กม. เป็นทะเลที่มีธรรมชาติที่แสนสงบและมีจุดชมวิวเขาพลายดำที่สามารถเห็น อ่าวท้องยาวได้ในมุมกว้าง

21) **น้ำตกกรุงชิง** อีกหนึ่งน้ำตกที่มีความสวยงามและมีชื่อเสียงของจังหวัด นครศรีธรรมราช น้ำตกตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของ อุทยานแห่งชาติเขาหลวง ในตำบลกรุงชิง ชื่อ “กรุงชิง” มาจากคำว่า “ตันชิง” ซึ่งเป็นพันธุ์ไม้ตระกูลปาล์มชนิดหนึ่งที่มีอยู่มาก ในเขตนี้ที่มีประวัติศาสตร์จากการที่เคยเป็นที่ตั้งของกลุ่ม คอมมิวนิสต์ แต่ปัจจุบันกลายมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามที่มีผู้คนมาเยือนไม่ขาดสาย น้ำตกมีขนาด 7 ชั้น ลดหลั่นความสูงไล่ระดับกัน ในป่าเขตนี้ ยังเป็นเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติของป่าที่อุดมสมบูรณ์ มีพืชพรรณไม้ต่างๆ เช่น เฟิร์นมหาสด้า ปาล์มชุก ต้นหลุมพอ ปาล์มชิง ปาล์มช้างร้องไห้ และอื่น ๆ อีกหลายชนิดที่หาชมได้เฉพาะที่นี่เท่านั้น

2. ประวัติอำเภอปากพนัง

อำเภอปากพนัง เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช เมืองปากพนัง เป็นหัวเมืองของเมืองนครศรีธรรมราช ในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการปกครองท้องที่ให้มีมณฑลเทศาภิบาล ร.ศ. 114 อำเภอปากพนัง มีชื่อว่า อำเภอเปี้ยซัด หมายความว่า ที่ซึ่งคลื่นซัดเอาเปลือกหอย เปี้ยในสมัยโบราณใช้เงินตรา คือ สื่อกกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้า มีความทนทานและสวยงาม ซึ่งหาได้ไม่ง่ายนัก ผู้คนจึงนำไปใช้เป็นเงินตราได้มากขึ้นที่เรียกว่า ที่เปี้ยซัด จึงเรียกตามนามอำเภอว่า อำเภอเปี้ยซัด ซึ่งตั้งขึ้นโดยการรวมแขวงหรือหัวเมือง 4 แห่ง คือ เมืองพนัง เมืองพิเชียร ที่เปี้ยซัด และที่ตรงที่ตั้งเป็นอำเภอ เมื่อ ร.ศ. 116 (พ.ศ. 2440) ต่อมาเปลี่ยนชื่อจากอำเภอเปี้ยซัด มาเป็นชื่ออำเภอปากพนัง เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2445 อำเภอปากพนังเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีต เพราะสภาพภูมิศาสตร์และท้องถิ่นอำเภอปากพนัง เป็นจุดรวมอำเภอใกล้เคียงถือเป็นแหล่งรวมในการขนส่งสินค้าทางเรือ การประมง มีเรือเดินทะเลรับ – ส่งคนโดยสารจากอำเภอปากพนังไปต่างประเทศถึงรัฐ ตรังกานู เรือเดินทะเลค้าขายระหว่างอำเภอปากพนังกับกรุงเทพฯ สินค้าจากอำเภอใกล้เคียงที่จะส่งไปต่างประเทศ หรือ กรุงเทพฯจะต้องผ่านอำเภอปากพนังทั้งสิ้น ดังปรากฏตามพระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในคราวเสด็จประพาสอำเภอปากพนัง เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2448 ตอนหนึ่งความว่า “อำเภอปากพนัง นี้ได้ทราบอยู่แล้วว่าเป็นที่สำคัญอย่างไร แต่เมื่อไปถึงผู้รู้ดีกว่าตามที่คาดคะเนนั้นผิดไปเป็นอันมาก ไม่นึกว่าจะใหญ่โตมั่งมีถึงเพียงนี้” และอีกตอนหนึ่งความว่า “เมื่อจะคิดว่าตำบลนี้มีราคาอย่างไรเทียบกับ

เมืองสงขลาเงินผลประโยชน์แต่อำเภอเดียวนี้น้อยกว่าเมืองสงขลาอยู่ 20,000 บาทเท่านั้น บรรดาเมืองท่าในแหลมมาลายูฝั่งตะวันออกเห็นจะไม่มีแห่งใดดีเท่าปากพนัง” (สุชาติ นามตาปี, สัมภาษณ์, 9 ธันวาคม 2565)

ที่ตั้งและอาณาเขต อำเภอปากพนังตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดนครศรีธรรมราช ห่างจากตัวจังหวัด ประมาณ 36 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอ่าวไทย

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอหัวไทร อำเภอเชียรใหญ่ และอำเภอเฉลิมพระ

เกียรติ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

มีเนื้อที่ประมาณ 459.631 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 287,443.75 ไร่ มี

ลักษณะ

เป็นที่ราบลุ่มไม่มีภูเขาหรือเนินสูงมีลำน้ำสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำปากพนัง ซึ่งมีต้นกำเนิดจากภูเขาหลวงที่อยู่ติดเป็นแนวเดียวกัน กับเทือกเขาบรรทัด สำหรับการคมนาคมทางบก ถนนสายสำคัญ ได้แก่ ทางหลวงหมายเลข 4015

มีประชากรทั้งสิ้น 107,631 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ด้านเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวนต่าง ๆ (สวนส้มโอพันธุ์แสงวิมาน ของหมู่ที่ 13 ตำบลคลองน้อย) การประมงทั้งประมงทะเล ประมงชายฝั่งขนาดเล็ก การประมงน้ำจืด และการเพาะเลี้ยงกุ้ง

สภาพตัวเมืองปากพนังเป็นเมืองที่มีความเจริญเติบโตในด้านเศรษฐกิจพอสมควร

และ

ประชากรอยู่อย่างหนาแน่นเหมาะสม กับรูปแบบการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล จึงยกฐานะบางส่วนของตำบลปากพนังฝั่งตะวันออก ตำบลปากพนังฝั่งตะวันตก ตำบลบางพระ ตำบลหูล่อง ของอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามหลักเขตพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ขึ้นเป็นเทศบาลเมือง มีนามว่า เทศบาลเมืองปากพนังตามพระราชกฤษฎีกาการจัดการจัดตั้งเทศบาลปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2480 โดยอาศัยอำนาจตามความมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบเทศบาล พุทธศักราช 2476 ซึ่งสำนักงานเทศบาลเดิมได้อาศัยสโมสรทางราชการของอำเภอปากพนัง ถนนชายน้ำเป็นสถานที่ทำงาน

การปกครอง แบ่งออกเป็น 1 เทศบาลเมือง 3 เทศบาลตำบล 13 อบต. 142

หมู่บ้าน

ที่ว่าการอำเภอ

ที่ตั้ง ที่ว่าการอำเภอปากพนัง หมู่ที่ 2 ถนนชายทะเล ตำบลปากพนังฝั่ง

ตะวันออก อำเภopakพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80140

หมายเลขโทรศัพท์ 0 7551 7399

หมายเลขโทรสาร 0 7551 7399

คำขวัญเมืองปากพนัง

รังกเลื่องชื่อ

ลือชนมลา

โอชาไขปลากรอบ

ส่งออกกุ้งกุลาดำ

ออกพรรษาไหว้พระลาก

นิยมมากแข่งเรือเพรียว

ลักษณะบ้านเรือน ในอำเภopakพนังส่วนใหญ่จะอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ แต่หากสมาชิกมีครอบครัวใหม่ส่วนใหญ่ก็ยังคงสร้างบ้านอยู่ใกล้ ๆ กัน ลักษณะบ้านเรือนที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำปากพนัง หรือชายฝั่งทะเลจะเป็นบ้านชั้นเดียวแต่มีเสาปักลงไปในน้ำ เป็นบ้านไม้บ้าง บ้านปูนบ้าง สลับกันไป ทุกคนในชุมชนรู้จักกันหมดเหมือนเป็นพี่น้องกัน มีอะไรก็แบ่งปันกัน แต่ละบ้านจะมีเรือไว้ ออกทะเลหาปลา ส่วนใหญ่เมื่อได้ปลามาแล้ว ก็จะนำไปขายสร้างรายได้เข้าสู่ครอบครัว ถ้าปลาเหลือก็จะนำมาแจกจ่ายให้คนในชุมชนนำไปทำอาหาร ถ้าบ้านไหนไม่มีเรือเป็นของตัวเอง ก็จะไปเป็นลูกจ้างแทน เกิดการจ้างงานสร้างรายได้ภายในชุมชน ส่วนบ้านที่อาศัยอยู่ห่างจากชายฝั่งทะเลจะเป็นอาคารพาณิชย์ บ้านชั้นเดียวแบบปูนมีบริเวณหน้าบ้าน บ้านสองชั้นแบบครึ่งปูนและครึ่งไม้ บ้านชั้นเดียวแบบยกพื้นสูงมีใต้ถุนบ้าน เพื่อใช้ทำกิจกรรมภายในครอบครัว หรือ เพื่อใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์หารายได้เสริมในยามว่างจากงานประจำ หรือ อาชีพหลักของแต่ละบ้าน (ขวัญชัย รอดมณี, สัมภาษณ์, 9 ธันวาคม 2565)

การเมืองการปกครอง ที่ว่าการอำเภopakพนัง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดนครศรีธรรมราช หมู่ที่ 2 ถนนชายทะเล ตำบลปากพนังฝั่งตะวันออก อำเภopakพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80140 หมายเลขโทรศัพท์ 0 7551 7399 หมายเลขโทรสาร 0 7551 7399 ห่างจากตัวจังหวัด ประมาณ 36 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 459.631 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 287,443.75 ไร่ มีประชากรทั้งสิ้น 96,443 คน มีเขตการปกครองแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การปกครองส่วนภูมิภาค และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งการปกครองส่วนภูมิภาคมี 17 ตำบล 142 หมู่บ้าน (ขวัญชัย รอดมณี, สัมภาษณ์, 9 ธันวาคม 2565) ดังนี้

1. ตำบลคลองน้อย	จำนวน 19 หมู่บ้าน
2. ตำบลป่าระกำ	จำนวน 11 หมู่บ้าน
3. ตำบลชะเมา	จำนวน 7 หมู่บ้าน
4. ตำบลคลองกระปือ	จำนวน 13 หมู่บ้าน
5. ตำบลเกาะหวด	จำนวน 8 หมู่บ้าน
6. ตำบลบ้านใหม่	จำนวน 8 หมู่บ้าน

7. ตำบลหูล่อง	จำนวน 7 หมู่บ้าน
8. ตำบลแหลมตะลุมพุก	จำนวน 4 หมู่บ้าน
9. ตำบลปากพนังฝั่งตะวันตก	จำนวน 4 หมู่บ้าน
10. ตำบลบางศาลา	จำนวน 9 หมู่บ้าน
11. ตำบลบางพระ	จำนวน 4 หมู่บ้าน
12. ตำบลบางตะพong	จำนวน 4 หมู่บ้าน
13. ตำบลปากพนังฝั่งตะวันออก	จำนวน 7 หมู่บ้าน
14. ตำบลบ้านเพิง	จำนวน 8 หมู่บ้าน
15. ตำบลท่าพญา	จำนวน 10 หมู่บ้าน
16. ตำบลปากแพรก	จำนวน 9 หมู่บ้าน
17. ตำบลขนานนก	จำนวน 10 หมู่บ้าน

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมี 17 แห่ง โดยแบ่งออกเป็น 1 เทศบาลเมือง 3 เทศบาลตำบล
องค์การบริหารส่วนตำบล 13 ตำบล (บุญโชค ขำปราง, สัมภาษณ์, 9 ธันวาคม 2565) ดังนี้

1. เทศบาลเมืองปากพนัง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปากพนังทั้งตำบล รวมทั้งบางส่วนของ
ตำบลหูล่อง ตำบลปากพนังฝั่งตะวันตก ตำบลบางพระ และตำบลปากพนังฝั่งตะวันออก

2. เทศบาลตำบลเกาะหวด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเกาะหวดทั้งตำบล

3. เทศบาลตำบลชะเมา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลชะเมาทั้งตำบล

4. เทศบาลตำบลบางพระ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางพระ (เฉพาะนอกเขตเทศบาล
เมือง

ปากพนัง)

5. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองน้อยทั้งตำบล

6. องค์การบริหารส่วนตำบลป่าระกำ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลป่าระกำทั้งตำบล

7. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองกระบือ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองกระบือทั้ง
ตำบล

8. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านใหม่ทั้งตำบล

9. องค์การบริหารส่วนตำบลหูล่อง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหูล่อง (เฉพาะนอกเขต
เทศบาล

เมืองปากพนัง)

10. องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมตะลุมพุก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแหลมตะลุมพุก

ทั้ง

ตำบล

11. องค์การบริหารส่วนตำบลปากพั่นฝั่งตะวันตก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปากพั่นฝั่งตะวันตก (เฉพาะนอกเขตเทศบาลเมืองปากพั่น)

12. องค์การบริหารส่วนตำบลบางศาลา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางศาลาและตำบลบาง
ตะพงทั้งตำบล

13. องค์การบริหารส่วนตำบลปากพั่นฝั่งตะวันออก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปากพั่นฝั่ง
ตะวันออก (เฉพาะนอกเขตเทศบาลเมืองปากพั่น)

14. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเพิง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านเพิงทั้งตำบล

15. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพญา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าพญาทั้งตำบล

16. องค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปากแพรกทั้งตำบล

17. องค์การบริหารส่วนตำบลขนานนก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลขนานนก ทั้งตำบล

อำเภอปากพั่น แบ่งออกเป็น 2 ฝั่ง คือ ปากพั่นฝั่งตะวันตก เดิมชื่อว่าตำบลบางทวด เขตการปกครองถึงคลองหอยรอก ต่อมาได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 2 ตำบล ในสมัยนายบัว ทิพย์ทร ซึ่งเป็นกำนันในสมัยนั้น ตำบลบางทวด เปลี่ยนชื่อเป็นตำบลปากพั่นฝั่งตะวันตกใช้คลองสุขุมเป็นเขตอีกฟากหนึ่งของคลองสุขุม ตั้งชื่อว่าตำบลหูล่อง พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนา และเป็นที่ลุ่มชายฝั่งน้ำเค็ม ส่วนปากพั่นฝั่งตะวันออก ได้ตั้งอยู่ทางซีกฝั่งตะวันออกของอำเภอปากพั่น มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 7 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านชายทะเล หมู่ที่ 2 บ้านบางฉนก หมู่ที่ 3 บ้านเนินสำโรง หมู่ที่ 4 บ้านบางไก่อังค์ หมู่ที่ 5 บ้านบางวัง หมู่ที่ 6 บ้านเนินน้ำหัก และหมู่ที่ 7 บ้านเกาะไชย ซึ่งทั้ง 2 ฝั่งมีแม่น้ำปากพั่นกั้นกลางสองฝั่ง โดยแต่ละฝั่งจะมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน เป็นเมืองที่มีความเจริญเติบโตในด้านเศรษฐกิจพอสมควร และประชากรอยู่อย่างหนาแน่น เหมาะสมกับรูปแบบการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล จึงยกฐานะบางส่วนของตำบลปากพั่นฝั่งตะวันออก ตำบลปากพั่นฝั่งตะวันตก ตำบลบางพระ ตำบลหูล่องของอำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามหลักเขตพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ขึ้นเป็นเทศบาลเมือง มีนามว่า เทศบาลเมืองปากพั่น ตามพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งเทศบาลปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2480 โดยอาศัยอำนาจตามความมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบเทศบาล พุทธศักราช 2476 ซึ่งสำนักงานเทศบาลเดิมได้อาศัยสโมสรทางราชการของอำเภอปากพั่น ถนนชายน้ำ เป็นสถานที่ทำงาน ” (สุชาติ นามตาปี, สัมภาษณ์ , 9 ธันวาคม 2565)

สภาพภูมิศาสตร์ มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มไม่มีภูเขา หรือ เนินสูงมีลำน้ำสำคัญ คือ แม่น้ำปากพั่น ซึ่งมีต้นกำเนิดจากภูเขาหลวงที่อยู่ติดเป็นแนวเดียวกันกับเทือกเขาบรรทัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง คือ ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ทิศตะวันออก ติดต่อ

กับอ่าวไทย ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอหัวไทร อำเภอเชียรใหญ่ และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

ภาพประกอบ 4 แผนที่อำเภอปากพนัง
ที่มา : แผนที่ดินของประเทศไทย (2565)

การศึกษา อำเภอปากพนังมีการจัดการศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยแบ่งสถานศึกษาตามสังกัด ดังนี้ 1) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 2) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช 3) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) 4) สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และ 5) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งมีสถานศึกษาแต่ละระดับในสังกัดต่าง ๆ (บุญโชค ขำปราง, สัมภาษณ์, 9 ธันวาคม 2565) ดังนี้

1. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 52 โรงเรียน แบ่งออกเป็นกลุ่มเครือข่าย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 4 กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 5 และกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 6 ซึ่งแบ่งสถานศึกษาตามพื้นที่กลุ่มเครือข่าย คือ กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 4 จำนวน 21 โรง ดังนี้

1. โรงเรียนบ้านบางตะลุมพุก	12. โรงเรียนบ้านบางวัง
2. โรงเรียนบ้านนันททรัพย์	13. โรงเรียนวัดบางฉาง
3. โรงเรียนวัดชานาหมื่น	14. โรงเรียนบ้านไก่อัง

4. <u>โรงเรียนวัดโคกมะม่วง</u>	15. <u>โรงเรียนบ้านชายทะเล</u>
5. <u>โรงเรียนบ้านเกาะทัง</u>	16. <u>โรงเรียนวัดปากแพรก</u>
6. <u>โรงเรียนวัดสระ</u>	17. <u>โรงเรียนวัดบางพระ</u>
7. <u>โรงเรียนวัดกาญจนาราม</u>	18. <u>โรงเรียนวัดบางด้วน</u>
8. <u>โรงเรียนบ้านบางแรด</u>	19. <u>โรงเรียนวัดหอยกัน</u>
9. <u>โรงเรียนวัดแจ้ง</u>	20. <u>โรงเรียนวัดแหลมตะลุมพุก</u>
10. <u>โรงเรียนวัดรัตนาราม</u>	21. <u>โรงเรียนราชประชานุเคราะห์</u>
11. <u>โรงเรียนวัดพิบูลยาราม มิตรภาพ232</u>	

กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 5 จำนวน 16 โรงเรียน ดังนี้

1. <u>โรงเรียนวัดตรงบน</u>	9. <u>โรงเรียนบ้านแสงวิมาน</u>
2. <u>โรงเรียนวัดฝัาพระบาทราชภัฏรำร่ง</u>	10. <u>โรงเรียนบ้านเกาะนางโดย</u>
3. <u>โรงเรียนวัดบ้านงาม</u>	11. <u>โรงเรียนบ้านเขาน้อย</u>
4. <u>โรงเรียนวัดสุขุม</u>	12. <u>โรงเรียนวัดปิยาราม</u>
5. <u>โรงเรียนวัดสามแพรก</u>	13. <u>โรงเรียนวัดกัลยาณภูมิ</u>
6. <u>โรงเรียนวัดมหิสสราราม</u>	14. <u>โรงเรียนบ้านบางลึก</u>
7. <u>โรงเรียนวัดศรีสุวรรณาราม</u>	15. <u>โรงเรียนบ้านท้องโก่งกาง</u>
8. <u>โรงเรียนบ้านบางเนียน</u>	16. <u>โรงเรียนวัดบางหวด</u>

กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 6 จำนวน 15 โรงเรียน ดังนี้

1. <u>โรงเรียนชุมชนวัดบางบุชา</u>	9. <u>โรงเรียนวัดบางกระ</u>
2. <u>โรงเรียนวัดเกาะจาก</u>	10. <u>โรงเรียนวัดอัมพตศาสนาราม</u>
3. <u>โรงเรียนวัดโบสถ์</u>	11. <u>โรงเรียนบ้านหัวลำพู</u>
4. <u>โรงเรียนวัดชมพูประดิษฐ์</u>	12. <u>โรงเรียนวัดเหมก</u>
5. <u>โรงเรียนบ้านบางมุลานาก</u>	13. <u>โรงเรียนวัดป่าระกำ</u>
6. <u>โรงเรียนวัดหงส์แก้ว</u>	14. <u>โรงเรียนวัดสองพี่น้อง</u>
7. <u>โรงเรียนวัดบางไพร</u>	15. <u>โรงเรียนวัดปากตรง</u>
8. <u>โรงเรียนวัดบางศาลา</u>	

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช (สพม.นครศรีธรรมราช)

จำนวน 4 โรงเรียน ดังนี้

1. <u>โรงเรียนปากพนัง</u>	3. <u>โรงเรียนโสภณคณาภรณ์</u>
2. <u>โรงเรียนสตรีปากพนัง</u>	4. <u>โรงเรียนอินทร์นวิทยาคม</u>

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 8 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนสหมิตรวิทยา	5. โรงเรียนอนุบาลพลพันธ์
2. โรงเรียนหลวงครุวิทยา	6. โรงเรียนเปรมฤทัยศึกษา
3. โรงเรียนอนุบาลกานต์สินี	7. โรงเรียนแพทย์กิจพิทยา
4. โรงเรียนอนุบาลพรธิรา	8. โรงเรียนภูมิสถิตวิทยา

สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำนวน 6 โรง ดังนี้

1. โรงเรียนเทศบาลปากพนัง 1	4. โรงเรียนเทศบาลวัดนาควารี
2. โรงเรียนเทศบาลปากพนัง 2	5. โรงเรียนเทศบาลวัดรามประดิษฐ์
3. โรงเรียนเทศบาลวัดคงคาสวัสดิ์	6. โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสมบูรณ์

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 4 โรง ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ศูนย์เทคโนโลยีทักษิณ
2. วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือนครศรีธรรมราช
3. วิทยาลัยอาชีวศึกษาปากพนัง
4. วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณอาชีวศึกษา

วัฒนธรรมและประเพณี ส่วนใหญ่ประชาชนอำเภอปากพนังนับถือศาสนาพุทธ มีวัฒนธรรมที่เก่าแก่สืบทอดกันมาช่วงอายุคน เช่น ประเพณีลากพระ แข่งขันเรือเพรียว ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ ประเพณีบุญสารทเดือนสิบ และการสืบสานประเพณีไทย เช่น งานอุปสมบทงานแต่งงาน และงานศพ

การคมนาคมมี 2 ช่องทาง คือ การคมนาคมทางน้ำมีเรือข้ามฟากคอยให้บริการ และการคมนาคมทางบก ใช้ถนนสายสำคัญ คือ ทางหลวงหมายเลข 4013 และสะพานข้ามแม่น้ำปากพนังให้รถชนิดต่าง ๆ สัญจรไปมาได้สะดวกและรวดเร็ว (สุชาติ นามตาปี, สัมภาษณ์, 9 ธันวาคม 2565)

อาชีพและรายได้ ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพด้านการประมง ด้านเกษตรกรรม และการพาณิชย์

(ขวัญชัย รอดมณี, สัมภาษณ์, 9 ธันวาคม 2565) ดังนี้

ด้านการประมง ได้แก่ ประมงทะเล ประมงชายฝั่งขนาดเล็ก และประมงน้ำจืด เป็นอาชีพหนึ่งที่มีบทบาทในชุมชน โดยการหาสัตว์น้ำจำพวกกุ้ง หอย ปู ปลา มีรายได้ที่ไม่แน่นอนแต่พอกินพอใช้ ความเหน็ดเหนื่อย และอดทนที่ต้องต่อสู้กับคลื่นทะเล สภาพภูมิอากาศของแต่ละวัน ความขยันจึงเป็นหัวใจหลักของอาชีพ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้านที่คิดสร้างขึ้นเอง ซึ่งสะท้อนถึงภูมิปัญญาของชาวบ้านที่เรียบง่าย พอเพียง สงบสุข

ด้านเกษตรกรรม ได้แก่ ทำสวนผลไม้ เช่น ส้มโอทับทิมสยาม ฝรั่ง มะพร้าว น้ำหอม เป็นต้น ทำสวนปาล์ม ทำนา ปลูกพืชผักตามฤดูกาล เช่น มันขี้หนู แห้วพื้นบ้าน เป็นต้น และยังมีการเลี้ยงสัตว์ เช่น โค สุกร ไก่ ปลานิล และการเพาะเลี้ยงกุ้ง เป็นต้น

ด้านการพาณิชย์ ประกอบธุรกิจการค้า เช่น ร้านอาหาร คอนโดนกกางแอน วิสาหกิจชุมชน เช่น แปรรูปอาหารทะเล ขนผลหอยรอก หมี่ผัดปากพนัง ผ้าปาเต๊ะ สินค้าแปรรูป ผลิตภัณฑ์จาก เช่น ลูกจากเชื่อม น้ำตาลต้นจาก น้ำส้มจาก ใบจากอ่อนใช้ทำมวนบุหรี่ยสูบ ทำเสวียน หม้อ ตอกบิต ห่อขนมจาก ที่ตักน้ำ (หมาจาก) เป็นต้น การแปรรูปกล้วย สินค้า OTOP และร้านขายของชำทั่วไป จึงทำให้ชาวบ้านมีงานทำตลอดทั้งปี รายได้พอมีพอกิน นอกจากนี้กลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี สามารถสร้างรายได้เสริมให้กับกลุ่มต่อเดือนเฉลี่ย 2,000 -3,000 บาท และยังเป็นการอนุรักษ์ผ้าพื้นถิ่น ท้องถิ่นของภาคได้อีกด้วย (สุชาติ นามตาปี, สัมภาษณ์, 9 ธันวาคม 2565)

สถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอปากพนัง

1. ประตุน้ำอุทกวิทยาประสิทธิ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพื่อช่วยเหลือบรรเทาความทุกข์ยากเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มีสะพานข้ามฝั่งแม่น้ำเพื่อให้คนในพื้นที่ได้สัญจรข้ามไปมาอย่างอีกฝั่ง และได้จัดทำเป็นสวนสาธารณะที่ร่มรื่นเหมาะสำหรับมาพักผ่อนชมวิวจึงกลายเป็น สถานที่ท่องเที่ยวไฮไลท์ ที่น่าสนใจอีกแห่งหนึ่งของอำเภอปากพนัง

ภาพประกอบ 5 ประตุน้ำอุทกวิทยาประสิทธิ

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

2. แหล่มตะลุมพุก อำเภอปากพนัง มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันมายาวนาน เนื่องจากมหาวาตภัยจากพายุโซนร้อนแฮร์เรียต พัดถล่มในคราวนั้นสร้างความเสียหายครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2505 จุดเด่น คือ เป็นชายหาดสีขาวยาวโค้งเรียวยาวไปตามชายฝั่งทะเลแนวเหนือ-ใต้ ระยะทางประมาณ 6 กิโลเมตร ด้านหนึ่งของแหลมรับลมทะเล จากฝั่งอ่าว

ไทย อีกด้านรับคลื่นลมในฝั่งอ่าวปากแม่น้ำปากพนัง นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางด้วยรถยนต์จนถึงปลายแหลมได้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งในปัจจุบันมีการปรับทัศนียภาพให้สวยงาม และมีชีวิตชีวาอีกครั้งวันเวลาเปิด-ปิด ทุกวัน เวลา 08.00-17.00 น. เป็นแหล่งรวมร้านอาหาร ที่เสิร์ฟซีฟู้ดเค็ล่าวทะเลให้คุณได้อิ่มเอมอย่างเอร็ดอร่อย

ภาพประกอบ 6 แหลมตะลุมพุก
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

3. ตลาดย้อนยุคปากพนัง สถานที่ท่องเที่ยวที่พลาดไม่ได้หากแวะมาเที่ยวอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตลาดแห่งนี้ตั้งอยู่ริมน้ำคลองบางฉาง เป็นตลาดที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตพื้นบ้านของชาวปากพนัง จุดเด่นของตลาด คือ เรื่องของอาหารมีทั้งอาหารคาว หวาน โดยเน้นอาหารโบราณท้องถิ่นเช่น หมี่ผัดปากพนัง ข้าวยาห่อใบบัว ห่อหมกสมุนไพร ขนมดอกอัญชัน ลูกชุบ เป็นต้น ส่วนภาชนะที่ใส่ขนมจะเป็นเครื่องปั้นดินเผา กะลามะพร้าว ใบตอง ใบบัว หมายจาก (กระบายทำด้วยใบจาก) นอกจากนี้พ่อค้าแม่ค้าแต่งกายแบบย้อนยุคให้เป็นเอกลักษณ์ รวมถึงมีการแสดงดนตรีไทย รำมโนราห์ ซึ่งเป็นสีสันให้กับตลาดแห่งนี้ ตลาดเปิดทุกวันอาทิตย์และวันนักขัตฤกษ์ เวลา 15.00-20.00 น. ตลาดย้อนยุคปากพนังถือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก

พูน ปณ จิตโต ชีเว

ภาพประกอบ 7 ตลาดย้อนยุคปากพอง

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

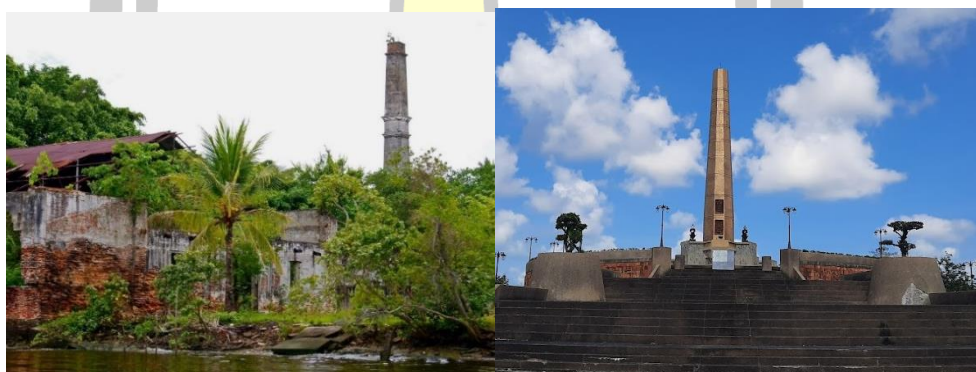
4. ตลาด 100 ปี เมืองปากพอง เป็นตลาดเก่าแก่ดั้งเดิมมากกว่า 100 ปี ตั้งอยู่บริเวณท่าเรือข้ามฝากฝั่งตะวันออก อาคารบ้านเรือนส่วนใหญ่สร้างด้วยไม้ เป็นตลาดที่ไม่ได้ปรุงแต่งให้เก๋เหมือนหลาย ๆ ที่ มีวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายและเป็นธรรมชาติ จึงดูมีมนต์ขลังดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชม โดยตลาดแห่งนี้ตั้งอยู่ติดกับแม่น้ำปากพอง ช่วงต้นตลาดจะเป็นร้านขายของชำ ขนม อาหารพื้นบ้าน ลักษณะเป็นห้องแถวติดกันเป็นบล็อก ๆ ช่วงท้ายตลาดติดริมแม่น้ำปากพองจะขายอาหารทะเลสด ๆ และอาหารแห้งทะเลแปรรูป ราคาย่อมเยาที่ชาวประมงจะมาส่งแม่ค้าวันต่อวัน เปิด-ปิดทุกวัน เวลา 06.00-18.00 น.

ภาพประกอบ 8 ตลาด 100 ปี เมืองปากพอง

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

5. โรงสีเก่าปากพนัง ทางอำเภอปากพนังได้ทำการอนุรักษ์โรงสีต่าง ๆ ไว้ และกำลังเริ่มพัฒนาให้เห็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อให้เข้าชมและเรียนรู้ ถึงในอดีตที่เคยรุ่งเรืองเจริญสูงสุด ยุคทำนาข้าวมีความอุดมสมบูรณ์ในฐานะอยู่ข้าวอุ่นน้ำ เป็นแหล่งผลิตข้าวเพื่อการส่งออกของอำเภอปากพนัง ซึ่งปัจจุบันโรงสีที่เปิดให้เข้าชมด้านใน ต้องติดต่อไปยังเจ้าของพื้นที่ก่อนล่วงหน้า คือ โรงสีแม่ครู ผู้ก่อตั้งยุคแรก คือ จินโค้ว ฮักหงี เป็นโรงสีแห่งแรกในภาคใต้สมัยรัชกาลที่ 5 ทรงเสด็จมาเป็นประธานในพิธีเปิดกิจการโรงสี เมื่อ พ.ศ. 2447 ได้มีการเปลี่ยนมือเจ้าของมาเป็นของบุคคล ซึ่งทำการซื้อโรงสีจากเจ้าของเดิมเพื่ออนุรักษ์ไว้ นอกจากจะเห็นปล่องไฟอิฐสูงตั้งโดดเด่นริมแม่น้ำปากพนัง มีต้นไม้และรากไทร ขนาดใหญ่ขึ้นปกคลุมไปทั่วบริเวณเป็นภาพที่ดูอัศจรรย์และแปลกตาที่ตั้งตระหง่าน เป็นอนุสรณ์แห่งอดีตที่ชาวปากพนังภาคภูมิใจแล้ว ยังมี “อนุสาวรีย์ปล่องโรงสีข้าวโบราณ” ที่ตั้งเด่นเป็นสง่าให้ได้ชมกัน ซึ่งปล่องโรงสีข้าวโบราณนี้ถือว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งปากพนัง **ซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับ “พิพิธภัณฑสถานพระเกียรติ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ”**

ภาพประกอบ 9 โรงสีเก่าปากพนัง และอนุสาวรีย์ปล่องโรงสีข้าวโบราณ
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

6. คอนโดนกนางแอ่น เป็นแลนด์มาร์ก และอนุสรณ์สถานของชาวอำเภอปากพนัง
คอนโด

นกนางแอ่น เปรียบเสมือนทองคำแห่งเมืองปากพนัง แต่เดิมนกนางแอ่นกินรัง ได้มาอาศัยอยู่ในบ้านไม้ 2 ชั้นริมฝั่งแม่น้ำปากพนัง เมื่อพุทธศักราช 2486 จากนั้นกระจายไปอยู่ที่ตึก 3 ชั้น "ศิลาปะชิโนโปรตุกีส" ตึกแรกและตึกเดียวในตลาดปากพนัง ต่อมากระจายไปอยู่ในอุโมงค์ใต้อุโบสถวัดคงคาสวรรค์ และปัจจุบันกระจายอยู่เต็มเมืองปากพนัง เนื่องจากตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ ทำให้สามารถเพิ่มจำนวนประชากรนกได้อย่างรวดเร็ว จึงมีการก่อสร้างอาคารตึกสูงเพิ่มขึ้น 250 หลัง

เพื่อให้คนงานแอ่นกินรัง เกาะตามผนัง และแผ่นไม้ในอาคาร พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัย คือ เกาะกลางทะเล ชายฝั่งทะเล เมืองที่อยู่ใกล้แม่น้ำ มีป่าชายเลนสมบูรณ์เป็นแหล่งกำเนิดอาหาร คือ แมลงขนาดเล็ก เมื่อถึงเวลาตื่นจะวางไข่ก็จะเริ่มสร้างรัง โดยการสกัดสารจากต่อมน้ำลายมาทำรัง ใช้เวลา 30-35 วัน จากนั้นจะวางไข่ เมื่อลูกนกแข็งแรงบินได้แล้วจะทิ้งรัง และเก็บรังนกจำหน่าย เชื่อว่าสามารถบำรุงร่างกายได้อย่างดีจริง ๆ จึงมีราคาแพงขึ้นอยู่กับคุณภาพของรัง 1 กิโลกรัมจะมีรังนกที่สมบูรณ์ 80-85 รัง นอกจากนั้นยังมีการแปรรูปรังนก พร้อมรับประทานจำหน่ายในอำเภอปากพนัง รวมทั้งส่งไปขายต่างจังหวัด และต่างประเทศ (สุชาติ นามตาปี, สัมภาษณ์, 9 ธันวาคม 2565)

ภาพประกอบ 10 คอนโดคนงานแอ่น
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

3. ประวัติกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี

ประวัติกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี เริ่มต้นกลุ่มจากการได้เข้าร่วมโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หลักสูตรการแพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งอาชีพ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอปากพนัง เป็นโครงการเสริมสร้างศักยภาพ ภูมิปัญญาชุมชน ยกระดับทักษะของประชาชนผู้ฝีมือแรงงาน เพื่อให้มีรายได้และ สามารถสร้างอาชีพหลักที่มั่นคง มีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ตามแนวพระราชดำริ และได้พัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์การแพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ ได้แก่ การตกแต่งกระเป๋ากระจูดจากผ้าปาเต๊ะ การปักด้าย ปักมูข ปักเลื่อม บนผืนผ้าปาเต๊ะ ซึ่งเป็นผลงานผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์จากผ้าปาเต๊ะ โดยการแปรรูปด้วยฝีมือช่างงานหัตถศิลป์

ความหมาย กลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี

1) สามสี หมายถึง สีน้ำ สีสน และสีสรรค์

สีน้ำ หมายถึง สถานที่เรียนรู้ ตั้งอยู่ ณ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนตำบลปากพ่อง ซึ่งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำปากพ่องแม่น้ำสายประวัติศาสตร์

สีสน หมายถึง สีสนของผ้าปาเต๊ะ ซึ่งเป็นผ้าที่สตรีชาวภาคใต้ใช้สวมใส่ในชีวิตประจำวัน สีสนสดใส และมีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์

สีสรรค์ หมายถึง ผลิภัณฑ์ที่ผลิตจากผู้เรียน/สมาชิกกลุ่ม มีการคิดสร้างสรรค์ให้มีความแปลกใหม่สวยงาม ไม่ซ้ำแบบ

2) สามสี หมายถึง สามหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนกลุ่มผู้เรียนและผู้ผลิต ผลิภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะสามสี ได้แก่ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอปากพ่อง เทศบาลเมืองปากพ่อง และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

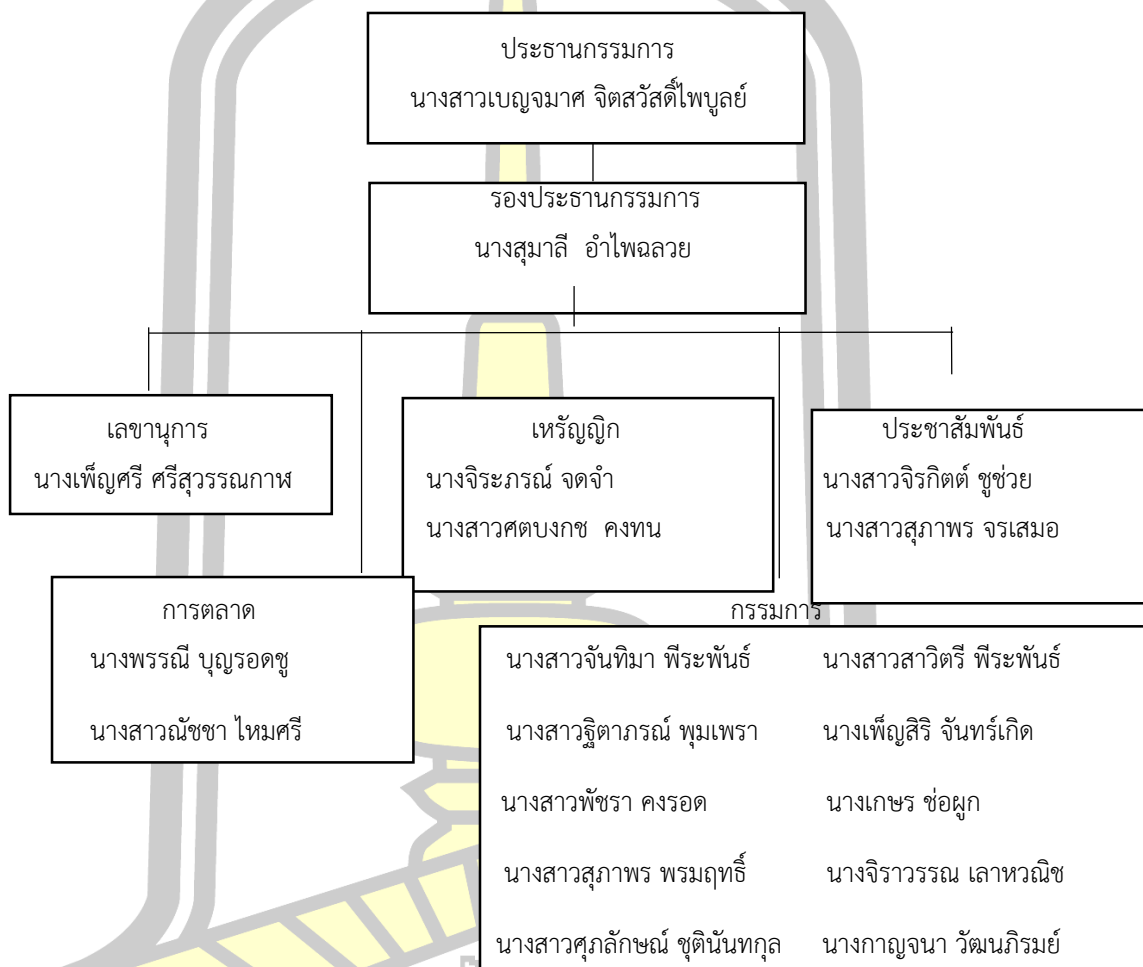
ที่ตั้งของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี

กลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี ตั้งอยู่ในเขตตำบลปากพ่องฝั่งตะวันออก อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช ระยะทางจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เลขที่ 016 ถนนชายทะเล อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช ถึงอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ประมาณ 40 กิโลเมตร ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	จัดองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมตะลุมพุก
ทิศใต้	จัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ
ทิศตะวันออก	จดอ่าวไทย
ทิศตะวันตก	จดติดต่อกับแม่น้ำปากพ่องและอ่าวไทย

ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบชายฝั่งทะเล มีความสูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณ 1-8 เมตร พื้นที่ลาดเทจากทางตะวันตกไปทางตะวันออกจดอ่าวไทย มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำปากพ่อง ไหลผ่านทางด้านตะวันตก และทางตอนใต้ของตำบล มีคลองธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ คลองบางว่า ไหลผ่านทางตอนใต้ของตำบล คลองบางฉลากและคลองบางไก่อ้งโค้ง ไหลผ่านทางตอนกลางของตำบล สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ในการทำนา และมีการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง

การค้นพบบนผืนผ้าป่าเต๊ะ โดยใช้สีอะคลิลิก และสีกากเพชรมาตกแต่ง โดยกลุ่มผ้าป่าเต๊ะสามสี ได้เริ่มทำผลิตภัณฑ์ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2559 เป็นต้นมา และได้นำผลิตภัณฑ์เหล่านี้ออกจำหน่ายร่วมกับหน่วยงานราชการ ที่ออกร้านขายของที่ระลึกตามงานเทศกาลต่าง ๆ กลุ่มผ้าป่าเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีสมาชิกทั้งหมด 20 คน ประกอบด้วย

ภาพประกอบ 11 คณะกรรมการกลุ่มผ้าป่าเต๊ะสามสี

ที่มา : ภาสนา ฉายประทีป (2566)

การเดินทาง ศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากพนัง สามารถเดินทางได้ 2 เส้นทาง คือ เส้นทางที่ 1 ทางบกใช้ถนนทางหลวงหมายเลข 403 ระยะทาง 26.2 กิโลเมตร ถึงสี่แยกเสม็ดเอน เลี้ยวขวาเข้าถนนทางหลวงหมายเลข 4013 ใช้สะพานข้ามแม่น้ำปากพนังถึงสี่แยก ระยะทาง 4.7 กม. เลี้ยวซ้ายเข้าถนนทางหลวงหมายเลข 5077 ถึงสามแยกหน้าอำเภอปากพนัง ระยะทาง 2.9 กิโลเมตร เลี้ยวขวาตรงไปอีก 0.19 กิโลเมตร ถึงกลุ่มผ้าป่าเต๊ะสามสี เส้นทาง

ที่ 2 ทางน้ำใช้ถนนทางหลวงหมายเลข 403 ระยะทาง 26.2 กิโลเมตร ถึงสี่แยกเสม็ดเอน ตรงไปอีกบนถนนทางหลวงหมายเลข 4013 ระยะทาง 2.7 กิโลเมตร ถึงท่าเรือข้ามฟาก โดยสารเรือข้ามฟาก 1 บาท เลี้ยวซ้ายใช้ถนนชายทะเล ระยะทาง 0.5 กิโลเมตร เลี้ยวขวาตรงไปอีกระยะทาง 1 กิโลเมตร ถึงกลุ่มผ้าป่าเต๊ะสามสี

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

ความหมายการออกแบบ

การออกแบบ คือ กิจกรรมการแก้ปัญหาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย หรือ จุดประสงค์ที่ตั้งไว้เป็นการกระทำของมนุษย์ด้วยจุดประสงค์ที่ต้องการแจ้งผลเป็นสิ่งใหม่ๆ มีทั้งที่ออกแบบสร้างขึ้นใหม่ให้แตกต่างจากของเดิมหรือปรับปรุงตกแต่งจากของเดิม ความสำคัญของการออกแบบเป็นขั้นตอนเบื้องต้นที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์ประสบผลสำเร็จในตลาด และตรงตามเป้าหมาย งานออกแบบคือ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยการเลือกเอาองค์ประกอบมาจัดเรียงให้เกิดเป็นรูปทรงใหม่ ที่สามารถสนองความต้องการตามจุดประสงค์ของผู้สร้าง และสามารถผลิตได้ด้วยวัสดุและกรรมวิธีการผลิตที่มีอยู่ในขณะนั้น เนื่องจากความต้องการมีมากกว่าปัจจัยการดำรงชีวิตพื้นฐานสี่ประการ จนเป็นแรงผลักดันให้มนุษย์พยายามทำการออกแบบ และสร้างสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเพื่อสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจที่มีอยู่ไม่สิ้นสุด จากลักษณะงานที่เรียบง่ายค่อย ๆ เพิ่มความซับซ้อนเกี่ยวพันกันยิ่งขึ้นระหว่างสิ่งของต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และระหว่างสิ่งของกับสภาพรอบตัว โดยมีผลมาจากการดำรงชีวิต และวิทยาการทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การศึกษาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมมีเนื้อหาข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ผู้ออกแบบและผู้ผลิตมักเป็นคนเดียวกัน และได้สัมผัสกับผลิตภัณฑ์นั้นตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จ มักมีอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดส่วนตัวเข้าไปในผลงานที่ทำด้วย จุดประสงค์ดั้งเดิมทำขึ้นเพื่อความจำเป็นในการดำรงชีวิต เสน่ห์ของผลิตภัณฑ์ประเภทนี้อยู่ที่ความไม่เหมือนกันในรายละเอียดของงานแต่ละชิ้น เป็นงานประดิษฐ์ที่ละเอียดอ่อนที่เครื่องจักรทำไม่ได้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้ (วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. 2548: 15)

1) องค์ประกอบของการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

- 1.1 คุณค่าของธรรมชาติหรืองานหัตถกรรมมีเอกลักษณ์ และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น
- 1.2 วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่น ผลิตได้จริง ใช้สอยดีเหมาะสมกับวัสดุท้องถิ่น
- 1.3 ความสวยงามและความน่าสนใจ รูปแบบแปลกใหม่ สะดุดตา

1.4 สะดวกต่อการพบปะขณะเดินทาง ขนาดพอเหมาะ บรรจุหีบห่อยากต่อการชำรุดเสียหาย

1.5 ราคาที่ซื้อได้ โดยการตัดสินใจน้อย ราคาไม่แพง มีหลายราคาให้เลือก

1.6 คุณประโยชน์ของการออกแบบผลิตภัณฑ์

2) ปรับปรุงภาพลักษณ์ขององค์กรก่อให้เกิดความแตกต่างจากคู่แข่ง สะดุดตา และง่ายต่อการจดจำ

3) สร้างเอกลักษณ์สินค้าให้เกิดสัมผัส และการรับรู้ที่ดีต่อองค์กรผ่านการใช้ผลิตภัณฑ์

4) รูปลักษณ์ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ สามารถสื่อสารกับลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) พัฒนาผลิตภัณฑ์เดิมให้เกิดประโยชน์ใช้สอยที่ดีขึ้นทั้งทางกายภาพ และทางจิตใจ

6) เพิ่มคุณค่าผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้นเพื่อนำไปสู่การเพิ่มราคาสินค้าได้

7) ลดต้นทุน เพิ่มผลกำไร เช่น ออกแบบให้ผลิตง่าย ลดขั้นตอน เลือกใช้วัสดุภายในประเทศ

8) ขยายตลาดสินค้า เช่น สร้างผลิตภัณฑ์ที่สนองประโยชน์ใช้สอยใหม่ สร้างความต้องการใหม่ สร้างตลาดกลุ่มเป้าหมายใหม่

การออกแบบ หมายถึง การออกแบบเป็นกิจกรรมอันสำคัญประการหนึ่งของมนุษย์ ตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่ มนุษย์จะต้องการใช้การออกแบบทุกกระยะเพื่อกำหนดการดำรงชีวิต เพราะการวางแผนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นสุดท้ายของชีวิตในทุก ๆ ด้าน ย่อมขึ้นอยู่กับวิธีการออกแบบทั้งสิ้น จะเห็นได้ว่ามนุษย์ใช้การออกแบบเป็นองค์ประกอบในการดำรงชีวิตเป็น 2 ทาง คือ (มนตรี ยอดบางเตย. 2538: 3)

1) การออกแบบเพื่อเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับทางจิตใจ การวิวัฒนาการการเรียนรู้ การวางแผนรูปแบบโครงสร้างของสังคม ระเบียบแบบแผนในการดำรงชีวิต การมีชีวิตร่วมกันในครอบครัว การเลี้ยงดูปลูกฝังค่านิยม การปกครอง การเลือกนับถือศาสนา เพื่อการปรุงแต่งจิตใจให้เจริญงอกงาม ตลอดจนรูปแบบของศิลปวัฒนธรรมประเพณีเหล่านี้ มนุษย์จะต้องรู้จัก กำหนด หรือ เสาะหาแนวทางอันเหมาะสมตามสภาพแวดล้อม และสนองความปิติอิ่มเอิบของจิตใจเป็นสำคัญ การกำหนดวางแผนเกี่ยวกับเรื่องราวดังกล่าว นับว่าเป็นการออกแบบเพื่อสนองตอบความต้องการทางด้านจิตใจ

2) การออกแบบเพื่อสนองความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับทางด้านวัตถุที่มนุษย์ประดิษฐ์คิดทำขึ้น และรู้จักปรับปรุงพัฒนา ได้แก่ เครื่องใช้สอยต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ เพื่อให้การดำรงชีวิตมีความสะดวกสบายขึ้นโดยการเรียนรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับมาเป็นการตอบสนองความต้องการทางกายเป็นสำคัญ

การออกแบบผลิตภัณฑ์ หมายถึง การออกแบบสิ่งของเครื่องใช้เพื่อนำมาใช้สอยในชีวิตประจำวัน โดยเน้นการผลิตจำนวนมากในรูปแบบสินค้า เพื่อให้ผ่านไปยังผู้ซื้อหรือผู้บริโภค (Consumer) ในวงกว้างโดยที่รูปแบบ และคุณภาพผลิตภัณฑ์จะเป็นปัจจัยสำคัญ ชักจูงผู้บริโภคให้เกิดความต้องการที่จะจ่ายเงินซื้อผลิตภัณฑ์เท่านั้น (วีรณ ตั้งเจริญ. 2539: 11)

การออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นการคิดสร้างสรรค์ หรือ ดัดแปลงปรับปรุงจากผลิตภัณฑ์เดิมที่มีอยู่แล้วให้มีรูปแบบใหม่ การออกแบบสามารถพัฒนาได้ตลอด เวลานั้นความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดการออกแบบใหม่ ฐานของการออกแบบ มีหลักการหลักเกณฑ์ มีการจัดลำดับความคิดขั้นตอน กระบวนการ วางแผนขั้นตอนกระทั่งได้ผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ขึ้นมา (ศักดิ์ชาย สิกขา และคณะ. 2554: 23)

สรุปได้ว่า การออกแบบ หมายถึง การสร้างขึ้นใหม่ให้เกิดเป็นรูปทรงใหม่ที่สวยงามกว่าเดิม เพื่อประโยชน์ใช้สอยสูงสุด สามารถสนองความต้องการตามจุดประสงค์ของผู้สร้างและตอบสนองผู้บริโภค

การออกแบบผลิตภัณฑ์

การพัฒนาผลิตภัณฑ์กับการออกแบบผลิตภัณฑ์จะดำเนินการควบคู่กันไป เป็นการพยายามค้นหา สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ทาวิธีแก้ไขหรือคำตอบใหม่ ๆ สำหรับปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องอาศัยวิทยาการที่ก้าวหน้า กรรมวิธีการผลิต การเลือกใช้วัสดุ และหลักในการออกแบบเข้าใจการวิเคราะห์ปัญหา การคิดออกแบบสร้างสรรค์ และการแก้ไขปรับปรุงผลิตภัณฑ์ในลักษณะความหมายของคำว่า ออกแบบผลิตภัณฑ์จะมีอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนของการสร้างสรรค์สิ่ง ใหม่กับส่วนของการปรับปรุง หรือ พัฒนามาจากของเดิม การที่จะได้มาซึ่งรูปแบบของผลิตภัณฑ์ในส่วนหนึ่งก็จะได้แนวความคิดมาจากแบบเดิมแล้วนำมาพัฒนาให้เข้ากับบทบาทของสังคมยุคใหม่ และค่านิยมในการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยแบบของผลิตภัณฑ์จะแบ่งออกเป็น 5 แบบ ดังนี้

1) แบบโบราณ คือ การออกแบบโดยยึดแบบของเดิมที่มีมาตั้งแต่รุ่นเก่าหรือโบราณ จุดประสงค์ก็อาจจะมุ่งกลุ่มเป้าหมายไปที่กลุ่มอนุรักษ์นิยม หรือ ใช้ประกอบตกแต่งสภาพแวดล้อมให้มีความสัมพันธ์เข้ากันได้ เช่น เครื่องเรือน กรอบกระจก โทรทัศน์ เป็นต้น ที่มีการผลิตขึ้นมาใหม่แต่ยังคงยึดแบบอย่างโบราณก็เพื่อตกแต่งภายในบ้านให้มีลักษณะการตกแต่งห้องแบบโบราณ เพื่อให้เกิดความกลมกลืนกัน

2) แบบอมตะ คือ การออกแบบที่ยึดความพอดีระหว่างความเก่ากับความล้ำยุค รูปร่างดูแล้วไม่เก่า และไม่ใหม่เหมาะสมกับทุกยุคโดยดูแล้วไม่ล้าสมัยการออกแบบลักษณะนี้จะต้องพิจารณากาลเวลาเป็นสำคัญ ออกแบบไม่ให้อายุหรือหิวหามากในยุคนั้น เพราะเมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไปก็จะเป็นที่นิยมหรือ ล้าสมัยได้เร็ว

3) แบบร่วมสมัย คือ การออกแบบที่ประสานกันระหว่างความล้ำสมัยหรือแบบเก่า ผสมกันกับแบบที่ทันสมัย คือ ใช้ 2 ยุคสมัยนี้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ถือว่าเป็นงานสมัยใหม่หรืองานปัจจุบัน ลักษณะของเก่าที่นำมาอาจจะเป็นวัสดุวิธีผลิต หรือ รูปแบบ ดังนี้ 1) วัสดุ เช่น นำผ้าทอโบราณมาออกแบบตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าสมัยปัจจุบัน 2) วิธีผลิต เช่น เครื่องปั้นดินเผา หรือ งานหอยนำมาออกแบบรูปทรงที่ทันสมัยเข้ากับปัจจุบัน 3) รูปแบบ เช่น ยึด รูปทรงแบบเก่ามาประยุกต์ใช้กับวัสดุสังเคราะห์สมัยใหม่

4) แบบทันสมัย คือ การออกแบบที่เข้ากันกับยุคสมัยนั้น ๆ โดยค่อนข้างเป็นไปใน ลักษณะของสมัยปัจจุบัน ดูทันสมัยหรือตามสมัยนิยม แบบจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามความ ต้องการของตลาดและค่านิยมของยุคนั้น ซึ่งเมื่อเลยยุคสมัยหรือความนิยมไปแล้ว แบบจะดูล้าสมัย ผลิตภัณฑ์ที่นิยมออกแบบลักษณะนี้ส่วนมากจะเป็นผลิตภัณฑ์อุปโภคสำหรับคนทั่ว ๆ ไป เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน หรือผลิตภัณฑ์ เสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น

5) แบบล้ำยุค คือ การออกแบบในลักษณะเป็นความก้าวหน้าของรูปแบบ หรือ วัสดุ ออกแบบเพื่ออนาคตข้างหน้า โดยพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลที่น่าจะเป็นไปได้สำหรับอนาคต รูปแบบ อาจจะหนีความจำเจ ความเคยชินต่อสายตาในยุคใหม่นี้ไป ซึ่งบุคคลในยุคนี้อาจจะยังไม่เคยชินและดู ไม่ออกว่าเป็นรูปทรงใด หรือ ผลิตภัณฑ์อะไร

เรื่องของลักษณะรูปแบบของผลิตภัณฑ์ทั้ง 5 แบบนี้ มิใช่แบบใดแบบหนึ่งเหมาะสม หรือ แบบใดแบบหนึ่งไม่ดี ไม่เหมาะสม การที่นักออกแบบจะทำการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เป็นลักษณะ แบบใดนั้นก็ย่อมจะต้องศึกษา ปัจจัยต่าง ๆ ประกอบมากมาย เช่น ชนิด ประเภทของผลิตภัณฑ์ กลุ่มเป้าหมาย ค่านิยม การดำรงชีพในสังคม และการตลาดสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน เป็นต้น โดยใน การออกแบบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะนั้น อันดับแรกผู้ออกแบบต้องคำนึงถึงหลักการออกแบบ โดยทั่วไปที่สำคัญ คือ ประโยชน์ใช้สอย (Function) ซึ่งต้องพิจารณาทั้งในส่วนของประโยชน์ใช้สอย ด้านจิตใจ (Psychological Function) โดยการทำให้กลุ่มลูกค้าเป้าหมายเกิดความพึงพอใจหรือถูกใจ เช่น การมีลวดลายสีสันที่สะดุดตาน่าสนใจ มีมูลค่ามากกว่าราคาที่ตั้งไว้ และดูดีมีระดับ เป็น สัญลักษณ์แสดงภาพพจน์ของควมมีฐานะ และประโยชน์ใช้สอยทางกายภาพ (Practical Function) ซึ่งเป็นประโยชน์ใช้สอย โดยตรงต่อผู้ใช้สามารถจับต้องใช้งานได้ตามที่กำหนดไว้ (จรัสวรรณ จันทลา และคณะ. 2559: 89-90)

สรุปได้ว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบทันสมัย ขึ้นอยู่กับชนิดประเภทของ ผลิตภัณฑ์กลุ่มเป้าหมาย ค่านิยม การดำรงชีพ และการตลาดในสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทำให้ผู้ใช้ เกิดความพึงพอใจหรือถูกใจ และมีประโยชน์ใช้สอยโดยตรง

ปัจจัยในการออกแบบผลิตภัณฑ์

การออกแบบผลิตภัณฑ์มีปัจจัย (Design factors) มากมายที่นักออกแบบที่ต้อง

คำนึง

ถึงซึ่งเป็นปัจจัยที่สามารถควบคุมได้ และเป็นตัวกำหนดองค์ประกอบของการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สำคัญ ได้แก่ (ฐปนัท แก้วปาน. 2563: 165-167)

1) หน้าที่ใช้สอย (Function) ผลิตภัณฑ์ทุกชนิดจะต้องมีหน้าที่ใช้สอยถูกต้องตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ สามารถตอบสนองประโยชน์ใช้สอยตามที่ผู้บริโภคต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพในหนึ่งผลิตภัณฑ์นั้นอาจมีหน้าที่ใช้สอยอย่างเดียวหรือหลายหน้าที่ก็ได้ แต่หน้าที่ใช้สอยจะดีหรือไม่นั้น ต้องใช้งานไประยะหนึ่งถึงจะทราบข้อบกพร่อง

2) ความสวยงามน่าใช้ (Aesthetics or sales appeal) ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมานั้นจะต้องมีรูปร่าง ขนาด สีสันสวยงาม น่าใช้ตรงตามรสนิยมของกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย เป็นวิธีการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมและได้ผลดี เพราะความสวยงามเป็นความพึงพอใจแรกที่คนเราสัมผัสได้ก่อน มักเกิดมาจากรูปร่างและสีเป็นหลัก การกำหนดรูปร่างและสีในงานออกแบบผลิตภัณฑ์นั้นไม่เหมือนกับการกำหนดรูปร่างและสีในงานจิตรกรรม ซึ่งสามารถที่จะแสดงหรือกำหนดรูปร่างและสีได้ตามความนึกคิดของจิตรกร แต่ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์นั้นจำเป็นต้องยึดข้อมูลและกฎเกณฑ์ผสมผสานของรูปร่างและสีสัน ทำให้ผู้บริโภคเกิดการตัดสินใจซื้อได้

3) ความสะดวกสบายในการใช้ (Ergonomics) การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดีนั้นต้องเข้าใจกายวิภาคเชิงกลเกี่ยวกับขนาด สัดส่วน ความสามารถ และขีดจำกัดที่เหมาะสมสำหรับอวัยวะต่าง ๆ ของผู้ใช้งานเกิดความรู้สึกที่ดีและสะดวกสบายในการใช้ผลิตภัณฑ์ ทั้งทางด้านจิตวิทยา (Psychology) และสรีระวิทยา (Physiology) ซึ่งแตกต่างกันไปตามลักษณะเพศ เผ่าพันธุ์ ภูมิสำเนา และสังคมแวดล้อมที่ใช้ผลิตภัณฑ์นั้นเป็นข้อบังคับในการออกแบบ

4) ความปลอดภัย (Safety) ผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีพของมนุษย์มีทั้งประโยชน์และโทษ ในการออกแบบจึงต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริโภคเป็นสำคัญ ไม่เลือกใช้วัสดุ สี กรรมวิธีการผลิต ฯลฯ ที่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้หรือทำลายสิ่งแวดล้อม ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ต้องแสดงเครื่องหมายเตือนไว้ให้ชัดเจน และมีคำอธิบายการใช้แนบมากับผลิตภัณฑ์ด้วย

5) ความแข็งแรง (Construction) ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมานั้นจะต้องมีความแข็งแรงในตัวตนทนต่อการใช้งานตามหน้าที่ และวัตถุประสงค์ที่กำหนดโครงสร้างมีความเหมาะสมตามคุณสมบัติของวัสดุ ขนาด แรงกระทำในรูปแบบต่าง ๆ จากการใช้งาน

6) ราคา (Cost) ก่อนการออกแบบผลิตภัณฑ์ ควรมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะใช้

ว่าเป็นกลุ่มใด อาชีพอะไร ฐานะเป็นอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้ชักจูงรูปแบบ สามารถกำหนดแบบผลิตภัณฑ์และประมาณราคาขายให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายได้ใกล้เคียงมากขึ้น การจะได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีราคาเหมาะสมนั้น ส่วนหนึ่งอยู่ที่การเลือกใช้นิต หรือเกรดของวัสดุ และวิธีการผลิตที่เหมาะสมผลิตได้ง่ายและรวดเร็ว แต่ในกรณีที่ประมาณราคาจากแบบสูงกว่าที่กำหนด อาจต้องมีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาองค์ประกอบด้านต่าง ๆ กันใหม่เพื่อลดต้นทุนแต่ทั้งนี้ต้องคงไว้ซึ่งคุณค่าของผลิตภัณฑ์นั้น

7) วัสดุ (Materials) การออกแบบควรเลือกวัสดุที่มีคุณสมบัติด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความใสผิวมันวาว ทนความร้อน ทนกรดด่างไม่ลื่น ฯลฯ ให้เหมาะสมกับหน้าที่ใช้สอยของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ นอกจากนั้นยังต้องพิจารณาถึงความง่ายในการดูแลรักษา ความสะดวกรวดเร็วในการผลิตสั่งซื้อและรวมถึงจิตสำนึกในการรณรงค์ช่วยกันพิทักษ์สิ่งแวดล้อมด้วย การเลือกใช้วัสดุที่หมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ได้ (recycle) ก็เป็นสิ่งที่นักออกแบบต้องตระหนักถึงในการออกแบบร่วมด้วย เพื่อช่วยกันลดปริมาณขยะของโลก

8) กรรมวิธีการผลิต (Production) ผลิตภัณฑ์ทุกชนิดควรออกแบบให้สามารถผลิตได้ง่าย รวดเร็ว ประหยัดวัสดุ ค่าแรงและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ แต่ในบางกรณีอาจต้องออกแบบให้สอดคล้องกับกรรมวิธีของเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอยู่เดิม และควรตระหนักอยู่เสมอว่าไม่มีอะไรที่จะลดต้นทุนได้รวดเร็วอย่างมีประสิทธิภาพ มากกว่าการประหยัดเพราะการผลิตที่ละมาก ๆ

9) การบำรุงรักษาและซ่อมแซม (Maintenance) ผลิตภัณฑ์ทุกชนิดควรออกแบบให้สามารถบำรุงรักษา และแก้ไขซ่อมแซมได้ง่ายไม่ยุ่งยากเมื่อมีการชำรุดเสียหายเกิดขึ้นง่ายและสะดวกต่อการทำความสะอาดเพื่อช่วยยืดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์

10) การขนส่ง (Transportation) ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบควรคำนึงถึงการประหยัดค่าขนส่ง ความสะดวกในการขนส่ง ระยะทาง เส้นทางขนส่ง (ทางบก ทางน้ำหรือทางอากาศ) การกินเนื้อที่ในการขนส่ง (มิติความจุ กว้าง ยาว สูง ของรถยนต์ส่วนบุคคล รถบรรทุกทั่วไป ตู้บรรทุกสินค้า ฯลฯ) ส่วนการบรรจุหีบห่อต้องสามารถป้องกันไม่ให้เกิดการชำรุดเสียหายของผลิตภัณฑ์ได้ง่าย กรณีที่ผลิตภัณฑ์ที่ทำการออกแบบนั้นมีขนาดใหญ่ อาจต้องออกแบบให้ชิ้นส่วนสามารถถอดประกอบได้ง่าย เพื่อให้หีบห่อมีขนาดเล็กลง

สรุปได้ว่า ปัจจัยในการออกแบบผลิตภัณฑ์ คือ ประโยชน์การใช้สอย สวยงาม มีความแข็งแรง ราคาจับต้องได้ สามารถดูแลรักษาได้ง่าย และมีความสะดวกในการขนส่งจึงมีความสำคัญและเป็นตัวกำหนดให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจและตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์

การพัฒนาผลิตภัณฑ์

กลยุทธ์สู่ความสำเร็จในการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยสรุปว่าการพัฒนา และส่งเสริมงานผลิตภัณฑ์ชุมชนมีกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่สามารถที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สรุปได้ ดังนี้ (เจษฎา พัฒรานนท์. 2553: 18-19)

1) การเดินเข้างานแฟชัน หรือ งานแสดงสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน ทำให้ได้เห็นอะไรที่แปลกใหม่ สามารถนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานการพัฒนา รูปแบบของตนเองได้

2) การนำสินค้าของตัวเองให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทำให้แก้ไขปัญหาได้ตรงจุด สามารถขอคำแนะนำได้ที่ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์รวมทั้งหน่วยงานเสริม เช่น มหาวิทยาลัยในท้องถิ่นหรือภาคเอกชนอื่น ๆ

3) การเปลี่ยนสินค้าให้ฉีกตลาดออกไป โดยมีพื้นฐานการแก้ปัญหาไปที่วัตถุดิบที่มีอยู่เทคโนโลยีที่มีอยู่ เอาสามอย่างนี้มารวมกันเพื่อให้เป็นสินค้าใหม่ เช่น ถ้าเป็นผ้า ก็เป็นเสื้อผ้า ปลอกหมอน ผ้าปูโต๊ะ ไม่มีอะไรฉีกตลาดออกไปไม่ใช่เอาผ้าไปแปรรูปอย่างเดียว แต่จะต้องเอาไปผสมกับอย่างอื่นด้วย อย่ายึดผ้าเป็นหลักเท่านั้นหรือถ้าจะเป็นปลอกหมอนเรียบ ๆ แต่จะต้องประยุกต์เพิ่มเติมแนวคิดหลัก ๆ ในการปรับเปลี่ยนสินค้าให้ฉีกตลาดออกไปอาจทำได้ดังนี้

3.1 การตัด หรือ ขจัดออกให้เกิดเป็นสินค้าใหม่ แต่สินค้านั้นยังทำหน้าที่ได้

เหมือนเดิม

3.2 การรวมโดยเอาสินค้าของตนเองไปรวมกับสินค้าอื่น

3.3 การย่อ การทำสินค้าให้มีขนาดเล็กลง

3.4 การขยาย ทำให้ใหญ่ขึ้นแล้วปรับเปลี่ยนรูปทรงด้วย

3.5 หลักการของจิ๊กซอว์ ตัดต่อเติมหรือแยกออกก็ยังทำงานได้

4) การปรับปรุงด้านบรรจุภัณฑ์ สินค้าบริษัทใหญ่ ๆ เกือบทุกบริษัทให้ความสำคัญกับบรรจุภัณฑ์อย่างมาก สินค้าบางตัวแทบจะเรียกได้ว่าขายได้ เพราะบรรจุภัณฑ์เลยทีเดียว และก็ต้องคำนึงถึงการลงทุนที่คุ้มค่าด้วย ดังนั้นควรเลือกบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมสามารถคุ้มครองตัวผลิตภัณฑ์ได้

5) การสร้างเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ของตนเอง สินค้าขาดเอกลักษณ์ก็ทำให้ความน่าสนใจลดลง ทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาคือภาครัฐต้องแก้ไขให้ตรงจุด เทคโนโลยีที่มีอยู่ต้องสอดคล้องกับความต้องการด้วย โดยอาจจะขอความร่วมมือกับทางมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ในการวิจัย เช่น ทำอย่างไรไม่ให้เสื้อกระจุมีเชื้อรา อาจจะต้องใช้สารที่ดี หรือ เทคโนโลยีอื่นที่ทางมหาวิทยาลัยควรจะเป็นผู้ทำการวิจัยออกมา หรือจะเป็นการรวมตัวกันเพื่อวางแผนการวิจัย เพราะ

งานวิจัยเพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีที่ต้องการอาจจะต้องใช้เงินสูงมหาศาล และการรวมตัวกันแบบนี้ยังเป็นผลดีต่อระดับเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมด้วย

6) การมีตราสินค้าเพื่อให้เกิดการยอมรับสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อันส่งผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค และจะนำไปสู่ความภักดีต่อตราผลิตภัณฑ์ นั่นคือความสำเร็จสุดท้าย นอกจากนี้ตราสินค้ายังทำให้เพิ่มยอดขาย เป็นตัวแบ่งตลาดผู้บริโภคด้วย เพราะสินค้าหลายชนิดผลิตจากบริษัทเดียวกัน แต่เจาะตลาดแตกต่างกัน เช่น ตลาดวัยรุ่น เด็ก ผู้ใหญ่ เมื่อตลาดหนึ่งเสียไปก็ไม่ส่งผลเสียไปทั้งระบบสำหรับตราสินค้าที่ดี ควรง่ายต่อการออกเสียง จดจำ สามารถถ่ายทอดได้ง่ายและควรมีลักษณะเด่นเฉพาะซึ่งอาจจะเด่นด้วยสีสัน ควรมีความหมายที่ดีหากเป็นภาษาไทยต้องดูว่ามีความหมายแฝงหรือไม่หรือเมื่อออกเสียงอาจจะทำให้ความหมาย หรือ ถ้อยคำแฝงไปหรืออาจจะแปลความหมายออกมาไม่ดี นอกจากนี้การใช้สำหรับผู้ที่ต้องการส่งสินค้าไปต่างประเทศ ต้องเทียบการออกเสียงของภาษาด้วยว่าเมื่อแปลความหมายออกมาแล้วสอดคล้องเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน หรือไม่ต้องระวังเรื่องการออกเสียงเพราะชาวต่างชาติไม่ถนัดกับการออกเสียงภาษาไทย

7) การเก็บข้อมูล ผู้ประกอบการต้องเก็บข้อมูลด้านความต้องการของลูกค้า ลูกค้าคือ ใครจากนั้นดูตลาดช่องทางการจัดจำหน่าย จะทำอย่างไรให้สินค้าถึงมือลูกค้าอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นยังต้องเก็บข้อมูลของคู่แข่ง และแหล่งจำหน่ายสินค้าด้วย สำหรับผู้ประกอบการที่มีสินค้าอยู่แล้วแต่ไม่เคยเก็บข้อมูลเลย ต้องเริ่มจากการเก็บข้อมูลในเรื่องวัตถุดิบ ราคาต้นทุน ซัพพลายเออร์มีกี่ราย แต่ละรายขายสินค้าแตกต่างกันไปอย่างไร เปรียบเทียบคุณภาพของสินค้า รวมทั้งประวัติสถานที่ติดต่อ นอกจากนี้ข้อมูลของลูกค้าว่าลูกค้าเป็นใครมีคำสั่งซื้อในแต่ละครั้งเท่าใด เพื่อกระตุ้นการให้บริการรวมทั้งข้อมูลทั้งที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์เพื่อว่ามีสินค้าใหม่ ๆ จะได้แจ้งให้ลูกค้าได้ทราบด้วยการส่งแผ่นพับ ใบปลิว แค็ตตาล็อก เป็นการกระตุ้นความสนใจให้เกิดขึ้น หรือ ในช่วงเทศกาลสำคัญ วันสำคัญการส่งบัตรอวยพร เพื่อให้ลูกค้าเกิดความประทับใจ และเป็นลูกค้าประจำกันอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ สามารถนำมาปรับใช้กับผ้าปาเต๊ะมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เป็นแนวทางและแรงผลักดันให้ผู้ผลิตได้สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ตรงตามความต้องการของตลาด และสร้างเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าให้เศรษฐกิจสูงขึ้น

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิดซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างบุคคลกลุ่มบุคคลชุมชน หรือ องค์กรในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรือ หลายกิจกรรมทั้งเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่ม และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย (ยุพาพร รูปงาม. 2545: 5)

การให้ความหมายคำจำกัดความการมีส่วนร่วม มีมากมายหลายทัศนะมีทั้งความหมายกว้างและความหมายแคบในบริบทของลักษณะงานในแง่มุมประเด็นต่าง ๆ แต่ก็เป็นไปในทิศทางเดียวกันในแง่ของการพัฒนา "การมีส่วนร่วม" (Participation) หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำ และสร้างโอกาสให้กับประชาชนทั้งส่วนบุคคล กลุ่มชน ชุมชน สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือ หลาย ๆ เรื่องแล้วแต่กรณี (ไพรัตน์ เดชะรินทร์. 2527: 6)

การมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมในการเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบ ในเรื่องต่าง ๆ อันเป็นผลกระทบมาถึงตน (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2526: 25)

การมีส่วนร่วม คือ กระบวนการให้บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิดตัดสินใจ แก้ไขปัญหาด้วยตนเองเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคล แก้ไขปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้อง (ยุพาพร รูปงาม. 2545: 6)

ด้านการดำเนินงานโครงการการมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกันกับกลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจ โดยกระทำการงานดังกล่าวในห้วงเวลา และลำดับเหตุการณ์ที่ทรงประสิทธิภาพโดยให้ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความคิดความรู้ความสามารถแรงงานสนับสนุน หรือ จัดการทรัพยากรเช่นเงินทุนวัสดุในกิจกรรมการพัฒนา (ปรีชญา เวสารัชช์. 2528: 5)

ส่วนความหมายในด้านการจัดการ หมายถึง การที่กลุ่มของประชาชนก่อให้เกิดการรวมตัวที่สามารถจะกระทำการตัดสินใจใช้ทรัพยากร และมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่กระทำโดยกลุ่มในประเด็นการตัดสินใจ หมายถึงเป็นการเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในการดำเนินการตัดสินใจในทุกระดับและทุกรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจสังคม และการเมืองและโดยเฉพาะในบริบทของกระบวนการวางแผนที่มีการกำหนดรูปแบบ แฟรงคลิน ลิส (Franklyn Lisk, 1985, อ้างถึงในชินรัตน์ สมสืบ. 2539: 23)

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่มซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าว เป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งทำให้เกิดความมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. 2527: 183)

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546: 4) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือ เข้าร่วมการตัดสินใจ หรือ เคยมาเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้นเป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่มีส่วนร่วมอย่างผิวเผิน แต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2531: 10) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขัน และอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในทุกขั้นตอนของโครงการหรืองานพัฒนา ชนบทโดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในอำนาจการตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม เข้าร่วม จะเป็นเครื่องประกันว่า สิ่งที่มีส่วนได้เสียต้องการที่สุดนั้นจักได้รับการตอบสนองและทำให้มีความเป็นไปได้มากขึ้นว่าสิ่งที่ทำไปนั้นจะตรงกับความต้องการที่แท้จริงและมั่นใจมากขึ้นว่าผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอหน้ากัน

สฤชดี ธัญกิจจานุกิจ (2547: 9) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาในลักษณะของ การเข้าร่วมการจัดการตั้งแต่การเข้าร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตาม การประเมินผล ในรูปของชุมชนที่ได้ประโยชน์หรือผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนา

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิดร่วมตัดสินใจและมีหน้าที่รับผิดชอบงาน ผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอกัน

ลักษณะการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถจำแนกตามลักษณะงาน หรือ กิจกรรมที่ดำเนินการ ได้หลายลักษณะทั้งในด้านบริหารจัดการด้านการเมืองการพัฒนาชุมชนรวมถึงด้านบริบทของการมีส่วนร่วมซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดและทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้หลากหลายประการ ได้แก่ ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมือง Bryant and White (อ้างถึงใน ชินรัตน์ สมสืบ. 2539) แบ่งกรณีการมีส่วนร่วมเป็น 3 ประเภท คือ

1) การมีส่วนร่วมในระดับแนวนอน (Horizontal forms of participation) เป็นการมีส่วนร่วมแบบดั้งเดิม ที่กำหนดโดยการเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมือง หรือ พหุติกรรมทางการเมืองเช่น การเลือกตั้งการรณรงค์หาเสียงกิจกรรมกลุ่มผลประโยชน์การแนะนำชักชวนการมีส่วนร่วมแบบนี้ประชาชนจะเข้ามามีส่วนในความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจต่างๆ

2) การมีส่วนร่วมในแนวตั้ง (Vertical forms of participation) เกิดในช่วงต่อจากแบบที่ 1 การมีส่วนร่วมในแนวตั้งเป็นการที่ประชาชนมีความสัมพันธ์ในเรื่องต่าง ๆ กับผู้นำ หรือ เจ้าหน้าที่เพื่อได้รับผลประโยชน์จากกันและกัน

3) การมีส่วนร่วมในการบริหาร (Participation in administrative process) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นทั้งแนวนอน และแนวตั้งอาจเป็นการออกแบบของกิจกรรมที่กลุ่มผลประโยชน์กำหนดการตัดสินใจในการบริหาร หรือ แลกเปลี่ยนแต่มีการเข้าไปร่วมมากกว่า 2 แบบ ข้างต้น เช่น การตัดสินใจยอมรับเทคโนโลยีการวางแผนทำกิจกรรมมุ่งหลังคาบ้านร่วมกันการวางแผนการตลาด การเข้าร่วมรับการฝึกอบรมลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชุมชน สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือ หลายเรื่องร่วมกัน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ โดยมีส่วนร่วมในลักษณะต่อไปนี้

1) ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรวมทั้งตลอดจนความต้องการของชุมชน

2) ร่วมคิดหาสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือ สนองความต้องการของชุมชน

3) ร่วมวางนโยบาย หรือ แผนงาน หรือ โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไข ปัญหา และสนองความต้องการของชุมชน

4) ร่วมการตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

5) ร่วมจัด หรือ ปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6) ร่วมการลงทุนในกิจกรรม หรือ โครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงาน

7) ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

8) ร่วมควบคุม ติดตามประเมินผล ร่วมบำรุงรักษาโครงการ กิจกรรมที่ได้ทำไว้โดยเอกชน และรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป (ไพรัตน์ เดชะรินทร์. 2527: 6-7)

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และความต้องการของชุมชนตลอดจนเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม (Organizer)

2) ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หาสาเหตุแห่งปัญหา และแนวทางต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ปัญหา

3) ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทาง และวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหา และวางแผนเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันกับผู้ปฏิบัติงานสนาม

4) ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ปัญหา

5) ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม (อคิน รพีพัฒน์. 2527: 104-111)

ในขณะเดียวกัน ชาติชาย ณ เชียงใหม่ (2533: 25) ได้กล่าวถึงลักษณะหรือมิติของการมีส่วนร่วมไว้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การร่วมคิดค้นหาและตัดสินใจหรือการกำหนดรายละเอียดของสิ่งที่ดำเนินการ

2) การมีส่วนร่วมปฏิบัติการในกิจกรรมโครงการ หมายถึง การที่มีส่วนเข้ามาร่วมดำเนินโครงการร่วมแรงร่วมสมทบค่าใช้จ่ายการให้ข้อมูลที่จำเป็นตลอดจนการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการร่วมในการบริหารงาน หรือ การประสานงาน

3) การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ หมายถึง การได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการพัฒนา เช่น มีรายได้เพิ่มขึ้นมีการกระจายโอกาสทางการพัฒนา การรับความรู้ แนวความคิดและการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ มากขึ้น เป็นต้น

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมเพื่อการประเมินผลการดำเนินโครงการ โดยอาจดำเนินการผ่านกระบวนการทางการเมือง หรือ สื่อสารมวลชนต่าง ๆ

จากแนวคิดดังกล่าว สามารถแบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เป็นแนวทางไปสู่การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมแล้ว เมื่อมองในมิติของการมีส่วนร่วม โคเฮน และ อัปฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff. 1980 อ้างถึงใน จริญญา บันเทิง. 2548) ได้เสนอแนวคิดเบื้องต้นในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมว่ามี 3 มิติ (Dimensions) โดยมิติการมีส่วนร่วมจะประกอบด้วยประเด็นคำถาม ดังนี้

1) มีส่วนร่วมอะไรบ้าง (What) แบ่งเป็น

- 1.1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
- 1.2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation)
- 1.3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits)
- 1.4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

2) มีส่วนร่วมกับใครบ้าง (Whose) ได้แก่ การมีส่วนร่วมกับชาวบ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เจ้าหน้าที่ต่างชาติ(จากองค์กรที่ให้ทุน) เป็นต้น ทั้งนี้ให้พิจารณาคุณลักษณะทางประชากร สังคมและเศรษฐกิจของผู้เข้ามีส่วนร่วมในเรื่องอายุ เพศ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา ระดับชั้นทางสังคม อาชีพ ระดับรายได้ ระยะเวลาที่อยู่อาศัย การถือครองที่ดิน

3) มีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง (How) โดยพิจารณาจาก

- 3.1) การมีส่วนร่วมเกิดจากเบื้องบนหรือเบื้องล่าง
- 3.2) ถูกบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรมหรือแรงจูงใจ
- 3.3) โครงสร้างชุมชน
- 3.4) ช่องทางการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้น

- การมีส่วนร่วมโดยผ่านปัจเจกชนหรือผ่านกลุ่ม
- การมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อม(ผ่านตัวแทน)
- การมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ

3.5) ระยะเวลา (Duration) ความต่อเนื่องของกิจกรรม

3.6) ขอบข่าย (Scope) ความครอบคลุมของกิจกรรม

3.7) ผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วม

สรุปได้ว่า ลักษณะการมีส่วนร่วม คือ การร่วมมือกันศึกษาค้นคว้าข้อมูล วางแผนการดำเนินงาน ปฏิบัติการในกิจกรรม การรับผลประโยชน์ และร่วมกันประเมินผล ติดตามผลการปฏิบัติงาน

รูปแบบการมีส่วนร่วม

รูปแบบการมีส่วนร่วมจำแนกตามมิติระดับการมีส่วนร่วมใน 3 รูปแบบ

1) การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่าเทียมกัน กล่าวคือฝ่ายหนึ่งรู้สึกด้อยอำนาจกว่ามีทรัพยากรหรือความรู้ด้อยกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น

2) การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากการกำหนดนโยบายของรัฐโดยไม่รู้ความต้องการของประชาชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นเพียงประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนบางเรื่องเท่านั้น

3) การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full Participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาด้วยความเท่าเทียมกันทุกฝ่าย จัดเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแท้จริงของประชาชน ตามแนวความคิดและหลักการพัฒนาชุมชน เมื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้จะสนับสนุนและส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ (เฉลียว บุรีภักดี. 2545: 115) ดังนี้

รูปแบบการมีส่วนร่วม ยูนิเต็ด เนชั่น (United Nation. 1981: 8) ได้จำแนกตามลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง (Spontaneous) ซึ่งโดยการอาสาสมัครหรือการรวมตัวกันเอง เพื่อแก้ไขปัญหาของตนเองโดยเป็นการกระทำไม่ได้รับการช่วยเหลือจากภายนอก ซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย

2) การมีส่วนร่วมแบบชักนำ (Induced) ซึ่งเป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการความเห็นชอบ หรือ สนับสนุนโดยรัฐบาลซึ่งเป็นรูปแบบทั่วไปของประเทศกำลังพัฒนา

3) การมีส่วนร่วมแบบบังคับ (Coercive) เป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการความเห็นชอบ หรือ สนับสนุนโดยรัฐบาล ภายใต้การจัดการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือ โดยการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันทีแต่จะไม่ได้ผลในระยะยาว และมักจะมีผลเสียตรงที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด

รูปแบบของการมีส่วนร่วม มีดังต่อไปนี้

1) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct participation) โดยผ่านองค์กรที่จัดตั้งโดยประชาชน (Inclusive organization) การรวมกลุ่มเยาวชนต่าง ๆ

2) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative organization) กรรมการของกลุ่ม หรือ ชุมชน

3) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ (Open participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (non-representative organization) เช่น สถาบัน หรือ หน่วยงานที่เชิญชวนหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ตลอดเวลา (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. 2527: 179)

สรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมแบบสมัครใจเอง เป็นการกระทำที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากภายนอก การมีส่วนร่วมแบบชักนำ มีการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมแบบบังคับ เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลประโยชน์ทันทีแต่ไม่ได้ผลในระยะยาว

กระบวนการการมีส่วนร่วม

โครงการพัฒนาใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการสาธารณะในกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำ และสร้างโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมดำเนินงานทั้งกระบวนการถือเป็นหลักการสำคัญอย่างหนึ่ง ที่จะทำให้โครงการนั้นประสบผลสำเร็จได้ง่ายขึ้น ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นขั้นตอนที่แสดงวิธีการ และแนวทางการดำเนินงานที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ทั้งนี้มีองค์กรหน่วยงานนักวิชาการได้เสนอ แนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ใน

ประเด็นต่าง ๆ หลายทศนะแต่ก็เข้าไปในทิศทางเดียวกัน ตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ทั้งนี้องค์การอนามัยโลกและยูนิเซฟ (International Conference on Primary Health Care. 1978: 41) ได้เสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การวางแผนประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดอันดับความสำคัญตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามประเมินผลและประการที่สำคัญคือ ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง
- 2) การดำเนินกิจกรรมประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และบริหารการใช้ทรัพยากรมีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน
- 3) การใช้ประโยชน์ประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเอง และการควบคุมทางสังคม
- 4) การได้รับประโยชน์ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่ที่เท่าเทียมกันซึ่งเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวสังคมหรือในรูปวัตถุก็ได้

เจมส์ คัดด์ ปิ่นทอง (2527: 272-273) กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนามีกระบวนการขั้นตอน ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาค้นปัญหา และสาเหตุของปัญหา
- 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ
- 3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนร่วมกันตัดสินใจ และปฏิบัติงาน
- 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

นอกจากนี้ ในแง่การพัฒนาท้องถิ่นประชาชนอาจเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นได้ 5 ลักษณะ คือ

- 1) การค้นหาปัญหาสาเหตุของปัญหาตลอดจนแนวทางแก้ไข
- 2) การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
- 3) การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนา
- 4) การได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

5) ประเมินผลกิจกรรมการพัฒนา

สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต (2531: 43-44) สรุปว่า กระบวนการมีส่วนร่วมเริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูล สาเหตุของปัญหา การพิจารณาตัดสินใจเลือกแนวทางการวางแผนพัฒนาแก้ไข ปัญหา การดำเนินการ หรือปฏิบัติงานและสิ้นสุดที่การติดตามประเมินผล โดยการดำเนินการที่ให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในฐานะเจ้าของชุมชน หรือ ทรัพยากรได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาจัดสรรทรัพยากร และมีส่วนร่วมตามกระบวนการในทุกขั้นตอน หรือ มากขึ้นตอนให้มากที่สุดมิใช่มีส่วนร่วมเพียงขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งก็จะช่วยลดความขัดแย้ง และสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานพัฒนาไปในทางที่ประสบผลสำเร็จได้ และเกิดผลดีต่อชุมชน

สรุปได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมมีขั้นตอน คือ การร่วมศึกษาข้อมูลสาเหตุของปัญหาการตัดสินใจเลือกแนวทาง การร่วมวางแผนดำเนินการ การร่วมกันปฏิบัติงาน และการร่วมติดตาม และประเมินผลเพื่อการดำเนินงานเป็นไปในทางที่ดีประสบผลสำเร็จ

เงื่อนไขการมีส่วนร่วม

การที่ประชาชนจะเข้าไปมีบทบาท หรือ มีส่วนร่วมหรือไม่เข้าร่วมนั้นมีเงื่อนไขหลายประการที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งอาจเป็นไปด้วยความเต็มใจ หรือ ถูกบีบบังคับ หรือ ผลักดันให้เข้าไปมีส่วนร่วม ดังนั้นเงื่อนไขในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนจึงขึ้นอยู่กับหลายลักษณะด้วยกันโดยนักวิชาการ ได้กล่าวถึงเงื่อนไขการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

เงื่อนไขเบื้องต้นของการมีส่วนร่วมไว้ 5 ประการ คือ (พงษ์ธร จันทรสวัสดิ์. 2540: 23)

- 1) รัฐบาลจะต้องมีการยอมรับในแนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อนในเบื้องต้นและได้บรรจุหลักการนี้ไว้ในแผน หรือ นโยบายในระดับต่าง ๆ ด้วย
- 2) ประชาชนต้องมีพื้นฐานองค์กรประชาชนที่สามารถเป็นตัวแทนในการเจรจาต่อรองกับกลุ่มผลประโยชน์ และบุคคลอื่นๆ ได้
- 3) ประชาชนต้องมีอิสระในความคิดริเริ่ม และในการตัดสินใจในระดับท้องถิ่นเพื่อกำหนดกิจกรรมของตนเอง
- 4) ชุมชนต้องมีการไหลเวียนของข่าวสาร และความรู้ใหม่ๆ โดยเฉพาะหลักการและ

ปรัชญาของการพัฒนาเทคนิควิธีการ ในการจัดสรรทรัพยากร และความรู้ทางการบริหารงาน

5) ชุมชนจะต้องได้รับการสนับสนุนทางด้านสิ่งของ และความคิดเทคนิคที่จำเป็น

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2527: 183-184) ได้กล่าวว่า เงื่อนไขการมีส่วนร่วมของประชาชนในแนวทางกว้าง ๆ ไว้ว่ามีอย่างน้อย 3 ประการ คือ

- 1) ประชาชนจะต้องมีอิสระที่จะมีส่วนร่วม
- 2) ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม
- 3) ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม

เงื่อนไขที่ประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเท่าที่ควรนั้นเป็นเพราะเหตุ ดังนี้

(วุฒิสาร ตันไชย. 2543: 105-112)

- 1) ทักษะของประชาชนที่มีต่อการเมืองคิดว่า การเมืองเป็นเรื่องไกลตัวไม่ตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นมองการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองไม่ใช่เรื่องของประชาชน
- 2) ความรู้สึกของประชาชนที่มีต่อท้องถิ่นและความเป็นท้องถิ่นกล่าวคือ คนไทยขาด Civic Culture ขาดความรู้สึกผูกพันกับท้องถิ่น ไม่สนใจติดตามตรวจสอบกำกับดูแลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการและพัฒนาท้องถิ่นให้ก้าวหน้า
- 3) วิถีชีวิตของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น คือ ชาวบ้านจะมีความประณีประนอมสูง เพราะมีความสัมพันธ์ในเครือญาติ และมีความเกรงใจประกอบกับชาวบ้านมีการพูดคุยกันเมื่อเกิดปัญหา
- 4) วัฒนธรรมการยึดตัวบุคคลเป็นผลมาจากสังคมไทยเป็นระบบอุปถัมภ์ประชาชนขาดความรู้ที่แท้จริงทำให้ถูกชักนำ และขาดอิสระในการตัดสินใจ

จากแนวคิดทักษะดังกล่าวข้างต้นกล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 3 ประการ คือ

- 1) เงื่อนไขตัวบุคคลได้แก่ ทักษะคติ ค่านิยม ความเชื่อส่วนบุคคล วิถีชีวิต ความรู้สึก และความผูกพันกับท้องถิ่น ความรู้ความสามารถ และศักยภาพของประชาชน ความพึงพอใจ ความเต็มใจ และอิสระในการเข้ามามีส่วนร่วม

- 2) เงื่อนไขเกี่ยวกับโครงการ ได้แก่ ลักษณะของกิจกรรมโครงการพัฒนาการเข้าถึงการบริหารจัดการ โครงการผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ระบบบริหารจัดการความยืดหยุ่นของโครงการ ความต่อเนื่องของโครงการ ความสลับซับซ้อนของเทคโนโลยีทรัพยากรที่ต้องการ

3) เงื่อนไขสภาพแวดล้อมได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง การปกครองชุมชน ผู้นำ ผู้มีอิทธิพล การไหลเวียนของข่าวสารและความรู้ใหม่ๆในชุมชน การสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงาน เป็นต้น

สรุปได้ว่าเงื่อนไขการมีส่วนร่วมต้องมีพื้นฐาน คือ การมีศักยภาพที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ การมีความพร้อมในการเข้าร่วมมีความเต็มใจในการเข้าร่วม และต้องมีโอกาสที่จะเข้าร่วมเพื่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับที่เหมาะสม

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง ซึ่งก่อให้เกิดต้นทุนในการดำเนินการมากพอสมควร อย่างไรก็ตามข้อดีของการมีส่วนร่วม คือ การก่อให้เกิดการผลิตนโยบายและบริการสาธารณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสาธารณชนเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดสรรทรัพยากรของสาธารณะให้สูงขึ้น โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ ดังนี้

- 1) เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจกระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์ และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้น ๆ
- 2) การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา การให้ประชาชนมีส่วนร่วมมาตั้งแต่ต้นในการดำเนินงานสามารถที่จะลดความล่าช้า และลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับความขัดแย้งของประชาชนได้
- 3) การสร้างฉันทามติ (Consensus Building) โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาวและการยอมรับระหว่างกลุ่ม ลดความขัดแย้งทางการเมืองและสร้างให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ
- 4) ความสำเร็จและผลในการปฏิบัติของโครงการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้คนเรามีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ การตัดสินใจนั้นซึ่งจะได้รับความร่วมมือจากประชาชน
- 5) การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าหรือหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่รุนแรง
- 6) ความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรมและการดำรงอยู่ของความชอบธรรม

การมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน และการพัฒนาชุมชนหลายประการ ได้แก่ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญสอดคล้องกับปรัชญาแนวความคิดและหลักการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จนโยบายของรัฐบาลใน

เรื่องการกระจายอำนาจ นำไปสู่การพึ่งตนเองของชุมชน ทำให้ดำเนินการพัฒนาชุมชนได้ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนและชุมชน เป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคคลกลุ่ม และองค์กรในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างความพึงพอใจร่วมกัน ทำให้การพัฒนา มีความชอบธรรม ทำให้เกิดความรักหวงแหนรับผิดชอบและเป็นเจ้าของชุมชน ถือว่าเป็นกระบวนการสำคัญในการสนับสนุนส่งเสริม การเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ให้ประสบผลสำเร็จเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เพราะการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมเป็นการพัฒนาของคนในชุมชนโดยคนในชุมชน และเพื่อคนในชุมชนอย่างแท้จริง รัฐบาลเป็นเพียงผู้สนับสนุนในบางส่วนเท่านั้น

การมีส่วนร่วมทำให้เกิดประโยชน์ที่หลากหลาย ทั้งด้านตัวบุคคล สังคม ชุมชน และหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ โดยเป็นไปตามวิถีการมีส่วนร่วมแต่ละประเด็น ซึ่งในภาพรวมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวบุคคลในการพัฒนาศักยภาพสังคมชุมชนเกิดการพึ่งพาตนเอง เกิดความรักหวงแหนรับผิดชอบและเป็นเจ้าของชุมชน เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจสร้างฉันทามติลดกระแสการต่อต้าน หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ลดค่าใช้จ่าย และการสูญเสียเวลาเมื่อการรวมพลังเกิดความสามัคคีเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งจะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการผ่องถ่ายกระจายอำนาจสู่ประชาชนท้องถิ่น (พาลาภ สิงหเสนี. 2545)

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม มีทั้งด้านบุคคล สังคม ชุมชน และหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ เพื่อเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง เป็นการสร้างความพึงพอใจร่วมกัน มีการรวมพลังเกิดความสามัคคีซึ่งจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม คือ การทำงานร่วมกันกับกลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ เช่นเดียวกันกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ กลุ่มปาเต๊ะสามสี จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลงานจะประสบความสำเร็จได้นั้นชุมชนจะต้องร่วมด้วยช่วยกัน เป็นกระบวนการต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง ซึ่งเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกัน และการเสริมสร้างความสามัคคี ความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

ความหมายของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (creative economy) เป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการอุตสาหกรรม ธุรกิจ และการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในระดับชุมชน สังคม และประเทศเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ คือ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การสร้างสรรค์ผลงานและการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการผลิตสินค้าที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น มีคุณภาพสูง ที่เน้นการเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการด้วยความคิดสร้างสรรค์ในฐานะที่เป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจยุคใหม่ ดังเช่น ประเทศสหราชอาณาจักรที่เป็นต้นแบบของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ประเทศอิตาลีที่มีทุนทางวัฒนธรรมอยู่มาก และประเทศเกาหลีที่ใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงวัฒนธรรมผ่านทางดนตรีภาพยนตร์และการท่องเที่ยวประเทศไทยมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน มีมรดกทางวัฒนธรรมเก่าแก่มากมายที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับเทคโนโลยีและความรู้สมัยใหม่ นำมาต่อยอดให้เป็นสินค้าและบริการที่มีลักษณะเฉพาะตัวสนองความต้องการของตลาดโลกได้ดีนับว่าได้เปรียบประเทศอื่น ๆ และสามารถกำหนดแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งของวัฒนธรรมไทยให้เป็นฐานที่มั่นคงของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พร้อมทั้งยกตัวอย่างการต่อยอด วัฒนธรรมไทยให้เป็นสินค้าและบริการเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพสูง สามารถต่อยอดไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้ง่าย (บรรณาธิการ. 2553: 1)

ปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูลย์ (2533: 4) กล่าวว่า เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การใช้ความคิดมาพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ สินค้าและบริการใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มรายได้ในการยังชีพ โดยมุ่งนำเอาองค์ความรู้ความคิด ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปพัฒนาสินค้าและบริการใหม่ ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

พวงแก้ว พรพิพัฒน์ (2553: 6) ได้กล่าวถึง เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ว่า เป็นแนวคิดในการสร้างรายได้ จากการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสิ่งใหม่ ๆ ผ่านการค้าและลิขสิทธิ์ในทรัพย์สินทางปัญญบบนพื้นฐานขององค์ความรู้ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรม และการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมที่ทำให้เกิดการ พัฒนาเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เป็นแนวคิดในการพัฒนาและสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจบนฐานความรู้และวัฒนธรรม ผสมผสานเอกลักษณ์ความเป็นไทย ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในเชิงพาณิชย์ และครอบคลุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศได้เป็นอย่างดี เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นแนวคิดการ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ ความรู้ การศึกษาการสร้างสรรคงาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยี/นวัตกรรม

พสุ เดชะรินทร์ (2552: 10) กล่าวว่า เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง แนวคิดการขับเคลื่อน เศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา ที่ เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยี

นวัตกรรมสมัยใหม่ ซึ่ง ครอบคลุมทั้งการสืบทอดมรดกและวัฒนธรรม ศิลปะ สื่อสมัยใหม่ และงานสร้างสรรค์และออกแบบ เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (creative economy) มีลักษณะที่ใกล้เคียงกันมากกับเศรษฐกิจบนฐานองค์ความรู้ (knowledge economy) ซึ่งเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์จะเน้นการสร้างสรรคสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นแต่ถ้าเป็นเศรษฐกิจบนฐานองค์ความรู้ นั้น เน้นการทำงานที่อาศัยความรู้เป็นหลักเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์มีขอบเขตที่กว้าง เนื่องจากเรื่องของความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดคุณค่านั้น สามารถที่จะเกิดขึ้นมาได้ในทุกอุตสาหกรรมนั้นคือ ทุกอุตสาหกรรม ทุกภาคส่วนควรให้ความสำคัญกับการคิดค้นและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดคุณค่า เนื่องจากเศรษฐกิจที่อยู่บนฐานองค์ความรู้ไม่เพียงพอแล้วความรู้ที่ทุกคนสามารถ แสวงหาได้อย่างถูก เร็ว และง่าย คอมพิวเตอร์ก็สามารถที่จะทำงานและคิดแทนมนุษย์ได้ในหลาย ๆ อย่าง ดังนั้น อนาคตของประเทศอุตสาหกรรม และองค์กรต่าง ๆ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้เพียงอย่างเดียวแต่ต้องเน้นการสร้างสรรคสิ่งใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดคุณค่าด้วย การคิดเชิงออกแบบ (design thinking) นั้นไม่ควรจะจำกัดอยู่เฉพาะอุตสาหกรรมบางอุตสาหกรรมเท่านั้น แต่ควรจะสามารถนำแนวคิดในเรื่องของการคิดเชิงออกแบบ และสร้างสรรค์ไปใช้กับอุตสาหกรรมอื่น ๆ ด้วยทุก ๆ อุตสาหกรรมควรที่จะสามารถทำให้อุตสาหกรรมของตนเป็นอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (2559: 1) ได้นำเสนอว่า เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ คือ การพัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยใช้องค์ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ทรัพยากรที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่ ในการผลิตสินค้าและบริการในรูปแบบใหม่ซึ่งสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ หรือ คุณค่าทางสังคม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ องค์การมหาชน (2559: 5) นำเสนอว่า ปัจจุบันยังไม่มีกำหนดคำนิยามของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นหนึ่งเดียวขึ้นอยู่กับการนำไปปรับใช้ให้เข้ากับ ระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศและองค์กรที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ โดยความหมายอย่างง่ายของ “เศรษฐกิจเชิง สร้างสรรค์ (creative economy)” ซึ่งนิยามโดย John Howkins (พ.ศ. 2544) คือ การสร้างมูลค่าที่เกิดจากความคิดของมนุษย์ สำหรับสาขาการผลิตที่พัฒนาไปสู่เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ จะเรียกว่า “อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (creative industries)” ซึ่งหมายถึงกลุ่มกิจกรรมการผลิตที่ต้องพึ่งพาความคิดสร้างสรรค์เป็นวัตถุดิบสำคัญ

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การใช้องค์ความรู้ ความคิด ภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาพัฒนาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นเพื่อเพิ่มมูลค่าโดยมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ให้สินค้ามีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัวมีคุณภาพ เน้นประโยชน์ใช้สอยสูงสุด เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด และผู้บริโภคสามารถทำให้เศรษฐกิจมีความเจริญเติบโตขึ้น

ขอบเขตของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์มีองค์ประกอบร่วมในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจหลายประการ อาทิ เช่น การใช้องค์ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์ผลงาน การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยีนวัตกรรมใหม่นอกจากนี้ การพัฒนาเศรษฐกิจจะสามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามหลักเศรษฐศาสตร์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ได้นั้น ต้องมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหัวใจหลักที่สำคัญ (เทิดชาย ช่วยบำรุง. 2554: 61)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2552: 73-75 อ้างถึง เทิดชาย ช่วยบำรุง. 2554: 62-65) ได้กำหนดขอบเขตของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ของไทย ออกเป็นดังนี้

กลุ่มที่ 1 การสืบทอดทางวัฒนธรรม (heritage) ได้แก่ งานฝีมือและหัตถกรรม (crafts) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (cultural and heritage tourism) การแพทย์แผนไทย (Thai traditional medicine) อาหารไทย (Thai food)

กลุ่มที่ 2 ศิลปะ (arts) ได้แก่ ศิลปะการแสดง (performing art) ทัศนศิลป์ (visual arts)

กลุ่มที่ 3 สื่อ (media) ได้แก่ การพิมพ์และสื่อการพิมพ์ (publishing) การกระจายเสียง (broadcasting) ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ (film & video) ดนตรี (music)

กลุ่มที่ 4 งานสร้างสรรค์แบ่งตามลักษณะของงาน (functional creations) ได้แก่ งานออกแบบ (design) แฟชั่น (fashion) งานโฆษณา (advertising) สถาปัตยกรรม (architecture) ซอฟต์แวร์ (software)

พวงแก้ว พรพิพัฒน์ (2553: 6-7) กล่าวว่า การจัดกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของไทย แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มหลัก 15 กลุ่มย่อย เพื่อประโยชน์ในการวัดขนาดทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของไทย และสะท้อนถึงความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 มรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ประกอบด้วย 4 กลุ่มย่อย ได้แก่ งานฝีมือ/หัตถกรรม การแพทย์แผนไทย อาหารไทย และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม/ความหลากหลายทางชีวภาพ

กลุ่มที่ 2 ศิลปะ ประกอบด้วย 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ ศิลปะการแสดง และทัศนศิลป์

กลุ่มที่ 3 สื่อ ประกอบด้วย 4 กลุ่มย่อย ได้แก่ ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ การพิมพ์ การกระจายเสียง และดนตรี

กลุ่มที่ 4 งานสร้างสรรค์และออกแบบ ประกอบด้วย 5 กลุ่มย่อย ได้แก่ การออกแบบ แฟชั่นสถาปัตยกรรม การโฆษณา และซอฟต์แวร์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) (2559: 6) นำเสนอว่า องค์ประกอบสำคัญของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ คือ กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งขอบเขตของกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์นั้น มีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศและองค์กร ขึ้นอยู่กับลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม ตลอดจนวัตถุประสงค์การนำไปใช้และลักษณะการดำเนินงานได้จัดประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1) มรดกทางวัฒนธรรม (heritage or cultural heritage) คือ กลุ่มอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และสภาพสังคม แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มการแสดงออกทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม (traditional cultural expression) เช่น ศิลปะและแรงงานฝีมือ งานเทศกาล และงานฉลอง และกลุ่มที่ตั้งทางวัฒนธรรม (cultural sites) เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑสถาน หอสมุดและการแสดงนิทรรศการ

2) ศิลปะ (arts) คือ กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์บนพื้นฐานของศิลปะและวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ งานศิลปะ (visual arts) เช่น ภาพวาด รูปปั้น ภาพถ่าย วัตถุโบราณ และศิลปะการแสดง (performing arts) เช่น การแสดงดนตรี การแสดงละคร การเต้นรำ โอเปร่า ละครสัตว์ การเชิดหุ่นกระบอก

3) สื่อ (media) คือ กลุ่มสื่อผลิตงานสร้างสรรค์ที่สื่อสารกับคนกลุ่มใหญ่ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ งานสื่อสิ่งพิมพ์ (publishing and printed media) เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์อื่น ๆ และงานโสตทัศน (audiovisual) เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ การออกอากาศอื่น ๆ

4) งานสร้างสรรค์แบ่งตามลักษณะงาน (function creation) คือ กลุ่มของสินค้าและบริการที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่แตกต่างกัน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มการออกแบบ (design) เช่น การออกแบบภายใน กราฟฟิก แฟชั่น อัญมณี ของเด็กเล่น กลุ่มสื่อประยุกต์ (new media) เช่น ซอฟต์แวร์วิดีโอ เกมส์ ผลิตภัณฑ์ดิจิทัล และกลุ่มบริการทางความคิดสร้างสรรค์ (creative services) เช่น สถาปนิก โฆษณา วัฒนธรรมและนันทนาการ งานวิจัยและพัฒนา บริการอื่นที่เกี่ยวข้องกับดิจิทัลและความคิดสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า ขอบเขตของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ มี 4 กลุ่ม คือ 1) การสืบทอดทางวัฒนธรรม ได้แก่ งานฝีมือและหัตถกรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การแพทย์แผนไทย อาหารไทย 2) ศิลปะ ได้แก่ ศิลปะการแสดง ทัศนศิลป์ 3) สื่อ ได้แก่ การพิมพ์และสื่อการพิมพ์ การกระจายเสียง ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ดนตรี และ 4) งานสร้างสรรค์แบ่งตามลักษณะของงาน ได้แก่ งานออกแบบ แฟชั่น งานโฆษณา สถาปัตยกรรม ซอฟต์แวร์

แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

การส่งเสริมสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และคลาสรสร้างสรรค์ ได้แก่ ปัจจัยด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาธุรกิจด้านสังคม เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการผลักดันให้อุตสาหกรรมสร้างสรรค์สามารถเจริญเติบโตได้อีกทั้งยังมีส่วนในการหล่อหลอมให้เกิดบุคลากรสร้างสรรค์รุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ในประเทศที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ส่วนใหญ่จึงมักมีการพัฒนาพื้นที่สร้างสรรค์ให้เป็นพื้นที่สำหรับสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นความตื่นตัวของประชาชนและสังคมสร้างสรรค์ที่นำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจในท้ายที่สุด ดังกรณีตัวอย่างต่อไปนี้ (สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. 2559: 4)

1) การพัฒนาย่าน Meat Packing ในนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ซึ่งดึงดูดผู้คนในเมืองกลับมาใช้เส้นทางนี้ในการเดินผ่าน และพักผ่อนหย่อนใจ ก่อให้เกิดธุรกิจใหม่ ๆ และทำให้อสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 100 สร้างรายได้ให้กับเมืองนิวยอร์กมากกว่า 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 35,000 ล้านบาท)

2) การพัฒนา Truman Market ในลอนดอน สหราชอาณาจักร ด้วยการเปลี่ยนโรงเบียร์และพื้นที่โดยรอบให้เป็นย่านสร้างสรรค์ และเปิดให้ผู้ประกอบการ นักออกแบบ และศิลปินเข้ามาเช่าพื้นที่ได้ในราคาถูก จึงมีกิจการและร้านค้าหลากหลายประเภท มากกว่า 250 ร้าน

3) การพัฒนา Songhan Cultural and Creative Park ในไทเป ไต้หวัน ได้นำพื้นที่โรงงานยาสูบมาปรับให้เป็นพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ของเมือง มีโครงสร้างอาคารทางประวัติศาสตร์และมีสถาปัตยกรรมงาม เพื่อสนับสนุนศิลปะ วัฒนธรรม และอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ เพื่อผลักดันให้ไทยเป็นเมืองสร้างสรรค์ระดับโลก

กลยุทธ์เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง กลยุทธ์ที่เกิดจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของประกอบการอุตสาหกรรมเพื่อนำมาใช้ในการผลิตสินค้าและในการดำเนินธุรกิจ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า ซึ่งจะส่งผลให้องค์กรธุรกิจประสบความสำเร็จ โดยแบ่งเป็น 6 กลยุทธ์ ดังนี้ (สุพาดา สิริกุดตา. 2556: 431)

1) กลยุทธ์การสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ (product differentiation strategy) เป็นการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน และผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเฉพาะมีความพิเศษกว่าผลิตภัณฑ์อื่น ๆ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรธุรกิจ

2) กลยุทธ์การเป็นพันธมิตร (alliances strategy) หมายถึง การมีข้อตกลงร่วมกันระหว่างธุรกิจกลยุทธ์การเป็นพันธมิตรเริ่มตั้งแต่การร่วมลงทุนอย่างเป็นทางการ ซึ่งมีกิจการสองกิจการ หรือมากกว่านั้นและมีความร่วมมือกันระหว่างคู่แข่งซึ่งเกิดขึ้นมากในปัจจุบัน

3) กลยุทธ์การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (eco-product strategy) เป็นการบริหารจัดการโรงงานหรืออุตสาหกรรมที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การหมุนเวียนของ

เสียกลับมาใช้ใหม่ในกระบวนการผลิต การป้องกันปัญหามลพิษโดยใช้เทคโนโลยีที่สะอาด รวมทั้งการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

4) กลยุทธ์ด้านนวัตกรรม (innovation strategy) เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับองค์กรธุรกิจ เพราะเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ ตลาดใหม่ และกระบวนการของธุรกิจใหม่ โดยองค์กรต้องมีความนวัตกรรมและมีการสร้างสรรค์ใหม่ ๆ เกิดขึ้นในองค์กร

5) กลยุทธ์ด้านพนักงาน (employee strategy) ความคิดสร้างสรรค์มาจากกระบวนการคิด 2 แนวคิด คือ divergent thinking เป็นการคิดนอกกรอบ และ convergent thinking เป็นความสามารถในการค้นหาคำตอบที่ดีที่สุดคำตอบเดียว นอกจากนี้ความคิดสร้างสรรค์ต้องได้รับการสนับสนุนจึงจะสามารถนำศักยภาพนั้นออกมาได้ ผู้ประกอบการต้องให้โอกาส และสนับสนุนผู้ที่มีพรสวรรค์ในการคิดสร้างสรรค์ (creative talent) ได้แสดงออกลักษณะของ creative talent คือ มีความคิดที่เปิดกว้าง มีความอยากรู้อยากเห็น มีความอดทนยอมรับความเสี่ยงได้ มีความคิดเชิงอุปมา-

อุปมัย และชอบความท้าทาย ลักษณะทางกายภาพเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการแสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย ความกระตือรือร้น ความสมดุลของร่างกาย ความจำที่ดี และมีไหวพริบปฏิภาณ

6) กลยุทธ์การตลาด (marketing strategy) เป็นการนำเสนอการแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าเพื่อให้ลูกค้าได้รับผลิตภัณฑ์จากการสร้างสรรค์ นอกจากนี้ การตลาดที่มุ่งความสัมพันธ์ (relationship marketing) เป็นการตลาดเชิงสร้างสรรค์ในการสร้างรักษา และส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับลูกค้าในระยะยาว โดยมุ่งที่จะส่งมอบคุณค่าให้กับลูกค้า ซึ่งเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จด้วยความพึงพอใจของลูกค้าในระยะยาว

ประเทศไทยได้ดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีความชัดเจน และเป็นรูปธรรม โดยการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีรวมทั้ง ค่านิยมของคนไทยให้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ ได้แก่

1) การรณรงค์ให้คนไทยภูมิใจในความเป็นไทย เนื่องจากประเทศไทยมีวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีมากมาย ทั้งการแต่งกาย การรับประทานอาหาร และประเพณีงานบุญต่าง ๆ ซึ่งเป็นจุดขายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการศึกษารายละเอียด เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการนำเสนอใหม่ ให้เป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ และนักท่องเที่ยวชาวไทย

2) การนำวัฒนธรรมที่สะท้อนในรูปแบบความเป็นไทย โดยเฉพาะธุรกิจการให้บริการ การนำความรู้และวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ของไทย อาทิ ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย หรือ วัฒนธรรม

ความมีน้ำใจหรือความเอื้ออาทรในการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ผู้ป่วย มาประยุกต์ใช้ในการให้บริการนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

3) การสนับสนุนศิลปะการแสดงของไทยสู่สากล โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการสื่อสารให้ผู้บริโภคต่างชาติได้เข้าใจในวัฒนธรรมไทย อาทิ การแสดงโขน หนังใหญ่ เป็นต้น ควรมีบทบาทเป็นภาษาสากล หรือแปลเนื้อเรื่องย่อสำหรับผู้ชมเป็นหลายภาษา เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างประเทศให้เดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย

ปัจจุบันนโยบายเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ได้มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการผลิตใหม่ของโลก จากเดิมที่เป็นอุตสาหกรรมแบบการผลิตจำนวนมาก (mass production) เพื่อการผลิตสินค้าที่เหมือนกันสำหรับผู้บริโภคจำนวนมาก แต่ความก้าวหน้าและเติบโตทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้ปฏิวัติการผลิตใหม่ของโลก ซึ่งกระตุ้นให้เกิดรูปแบบธุรกิจใหม่ ๆ อย่างรวดเร็ว ระบบเศรษฐกิจใหม่ (new economy) จึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่หลายประเทศได้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเชื่อมโยงการสร้างมูลค่าจากความคิดสร้างสรรค์ เอกลักษณ์ และวัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติ และระบบดิจิทัลเทคโนโลยีเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่

ระบบเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรม จึงเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจใหม่ เนื่องจากเป็นรูปแบบธุรกิจที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ ภูมิปัญญา และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม เป็นทุนสำคัญในการคิดค้น ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีความโดดเด่น พิเศษ และมีเอกลักษณ์ สอดคล้องกับทิศทาง และแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ที่ผู้บริโภคมีทางเลือกมากขึ้น ต้องการสินค้าที่เฉพาะตัว มีความห่วงใยในสภาพแวดล้อม ขณะเดียวกันระบบดิจิทัลเทคโนโลยีก็ก่อให้เกิดเครือข่ายสังคมผู้บริโภคที่เชื่อมต่อกันไม่ว่าอยู่ที่ใดในโลก นำไปสู่การคิดค้น การผลิต และการจำหน่ายสินค้าออนไลน์ที่รวดเร็วจากทั่วโลก (ภาณี ชนาธิปกรณ. 2553: 41)

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ มีการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การรณรงค์ให้คนไทยภูมิใจในความเป็นไทย ทั้งการแต่งกาย การรับประทานอาหาร และประเพณีงานบุญต่าง ๆ การสนับสนุนศิลปะการแสดงของไทยสู่สากล เช่น การแสดงโขน การแสดงหนังใหญ่โดยเชื่อมโยงกับการสร้างมูลค่าจากความคิดสร้างสรรค์ เอกลักษณ์และวัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติ และระบบดิจิทัลเทคโนโลยี เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่ ให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ที่ผู้บริโภคมีทางเลือกมากขึ้น และการจำหน่ายสินค้าออนไลน์ที่รวดเร็วจากทั่วโลก

ส่วนประสมทางการตลาด

อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2552: 341-343) ได้อธิบายส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) เป็นเครื่องมือในการจำหน่ายบริการ ผู้ประกอบการต้องพิจารณาถึงสิ่งต่าง ๆ ที่มีผล

ต่อการตัดสินใจเลือกของผู้บริโภค เพื่อบรรลุเป้าหมายทางการตลาด ประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลัก (4P) ดังนี้

1. ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ถูกนำเสนอสู่ตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าและสร้างคุณค่า (Value) ให้เกิดขึ้น และการสร้างบริการเพื่อให้บริการที่ทรงคุณค่า บริษัทต้องปรับแต่งบริการให้เข้ากับความต้องการของลูกค้าเฉพาะราย และต้องสร้างคุณค่า (Value) ให้เกิดขึ้นด้วย และสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจให้เกิดขึ้น โดยผลิตภัณฑ์ที่เสนอขายแก่ลูกค้าต้องมีคุณประโยชน์หลัก (Core Benefit) ต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าคาดหวัง (Expected Product) หรือ เกินความคาดหวัง (Augmented Product) รวมถึงการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพ (Potential Product) เพื่อความสามารถในการแข่งขัน ในอนาคตผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอขายอาจมีตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้ผลิตภัณฑ์จึงประกอบด้วยสินค้าบริการ ความคิด สถานที่ องค์กร หรือ บุคคล

2. ปัจจัยด้านราคา (Price) หมายถึง ต้นทุนของสินค้าที่ลูกค้าต้องการสินค้าต้องจ่ายกับสินค้าหรือบริการนั้นๆ การกำหนดราคาสินค้าเกิดจากการตั้งเป้าหมายทางการค้าว่า ต้องการกำไร ต้องการขยายส่วนครองตลาด ต้องการต่อสู้กับคู่แข่ง หรือ เป้าหมายอื่น การตั้งราคาต้องได้รับการยอมรับจากตลาดเป้าหมาย และสู้กับคู่แข่งได้รวมถึงเวลาความพยายามในการใช้ความคิด และการก่อพฤติกรรมซึ่งจะต้องจ่ายพร้อมราคาสินค้าที่เป็นตัวเงินการตั้งราคาค่าบริการ มีการเรียกราคาของบริการได้หลายแบบ และราคาที่ตั้งขึ้นสำหรับคิดค่าบริการ มันได้รับการออกแบบให้ครอบคลุมต้นทุนและสร้างกำไร เนื่องจากบริการมองไม่เห็น การตั้งราคาบางส่วนต้องให้ผู้ขาย และผู้ซื้อเข้าใจว่า มีอะไรบ้างรวมอยู่ในสิ่งที่เขากำลังซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน การตั้งราคามีอิทธิพลต่อการที่ผู้ซื้อจะรับรู้บริการด้วย ถ้าลูกค้ามีเกณฑ์ในการตัดสินใจคุณภาพน้อยเกณฑ์ เขาจะประเมินบริการด้วยราคา เนื่องจากบริการยากที่จะประเมินราคาจึงมักมีบทบาทสำคัญในการซื้อคุณภาพ

3. ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย หรือ สถานที่ (Place) หมายถึง เป็นกระบวนการทำงานที่จะทำให้สินค้าหรือบริการไปสู่ตลาดเพื่อให้ผู้บริโภคได้บริโภคสินค้า หรือ บริการตามที่ต้องการให้บริการโดยต้องพิจารณาถึงองค์การต่างๆ และทำเลที่ตั้งเพื่อให้อยู่ในพื้นที่ที่เข้าถึงลูกค้าได้ กลยุทธ์การให้บริการเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาจัดให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของบริการและสิ่งที่ลูกค้าให้คุณค่า นักการตลาดจะจัดการให้มีการรับบริการได้โดยสะดวกให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้โครงสร้างของช่องทางซึ่งประกอบด้วยสถาบัน และกิจกรรมที่ใช้เพื่อเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์และบริการจากองค์การไปยังตลาดหรือผู้บริโภคให้เป็นที่ยอมรับ และประทับใจของลูกค้า ปัจจุบันเทคโนโลยีเจริญขึ้นการส่งสินค้า และบริการก็ง่ายขึ้นสำหรับทั้งผู้ผลิต และสำหรับลูกค้า

4. ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง กิจกรรมสนับสนุนให้กระบวนการสื่อสารทางการตลาดให้แน่ใจว่าตลาด และผู้บริโภคเข้าใจ และให้คุณค่าในสิ่งที่ผู้ขาย

เสนอความไม่มีตัวตนของบริการ มันทำให้เป็นไปไม่ได้ที่จะมีประสบการณ์ก่อนที่จะทำการซื้อ ดังนั้น การส่งเสริมการตลาดบริการจำเป็นต้องอธิบายว่า บริการคืออะไร และให้คุณประโยชน์แก่ผู้ซื้อ อย่างไรโดยมีเครื่องมือที่สำคัญ 4 ชนิด คือ

4.1 การขายโดยใช้พนักงานขาย (Personal Selling) เป็นการส่งเสริมการตลาดที่ดีที่สุด แต่มีค่าใช้จ่ายสูงที่สุด

4.2 การโฆษณา (Advertising) เป็นการสื่อโฆษณาประเภทต่างๆ ให้เข้าถึงผู้บริโภคกลุ่มใหญ่ เหมาะกับสินค้าที่ต้องการตลาดกว้าง

4.3 การส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) เป็นการใช้สื่อโฆษณาประเภทต่าง ๆ ให้เข้าถึงผู้บริโภคให้เกิดความต้องการในตัวสินค้า

4.4 การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ (Publicity and Public Relation) เป็นกิจกรรมที่เน้นวัตถุประสงค์การให้บริการแก่สังคม เพื่อเสริมภาพพจน์ หรือ ชดเชย เบี่ยงเบนความรู้สึกของผู้บริโภคต่อตัวผลิตภัณฑ์

ดังนั้น ส่วนประสมทางการตลาด (4P) ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย หรือ สถานที่ และด้านการส่งเสริมการตลาด ซึ่งนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อบรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม

ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่มีลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมหนึ่งแพร่กระจายไปสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่ง โดยได้มีการปรับเปลี่ยนให้มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมใหม่ ดังนั้นการแพร่กระจายของวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ด้านเศรษฐกิจการที่ผู้คนในชุมชนท้องถิ่นต้องเดินทางติดต่อไปมาหาสู่กันส่วนมาก เนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจจึงมีโอกาสนำวัฒนธรรมติดตัวไปสังสรรค์กับวัฒนธรรมอื่นอีกด้วย และด้านสังคมถือได้ว่าเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้คนในชุมชนท้องถิ่นเกิดการสนใจไปแลกเปลี่ยนวิธีการ พฤติกรรมใหม่และความรู้ด้วยการไปศึกษายังถิ่นอื่นจึงเป็นการไปแพร่กระจายวัฒนธรรมโดยตรงเช่นเดียวกับกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ได้ไปศึกษาเรียนรู้จากกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะในจังหวัดภูเก็ต โดยผ่านการ ติดต่อสื่อสารกันระหว่างสังคมที่ต่างวัฒนธรรมและต่างแพร่กระจายวัฒนธรรมไปสู่กัน และสังคมที่เจริญกว่าอาจรับวัฒนธรรมบางอย่างของสังคมที่ด้อยกว่าก็ได้และสังคมที่ด้อยกว่าอาจไม่รับวัฒนธรรมของสังคมที่เจริญกว่าก็เป็นได้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ส่วนใหญ่เกิดจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมจากการประดิษฐ์คิดค้นใหม่ขึ้นเองในสังคม โดยผลจากการเรียนรู้ภูมิปัญญาวิธีการนำมาต่อยอดในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะ จึงทำให้เกิดองค์ความรู้ภูมิปัญญาของตนเองในรูปแบบใหม่ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยให้เกิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมทั้งสิ้น

ดังนั้นทฤษฎีการแพร่กระจายของวัฒนธรรม จากที่หนึ่งหรือแหล่งหนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ซึ่งเนื้อหาของวิธีการแพร่กระจายจะกล่าวถึงสาเหตุของการแพร่กระจาย โดยปัจจัยที่สนับสนุนการแพร่กระจายและผลของการแพร่กระจาย ทฤษฎีนี้เกิดขึ้นตอนปลายศตวรรษที่ 19 และแพร่หลายในต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นช่วงที่ทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolutionism) ของ Edward B. Tylor และ Lewis H. Morgan กำลังโด่งดัง อย่างไรก็ตามทฤษฎีการแพร่กระจายไม่ได้มีผู้หนึ่งผู้ใดคิดขึ้นโดยตรง เพราะในขณะนั้นความคิดในเรื่องการแพร่กระจายมีหลายแนวคิด ซึ่งสามารถรวบรวมแนวคิดในเรื่องนี้เป็นกลุ่ม ๆ หรือเป็นสำนักได้ ดังนี้

1. สำนักอังกฤษ (British School) นักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม เช่น Elliot Smith William J. Perry และ W. H. R. Rivers ในอังกฤษ ปฏิเสธแนวคิดที่ว่า วัฒนธรรมต่างเกิดได้ทุกอย่างอย่างอิสระด้วยตนเองโดยไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ใครคิดอะไรขึ้นมาได้ก็สร้างและทำตามความคิดของตน ประชาชนสำนักอังกฤษมีความเห็นว่า คนมีลักษณะเหมือน ๆ กันทางชีวภาพ ไม่แตกต่างกันด้านความต้องการพื้นฐาน ดังนั้นคนย่อมคิดอะไรคล้าย ๆ กันถ้าจะสร้างวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นที่ต่างกัน วัฒนธรรมก็ต้องเหมือน ๆ กันในส่วนพื้นฐานอยู่นั่นเอง ส่วนวัฒนธรรมหลากหลายที่แตกต่างกันไปได้นั้นย่อมเป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันเป็นตัวแปรมาช่วยให้วัฒนธรรมมีวิวัฒนาการไปจากเดิม สำนักอังกฤษนี้ยังเชื่อต่อไปว่า วัฒนธรรมที่ดีและเจริญที่สุดแล้วจะแพร่กระจายไปยังแหล่งอื่น ๆ ที่ยังไม่เจริญเหมือนน้ำที่ท่วมสูงสุดในแหล่งหนึ่งจะบ่านองไปยังที่ ๆ มีน้ำน้อย และวัฒนธรรมดังกล่าวก็คือ วัฒนธรรมอียิปต์ เพราะประเทศอียิปต์มีความเจริญทางการค้าและเกษตรกรรมมาก่อนและกลายมาเป็นแม่แบบวัฒนธรรมของโลกจะเห็นได้ว่านักคิดชาวอังกฤษเชื่อเรื่องการสร้างวัฒนธรรมในสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ๆ มากกว่าการหยิบยืมวัฒนธรรม

2. สำนักเยอรมัน (German School) การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของสำนักเยอรมัน นำโดยบาทหลวง Wilhelm Schmidt (1868-1954) และ Fritz Grabber (1877-1934) สำนักนี้มีแนวคิดว่าปกติแล้วมนุษย์ไม่ชอบสร้างวัฒนธรรมขึ้นมาเอง แต่ชอบหยิบยืมวัฒนธรรมจากเพื่อนบ้าน (Uninventive Habit) วัฒนธรรมอาจแพร่กระจายออกไปได้ที่หลาย ๆ Traits พร้อมกัน หรือ ไปได้ที่ละ Traits จากจุดที่มันเกิดและแพร่กระจายไปได้จากหลาย ๆ เขตภูมิศาสตร์ในรูปแบบวงกลมหลาย ๆ วงตามพื้นที่วัฒนธรรมที่ปลายทางจะต้องเหมือนกับวัฒนธรรมต้นกำเนิดไม่มากนักน้อยอาจจะ

เหมือนกันในเชิงปริมาณหรือรูปลักษณ์ (style) ก็ได้รับการแพร่กระจายตามแนวคิดของสำนักเยอรมันนี้ เกิดจากการอพยพโยกย้ายถิ่นของผู้คนและเป็นแนวคิดที่เน้นการหยิบยืม (Borrowing) ทางวัฒนธรรม มากกว่าการสร้างวัฒนธรรม (Invention) (นิยพรธณ (ผลวัฒน์) วรรณศิริ. 2540: 93-96)

อัลเฟรด โครเบอร์ (Alfred Kroeber) กล่าวถึงการแพร่กระจายวัฒนธรรมรูปแบบของ วัฒนธรรมนั้นสำคัญที่สุด สิ่งประกอบของวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ สนใจสาเหตุของการเกิด วัฒนธรรม บุคคลเป็นเหตุให้เกิดวัฒนธรรมได้ และวัฒนธรรมเป็นเหตุให้เกิดอารยธรรมได้ นอกจากนี้ โรเบิร์ต โลวี่ (Robert Lowie) มีแนวคิดว่าทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม กฎเกณฑ์ทาง ธรรมชาติที่ทำให้สังคมต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปในลักษณะเดียวกันหรือมีระบบคล้ายกัน (Regularity) วัฒนธรรมไม่ได้เป็นตัวกำหนดลักษณะของสังคม แต่กฎเกณฑ์ทางธรรมชาติต่างหากที่เป็นตัวกำหนด ลักษณะของสังคมไม่ใช่วัฒนธรรมปัจจัยทางเศรษฐกิจไม่มีบทบาทต่อสภาพโครงสร้างทางสังคม เพราะ ปัจจัยอื่นๆ ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมพร้อม ๆ กับปัจจัยทางเศรษฐกิจ (ทรงคุณ จันทจร. 2553: 69)

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางสังคม หนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง โดยเกิดจากการรับรู้ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งทำให้เกิดองค์ความรู้ภูมิปัญญาของ ตนเองในรูปแบบใหม่ เช่นเดียวกันกับการพัฒนาผ้าปาเต๊ะดีไซน์ กลุ่มปาเต๊ะสามสี โดยนำมาต่อยอดใน กระบวนการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ในรูปแบบใหม่ ให้ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลาย ตาม ความต้องการของผู้บริโภค

2.2 ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์

สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) เป็นเนื้อหาว่าด้วยการศึกษาเรื่องมาตรฐานของความงามในเชิงทฤษฎี อันเกี่ยวเนื่องกับประสบการณ์ทางสุนทรียภาพ กฎเกณฑ์ทางศิลปะ สุนทรียศาสตร์ นับว่าเป็นแขนงหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาคคุณค่า (Axiology) ในสมัยก่อนวิชานี้เป็นที่รู้จัก กันในรูปของวิชา “ทฤษฎีแห่งความงาม” (Theory of Beauty) หรือปรัชญาแห่งรสนิยม (Philosophy of Taste) (เครือจิต ศรีบุญนาค. 2542: 1)

คำว่า สุนทรียศาสตร์ มาจากคำศัพท์ว่า สุนทรียะ+ ศาสตร์ “สุนทรียะ” แปลว่า ดี งาม สุนทรียศาสตร์ จึงมีความหมายตามรากศัพท์ว่า วิชาว่าด้วยความงาม ผู้บัญญัติศัพท์ต้องการใช้ แปลภาษาอังกฤษว่า Aesthetics มาจากศัพท์ภาษากรีกว่า Aistheticos ซึ่งเป็นคำคุณศัพท์และ กริยา

ใช้คำว่า Aisthanomai แปลว่า รู้ด้วยผัสสะ (To perceive) โดย Aesthetics ในภาษาอังกฤษกำหนดไว้ให้หมายถึง วิชาว่าด้วยศิลปะโดยทั่วไป (กิริติ บุญเจือ. 2522: 263)

สุนทรียศาสตร์ เป็นสาขาหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณค่า (Axiology) หรือปรัชญาบริสุทธิ์ เป็นวิชาที่ว่าด้วยเรื่องความงาม สิ่งงาม ทั้งในศิลปะและธรรมชาติ รวมทั้งรสนิยม โดยศึกษาถึง บ่อเกิดของความงาม และมาตรฐานแห่งคุณค่าในการตัดสินเกี่ยวกับศิลปะ นับได้ว่า สุนทรียศาสตร์เป็นวิชาอิสระ ที่ทำหน้าที่ศึกษาเกี่ยวกับผลงานด้านศิลปะแขนงต่าง ๆ กระบวนการ ในการคิดสร้างสรรค์และการชื่นชมในศิลปะ ตลอดจนแง่มุมต่าง ๆ ของธรรมชาติ รวมทั้งการกระทำของมนุษย์ ซึ่งอยู่นอกเหนือขอบข่ายของธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่ถือได้ว่างาม หรือน่าเกลียดอันเกี่ยวกับรูปแบบ และคุณลักษณะทางประสาทสัมผัสของมนุษย์ (สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. 2542)

ทรรศนะอันเนื่องด้วยความงามทางสุนทรียศาสตร์ มีนักปรัชญาต่าง ๆ ให้ทรรศนะที่แตกต่างกันในเรื่องความงามดังนี้ (อมร โสภณวิเศษฐวงศ์. 2520)

1. เพลโต (Plato 427-347 ปีก่อน ค.ศ.) เชื่อว่าในความงามสมบูรณ์ หรือความงามในอุดมคติ ความงามสมบูรณ์นั้น ได้แก่ มโนภาพหรือรูปแบบของสิ่งที่สวยงาม เป็นความงามนิรันดร์อยู่ในโลกแห่งความคิดซึ่งพ้นไปจากโลกนี้ ความงามที่แสดงออกมาในโลกนี้ เป็นความงาม สัมพันธ์ที่แปรปรวนเปลี่ยนแปลง จึงไม่ใช่ความงามที่แท้จริง แต่ความงามที่ปรากฏนั้น ยิ่งใกล้ความงามในอุดมคติเพียงใด ถือว่ายิ่งงามเพียงนั้น เพลโตถือว่าความงามกับความดีเป็นอันเดียวกัน

2. โพลติอุส (Plotinus 205-270 A.D.) ถือว่าความงามเป็นการแสดงออกซึ่งสิ่งสมบูรณ์ หรือเป็นเหตุผลของพระผู้เป็นเจ้าที่แสดงออกมาให้ปรากฏ ศิลปินเป็นผู้เห็นความงามของพระผู้เป็นเจ้าจึงถ่ายทอดออกมาเป็นศิลปะให้ปรากฏในโลกนี้ ทรรศนะของโพลติอุสเป็นทฤษฎีว่าด้วยความงามทางจิต

3. เซนต์ โทมัส อไควนัส (Saint Thomas Aquinas ค.ศ. 1227-1274) ถือว่า สิ่งที่งาม คือ สิ่งที่ทำให้ความเพลิดเพลินเมื่อเราเห็นหรือรู้ เพราะเรารู้ความงามด้วยสติปัญญา ความงามมีเงื่อนไข 3 ประการคือ ความสมบูรณ์ ความได้สัดส่วน และความชัดเจน สิ่งที่บกพร่องไม่ได้สัดส่วน และคลุมเครือ หรือขาดความชัดเจนเป็นสิ่งไม่งาม อไควนัส มีความเห็นว่าความงามกับ ความดี โดยเนื้อแท้เป็นอันเดียวกัน เพราะขึ้นอยู่กับรูปแบบ สัดส่วน ระเบียบ และความกลมกลืนด้วยกัน

4. คานท์ (Immanuel Kant D.C.1724-1804) ถือว่า ความงามเป็นผลของความรูสึกว่างาม ความงามไม่ได้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของวัตถุ แต่เกิดจากรูสึกว่างามเท่านั้น แสดงว่า คานท์ถือว่าความงามเป็นจิตวิสัย คือ ขึ้นอยู่กับจิตเพียงอย่างเดียว

5. เฮเกิล (Hegel D.C.-1831) ถือว่าความงามเป็นอาการปรากฏของจิตสมบูรณ์ จิตสมบูรณ์นั้น ปรากฏเป็นความงามทางสื่อคือประสาทสัมผัส ความงามปรากฏออกมาทางศิลปะ และศิลปะคือการที่จิตมีอำนาจเหนือวัตถุ

6. โซเพน เฮาเออร์ (Arthur Schopenhauer D.C. 1788-1860) ถือว่าจิตจำนงค์สมบูรณ์ แสดงอาการปรากฏเป็นความงามโดยตรงในโนภาพหรือความคิด และแสดงอาการ ปรากฏเป็นความงามโดยอ้อมในวัตถุต่าง ๆ งามเพราะมีสัดส่วนใกล้เคียงกับโนภาพ เราซาบซึ้งในความงาม ด้วยความคิดล้วน ๆ ในขณะที่ความอยากหรือความต้องการต่าง ๆ ระงับไป ศิลปะยก ระดับจิตของเราขึ้นเหนือความอยากหรือความต้องการ และช่วยให้เรามองเห็นมโนภาพอันเป็นสิ่งนิรันดร์เบื้องหลังวัตถุ ในมโนภาพทางสุนทรียศาสตร์นั้น เราจะพ้นจากปัจเจกภาพของตัวเอง พ้นจากความอยาก พ้นจากความทุกข์ และพ้นจากกาล คงมีแต่จิตที่รับรู้ล้วน ๆ

7. นิทเช่ (Nietzsche D.C. 1844-1900: 79) ถือว่าโลกนี้เป็นสิ่งชั่วร้ายและน่าเกลียด แต่ เปลี่ยนไปเป็นโลกที่งดงามและน่ารื่นรมย์ เพราะศิลปะและจริยธรรม ศิลปะที่เปลี่ยนคุณค่าของชีวิต และของโลกมี 2 แบบคือ ศิลปะอันเกิดจากความฝัน (Apollonian art) และ ศิลปะอันเกิดจากความเพลีน (Dionysian art) อพอลโล เป็นเทพเจ้าแห่งความฝัน ศิลปะอันเกิดจากความฝันสร้างโลกให้สวยงาม และสงบในเชิงรูปแบบ ความงามตามรูปแบบมีอยู่ในจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และกวีนิพนธ์ ไดโอนิซุส เป็นเทพเจ้าแห่งเหล้าองุ่น หรือความเมา ศิลปะอันเกิด จากความเมา หรือความเพลีนช่วยให้เราได้รับความเพลิดเพลินในชีวิต ด้วยเหตุนี้โลกที่น่าเกลียด จึงเปลี่ยนไปเป็นโลกที่น่ารัก เพราะศิลปะ

สุนทรียศาสตร์สมัยโบราณ มีความหมายว่า การพูดในที่ชุมชน (Public speaking) หรือ วาทศาสตร์ (Rhetoric) ต่อมานำมาใช้ในความหมายว่า บทกวีนิพนธ์ และต่อมาใช้ในความหมายว่า “ศิลปะ” แต่คงมีความหมายเกี่ยวกับการประพันธ์ ดังคำกล่าวที่ว่า Utpicrurapoesis หมายความว่า ภาพเขียนก็คล้ายกับ “บทกวีนิพนธ์” ภาพเขียนย่อเมเล่าเรื่องแสดงถึงคุณธรรม และแสดงออกถึงความเชื่อ เป็นต้น สุนทรียศาสตร์ในลักษณะที่เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญาอย่างที่ เข้าใจกันในปัจจุบันนี้ มีการยอมรับกันเมื่อไม่นานมานี้เอง หรือ อีกประการหนึ่งเรียกว่า วิทยาศาสตร์ของเยอรมัน (The German Science) เนื่องจากตลอดระยะสองศตวรรษที่ผ่านมา ได้มีผลงานทางด้านสุนทรียศาสตร์มากกว่างานของประเทศอื่น ๆ โดยมีทั้งความเรียง วิทยานิพนธ์ ปริญญานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ปริญญโท และบทความที่เกี่ยวข้องมากมาย เดิมปราชญ์ของประเทศอื่นไม่มีใครกล่าวถึงความงาม (Beauty) แต่ประการใด สุนทรียศาสตร์เริ่มมีความหมายแบบ สมัยใหม่ ในลักษณะเป็นสาขาทางปรัชญา เริ่มจากผลงานเรื่อง The Aesthetica ของเบาว์มการ์ เทน (Alexander Glotieb Baumgarten) ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ ค.ศ.๑๗๕๕ ชันตายานา กล่าวว่า การที่สุนทรียศาสตร์ได้รับความสนใจน้อย ไม่ใช่เพราะวิชา

สุนทรียศาสตร์ไม่สำคัญ แต่เป็นเพราะ มนุษย์ขาดแรงจูงใจที่จะเก็บความจริง และใช้ความพยายามน้อยไปที่จะทำการศึกษา ความสำเร็จ จึงน้อยไปด้วย (สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. 2542)

การค้นหาคำหมายของความงาม นักสุนทรียศาสตร์มี 2 วิธี คือ ประการแรก นักสุนทรียศาสตร์ อาจจะพยายามค้นหาคุณสมบัติของวัตถุที่เรียกกันว่า มีความงามก่อน แล้วก็ทำการวิเคราะห์ว่า ความงามนั้นมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติอื่น ๆ ของวัตถุอย่างไรหรือไม่ อีกประการหนึ่งก็คือ เขาอาจจะพยายามค้นหาสามัญลักษณะ หรือประสบการณ์อันเป็นบรรทัดฐานของการตัดสินทางสุนทรียศาสตร์ให้ได้ก่อน แล้วแยกแยะประสบการณ์ทางสุนทรียะนั้นออก ให้เห็นว่าแตกต่างจากประสบการณ์ด้านอื่นอย่างไรบ้าง ดังนั้น วิธีการของสุนทรียศาสตร์จึงเป็น ทั้งวัตถุวิสัย และจิตวิสัย แม้ว่าสุนทรียศาสตร์จะเป็นการศึกษาเรื่องมาตรฐานของความงามก็ตาม แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า สุนทรียศาสตร์มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้ผู้ศึกษากลายเป็นจิตรกร หรือ ศิลปินชั้นนำ หรือ ว่ากลายเป็นผู้เอาใจใส่ในเรื่องศิลปะพิเศษกว่าความจริงแล้ว การสร้างศิลปะและความสนใจ ในศิลปะ นั้นเป็นพรสวรรค์เฉพาะตัว และเป็นความชำนาญอันเกิดจาก การได้เคยคิดเคยทำสิ่งเหล่านั้นนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นในเรื่องศิลปะ เพราะถ้าไม่มีสิ่งเหล่านี้เสียแล้ว ถึงจะศึกษาทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์มากสักเพียงไรก็ตาม ก็ไม่อาจจะทำให้กลายเป็นศิลปินชั้นดี หรือ เป็นผู้ที่มีความสนใจในศิลปะอย่างแท้จริงได้เลย แต่ถ้ามีสิ่งเหล่านี้อยู่ในตัวแล้ว ความรู้ทางสุนทรียศาสตร์จะช่วยส่งเสริมให้การสร้างสรรค์ศิลปะ หรือความสนใจในศิลปะของเราดีขึ้นไม่มากนักน้อย สารสำคัญของสุนทรียศาสตร์ คือ ความคิดเรื่องความงาม (Concept of beauty) ฉะนั้นปัญหาต่าง ๆ ของสุนทรียศาสตร์จึงเป็นปัญหาเกี่ยวกับความคิดเรื่องความงาม เช่น ประสบการณ์ทางสุนทรียะมีลักษณะอย่างไร ตำแหน่งของความงามอยู่ที่ไหนเป็นวัตถุ หรือ จิตวิสัย ทฤษฎีศิลปะคืออะไร ความน่าเกลียดคืออะไร ทำไมเราจึงสนุกเพลิดเพลินกับเรื่องโศก ๆ อะไรเป็นสาเหตุของความขบขัน ศิลปะสัมพันธ์กับศีลธรรม ความจริงและศาสนาอย่างไรหรือไม่ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้เราจะได้นำมาพิจารณากันในลำดับต่อไป (ศรีนิวาสน. จี. 2545: 119)

สรุปได้ว่า การนำทฤษฎีสุนทรียศาสตร์มาวิเคราะห์ใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ กลุ่มปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้เกิดคุณค่าและความงามของผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ กลุ่มปาเต๊ะสามสี มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้เศรษฐกิจชุมชน และสามารถนำผ้าปาเต๊ะดีไซน์ในรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ไปใช้ประโยชน์ได้สูงสุด

2.3 ทฤษฎีการยอมรับสิ่งใหม่

ความหมายกระบวนการยอมรับ

ฟอสเตอร์ (Foster) (1973: 146-147) ให้ความหมายการยอมรับว่า ประชาชนได้เรียนรู้โดยผ่านการศึกษา สามารถบรรยายได้โดยผ่านขั้นการเรียนรู้การยอมรับจะเกิดขึ้นได้หากมีเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้จะได้ผลดีก็ต่อเมื่อ บุคคลนั้นได้ทดลองปฏิบัติเมื่อแน่ใจว่าสิ่งประดิษฐ์นั้นสามารถให้ประโยชน์อย่างแน่นอน เขาจึงกล้าลงทุนซื้อสิ่งประดิษฐ์นั้น

โรเจอร์ และ ชูเมคเกอร์ (Rogers & Shoemaker. 1971) ให้ความหมายของการยอมรับว่า เป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคลแต่ละคนที่เริ่มต้นตั้งแต่การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีหนึ่ง ๆ ไปจนถึงการยอมรับเอาเทคโนโลยีนั้น ๆ ไปใช้อย่างเปิดเผย

พรณทิพา แอดำ (2549: 51 อ้างถึงใน หทัยกาญจน์ วรธนสิทธิโชค. 2551)

กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับสิ่งใหม่ว่า เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่ช่วยพัฒนาคุณสมบัติของบุคคล เช่น ความรู้ค่านิยม ทศนคติทำให้สมาชิกของสังคมได้รับรู้การเปลี่ยนแปลง มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งใหม่ ๆ ได้ง่าย นอกจากนี้การติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ อยู่เสมอความสนใจรับรู้ข่าวสารแขนงใหม่ ๆ จากสื่อสารมวลชนมีบทบาทสำคัญ ยิ่งต่อการก่อให้เกิด การรับรู้ความสนใจและพยายามนำไปปฏิบัติในที่สุด

สรุปว่ากระบวนการยอมรับ คือ กระบวนการทางความคิดของผู้บริโภค ในการแสดงพฤติกรรมของผู้บริโภค นับตั้งแต่การรับรู้นวัตกรรมใหม่ครั้งแรกไปจนถึงการยอมรับนวัตกรรมใหม่ โดยที่กระบวนการตัดสินใจนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบและต้องอาศัยเวลา

ขั้นตอนในกระบวนการยอมรับ (Stage in the Adoption Process) การยอมรับนวัตกรรมใหม่ เยาวพา ชูประภาวรรณ (2547) เป็นกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค โดยอาศัยการสื่อสารสนับสนุน ซึ่งขั้นตอนในกระบวนการยอมรับประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การรับรู้ (Awareness) เป็นขั้นแรกที่จะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมใหม่ โดยบุคคลรับรู้ว่ามีนวัตกรรมใหม่ครั้งแรก เป็นขั้นตอนของการรับทราบเท่านั้นว่านวัตกรรมได้เกิดขึ้นและมีอยู่จริง แต่ยังไม่ได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วน

2. ความสนใจ (Interest) บุคคลเริ่มมีความสนใจ เริ่มค้นหาข้อมูลและเรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นเพิ่มขึ้น พฤติกรรมนี้เป็นไปในลักษณะที่ตั้งใจและใช้กระบวนการคิดมากกว่าขั้นการรับรู้ ในขั้นนี้จะทำให้บุคคลได้รับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมใหม่นั้นมากขึ้น บุคลิกภาพ ค่านิยม สังคม หรือประสบการณ์เก่า ๆ จะมีผลต่อบุคคลนั้น และมีผลต่อการติดตามข่าวสาร

3. การประเมิน (Evaluation) เป็นขั้นไตร่ตรอง บุคคลจะนำข้อมูลที่ได้นำมาพิจารณาข้อดีข้อเสีย เพื่อตัดสินใจว่าควรจะทดลองนวัตกรรมใหม่หรือไม่ ขั้นนี้จะแตกต่างจากขั้นอื่น ๆ ตรงที่เกิดการตัดสินใจที่จะลองความคิดใหม่ ๆ โดยบุคคลมักคิดว่า การใช้สิ่งใหม่ๆ นั้นเป็นการเสี่ยงที่ไม่แน่ใจ ผลที่จะได้รับในขั้นนี้จึงต้องการแรงเสริม (Reinforcement) เพื่อสร้างความมั่นใจยิ่งขึ้นว่าสิ่งที่ได้ตัดสินใจทดลองนั้นถูกต้อง โดยการให้คำแนะนำข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจ

4. การทดลอง (Trial) เป็นขั้นที่บุคคลทดลองนวัตกรรมใหม่ โดยอาจลองปฏิบัติทั้งหมด หรือบางส่วน เพื่อพิสูจน์ประโยชน์ของนวัตกรรมใหม่นั้น และรอตัดสินใจว่าจะยอมรับนวัตกรรมนั้นหรือไม่ ในขั้นนี้บุคคลจะแสวงหา ข่าวสาร ที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับนวัตกรรมใหม่ซึ่งผลทดลองจะมีความสำคัญยิ่งต่อการตัดสินใจ ที่จะปฏิเสธหรือยอมรับต่อไป

5. การยอมรับ (Adoption) เป็นขั้นสุดท้ายในกระบวนการยอมรับ เป็นขั้นที่บุคคลยอมรับนวัตกรรมใหม่หลังจากได้ทดลองปฏิบัติแล้ว และนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องหลังจากยอมรับนวัตกรรมแล้ว กลุ่มเป้าหมายจะมีการแสวงหาข่าวสารเพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจยอมรับ ถ้าข่าวสารที่ได้รับภายหลังมีผลว่าไม่สมควรรับนวัตกรรมนั้น อาจทำให้เกิดพฤติกรรมเลิกยอมรับนวัตกรรมนั้นได้ แต่ถ้าได้รับข่าวสาร ที่ดีภายหลัง อาจจะทำให้กลับมา ยอมรับใหม่ได้อีก

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการยอมรับ (Factors Influencing the Adoption Process)

นักการตลาดต่างยอมรับในคุณลักษณะของกระบวนการยอมรับของผู้บริโภค ดังนี้

1. ความพร้อมยอมรับสิ่งใหม่ (Readiness to Try New Products) เป็นระดับที่บุคคลจะยอมรับความคิดใหม่ได้รวดเร็วเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่นในสังคม ซึ่งบางคนอาจรับสินค้าใหม่ บางคนอาจรอก่อนระยะหนึ่ง บางคนอาจจะไม่สนใจเลย

1) นวัตกรรม (Innovators) กลุ่มนี้เป็นพวกชอบทดลองสิ่งใหม่ ๆ เป็นพวกกล้าได้กล้าเสีย พวกเขาจะทดลองความคิดใหม่ ๆ อยู่เสมอ กลุ่มนี้จะสำคัญมากที่จะทำให้นวัตกรรมใหม่เป็นที่ยอมรับในตลาด แม้จำนวนน้อยประมาณ 2.5% แต่เป็นกลุ่มเต็มใจทดลองใช้มักเป็นกลุ่มหนุ่มสาวมีฐานะการเงินดีมีการศึกษาสูง เป็นพวกใจกว้าง เข้ากับสังคมได้ดีมีความเชื่อมั่นในตนเอง

2) กลุ่มล้ำสมัย (Early Adopters) กลุ่มใหญ่กว่ากลุ่มแรกมีประมาณ 13.5% ชอบความแปลกใหม่ น้อยกว่ากลุ่มแรก เป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการศึกษา มีความคิดริเริ่ม เป็นผู้นำด้านความคิด และยอมรับสิ่งใหม่เร็วแต่ด้วยความระมัดระวัง ซึ่งจะช่วยพิจารณาว่านวัตกรรมใหม่เป็นที่ ยอมรับหรือไม่ กลุ่มนี้มีอิทธิพลต่อเพื่อนและผู้ร่วมงาน เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการโฆษณาและการส่งเสริมการตลาด

3) กลุ่มทันสมัย (Early Majority) เป็นกลุ่มขนาดใหญ่ถึง 34% มีลักษณะสุขุม ตัดสินใจ ด้วยความละเอียดรอบคอบ แม้ว่าคนกลุ่มนี้จะไม่ใช่พวกแรกที่รับนวัตกรรมใหม่ แต่ก็ชอบใช้ ก่อนคนส่วนใหญ่ ในสังคมนั้น คนกลุ่มนี้อยู่ในสังคมระดับกลาง เมื่อกลุ่มนี้ยอมรับสินค้า แสดงว่าเป็นที่ยอมรับของตลาดส่วนใหญ่

4) กลุ่มตามสมัย (Late Majority) เป็นกลุ่มขนาดใหญ่ถึง 34% ซึ่งยอมรับผลิตภัณฑ์ หลังกลุ่มที่ 3 ถือว่าเป็นกลุ่มผู้ตาม ลักษณะเด่นของกลุ่มค่อนข้างอนุรักษ์นิยม เคร่งครัดในระเบียบ ประเพณีและค่อนข้างมีอายุมาก

5) กลุ่มล่าช้า (Laggards) กลุ่มสุดท้ายนี้เป็นพวกหัวโบราณเป็นพวกขี้สงสัย ขี้ระแวงไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ กลัวการเปลี่ยนแปลง ยึดมั่นกับประเพณีนิยม จะยอมรับเมื่อสามารถวัดออกมาได้ว่าเกี่ยวพัน กับจารีตประเพณีของตน กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีอายุมาก มีฐานะทางการเงิน สังคม และการศึกษา อยู่ในระดับต่ำความไม่เชื่อมั่นในตัวเอง

2. ผู้มีอิทธิพล (Personal Influence) เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและโอกาสในการ บริโภคสินค้า ของบุคคลอื่น ถึงแม้ว่าผู้มีอิทธิพลจะเป็นปัจจัยสำคัญ แต่ก็มีความสำคัญเฉพาะกับบาง สถานการณ์ หรือกับบางคนเท่านั้น ซึ่งผู้มีอิทธิพลจะมีความสำคัญในขั้นการประเมินมากกว่าขั้นอื่น

3. คุณลักษณะของนวัตกรรม (Characteristics of The Innovation) สินค้าบางชนิดอาจ ได้รับการยอมรับ อย่างรวดเร็ว แต่บางชนิดต้องใช้เวลาานกว่าจะได้รับการยอมรับ คุณลักษณะที่มี ผลต่อการยอมรับสินค้าใหม่มี 5 ประการ ดังนี้

1) ประโยชน์หรือความเป็นไปได้เชิงเปรียบเทียบ (Relative Advantage) คือ การที่ ผู้รับนวัตกรรมความคิดประโยชน์เหนือกว่าสินค้าเดิมอย่างชัดเจนเช่น สะดวก รวดเร็ว ประหยัดกว่า ยิ่งผู้รับนวัตกรรม เห็นคุณค่ามากเพียงใด โอกาสที่จะยอมรับนวัตกรรมยิ่งมีมากขึ้น

2) ความเข้ากันได้หรือสอดคล้อง (Compatibility) การที่ผู้รับนวัตกรรม รู้สึกว่า นวัตกรรมสอดคล้องกับคุณค่า ค่านิยม และประสบการณ์ของผู้ใช้จะทำให้ผู้รับนวัตกรรมรู้สึกมั่นใจและ คิดว่า นวัตกรรมมีความหมายมากยิ่งขึ้น

3) ความยุ่งยาก หรือความซับซ้อน (Complexity) การที่ผู้รับนวัตกรรมรู้สึกว่ นวัตกรรมนั้น เป็นที่เข้าใจ หรือสามารถนำมาใช้ได้ยากหรือง่ายเพียงใด ถ้าผลิตภัณฑ์ใหม่มีความ ยุ่งยากต่อการใช้งาน ก็ยากที่จะทำให้เกิดการยอมรับได้ยาก ดังนั้น ผลิตภัณฑ์ใหม่จึงควรผลิตให้ง่าย ต่อการใช้งาน กล่าวได้ว่าความยุ่งยากมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับการยอมรับนวัตกรรม

4) การทดลองใช้ (Trial Ability) คือ การที่ผู้รับนวัตกรรมสามารถนำบางส่วนของนวัตกรรม ไปทดลอง จนเป็นที่ยอมรับ จะช่วยเพิ่มอัตราการยอมรับเพราะทำให้ผู้รับนวัตกรรมรู้สึกว่าการเสี่ยงภัยน้อย

5) สังเกตได้ (Absorbability) คือ การที่ผลของนวัตกรรมเป็นสิ่งที่มองเห็นได้ง่าย เป็นรูปธรรม (Material Innovation) จะได้รับการยอมรับง่ายกว่านวัตกรรมที่เป็นนามธรรม (NonMaterial Innovation) คุณลักษณะอื่นที่มีอิทธิพลต่ออัตราการยอมรับ เช่น ต้นทุน ความเสี่ยง ความไม่แน่นอน ความน่าเชื่อถือในเชิงวิทยาศาสตร์และการยอมรับจากสังคม นักการตลาดจะต้องวิจัยปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อดึงดูดใจผู้บริโภคและทำการวางแผนการตลาด

4. ความพร้อมขององค์กร (Organizations' Readiness to Adopt Innovation) การยอมรับผลิตภัณฑ์ใหม่เกี่ยวข้องกับตัวแปรสภาพแวดล้อมขององค์กร เช่น ความก้าวหน้าและรายได้ขององค์กร ตัวแปรภายในองค์กร เช่น ขนาดองค์กร ผลกำไรแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และการบริหาร เช่น ระดับการศึกษา อายุ นอกจากนั้นยังอาจมีปัจจัยอื่นที่มาจากภาครัฐบาล ได้นำรูปแบบกระบวนการยอมรับ โดยแบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นรับทราบ (Awareness) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริโภครับรู้ว่ามีสินค้าใหม่ในตลาด โดยมีข้อมูลเพียงเล็กน้อย ยังไม่มีทัศนคติใด ๆ ต่อสินค้าใหม่เลย

2) ขั้นความเข้าใจ (Comprehension) เป็นขั้นที่แสดงว่า ผู้บริโภคมีความรู้และความเข้าใจในสินค้าใหม่มากขึ้น ทราบว่าสินค้าใหม่นี้มีประโยชน์อะไร สามารถนำไปใช้ทำอะไรได้บ้าง

3) ขั้นทัศนคติ (Attitude) เป็นขั้นที่ผู้บริโภค เริ่มมีความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจต่อสินค้าใหม่ เริ่มมีพฤติกรรมด้านแรงจูงใจ ถ้าผู้บริโภคมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสินค้าใหม่ จะส่งผลให้สิ้นสุดกระบวนการ

4) ขั้นยืนยัน (Confirmation) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริโภคมีความเชื่อว่า สินค้าใหม่เหมาะสม และพิจารณาถึงประโยชน์ที่ได้รับ โดยการประเมินจากคุณลักษณะสินค้า

5) ขั้นทดลอง (Trial) เป็นขั้นที่ผู้บริโภคมีการทดสอบ หรือ ทดลองใช้สินค้าใหม่ และพิจารณาถึงประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งในขั้นนี้อาจมีการทดลองใช้งานจริงเพียงบางส่วน หรือทั้งหมดขึ้นอยู่กับลักษณะของสินค้า

6) ขั้นการยอมรับ (Adoption) ในขั้นนี้ผู้บริโภคจะตัดสินใจว่าจะใช้หรือไม่ใช้สินค้าใหม่อย่างถาวร ถ้ายังมีการซื้อ ก็แสดงว่ากระบวนการยอมรับสมบูรณ์

ดังนั้น การนำทฤษฎีการยอมรับสิ่งใหม่ มาวิเคราะห์ใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ของกลุ่มปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้เกิดการรับรู้ความสนใจ การประเมิน การทดลอง และการยอมรับ ให้กลุ่มผู้บริโภคมีการแสวงหาข่าวสารเพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจยอมรับกับสิ่งใหม่ ๆ กับนวัตกรรมที่ทันสมัยของผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ กลุ่มปาเต๊ะสามสี ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ใช้ประโยชน์ได้สูงสุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

อนุรัตน์ สายทอง และคณะ (2558: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบผ้าย้อมครามสำหรับคนรุ่นใหม่ มีจุดประสงค์ 3 ประเด็น คือ 1) เพื่อศึกษาความต้องการรูปแบบผ้าย้อมครามของคนรุ่นใหม่ 2) เพื่อสร้างผ้าและผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ตามความต้องการของคนรุ่นใหม่ 3) เพื่อเผยแพร่ข้อมูลความต้องการรูปแบบผ้าและจัดแสดงผ้า ตัวอย่างที่สร้างจากข้อมูลความต้องการของคนรุ่นใหม่ ดำเนินกิจกรรมวิจัย 4 ลำดับ คือ 1) รวบรวม ข้อมูลความต้องการรูปแบบผ้าย้อมครามของคนรุ่นใหม่ โดยสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์ 2) จัดเสวนาออกแบบผ้า และสร้างผ้าตัวอย่าง 3) วิพากษ์ผืนผ้าตัวอย่าง ออกแบบ และสร้างผลิตภัณฑ์ 4) แสดงผลิตภัณฑ์ต่อสาธารณะ และเก็บข้อมูลความพึงพอใจในผืนผ้าและผลิตภัณฑ์ ผลการวิจัยพบว่า คนรุ่นใหม่ วัย 20-50 ปี ส่วนใหญ่ต้องการผ้าย้อมครามที่ใช้เส้นใยฝ้ายย้อมครามล้วน สีเข้ม เนื้อบาง สม่่าเสมอ มีลายเล็ก ๆ กระจายบนผืนผ้า หลังจากใช้ข้อมูลนี้ร่วมกับประสบการณ์ของผู้ร่วมเสวนาที่เกี่ยวข้องกับผ้าย้อมคราม ทั้งผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้ใช้ ผู้ส่งเสริม และนักวิจัย ระดมความคิด ออกแบบผืนผ้า แล้วทอเป็นผืน ได้ผ้าทั้งหมด 7 ลาย 7 ผืน แล้วนักวิจัยร่วมกับผู้บริโภค ผู้ค้า และช่างตัดเย็บวิพากษ์ผืนผ้าออกแบบ และตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์ได้ 10 ชิ้น นำเสนอต่อสาธารณะด้วยการเดินแบบ 2 ครั้งในงานเทศกาลของจังหวัดสกลนคร และจัดนิทรรศการแสดงผลภัณฑ์พร้อมสัมภาษณ์เก็บข้อมูลความพึงพอใจผืนผ้าและผลิตภัณฑ์ พบว่าผลิตภัณฑ์ได้รับความพึงพอใจมากที่สุดตามลำดับ ดังนี้ ผลิตภัณฑ์เสื้อลำลองจากผ้าลายผาแดง -ไผ่คำ ขุดสตรีลายกระบอกเพชร และขุดสตรีลายหมี่ประยุกต์

ปริยาพร บุชบา (2556: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอกระเหรี่ยง บ้านบึงเหนือ ตำบลบ้านคา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอกระเหรี่ยง การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้มีรูปแบบหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและหาแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอกระเหรี่ยงของกลุ่มทอผ้ากระเหรี่ยงบ้านบึงเหนือ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มทอผ้าบ้านบึงเหนือ หมู่ที่ 6 ตำบลบ้านคา อำเภอบ้านคา จังหวัด

ราชบุรี และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอกะเหรี่ยง คือ ไม่มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบใหม่ ๆ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและลูกค้าเนื่องจากกลุ่มสมาชิกไม่มีความรู้เรื่องหลักการออกแบบทางศิลปะ ไม่มีทักษะแปรรูปผลิตภัณฑ์ จึงมีความต้องการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับหลักการออกแบบทางศิลปะ การออกแบบผลิตภัณฑ์และฝึกปฏิบัติการทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของที่ระลึก 2) ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้มีรูปแบบหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ได้จัดกิจกรรมให้สมาชิกกลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ การศึกษาดูงานการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบลวดลายและการใช้สี ทดลองทอผ้า ปักผ้าลวดลายกะเหรี่ยง เพื่อนำผ้าไปออกแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์ของใช้ของที่ระลึกให้มีความหลากหลาย เช่น กระเป๋าย่าม กระเป๋าสะพาย กระเป๋าสตางค์ กระเป๋าใส่ไอแพด กล่องใส่กระดาดหิซซุ เป็นต้น ให้ตอบสนองความต้องการของตลาดปัจจุบันและขยายตลาดไปสู่กลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ได้ ความคิดเห็นของลูกค้าต่อผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะเน้นประโยชน์ใช้สอย มีความงามทางศิลปะ วัสดุที่นำมาใช้เหมาะสมในท้องถิ่นและมีแบบอย่างทางวัฒนธรรม 3) แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอกะเหรี่ยง ควรออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นสินค้าที่หลากหลาย ออกแบบให้เป็นชุดหรือเป็นเซต ปรับปรุงคุณภาพการเย็บให้มีความประณีต พัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นผ้าทอจากผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ จัดทำบรรจุภัณฑ์ให้สวยงามมีเรื่องราวของสินค้า ควรคำนึงต้นทุนการผลิตและกำไรให้เหมาะสมกับตำแหน่งผลิตภัณฑ์เพื่อยกระดับราคาขายสินค้า ควรจัดจำหน่ายในศูนย์สินค้า OTOP จัดจำหน่ายในตลาดหรือพื้นที่ประจำหรือตลาดอื่น ๆ ร้านค้าหรือรีสอร์ทในสถานที่ท่องเที่ยวและการจำหน่ายทางเว็บไซต์ ควรประชาสัมพันธ์ผ่านทางวิทยุ แผ่นพับ ใบปลิว นามบัตร และทางอินเทอร์เน็ตผ่านทางเว็บไซต์ของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และการออกร้านแสดงสินค้าเป็นประจำจะทำให้สินค้าของกลุ่มเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

เสาวรส ไพจิตร (2556: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ชุมชนเพื่อสืบสานอาชีพท้องถิ่น: กรณีศึกษากลุ่มอาชีพสตรีทำผ้าปาเต๊ะ บ้านคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มอาชีพสตรีทำผ้าปาเต๊ะมีแนวความคิดการผลิตผ้าปาเต๊ะมาจากสมาชิกในชุมชนที่มีการนุ่งผ้าปาเต๊ะในชีวิตประจำวัน มีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษหลายชั่วอายุคนทำให้เกิดการผลิตผ้าปาเต๊ะขึ้นในชุมชน โดยมีการคิดค้นใช้ลายผ้าจากธรรมชาติและเกิดจากวิถีชีวิตของคนในชุมชน ซึ่งความรู้ด้านต่าง ๆ จากการศึกษาดูงานจังหวัดนราธิวาสและอาศัยประสบการณ์การดำเนินงานของกลุ่มสหภาพการจัดการความรู้ชุมชน พบว่า ความรู้ได้จากการศึกษาดูงาน การอบรม สัมมนาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพูดคุยภายในกลุ่ม นำความรู้ที่สมาชิกในกลุ่มได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันนำไปประยุกต์ใช้ในงานของกลุ่มการถ่ายทอดความรู้และใช้ประโยชน์ให้กับคนในชุมชนโดยการเป็น

แหล่งเรียนรู้ชุมชนโดยการสาธิตให้ผู้เข้ามาเยี่ยมชม ปัญหาในการจัดการความรู้ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มอาชีพสตรีทำผ้าปาเต๊ะยังขาดฐานข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้และมีความจำกัดในด้านเวลาในการเพิ่มพูนความรู้ทำให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ได้น้อยลง ซึ่งทางกลุ่มยังไม่มี การจัดเก็บความรู้ในรูปแบบของเอกสาร ส่วนใหญ่จะใช้การถ่ายทอดความรู้ภายในกลุ่ม ส่วนความรู้ภายนอกกลุ่มอาชีพสตรีทำผ้าปาเต๊ะเป็นแหล่งเรียนรู้ของคนในชุมชนและคนภายนอกชุมชนที่สนใจเกี่ยวกับเรียนรู้กระบวนการทำผ้าปาเต๊ะ แนวทางในการจัดการความรู้ชุมชน คือการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กับสมาชิกในกลุ่ม กลุ่มอาชีพสตรีทำผ้าปาเต๊ะควรจัดเวทีมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม และภายนอกกลุ่ม และการประกวดผ้าปาเต๊ะอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง กลุ่มอาชีพสตรีทำผ้าปาเต๊ะควรตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดเก็บความรู้ในรูปเอกสาร สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของอาชีพการทำผ้าปาเต๊ะในชุมชน และเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้มีทักษะในการถ่ายทอดความรู้

ธีรศักดิ์ อุ่่นอารมณ์เลิศ และคณะ (2558: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนา รูปแบบการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน 2) ศึกษาสภาพการณ์ ความต้องการจำเป็น และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 3) พัฒนารูปแบบการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนวัตกรรมผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมกระบวนการ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในจังหวัดภาคกลางตอนล่าง และ 4) ทดสอบรูปแบบการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประธานหรือตัวแทนสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน พบว่าการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ในการสร้างนวัตกรรมเพื่อดำเนินการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ ผักและผลไม้ ภาคกลางตอนล่าง ควรจะส่งเสริมให้ระดับรากหญ้าเข้าใจถึงแก่นแท้ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก่อน เพื่อเป็นรากฐานที่ดีในการพัฒนาในอนาคต และควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในกระบวนการทำงาน รวมถึงการผสมผสานกันระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เกิดขึ้น โดยการขับเคลื่อนหรือส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน ควรมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการประชุมเพื่อการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

2) ผลการศึกษาสภาพการณ์ ความต้องการจำเป็นและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในจังหวัดภาคกลางตอนล่าง พบว่าปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านนวัตกรรมกระบวนการสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33) รองลงมาคือ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31) หากพิจารณาถึงปัญหาต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83) โดยมีปัญหาด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00) รองลงมา คือ ปัญหาด้านการผลิต (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98) ทั้งนี้ปัจจัยด้านการบริหารและพัฒนาบุคลากร ภาวะผู้นำของประธาน/หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน การมีส่วนร่วม การจัดการความรู้ บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในองค์กรทุนทางสังคม และการสนับสนุนจากเครือข่ายภายนอก มีความสัมพันธ์กับการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ผลการพัฒนารูปแบบการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนวัตกรรมผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมกระบวนการ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในจังหวัดภาคกลางตอนล่าง มีองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ

1) วิสาหกิจชุมชน 2) นักพัฒนา 3) ประชาชนชาวบ้าน 4) นักวิชาการ และ 5) ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยจะต้องมีปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญอีก 4 ปัจจัยคือ 1) การใช้ทรัพยากรในชุมชน 2) การพัฒนาทางด้านจิตใจและการช่วยเหลือเกื้อกูล 3) ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพ และ 1) การจัดการความรู้ โดยในการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นควรจะมีขั้นตอนในการดำเนินการ 9 ขั้นตอนคือ 1) การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน 2) การสำรวจภูมิปัญญาและทุนทางสังคม 3) การวิเคราะห์ตลาด 4) การจัดการความรู้ 5) การสร้างแนวคิดผลิตภัณฑ์/กระบวนการ 6) การตรวจสอบ

แนวคิดผลิตภัณฑ์/กระบวนการ 7) การผลิตผลิตภัณฑ์ต้นแบบ/กระบวนการ 8) การทดสอบตลาด/
การทดลองกระบวนการ 9) การปรับปรุงผลิตภัณฑ์/กระบวนการ

4) ผลการทดสอบรูปแบบการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในจังหวัดภาคกลางตอนล่าง พบว่าวิสาหกิจชุมชนสามารถพัฒนานวัตกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักข้าว บ้านปลักไม้ลาย จังหวัดนครปฐมดำเนินการสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ในกลุ่มเครื่องสำอางที่ผลิตจากผักข้าว ดำเนินจัดทำบรรจุภัณฑ์สำหรับการจำหน่ายสินค้าประเภทเครื่องสำอางค์ที่ทำมาจากกระดาษจากผักตบชวา ที่สามารถย่อยสลายได้ และมีต้นทุนที่ถูกลง และดำเนินการปรับปรุงตราสินค้า ส่วนวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตปลาหมึก อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ดำเนินการสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ คือ การนำปลาหมึกมาปรุงเป็นอาหารคือ ยำปลาหมึก เพื่อความสะดวกกับ

ผู้บริโภค และดำเนินการจัดเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์สำหรับการบรรจุปลาหมึก ให้สามารถรักษาคุณภาพของปลาหมึกไว้ได้ นอกจากนี้ก็ยังจัดทำบรรจุภัณฑ์สำหรับการจัดจำหน่ายเป็นสินค้าที่ระลึก และเปลี่ยนแปลงตราสินค้าใหม่

อาภรณ์ ทองใสพร (2559: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง สตรีกับลายผ้าปาเต๊ะในจิตรกรรม โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาลายผ้าปาเต๊ะของสตรีจากเอกสารของนันทาโรจน์ อุดมศาสตร์ในประเด็นดอกไม้ รูปทรงดอกไม้ลักษณะกลีบดอก ลักษณะใบ ลักษณะก้านและลายพื้นจิตรกรรมของชะลูด นิมเสมอในประเด็นท่าทางของบุคคลการใช้เส้นการจัดภาพคน การสร้างจุดสนใจและจิตรกรรมของอานันท์ ราชวังอินทร์ในประเด็นชุดสี 3) สร้างสรรค์ผลงานเรื่องสตรีกับลายผ้าปาเต๊ะในจิตรกรรมด้วยสื่อะคริลิกบนผ้าใบ กลุ่มตัวอย่าง คือ ลายผ้าปาเต๊ะ จำนวน 4 ภาพ จิตรกรรมของชะลูด นิมเสมอจำนวน 5 ภาพ และจิตรกรรมของอานันท์ ราชวังอินทร์ จำนวน 6 ภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์ตารางกริด แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผลงานสร้างสรรค์และแบบประเมินคุณภาพผลงาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย ผลการวิจัย พบว่า 1. รูปทรงช่อดอกไม้ที่พบมาก คือ รูปทรงแผ่ออกตั้งขึ้น รูปทรงดอกไม้ที่พบมาก คือ ดอกกลมแบน ลักษณะกลีบดอกที่พบมาก คือ กลีบกลมปลายกลีบแหลม ลักษณะใบที่พบมาก คือ ใบเรียวยาว ลักษณะก้านที่พบมาก คือ ก้านโค้งขนาดใหญ่ลายพื้นหลังที่พบมาก คือ ลายจุดลายเส้นขนาดเล็กขนาดกลางท่าทางของบุคคลที่พบมาก คือ ท่ายืนนั่งสงบแขนปล่อยตรงการใช้เส้นที่ใช้มาก คือ เส้นเดียวคมชัดแบบเบา การจัดภาพคนจัดแบบเป็นภาพคนยืนครึ่งตัวคนเดียว ตำแหน่งการยืนกลางเหลือ พื้นที่ส่วนบนไว้น้อย กาสร้างจุดสนใจลายผ้าชัดเจน สีที่ใช้มาก คือ สีน้ำตาลสีน้ำตาล

แก่ 3. ผลงานเรื่องสตรีกล้วยผ้าปาเต๊ะในจิตรกรรม ใช้รูปทรงช่อดอกไม้แบบแผ่ออกตั้งขึ้นใช้รูปทรงดอกไม้แบบดอกกลีบบาน ใช้ลักษณะกลีบดอกแบบกลีบกลมปลายกลีบแหลม ใช้ลักษณะใบแบบใบเรียวยาว ใช้แบบก้านแบนก้านโค้งตั้งตรงขนาดใหญ่ ลายแบบพื้นหลังลายเส้นขนาดเล็กใช้ท่าทางของบุคคลในทำยืนนิ่งสงบแขนปล่อยตรง ใช้เส้นเส้นเดียวคมชัดแบบ เบา ใช้การจัดภาพคนแบบยืนครึ่งตัวคนเดียว ยืนครึ่งตัวสองคน ใช้การสร้างจุดสนใจลายผ้าชัดเจน สีตรงกันข้ามสว่างลึมนมิดและใช้ชุดสีน้ำตาลอ่อนเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาได้แก่ สีฟ้า สีน้ำตาลแก่ สีม่วง สีเหลือง สีเทาและสีขาว

จุรีวรรณ จันทลา และคณะ (2559: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการสร้างเอกลักษณ์และการสื่อความหมายของลวดลายผ้าไทยทรงดำในอำเภอบางเลนและอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม 2) ศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำ 3) พัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และ 4) ทดสอบแนวคิดผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำที่ได้พัฒนาขึ้น ผลการวิจัยพบว่า 1) ผ้าทอและเครื่องแต่งกายของชาวไทยทรงดำถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำที่มีเอกลักษณ์ในการใช้ผ้าสีดำในการนุ่งห่มทั้งในชีวิตประจำวันและในการประกอบพิธีกรรม จนเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของชาวไทยทรงดำ โดยชาวไทยทรงดำนิยมใช้ผ้าพื้นสีดำทอขึ้นอย่างง่าย ๆ มีสีสันและลวดลายบ้างซึ่งจากการศึกษาลวดลายผ้าไทยทรงดำพบว่าลวดลายต่าง ๆ สามารถแบ่งได้ 3 ประเภทคือ ลายพืช ลายสัตว์ และลายผสมอื่น ๆ ในส่วนของการสื่อความหมายในการใช้สีในการทอผ้า และประดับตกแต่งของชาวไทยทรงดำแต่ละสืมีความหมายแตกต่างกัน โดยเฉพาะสีครามเข้มหรือสีดำซึ่งเป็นสีหลักของผืนผ้าและการใช้งานของชาวไทยทรงดำโดยสื่อความหมายว่าเกิดจากการเก็บกตที่ต้องพลัดพรากจากบ้านเกิดเมืองนอนมาเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย 2) การศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำพบว่าในการออกแบบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำนั้น อันดับแรกผู้ออกแบบต้องคำนึงถึงหลักการออกแบบโดยทั่วไปที่สำคัญ คือ ประโยชน์ใช้สอย อีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญที่นักออกแบบจะต้องคำนึงถึงคือ การคงเอกลักษณ์และการสื่อความหมายของลวดลายและสีสันต่าง ๆ ตามความเชื่อของชาวไทยทรงดำ เนื่องจากลายผ้าไทยทรงดำมีลายต่าง ๆ ไม่มากและมีการใช้สีสันที่จำกัด การออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำจึงต้องมีความระมัดระวังเป็นพิเศษ โดยเฉพาะในเรื่องของคงเอกลักษณ์ของชาวไทยทรงดำและความแตกต่างของวัฒนธรรมความเชื่อของแต่ละพื้นที่ ๆ มีความแตกต่างกัน 3) คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำ 4 ชนิดดังนี้ 1) หมอนอิง 2) กล่องกระดาษทิชชู 3) กระเป๋าสตรี และ 4) เสื้อผ้า ตามผลการศึกษาความต้องการผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายใน 5) พื้นที่ซึ่งพบว่ากลุ่มลูกค้าเป้าหมายมีความต้องการ

ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำสูงสุด 1 ลำดับแรกได้แก่ 1) หมอนอิง 2) กล่องกระดาด 3) ทิชชู 4) กระเป๋าสตรี 5) เสื้อ และ 5) กางเกง ในส่วนของระดับราคาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำที่กลุ่มลูกค้าเป้าหมายต้องการมากที่สุดคือ 201 - 300 บาทต่อชิ้น 4) ผลการทดสอบแนวคิดผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำที่ได้พัฒนาขึ้นโดยศึกษาการรับรู้เอกลักษณ์และการรับรู้ความหมายของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย และการตรวจสอบแนวคิดผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำโดยผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ 1) หมอนอิง ได้แก่ แบบที่ 1 และแบบที่ 2 2) กล่องกระดาดทิชชู ได้แก่ แบบที่ 1 แบบที่ 3 และแบบที่ 4 3) กระเป๋าสตรี ได้แก่ แบบที่ 2 แบบที่ 3

ปวีณา ผาแสง และคณะ (2560: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผ้าทอพื้นเมืองน่าน กรณีศึกษา : กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเฮี้ยตำบลศิลาแลง อำเภอปัว จังหวัดน่าน มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองน่านสู่ท้องตลาด และ 2) เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการยกระดับ และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองน่าน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเฮี้ย เป็นการวิจัยคุณภาพเชิงสำรวจเพื่อทำการศึกษานโยบายการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองน่านผ่านกระบวนการวิจัยที่ออกแบบให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการวางแผนทางในการพัฒนา และยกระดับผลิตภัณฑ์ ผ่านการออกแบบลวดลายผ้าทอพื้นเมืองน่านให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว การนำเศษผ้าทอพื้นเมืองที่เหลือจากกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เหลือใช้มาออกแบบพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ และกระบวนการผลิตที่เพิ่มเติมเรื่องราวความเป็นมาของผ้าทอพื้นเมืองน่าน ซึ่งถือว่าเป็นแนวคิดกระบวนการสมัยใหม่ที่จะช่วยในการยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองน่านให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าในยุคปัจจุบันได้ ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า กลุ่มเป้าหมายของทีมวิจัย เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกิดการพัฒนาศักยภาพสมาชิกในกลุ่มให้สามารถผลิตสินค้าแบบใหม่ ๆ เช่น ปลอกหมอนอิง พวงกุญแจ เคสโทรศัพท์มือถือ กระเป๋าถือรูปแบบต่าง ๆ ฯลฯ จากเศษผ้าทอที่เหลือใช้ และลวดลายของผ้าทอพื้นเมืองน่านที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งเป็นการขยายพื้นที่ทางการตลาดให้กับกลุ่มได้ ตลอดจนสามารถสร้างรายได้เสริมให้กับตนเอง และครอบครัว โดยใช้ผ้าทอพื้นเมืองน่านได้ นอกจากนี้กระบวนการและผลการดำเนินงาน ทำให้คนในพื้นที่มองเห็นคุณค่าของผ้าทอพื้นเมืองน่านมากขึ้น ว่าสามารถนำไปพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่ต้องการของท้องตลาดได้ ในขณะเดียวกันทางวิทยาลัยชุมชน ในฐานะของผู้ทำการวิจัย สามารถสร้างแรงกระตุ้นให้ชุมชนเกิดความต้องการพัฒนาต่อยอดเป็นหลักสูตรระยะสั้นด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นเมืองน่านในพื้นที่ต่อไป

วิกรม กรุงแก้ว และ ยุทธพงษ์ ดันประดู่ (2560: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบผ้าพื้นเมืองภูเก๊ต สุนัขภูเก๊ตร่วมสมัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประวัติ

ความเป็นมา รูปแบบลวดลาย และสีสันทองผ้าปาเต๊ะจังหวัดภูเก็ต 2) เพื่อการประยุกต์รูปแบบผ้าปาเต๊ะสู่การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาพรวมผ้าปาเต๊ะมีได้กำเนิดขึ้นในจังหวัดภูเก็ตแต่เกิดจากประเทศอินโดนีเซียแพร่กระจายสู่ประเทศมาเลเซีย และเข้าสู่ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2483 ที่อำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส โดยนายแวมะ แวอาลีและนางแวเยาะ แวอาแด ในระยะแรกผลิตเป็นผ้าคลุมศีรษะ (Kain lepas) โดยการแกะสลักลวดลายบนมันเทศและมันสำปะหลัง มาประดิษฐ์เป็นแม่พิมพ์ ช่วงเริ่มทำผ้าปาเต๊ะระยะแรกใช้เฉพาะสีขาวและสีคราม ภายหลังค้นพบสีต่าง ๆ จากธรรมชาติ เช่น สีแดง สีส้มตาล สีเหลือง และเรียนรู้ด้านการผสมแม่สีเป็นสีต่าง ๆ ด้านลวดลายพบว่ามีลวดลายประมาณ 3,000 ลาย ส่วนใหญ่เป็นลายพฤษภา สัตว์มงคล วิถีชีวิตและรูปทรงเลขาคณิต 2) ผลจากการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า กลุ่มผู้รู้และผู้ปฏิบัติ มีแนวคิดร่วมกันด้านการพัฒนารูปแบบพื้นเมืองภูเก็ต (ผ้าปาเต๊ะ สู่นาฏศิลป์ร่วมสมัย โดยเป็นการพัฒนาบนพื้นฐานการอนุรักษ์ และความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับรูปแบบเครื่องแต่งกายต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพเชิงบวกทั้งภายในภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค อีกทั้งด้านการผลิตสินค้าโดยหน่วยงานด้านเศรษฐกิจท้องถิ่นสามารถส่งเสริม และสนับสนุนด้านการสร้างเศรษฐกิจระดับจุลภาคซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และส่งผลต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับมหภาคอย่างยั่งยืนได้

นิติกาญจน์ ธรรมสัญญาศักดิ์ และ ธนพรรณ บุญรัตกลิน (2561: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาผ้าลายอย่างโบราณสำหรับออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบการแต่งกายสตรีด้วยเทคนิคการพิมพ์ระบบดิจิตอลปริ้น ผลการวิจัยพบว่า การเลือกจากผู้เชี่ยวชาญเลือกลายลายกุดั่น ลายประจำยามก้านแย่ง และลายพุดตาน รูปแบบผลิตภัณฑ์จากผู้เชี่ยวชาญเลือกผ้าคลุมไหล่ หมวก และกระเป๋าทู้อ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 35 - 40 ปี สถานภาพโสด รายได้ 15,000 - 25,000 บาท/เดือน การศึกษาปริญญาตรีอาชีพธุรกิจส่วนตัว เคยซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบการแต่งกายสตรีผลิตจากผ้าพิมพ์ลาย เลือกซื้อ/ใช้แบบสไตล์ตนเอง จากโอกาสที่จะนำไปใช้ แรงจูงใจจากความชอบส่วนตัว และประเด็นการเลือกจากรูปทรง ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ เครื่องประกอบการแต่งกายสตรีมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ทั้ง 3 ผลิตภัณฑ์เรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ผ้าคลุมไหล่ มีค่าเฉลี่ย 4.10 กระเป๋าทู้อ มีค่าเฉลี่ย 4.03 และหมวก มีค่าเฉลี่ย 3.72 การตัดสินใจคิดว่าจะซื้อเมื่อผลิตภัณฑ์วางจำหน่าย สนใจเลือกสั่งซื้อผ่านสื่อออนไลน์มากที่สุด ผลิตภัณฑ์ที่สนใจซื้อมากที่สุดคือ กระเป๋าทู้อ ลวดลายที่สนใจซื้อมากที่สุด คือ ลายประจำยามก้านแย่ง ส่วนปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจซื้อมากที่สุดคือ ลวดลายและสีสันทองผลิตภัณฑ์

ดวงรัก รัตนพันธุ์ และ สุธิ์ โล๊ะปะกลาง (2562: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาอัตลักษณ์ผ้าปาเต๊ะพื้นถิ่นภาคใต้เพื่อการประยุกต์ลวดลาย และออกแบบผลิตภัณฑ์ด้วยเทคนิคเพ้นส์บาติก โดยใช้กระบวนการออกแบบอย่างมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ของผ้าปาเต๊ะดีไซน์แต่ละพื้นที่ทาง

ภาคใต้ มีอยู่ 3 จังหวัด คือจังหวัดนราธิวาส จังหวัดสงขลา และจังหวัดภูเก็ตการออกแบบลวดลาย และสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ ลวดลายของจังหวัดนราธิวาสสามารถเป็นต้นแบบแนวทางการประยุกต์ที่ สอดคล้อง และร่วมสมัยมากที่สุด จากการสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ สรุปได้ว่า ระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ ทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ แบบที่ 1 กระเป๋าสะพายและ กระเป๋าถือใบเล็ก แบบที่ 2 ภาพติดผนังสำหรับตกแต่งบ้าน แบบที่ 3 เสื้อคลุมลำลอง ระดับความพึง พ้อใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์พึงพอใจกระเป๋าสะพาย และกระเป๋าถือใบเล็ก มีความพึงพอใจค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 3.80 อยู่ในระดับมาก

สรุปได้ว่า จากการศึกษางานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ของกลุ่มปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ให้มีความสวยงาม ทันสมัย เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภค และเน้น ประโยชน์การใช้สอย ทั้งนี้ให้คนในชุมชนท้องถิ่นมีประสบการณ์ การปฏิบัติจริงให้เกิดความชำนาญ มีทักษะ และมีวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่คนรุ่นใหม่ รวมทั้งการบริหารจัดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนและท้องถิ่นเกิดความเข้มแข็ง สามารถสร้างรายได้เป็นอาชีพให้ กลุ่มปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้เป็นอย่างดี

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

จุง-ยูน คิม และคณะ (Jung-Yoon Kim, Veronica Wong and Teck-Yong Eng. 2005) ศึกษาเรื่อง ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์เป็นยุทธศาสตร์ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพในการวางแผนกระบวนการต่าง ๆ ส่งผลให้ การดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้อย่างเต็มที่ เช่น การตลาด และเทคนิคสำหรับโครงการสินค้าหลัก เปรียบเทียบกับบริษัทที่ทุ่มเทให้กับผลิตภัณฑ์ในระดับต่ำ อย่างไรก็ตามเพียงการดำเนินงานที่ดีเยี่ยม ทางการตลาดของโครงการที่ได้รับการพัฒนาเพื่อสนับสนุนสินค้าที่มีอยู่เท่านั้นผลที่ได้จากการวิจัยว่า ความสามารถทางการตลาดที่ดีสัมพันธ์กับการวางแผนกระบวนการและประสิทธิภาพทางเทคนิค ต่าง ๆ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ส่วนความเชื่อมโยงของบริษัทนั้นงานวิจัยแนะนำบริษัทที่มีผลิตภัณฑ์ ที่หลากหลายในระดับสูง มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำกับความสำเร็จทางการค้าของผลิตภัณฑ์

คูเปอร์และไคลสมิท (Cooper & Kleinschmidt) (1987) ศึกษาเรื่อง ขั้นตอน พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่อย่างเป็นระบบ เพื่อลดต้นทุนและรอบเวลา และได้แนะนำวิธีการ Stage-Gate System ซึ่งเป็นเทคนิคการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยแบ่งกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ออกเป็นขั้น ๆ ซึ่งในแต่ละขั้นประกอบไปด้วยงานที่ต้องทำในขั้นนั้นๆ และก่อนถึงขั้นดังกล่าวมีการตรวจสอบว่า

แนวคิดใดเหมาะสมสำหรับดำเนินการในขั้นตอนต่อไปหรือไม่ในขั้นตอนแรก ๆ ของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่

ไอลอรี โอเกะและซานนี (Ilori, Oke และ Sanni. 2000) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ในบริษัทคัดเลือกอาหารในประเทศไนจีเรีย ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่เป็นไปได้ในระยะยาวของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ถ้าบริหารจัดการได้อย่างถูกต้อง การวิจัยครั้งนี้เพื่อประเมินการวางแผน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารใหม่ในอุตสาหกรรมอาหารของประเทศไนจีเรีย ผลการศึกษาพบว่า บริษัทเหล่านี้ลงทุนระหว่าง 0 ถึง ร้อยละ 2.5 ของการหมุนเวียนประจำปีในการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) จำนวน 4 บริษัท ลงทุนน้อยกว่าร้อยละ 0.5 บริษัทใช้ 7 ขั้นตอน ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ คือ 1)การสร้างแนวคิด 2) การกลั่นกรองความคิด 3) การพัฒนาความคิดและการทดสอบ 4) การพัฒนากลยุทธ์การตลาด 5) การวิเคราะห์ทางธุรกิจ 6) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ 7) ทดสอบการตลาดของกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ 8) บริษัทพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่โดยทีมผู้เชี่ยวชาญที่หลากหลายและหัวหน้าแผนกวิจัยและพัฒนา สิ่งที่บริษัทต้องการคือเงินลงทุนในการวิจัย และพัฒนาอย่างเพียงพอ และต้องการความรวดเร็วในขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่

คาลเวียเนน มิจา (Kalviainen Mirja. 2007) วิจัยเรื่อง ผลิตภัณฑ์ที่มุ่งประโยชน์ใช้สอยที่มีสุนทรียภาพและงานศิลปะซึ่งประกอบด้วยจิตวิญญาณ : ผลิตภัณฑ์งานช่างด้านศิลปะในประเทศฟินแลนด์เป็นการพิสูจน์คุณค่าของงานศิลปะ โดยการใช้แนวคิดด้านศิลปะประกอบกับแนวคิดด้านสังคมวิทยา โดยใช้พื้นฐานของการประเมินผลิตภัณฑ์ที่ดี ภายใต้ปฏิสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงจากหลายมิติ ซึ่งสามารถพบลักษณะ 3 ประการ ของช่างศิลปะ ประกอบด้วย 1) เป็นผลิตภัณฑ์ที่มุ่งประโยชน์ใช้สอยและมีคุณค่าทางศิลปะ 2) เป็นผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลต่อจินตภาพ 3) เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัสดุท้องถิ่นเป็นส่วนประกอบสำคัญ โดยรวมงานศิลปะเหล่านี้อยู่บนพื้นฐานของศีลธรรมและอุดมคติ บนเงื่อนไขด้านสังคมวิทยา

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มป่าเต็งสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าป่าเต็งดีไซน์ ให้มีความสวยงาม ทันสมัย เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภค และเน้นประโยชน์การใช้สอย ซึ่งมีการวางแผนกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีเทคนิคการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์การดำเนินวิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคสมัยใหม่ได้

ข้อสรุปจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้มองเห็นถึงบริบทของชุมชน ความร่วมมือของชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน

การศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำการศึกษาค้นคว้าในประเด็นต่าง ๆ ช่วยให้ผู้วิจัยมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะทำวิจัย และสามารถนำความรู้พื้นฐานเหล่านี้มาปรับใช้ในการเขียนเค้าโครงวิจัย และ ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลและอภิปรายผลในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Qualitative Research) โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary) และทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสำรวจ การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม และประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ขอบเขตในการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา
2. ด้านระยะเวลา
3. ด้านวิธีวิจัย
4. ด้านพื้นที่
5. ด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
4. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอบเขตในการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาในการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. ศึกษาหารูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ด้านระยะเวลา

ในการศึกษา การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่ เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2565 ถึง เดือน กันยายน พ.ศ. 2566

3. ด้านวิธีวิจัย

ในการศึกษาเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ครึ่งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ขั้นวางแผน (Plan) ทำการสำรวจปัญหาที่ต้องการแก้ไข คือ เมื่อมีปัญหาในการออกแบบผลิตภัณฑ์ เนื่องจากผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ไม่มีความหลากหลาย ทำให้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยกลุ่มมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้วย
2. ขั้นปฏิบัติการ (Action) คือ การนำแนวคิดกำหนดเป็นกิจกรรมในการวางแผนมา ดำเนินการและลงมือปฏิบัติโดยมีการ ตกลงกันในการออกแบบสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อให้ได้ ผลิตภัณฑ์ที่เป็นความต้องการของลูกค้า
3. ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) เป็นการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของชิ้นงานที่เกิดขึ้น ตั้งแต่ กระบวนการปฏิบัติและผลของการปฏิบัติงาน คือ การสังเกตผลที่เกิดจากการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ใหม่
4. ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Refect) คือ การประเมินหลังจากการออกแบบผลิตภัณฑ์ ใหม่ที่เน้นการนำไปใช้งานได้จริงโดยการสัมภาษณ์จากผู้บริโภค

4. ด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้เลือกพื้นที่การวิจัย ด้วยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการแพ้นผ้าปาเต๊ะดีไซน์

5. ด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

5.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะ มี 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) คัดเลือกแบบเจาะจง

5.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มี 3 กลุ่ม จำนวน 46 คน ดังนี้

1) กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คัดเลือกโดยวิธีแบบเจาะจง จากปราชญ์ที่มีความรู้ความชำนาญ เรื่องการเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ การตัดเย็บผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะ พัฒนาการอำเภอ ผู้นำชุมชน นักวิชาการ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้จำนวน 6 คน

2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) คัดเลือกโดยวิธีแบบเจาะจง จากปราชญ์ผู้มีความชำนาญเกี่ยวกับการตัดเย็บผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะ สมาชิกกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี ซึ่งมีประสบการณ์อย่างน้อย 1 ปี จำนวน 20 คน

3) กลุ่มประชาชนทั่วไป (General Informants) มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประชาชนที่อยู่ ในชุมชน คัดเลือกโดยวิธีเจาะจง จำนวน 10 คน และกลุ่มประชาชนที่ใช้ผลิตภัณฑ์ คัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน รวม 20 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวน 6 ฉบับ

ฉบับที่ 1 แบบสำรวจเบื้องต้น (Basic Survey) เพื่อใช้สำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) สำหรับกลุ่มผู้รู้ (Key Informants) เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

ตอนที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

ฉบับที่ 3 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) สำหรับกลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) เกี่ยวกับภูมิปัญญาการถ่ายทอด ปัญหาของการผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 5 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ภูมิปัญญาการถ่ายทอด ปัญหาของการผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 อุปกรณ์และขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

ตอนที่ 4 สภาพปัญหาปัจจุบันการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

ฉบับที่ 4 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) เกี่ยวกับข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้องกับผ้าปาเต๊ะดีไซน์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

ตอนที่ 3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

ฉบับที่ 5 แบบสังเกต (Observation) เป็นแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) เพื่อใช้สังเกตเมื่อผู้วิจัยเข้าไปสังเกตสภาพทั่วไปภายในพื้นที่ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี ที่มีการทำกิจกรรมพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ และเมื่อผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ กับกลุ่มคนในชุมชน

ฉบับที่ 6 แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) เพื่อใช้สนทนากับกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะสามสี ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับการสืบทอดภูมิปัญญา การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมสนับสนุน การประชาสัมพันธ์ ตลอดจนปัญหา และแนวทางแก้ไข

ฉบับที่ 7 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการประชุม เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยมีผู้เข้าร่วมปฏิบัติการ ได้แก่ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และนักวิจัย เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยมีวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาชุมชน วิเคราะห์ปัญหาของผลิตภัณฑ์ และศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาจากกลุ่มผู้ปฏิบัติ

2. ขั้นปฏิบัติการ ผู้วิจัยใช้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติงาน โดยกำหนดกิจกรรม การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ได้แก่ แบบที่ 1 กระเป๋าอเนกประสงค์ แบบที่ 2

กระเป๋ปากปักปัก โดยจัดการอบรม ใช้เวลา 12 ชั่วโมง ซึ่งกลุ่มสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ และสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน

3. ขั้นสังเกตการณ์ ผู้วิจัย ได้มีการสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลง ของชิ้นงานที่เกิดขึ้นในแต่ละกระบวนการ ซึ่งชิ้นงานหลังจากพัฒนา แล้วสามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ ตั้งแต่กระบวนการผลิต การบริการ และการขายหรือไม่

4. ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ ผู้วิจัย และกลุ่มผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมในการติดตามผล และประเมินผล โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หลังจากร่วมกันดำเนินการ พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ และอภิปรายผล การพัฒนาตามกระบวนการผลิต การบริการ การขาย เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม เป็นผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนต่อไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยยึดหลักข้อมูลที่มีลักษณะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถตอบคำถามของการวิจัยได้ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งมีวิธีการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย ที่มีการศึกษาไว้ในประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา ด้านงบประมาณสนับสนุน ด้านการตลาด ด้านการประชาสัมพันธ์ และกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้มีความสวยงาม และเหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภค ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมแนวคิด และทฤษฎีด้านสังคมวิทยา มนุษยวิทยา อีกทั้งเนื้อหาที่เกี่ยวกับพื้นที่เกี่ยวกับพื้นที่ที่ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เป็นปฐมภูมิ หรือ ทุติยภูมิ จากหน่วยราชการ สถาบันการศึกษาเอกชน ประเภท หนังสือตำรา งานวิจัย ปรินต์งานพิมพ์ การค้นคว้าอิสระ อินเทอร์เน็ต และวิดีโอที่ค้นโดยรวบรวมแยกประเด็นไว้ตามเนื้อหา

2) การเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากพื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัยโดยวิธีสำรวจเบื้องต้น สัมภาษณ์ที่ไม่เป็นทางการ และสัมภาษณ์ที่เป็นทางการ การสังเกต แบบมีส่วนร่วม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม เพื่อนำไปวิเคราะห์ และมีความสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) การจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าปาเต๊ะดีไซน์ เพื่อให้มีความรู้ในการแพ้นท์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ โดยการลงมือปฏิบัติจริง ใช้เวลาในการอบรม 12 ชั่วโมง จากคุณละอองทิพย์ สิริวัฒนา และคุณชมภู ชูตินันทกุล ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ใน

การตัดเย็บผลิตภัณฑ์ และการแพ้นท์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ เป็นผู้ให้ความรู้ กลุ่มเป้าหมาย คือ สมาชิกกลุ่ม จำนวน 20 คน

3. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การจัดกระทำข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นจะกระทำไปพร้อม ๆ กันตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัย และเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูลภาคสนามแล้ว โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกข้อมูล การถอดเทป การสัมภาษณ์และภาพถ่ายในแต่ละครั้ง โดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิด (Typologies) จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามแต่ละประเภทที่ตั้งไว้ และตรวจสอบดูอีกครั้งว่าข้อมูลที่ได้มามีความครบถ้วนเพียงพอหรือไม่ และดำเนินการตรวจสอบแบบสามเส้า (Methodological triangulation) ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพะยูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ว่าข้อมูลเหมาะสมพร้อมแก่การนำไปวิเคราะห์สรุปผลแล้วหรือไม่ หากมีส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหายไป

วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological triangulation) ได้แก่ การแสวงหาความเชื่อถือของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน สุกานต์ จันทวานิช (2557: 129-130) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า ดังนี้

1. ด้านข้อมูล (Data Triangulation) ดังนี้

1.1 ด้านสถานที่ ใช้การรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันที่มาจากแหล่งต่างกัน

1.2 ด้านบุคคล ใช้การรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันจากบุคคลหลาย ๆ คน ตรวจสอบ

ว่าข้อมูลตรงกัน

2. ด้านแนวคิดทฤษฎี ใช้แนวคิดการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ แนวคิดการมีส่วนร่วม แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทฤษฎีแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ และทฤษฎีการยอมรับสิ่งใหม่ เป็นเครื่องมือตรวจสอบ

3. ด้านผู้วิจัย ใช้ข้อมูลจากผู้วิจัยหลายคนที่วิจัยเรื่องเดียวกันมาตรวจสอบว่าได้ข้อมูลตรงกับผลการวิจัยหรือไม่

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการ ตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยการนำข้อมูลที่ได้รวบรวมจากเอกสาร (Documentary) และข้อมูลภาคสนาม (Field Study) ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้โดยใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาสรุปผลการวิจัย ด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) มีภาพประกอบบางส่วนบางตอนเกี่ยวข้องในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร และการอบรมเชิงปฏิบัติการ รวมทั้งการศึกษาคณะสนาม โดยศึกษาจากการสำรวจ การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยจัดลำดับตามขั้นตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันและปัญหาของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 2 รูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันและปัญหาของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม พบว่า กลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มได้เข้าร่วมโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หลักสูตรการเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะ การเพ้นท์ภาพเป็นศิลปะแขนงหนึ่ง ที่มีส่วนทำให้ผ้าปาเต๊ะมีสีสันสวยงามสะดุดตา แก่ผู้พบเห็นเป็นการเพิ่มมูลค่าผ้าปาเต๊ะให้มีความน่าสนใจเหมาะสำหรับเป็นของขวัญ หรือ ของฝากในวันสำคัญ สมาชิกกลุ่มได้เรียนรู้จนเกิดความชำนาญ และสามารถนำไปประกอบอาชีพ และพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์เป็นประเภทของที่ระลึก ซึ่งเป็นผลงานผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์จากผ้าปาเต๊ะ ได้แก่ พวงกุญแจ ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าปาเต๊ะ เพื่อนำไปตกแต่งกระเป๋ากะจูด (ชมพู่ ชูตินันท์กุล, สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2565) แต่ทางกลุ่มพบสภาพปัญหาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากผืนผ้าปาเต๊ะที่เพ้นท์แล้ว มาทำเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย ดังนี้

1. ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ สมาชิกกลุ่มไม่มีทักษะด้านการออกแบบ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ ขาดการวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภค ทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่มีรูปแบบที่หลากหลาย และไม่มีความทันสมัย (เบญจมาศ จิตสวัสดิ์ไพบูลย์, เพ็ญศรี ศรีสุวรรณกาฬ, สุภาพร พรหมฤทธิ์, และ จันทิมา พิระพันธ์, สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม 2565)

2. ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา ทางกลุ่มยังขาดการถ่ายทอดองค์ความรู้ การเพิ่มพูนทักษะจากฐานสู่รุ่น เนื่องจากเยาวชนในยุคปัจจุบันไม่สนใจที่จะมาเรียนรู้ในงานฝีมือ การเพิ่มพูนทักษะ การทำผลิตภัณฑ์จากผ้าปาเต๊ะ จะเน้นเฉพาะกลุ่มบุคคลที่สนใจ (ฐิตาภรณ์ พุ่มเพรา, เพ็ญสิริ จันทร์เกิด, พัทธรา คงรอด, และ เกษร ช่อผูก, สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม 2565)

3. ด้านงบประมาณสนับสนุน หน่วยงานของภาครัฐ ไม่มีงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่องที่จะจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ ทำให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม่ต่อเนื่อง(จิระภรณ์ จดจำ, ศตบงกช คงทน, ศุภลักษณ์ ชูตินันท์กุล, และ กาญจนา วัฒนภิรมย์, สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม 2565)

4. ด้านการตลาด ทางกลุ่มไม่มีความรู้เรื่องการตลาด ทำให้ขาดการวิเคราะห์เรื่องต้นทุนกำไร และไม่ได้สำรวจความต้องการของผู้บริโภค เพื่อจะได้ผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย (ณัชชา ไหมศรี, พรรณี บุญรอดชู, และ สาวิตรี พิระพันธ์, สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม 2565)

5. ด้านการประชาสัมพันธ์ กลุ่มไม่มีเครือข่าย ขาดการเชื่อมโยงที่ดีกับแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ประชาสัมพันธ์สินค้า ไม่มีเพจ Facebook และเว็บไซต์เป็นของตนเอง (จิรกิตต์ ชูช่วย, สุภาพร จรเสมอ, บงกช พรหมมาศ, และ จิราวรรณ เลาหวณิช, สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม 2565)

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์
2. ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา
3. ด้านงบประมาณสนับสนุน
4. ด้านการตลาด
5. ด้านการประชาสัมพันธ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า 1) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ สมาชิกกลุ่มไม่มีทักษะด้านการออกแบบ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ ขาดการวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภค ทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่มี

รูปแบบที่หลากหลาย และไม่มีความทันสมัย 2) ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา ทางกลุ่มยังขาดการถ่ายทอดองค์ความรู้ การเพ้นท์ผ้าจากรุ่นสู่รุ่น 3) ด้านงบประมาณสนับสนุน หน่วยงานของภาครัฐไม่มีงบประมาณสนับสนุน ทำให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม่ต่อเนื่อง 4) ด้านการตลาด ทางกลุ่มไม่มีความรู้เรื่องการตลาด ทำให้ขาดการวิเคราะห์เรื่องต้นทุนกำไร และไม่ได้สำรวจความต้องการของผู้บริโภค 5) ด้านการประชาสัมพันธ์ กลุ่มไม่มีเครือข่าย ขาดการเชื่อมโยงที่ดีกับแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ประชาสัมพันธ์สินค้า ไม่มีเพจFacebook และเว็บไซต์เป็นของตนเอง

ตอนที่ 2 รูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการศึกษาและเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม พบว่า กลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าปาเต๊ะ ได้แก่ ผืนผ้าปาเต๊ะที่เพ้นท์ด้วยสีอะคริลิกและสีกาเกพอร์มีลวดลาย เช่น ลายนกยูง ลายดอกไม้ ลายพัด ลายใบไม้ และลายเถาวัลย์ สามารถนำไปสวมใส่เสื้อผ้าที่เข้าชุดกัน และใช้ได้หลายโอกาส เช่น ไปงานบวช งานขึ้นบ้านใหม่ และเทศกาลประเพณีต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีผลิตภัณฑ์พวงกุญแจที่ทำจากผ้าปาเต๊ะ และดอกไม้ที่ทำจากผ้าปาเต๊ะ เพื่อใช้ประดับกระเป๋ (ธิตาภรณ์ พุ่มเพรา, สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม 2565) ผืนผ้าปาเต๊ะ คือ ผืนผ้าสำเร็จรูปที่มีลวดลายต่าง ๆ สามารถเลือกได้ตามความต้องการของผู้ต้องการจะเพ้นท์ โดยการคัดเลือกลายผ้าปาเต๊ะ เพื่อใช้ในการเพ้นท์

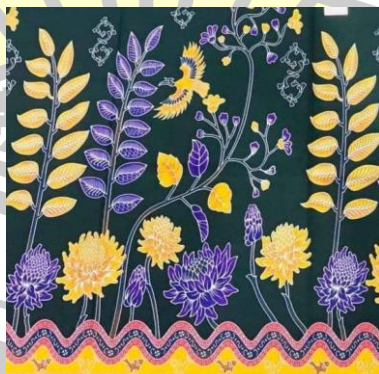
ภาพประกอบ 12 ผืนผ้าปาเต๊ะลายนกยูง
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

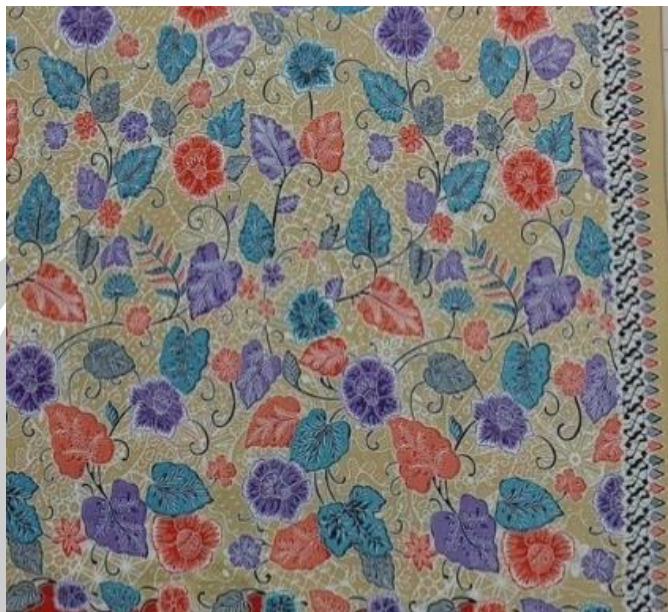
ภาพประกอบ 13 ผืนผ้าปาเต๊ะลายดอกไม้
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 14 ผืนผ้าปาเต๊ะลายพัด
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 15 ผืนผ้าปาเต๊ะลายใบไม้
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 16 ผืนผ้าปาเต๊ะลายเถาว์ลย์

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

การทำผ้าปาเต๊ะดีไซน์ด้วยสีอะคริลิก และสีกากเพชร อุปกรณ์ที่ใช้ในการเพ้นท์ มีดังนี้

1. ผืนผ้าปาเต๊ะ	2. สีกากเพชร
3. สีเขียนผ้าอะคริลิก	4. จานสี
6. กระดาษหนังสือพิมพ์	5. พู่กัน (เบอร์ 1, 4, 6)
7. สก็อตเทป	8. ถุงพลาสติก
9. เข็มหมุด	10. แก้วขนาดเล็ก

พูนัน ปณ จิโต ชีเว

ตารางที่ 2 อุปกรณ์ที่ใช้ในการเพ้นท์

ชื่อเรียก	ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการเพ้นท์
1. ฝุ่นผ้าปาเต๊ะ	
2. สีกากเพชร	
3. สีเขียนผ้าอะคริลิก	
4. จานสี	
5. พู่กัน (เบอร์ 1, 4, 6)	

พูน ปณ จิโต ชีเว

ตารางที่ 2 อุปกรณ์ที่ใช้ในการเพ้นท์ (ต่อ)

ชื่อเรียก	ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการเพ้นท์
6. กระดาษหนังสือพิมพ์	
7. สก๊อตเทป	
8. ถุงพลาสติก	
9. เข็มหมุด	
10. แก้วขนาดเล็ก	

ขั้นตอนการเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะตีเส้น ด้วยสีอะคริลิก และสีกากเพชร (พัชรา คงรอด, สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม 2565)

1. การเลือกผ้าและลวดลาย สำหรับเพ้นท์ให้ใช้ผ้าปาเต๊ะที่มีจำหน่ายโดยทั่วไป แต่เลือกลวดลายเด่น ๆ หรือ ลายตามใจชอบ
2. การเลือกตำแหน่งที่จะเพ้นท์แล้วนำผ้ามาวางบนโต๊ะ สอดหนังสือพิมพ์ไว้ใต้ผืนผ้า กลัดเข็มหมุดเป็นระยะ

3. เริ่มเพ้นท์โดยระบายสีขาวเป็นสีรองพื้น ให้เว้นขอบของลวดลายไว้
4. หลังจากนั้น ระบายสีที่เหมาะสมหรือสีที่ชอบเพื่อให้ลวดลายโดดเด่น
5. ระบายสีกากเพชรแต่งแต้ม ให้เกิดความแวววาว สวยงาม ตัดเส้นภาพตามขอบของลวดลายให้ลวดลายมีความคมชัด โดดเด่น
6. ได้ผ้าปาเต๊ะที่เพ้นท์แล้วมีความสวยงาม เป็นงานฝีมือที่เพิ่มมูลค่า น่าสวมใส่

ภาพประกอบ 17 ผ้าปาเต๊ะที่เพ้นท์สีอะคริลิก และสีกากเพชร

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

รูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปได้ดังนี้ 1. ผืนผ้าปาเต๊ะดิไซน์ 2. พวงกุญแจทำจากผ้าปาเต๊ะ 3. ดอกไม้ที่ทำจากผ้าปาเต๊ะ ตกแต่งกระเป๋ากระจูด

ภาพประกอบ 18 ผ้าปาเต๊ะดิไซน์

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 19 พวงกุญแจที่ทำจากผ้าปาเต๊ะ
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 20 ดอกไม้ที่ทำจากผ้าปาเต๊ะ ตกแต่งกระเป๋ากระจูด
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

จากการศึกษา รูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพะยูน
จังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปได้ดังนี้

1. ลวดลายของผ้าปาเต๊ะดีไซน์
2. การพับผ้าปาเต๊ะ
3. รูปแบบผลิตภัณฑ์ของผ้าปาเต๊ะดีไซน์
4. แนวทางการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า 1) ลวดลายของผ้าปาเต๊ะดีไซน์มีลายดังนี้ ลายนกยูง ลาย
ดอกไม้ลายพัด ลายใบไม้ และลายเถาวัลย์ 2) การพับผ้าปาเต๊ะ สามารถเลือกลวดลายผ้าเด่น ๆ หรือ
ลายที่ความต้องการตามจินตนาการของผู้พับ การเลือกตำแหน่งในการพับที่โดยวางผ้าบนโต๊ะ สอด
หนังสือพิมพ์ใต้พื้นผ้า กลัดเข็มหมุดเป็นระยะ เริ่มพับจากสีขาวรองพื้นเว้นขอบของลวดลายผ้า
จากนั้นระบายสี แล้วแต่งแต้มด้วยสีกากเพชร เพื่อให้ลวดลายโดดเด่นได้ผ้าที่สวยงาม 3) รูปแบบ

ผลิตภัณฑ์ของผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ไม่มีความหลากหลาย มีเพียง 3 อย่าง ได้แก่ ผืนผ้าปาเต๊ะดีไซน์ พวงกุญแจที่ทำจากผ้าปาเต๊ะ ดอกไม้ทำจากผ้าปาเต๊ะตกแต่งกระเป๋ากกระจุต 4) แนวทางการพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ได้แก่ 1) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ สมาชิกกลุ่มไม่มีทักษะด้านการออกแบบ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ แนวทางควรมีวิทยากรในการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยจัดอบรมให้ความรู้ เรื่องผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้มีความหลากหลาย ผู้บริโภคสามารถซื้อได้มากขึ้น 2) ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา ทางกลุ่มยังขาดการถ่ายทอดองค์ความรู้ การเพ้นท์ผ้าจากรุ่นสู่รุ่น แนวทางควรมีการจัดอบรมระยะสั้นให้กับผู้สนใจ และโรงเรียนที่อยู่ภายในอำเภอ สามารถนำไปต่อยอดในการสร้างรายได้แก่ตนเองและครอบครัว 3) ด้านงบประมาณสนับสนุน หน่วยงานของภาครัฐ ไม่มีงบประมาณสนับสนุน ทำให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง แนวทาง หน่วยงานของภาครัฐ ควรมีงบประมาณสนับสนุนในการจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้เรื่องการออกแบบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายอย่างต่อเนื่อง 4) ด้านการตลาด ทางกลุ่มไม่มีความรู้เรื่องการตลาด ทำให้ขาดการวิเคราะห์เรื่องต้นทุนกำไร แนวทางกลุ่มควรมีการสำรวจความต้องการของผู้บริโภค เพื่อจะได้ผลิตผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค และมีช่องทางการจำหน่ายสินค้า 5) ด้านการประชาสัมพันธ์ กลุ่มไม่มีเครือข่าย ขาดการเชื่อมโยงที่ดีกับแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ประชาสัมพันธ์สินค้า ไม่มีเพจFacebook และเว็บไซต์เป็นของตนเอง แนวทางควรมีการสร้างเครือข่าย มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อออนไลน์ เช่น เพจFacebook, LINE, TikTok, YouTube เพื่อให้ผู้บริโภครับรู้ข้อมูลข่าวสาร และช่องทางการสั่งซื้อผ่านทางอินเทอร์เน็ต

ตอนที่ 3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ จากการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับกลุ่ม ผู้วิจัยมีจุดประสงค์ เพื่อให้กลุ่มได้มีส่วนร่วมในการผลิตผลิตภัณฑ์ มีการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่ม จำนวน 20 คน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์
2. มาตรฐานของผลิตภัณฑ์
3. ระยะเวลาในการผลิต
4. การคิดต้นทุน-กำไร
5. การติดต่อระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย
6. การนำต้นแบบไปสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่

ผู้วิจัยและกลุ่มสมาชิกได้จัดประชุมวางแผนร่วมกัน ในการดำเนินกิจกรรม 3 ขั้นตอน คือ 1) พัฒนาความรู้ในเรื่องการออกแบบต้นแบบของผลิตภัณฑ์ 2) พัฒนาความรู้การคิดค้นทุน-กำไร 3) การประเมินความคิดเห็นของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ โดยใช้เวลาในการอบรม 12 ชั่วโมง

ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยสมาชิกกลุ่มได้ร่วมกันวางแผนดำเนินกิจกรรมการอบรมโดยมีเป้าหมาย เพื่อทำผลิตภัณฑ์ต้นแบบ มีการประเมินผลิตภัณฑ์จากผู้บริโภค ผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยและสมาชิกได้ร่วมสนทนากลุ่ม และสรุปความต้องการในการผลิตผลิตภัณฑ์ ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ได้เลือกกระเป๋าสตางค์ และกระเป๋าปากบีกแอนด์

ภาพประกอบ 21 ผู้วิจัยและสมาชิกได้ร่วมสนทนากลุ่ม และสรุปความต้องการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

2. จัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ เพื่อให้ความรู้ในการออกแบบต้นแบบรูปผลิตภัณฑ์ ให้ความรู้ในเรื่องต้นทุนการผลิตและการตลาด ระยะเวลาในการอบรม จำนวน 2 วัน เนื้อหาของการอบรมประกอบไปด้วยวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การออกแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์ การสร้างและการวางแผนตัดเย็บ เทคนิคการเย็บ และการปฏิบัติการเย็บผลิตภัณฑ์ต้นแบบ กลุ่มเป้าหมาย คือ สมาชิกกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 20 คน

3. เตรียมสถานที่และประสานงานกับผู้เข้าอบรม ผู้วิจัยได้ประสานให้ประธานกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี ได้จัดเตรียมสถานที่การฝึกอบรม ณ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากพนัง ประสานงานกับสมาชิกในกลุ่มเข้าร่วมอบรมเรื่องการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ และประสานงานกับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากพนัง เพื่อขอความอนุเคราะห์ เครื่องเสียง โต๊ะ เก้าอี้ พร้อมทั้งเชิญชวนให้มาร่วมกิจกรรมเนื่องจากเป็นโครงการที่ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาอาชีพกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี ซึ่งอยู่ในพื้นที่ด้วย

4. เตรียมเอกสารและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรมเชิงปฏิบัติการ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋านกประสงค์ และกระเป๋ากบักแปก ตามที่วิทยากรได้ให้คำแนะนำ มีดังนี้

อุปกรณ์การทำผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ได้แก่ แบบที่ 1 กระเป๋านกประสงค์ และแบบ ที่ 2 กระเป๋ากบักแปก

ภาพประกอบ 22 ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 23 ผ้าซับใน

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

พหุ ประทีป ชีวะ

ภาพประกอบ 24 ผ้าสาหลาว
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 25 โยอัดกาวหน้าเดียว
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 26 กระดาษตัดแบบกระเป๋
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

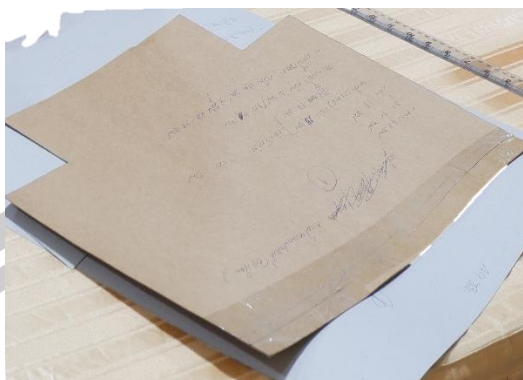
ภาพประกอบ 27 คัตเตอร์
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

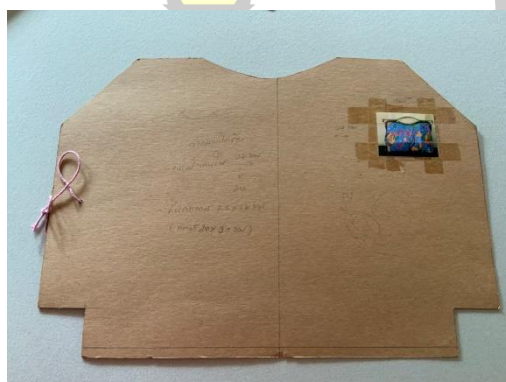
ภาพประกอบ 28 ที่รองตัดกระดาษ
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 29 ดินสอ
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 30 แบบกระเป๋าทรงปากปาก
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 31 แบบกระเป๋าทรงปากปาก
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 32 ไม้บรรทัด ขนาด 18,24 นิ้ว
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 33 เข็มหมุดหัวโต
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 34 เข็มหมุดยึดผ้า
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 35 เข็มสอย เบอร์ 8
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 36 ด้ายหลากสี
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 37 กรรไกร
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 38 เตารีด
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 39 ปากกระเป๋
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 40 สายโซ่คล้องกระเป๋ปากปักปัก
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 41 จักรเย็บผ้าแบบพกพา
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ภาพประกอบ 42 คลิปตัดด้าย
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 43 ปากกาเขียนผ้า
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

สมาชิกในกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี จัดเตรียมจักรเย็บผ้าและเตารีด เพื่อใช้ในการอัดผ้าสาหลากว และโยอัดแผ่นกาวหน้าเดียว เข้ากับผ้าปาเต๊ะดีไซน์ที่ตัดเตรียมไว้

5. เตรียมวิทยากร ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จาก คุณละอองทิพย์ สิริวัฒนา เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในเรื่องการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และคุณชมพู่ ชูตินันทกุล เป็นผู้ให้ความรู้เรื่องสีในการเพ้นท์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

6. ดำเนินการฝึกอบรม ผู้วิจัยและสมาชิกได้ร่วมจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ ออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ กำหนดจัดในระหว่างวันที่ 28-29 มกราคม 2566 ณ ศูนย์ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งแต่เวลา 08.30-16.30 น. ผลการดำเนินงานสรุปได้ดังนี้

ช่วงที่ 1 วิทยากรให้ความรู้ภาคทฤษฎี เรื่องการออกแบบ หลักแนวคิดในการขายให้ใคร ผลิตภัณฑ์มีประโยชน์ใช้สอยอย่างไร และการใช้วัสดุให้คุ้มค่า ประเภทของผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กระเป๋า อเนกประสงค์ และกระเป๋าปากปักปัก วัสดุอุปกรณ์ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ผืนผ้าปาเต๊ะ ดีไซน์ แพทเทิร์นกระเป๋า ผ้าสาหลากว ปากกระเป๋าปักปัก โยอัดแผ่นกาวหน้าเดียว เตารีด ผ้าซับ ใน เป็นต้น ขั้นตอนการสร้างแบบและการตัดเย็บประกอบผลิตภัณฑ์ วิธีการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่วัสดุ อุปกรณ์ ราคาฝากขายต่อผลิตภัณฑ์ 1 ชิ้น

ภาพประกอบ 44 ผู้วิจัยและสมาชิก เรียนรู้ภาคทฤษฎี
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ช่วงที่ 2 เป็นการลงมือปฏิบัติจริง โดยร่วมกันลงมือตัดเย็บกระเป๋าด้นแบบ 2 แบบ คือ กระเป๋าเนกประสงค์และกระเป๋าปากปึกแป็ก โดยให้วิทยากรตรวจสอบความถูกต้อง และความเรียบร้อย

ขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ แบบที่ 1 กระเป๋าเนกประสงค์

1. เลือกผ้าปาเต๊ะดีไซน์ตามที่ต้องการ

ภาพประกอบ 45 ผืนผ้าปาเต๊ะดีไซน์
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

2. ตัดผ้าปาเต๊ะดีไซน์ตามแบบ 2 ชุด ทั้งตัวนอกและตัวใน

ภาพประกอบ 46 ตัดผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ตามแบบ

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

3. ตัดใยอัดกาว ตามแบบ 2 ชุด ทั้งตัวนอกและตัวใน

ภาพประกอบ 47 ตัดใยอัดกาว ตามแบบ

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

4. ตัดผ้าสาหลูขาว ตามแบบ 2 ชุด (ทั้งตัวนอกและตัวใน)

ภาพประกอบ 48 ตัดผ้าสาหลูขาว

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

5. นำผ้าทั้งตัวนอกและตัวในไปรีดให้เรียบ โดยใช้ความร้อนปานกลาง

ภาพประกอบ 49 รีดผ้าตัวนอกและตัวในให้เรียบ

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

6. นำผ้าตัวนอกที่ติดกับผ้าสาหลาว และใยอัดกาวทั้ง 2 ชั้น แล้วตัดตามแบบ

ภาพประกอบ 50 รีดผ้าอัดกับผ้าสาหลาว แล้วตัดตามแบบ

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

7. นำผ้าสาหลาวที่ติดกับผ้าตัวใน แล้วตัดตามแบบ

ภาพประกอบ 51 รีดผ้าสาหลาวติดกับผ้าตัวใน

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

8. ทำสายกระเป๋ากว้าง 10 - 12 เซนติเมตร ยาว 38 - 42 เซนติเมตร โดยริบสายกระเป๋าดด้วยผ้าวีรณย์ เพื่อให้สายกระเป๋าทึง จำนวน 2 ชิ้น แล้วนำมาพับแบ่งครึ่ง จากนั้นพับเข้าหากันจะได้ความกว้างของสายกระเป๋าส่งสำเร็จ ประมาณ 2.5 - 3 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 52 ภาพประกอบที่ 52 ทำสายกระเป๋
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

9. นำสายกระเป๋ามาวางที่ผ้าตัวนอก เว้นระยะห่าง 5.5 นิ้ว (14 เซนติเมตร) โดยวัดแบ่งครึ่งความกว้างของกระเป๋าช้างละ 7 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 53 การวางสายกระเป๋บนผ้าตัวนอก
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

10. นำผ้าตัวนอกหันด้านนอกเข้าหากัน แล้วเย็บด้วยฝีจักรส่วนล่างและด้านข้างทั้ง 2 ให้ติดกัน

ภาพประกอบ 54 ตัวนอกกระเป๋
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

11. เย็บด้านกว้างของกันให้ติดกัน กำหนดไว้ 18 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 55 เย็บด้านกว้างของกันกระเป๋า

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

12. เย็บตัวในกระเป๋า โดยทำตามขั้นตอนเหมือนกันกับผ้าตัวนอก

ภาพประกอบ 56 การเย็บตัวในกระเป๋าด้วยฝีจักร

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

13. นำตัวในกระเป๋าวางประกบกับตัวนอกของกระเป๋า โดยให้ด้านในของกระเป๋าด้านในหันเข้าหากัน

ภาพประกอบ 57 การนำตัวในกระเป๋าวางประกบกับตัวนอกของกระเป๋า

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

14. ใช้เข็มเย็บเนาปากกระเป๋าทั้งด้านใน และด้านนอกเข้าด้วยกัน แล้วเย็บด้วยฝีจักร

ภาพประกอบ 58 การใช้เข็มและจักร

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

15. กลับลายด้านนอกออกทางช่องที่เว้นไว้ที่ก้นกระเป๋า เย็บขอบกระเป๋าด้วยฝีจักร แล้วเย็บปิดกันให้เรียบร้อย

ภาพประกอบ 59 การใช้เข็มเย็บปิดกันกระเป๋า

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

16. เย็บขอบปากกระเป๋าด้วยฝีจักร

ภาพประกอบ 60 การเย็บขอบกระเป๋า

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

17. ได้กระเป๋าด้านแบบ แบบที่ 1 กระเป๋าอเนกประสงค์

ภาพประกอบ 61 ด้านแบบกระเป๋อเนกประสงค์
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

พูน ปณ จิตโต ชีเว

ขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ แบบที่ 2 กระเป๋าปากปักปัก

1. เลือกผ้าปาเต๊ะดีไซน์ตามที่ต้องการ

ภาพประกอบ 62 ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

2. ตัดผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ตามแบบ 2 ชุด (ทั้งตัวนอกและตัวใน)

ภาพประกอบ 63 ตัดผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ตามแบบ

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

3. ตัดใยอัดกาว ตามแบบ 2 ชุด ทั้งตัวนอกและตัวใน

ภาพประกอบ 64 ตัดใยอัดกาว ตามแบบ

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

4. ตัดผ้าสาหลาว ตามแบบ 2 ชุด ทั้งตัวนอกและตัวใน

ภาพประกอบ 65 ตัดผ้าสาหลาว ตามแบบ

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

5. นำผ้าตัวนอกและตัวในรีดให้เรียบ โดยใช้ความร้อนปานกลาง

ภาพประกอบ 66 การรีดผ้าตัวนอก ตัวใน

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

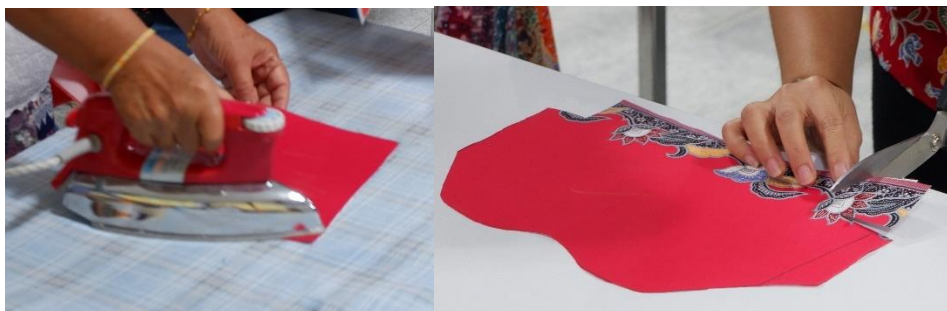
6. นำผ้าตัวนอกกรีดอัดกับผ้าสาหลาว และใยอัดกาว ทั้ง 2 ชิ้น แล้วตัดตามแบบ

ภาพประกอบ 67 การรีดผ้ากับผ้าสาหลาว ใยอัดกาว

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

7. นำผ้าตัวในรีบกับผ้าสาหลว แล้วตัดตามแบบ

ภาพประกอบ 68 การรีดผ้าตัวในกับผ้าสาหลว และตัดตามแบบ

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

8. นำผ้าตัวนอกหันด้านนอกเข้าหากันแล้วเย็บส่วนล่างเว้นไว้ 15 เซนติเมตร และเย็บด้านข้างทั้ง 2 ข้างให้ติดกัน

ภาพประกอบ 69 การเย็บส่วนล่างและด้านข้าง

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

9. เย็บตัวในกระเป๋าชิ้นตอนเหมือนกันกับตัวนอกด้วยฝีจักร

ภาพประกอบ 70 การเย็บตัวในด้วยฝีจักร

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

10. นำผ้าตัวในวางประกบกับผ้าตัวนอกของกระเป๋า โดยให้ด้านในของกระเป๋าหันเข้าหากัน

ภาพประกอบ 71 การวางตัวในประกบกับตัวนอกของกระเป๋า

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

11. เน้าปากกระเป๋าทั้งด้านในและด้านนอกเข้าด้วยกัน แล้วเย็บด้วยฝีจักร

ภาพประกอบ 72 การเน้าปากกระเป๋า

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

12. ตัดขอบปากกระป้าออก

ภาพประกอบ 73 การตัดขอบปากกระป้า

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

13. กลับลายด้านนอกออกทางช่องที่เว้นไว้ตรงกันกระเป๋า แล้วเย็บปิดด้วยเข็มให้เรียบร้อย

ภาพประกอบ 74 วิธีการกลับลายกระเป๋าด้านในออกด้านนอก

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

14. นำเข็มหมุดมายึดปากกระเป๋าให้รอบ เพื่อสะดวกในการเย็บปากกระเป๋าด้วยฝีจักร

ภาพประกอบ 75 การเก็บปากกระเป๋า

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

15. นำเข็มมาเย็บที่หูปากกระเป๋าทั้ง 2 ข้าง แล้วนำเข็มหมุดหัวโตยึดปากกระเป๋าดูโดยรอบ

ภาพประกอบ 76 การเย็บหูกระเป๋าและยึดปากกระเป๋า

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

16. นำด้ายสีแดงเดียวกับผ้าปาเต๊ะดีไซน์มาเนาปากกระเป๋าดูรอบ แล้วจัดทรงกระเป๋าให้เรียบร้อย

ภาพประกอบ 77 การเก็บขอบกระเป๋า

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

17. ได้กระเป๋าดังแบบ แบบที่ 2 กระเป๋ากปากปักปัก

ภาพประกอบ 78 ดันแบบกระเป๋ากปากปักปัก

ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ช่วงที่ 3 การประเมินผลผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์จากผู้บริโภค โดยการนำผลิตภัณฑ์ทั้ง 2 แบบ ได้แก่ กระเป๋านอกประสงค์ และกระเป๋ากปากปักปัก โดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริโภค ซึ่งกลุ่มผู้บริโภคเป็นสุภาพสตรี ตามแบบสัมภาษณ์ ผลการประเมินผลผลิตภัณฑ์สรุปได้ดังนี้

1. ด้านประโยชน์ใช้สอย จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริโภค พบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่ชอบผลิตภัณฑ์กระเป๋านอกประสงค์แบบที่ 1 มีรูปทรงที่เรียบง่าย ใช้สอยได้สะดวกทุกโอกาส และดูแลรักษาได้ง่าย(วนิดา ยุเหล็ก, อุบล ไชยชนะ, กฤษณา ศรีเทพ, และปวีณา ฉายประทีป,สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2566)

2. ด้านขนาดรูปแบบ ผู้บริโภคส่วนใหญ่ชอบผลิตภัณฑ์กระเป๋านอกประสงค์ แบบที่ 1 สามารถใส่เอกสารและของใช้ได้เยอะ ควรเพิ่มเติมรูปแบบกระเป๋าให้มีหลายขนาด ใหญ่ กลาง

และเล็ก หรือ เป็นกระเป๋าสี (เกวรินทร์ ทองพริก, ศิริพร เปาะทองคำ, อุศนา พฤชารัตน์, และ สุนิษา ศรีเทพ, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2566)

3. ด้านความงามของลวดลาย ผู้บริโภคส่วนใหญ่ชอบลวดลายสีสดใส เช่น ลายนกยูง ลายดอกไม้ ลายเถาวัลย์ และลายใบไม้ เป็นต้น ควรปรับปรุงเรื่องการเพ้นท์ลวดลายให้มีความประณีตเรียบร้อย ทำให้ผลิตภัณฑ์มีความโดดเด่นมากขึ้น (บังอร รัตนพิบูลย์, บุญยัง ชูพินิจ, สมใจ เหลือแก้ว, และ นันทน์ภัส พูนศิริธีรเดช, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2566)

4. ด้านวัสดุ ผู้บริโภคส่วนใหญ่ชอบผลิตภัณฑ์ ใช้ผ้าซับในสีและลวดลายเดียวกันกับแบบด้านนอก เพื่อให้สีมีความกลมกลืนกัน และควรปรับปรุงเรื่องกระเป๋าสอก ให้มีซิปปิด-ปิดกระเป๋าด้วย (เกวรินทร์ ทองพริก, พัทธี อนุสรณ์, ปิยภรณ์ บัวเขียว, และ จิตารัตน์ ฉายประทีป, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2566)

5. ด้านแบบอย่างวัฒนธรรม ผู้บริโภคส่วนใหญ่ชอบผลิตภัณฑ์กระเป๋ากปากปักปักเหมาะสำหรับใช้ถือออกงานประเพณีต่าง ๆ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่มีลวดลายเดียวกับชุดการแต่งกาย เพิ่มความสวยงามซึ่งบ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของภาคใต้ แสดงความเป็นแบบอย่างทางวัฒนธรรมได้ดี (สุจิน สุขปริดา, อารีย์ เปียศรี, สันทะยา วรภักดี, และ บงกช พรหมมาศ, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2566)

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริโภค มีความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋ากปากปักปัก และกระเป๋ากปากปักปัก แตกต่างกันไปตามความนิยมประโยชน์ใช้สอย หรือ ตามความชอบของผลิตภัณฑ์แต่ละรูปแบบ ซึ่งผู้บริโภคชอบผลิตภัณฑ์กระเป๋ากปากปักปัก เพราะมีการออกแบบที่สามารถตอบสนองความต้องการประโยชน์ใช้สอยในปัจจุบันได้ มีรูปแบบน่าสนใจโทนสีสดใส ดูแลกริษาทำความสะอาดง่าย ส่วนกระเป๋ากปากปักปัก ใช้ออกงานประเพณีต่าง ๆ เพื่อความโดดเด่นแสดงถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นภาคใต้ได้อย่างดี

สรุปการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปได้ว่า 1) การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ได้มีการพัฒนาความรู้ และทักษะในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้วยการประชุมวางแผนร่วมกัน การดำเนินการพัฒนาจากผืนผ้าปาเต๊ะสีสาม มาเป็นกระเป๋าก 2 แบบ ได้แก่ แบบที่ 1 กระเป๋ากปากปักปัก แบบที่ 2 กระเป๋ากปากปักปัก 2) การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยการพัฒนาความรู้ เรื่องการออกแบบ การกำหนดรูปแบบ ให้มีความเหมาะสมกับการใช้งาน 3) การผลิตผลิตภัณฑ์ต้นแบบ เพื่อต้องการให้ผู้บริโภคมีทางเลือกในการซื้อผลิตภัณฑ์ สมาชิกกลุ่มสามารถนำความรู้และทักษะในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไปสร้างรายได้ สร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อเศรษฐกิจชุมชน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ สันทนากลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ จากกลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และผู้ให้ข้อมูลทั่วไป สรุปผลการศึกษาตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

สรุปผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง "การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช" สรุปผลการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยสามารถสรุปผล ได้ดังนี้ 1) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ สมาชิกกลุ่มไม่มีทักษะด้านการออกแบบ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ ขาดการวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภค ทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่มีรูปแบบที่หลากหลาย และไม่มีความทันสมัย 2) ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา ทางกลุ่มยังขาดการถ่ายทอดองค์ความรู้ การเพ้นท์ผ้าจากรุ่นสู่รุ่น 3) ด้านงบประมาณสนับสนุน หน่วยงานของภาครัฐ ไม่มีงบประมาณสนับสนุน ทำให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม่ต่อเนื่อง 4) ด้านการตลาด ทางกลุ่มไม่มีความรู้เรื่องการตลาด ทำให้ขาดการวิเคราะห์เรื่องต้นทุนกำไร และไม่ได้สำรวจความต้องการ

ของผู้บริโภค 5) ด้านการประชาสัมพันธ์ กลุ่มไม่มีเครือข่าย ขาดการเชื่อมโยงที่ดีกับแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ประชาสัมพันธ์สินค้า ไม่มีเพจFacebook และเว็บไซต์เป็นของตนเอง

2. รูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยสรุปผล ได้ดังนี้ 1) ลวดลายของผ้าปาเต๊ะดีไซน์มีลายดังนี้ ลายนกยูง ลายดอกไม้อย่างต่าง ๆ ลายใบไม้ และลายเถาวัลย์ 2) การเพ้นผ้าปาเต๊ะ สามารถเลือกลวดลายผ้าเด่น ๆ หรือลายที่ความต้องการตามจินตนาการของผู้เพ้นท์ การเลือกตำแหน่งในการเพ้นท์โดยวางผ้าบนโต๊ะ สอดหนังสือพิมพ์ใต้ผืนผ้า กลัดเข็มหมุดเป็นระยะ เริ่มเพ้นท์จากสีขาวรองพื้นเว้นขอบของลวดลายผ้า จากนั้นระบายสี แล้วแต่งแต้มด้วยสีกากเพชร เพื่อให้ลวดลายโดดเด่นได้ผ้าที่สวยงาม 3) รูปแบบผลิตภัณฑ์ของผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ไม่มีความหลากหลาย มีเพียง 3 อย่าง ได้แก่ ผืนผ้าปาเต๊ะดีไซน์ พวงกุญแจที่ทำจากผ้าปาเต๊ะ ดอกไม้ทำจากผ้าปาเต๊ะตกแต่งกระเป๋ากะจุต 4) แนวทางการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ได้แก่ 1) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ สมาชิกกลุ่มไม่มีทักษะด้านการออกแบบ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ แนวทางควรมีวิทยากรในการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยจัดอบรมให้ความรู้ เรื่องผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้มีความหลากหลาย ผู้บริโภคสามารถซื้อได้มากขึ้น 2) ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา ทางกลุ่มยังขาดการถ่ายทอดองค์ความรู้ การเพ้นท์ผ้าจากรุ่นสู่รุ่น แนวทางควรมีการจัดอบรมระยะสั้นให้กับผู้สนใจ และโรงเรียนที่อยู่ภายในอำเภอ สามารถนำไปต่อยอดในการสร้างรายได้แก่ตนเองและครอบครัว 3) ด้านงบประมาณสนับสนุนหน่วยงานของภาครัฐ ไม่มีงบประมาณสนับสนุน ทำให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง แนวทางหน่วยงานของภาครัฐ ควรมีงบประมาณสนับสนุนในการจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้เรื่องการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายอย่างต่อเนื่อง 4) ด้านการตลาด ทางกลุ่มไม่มีความรู้เรื่องการตลาด ทำให้ขาดการวิเคราะห์เรื่องต้นทุนกำไร แนวทางกลุ่มควรมีการสำรวจความต้องการของผู้บริโภค เพื่อจะได้ผลิตผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค และมีช่องทางการจำหน่ายสินค้า 5) ด้านการประชาสัมพันธ์ กลุ่มไม่มีเครือข่าย ขาดการเชื่อมโยงที่ดีกับแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ประชาสัมพันธ์สินค้า ไม่มีเพจFacebook และเว็บไซต์เป็นของตนเอง แนวทางควรมีการสร้างเครือข่าย มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อออนไลน์ เช่น เพจFacebook, LINE, TikTok, YouTube เพื่อให้ผู้บริโภครับรู้ข้อมูลข่าวสาร และช่องทางการสั่งซื้อผ่านทางอินเทอร์เน็ต 3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยสรุปผล ได้ดังนี้ 1) การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ได้มีการพัฒนาความรู้ และทักษะในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้วยการประชุมวางแผนร่วมกัน การดำเนินการพัฒนาจากผืนผ้าปาเต๊ะดีไซน์ มาเป็นกระเป๋า 2 แบบ ได้แก่ แบบที่ 1 กระเป๋าอเนกประสงค์ แบบที่ 2 กระเป๋าปากปีกแป๊ก 2) การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยการพัฒนาความรู้ เรื่องการออกแบบ การ

กำหนดรูปแบบ ให้มีความเหมาะสมกับการใช้งาน 3) การผลิตผลิตภัณฑ์ต้นแบบ เพื่อต้องการให้ผู้บริโภคมีทางเลือกในการซื้อผลิตภัณฑ์ สมาชิกกลุ่มสามารถนำความรู้และทักษะในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไปสร้างรายได้ สร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อเศรษฐกิจชุมชน

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ค้นพบประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ สมาชิกกลุ่มไม่มีทักษะด้านการออกแบบ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ ขาดการวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภค ทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่มีรูปแบบที่หลากหลาย และไม่มี ความทันสมัย 2) ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา ทางกลุ่มยังขาดการถ่ายทอดองค์ความรู้ การเพ้นท์ผ้าจากกรุ่นสู่ร่น 3) ด้านงบประมาณสนับสนุน หน่วยงานของภาครัฐ ไม่มีงบประมาณสนับสนุน ทำให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม่ต่อเนื่อง 4) ด้านการตลาด ทางกลุ่มไม่มีความรู้เรื่องการตลาด ทำให้ขาดการวิเคราะห์เรื่องต้นทุนกำไร และไม่ได้สำรวจความต้องการของผู้บริโภค 5) ด้านการประชาสัมพันธ์ กลุ่มไม่มีเครือข่าย ขาดการเชื่อมโยงที่ดีกับแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ ประชาสัมพันธ์สินค้า ไม่มีเพจFacebook และเว็บไซต์เป็นของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาพร บุชบา (2556: บทคัดย่อ) การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอกะเหรี่ยง บ้านบึงเหนือ ตำบลบ้านคา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี พบว่า 1) ปัญหาการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอกะเหรี่ยง คือ ไม่มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบใหม่ ๆ สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และลูกค้าเนื่องจากกลุ่มสมาชิกไม่มีความรู้เรื่องหลักการออกแบบทางศิลปะ ไม่มีทักษะแปรรูปผลิตภัณฑ์ จึงมีความต้องการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับหลักการออกแบบทางศิลปะ การออกแบบผลิตภัณฑ์และฝึกปฏิบัติการทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ของใช้และของที่ระลึก 2) ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ได้จัดกิจกรรมให้สมาชิกกลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ การศึกษาดูงานการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบลวดลายและการใช้สี ทดลองทอผ้า ปักผ้าลวดลายกะเหรี่ยง เพื่อนำผ้าไปออกแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์ของใช้ของที่ระลึกให้มีความหลากหลาย เช่น กระเป๋าย่าม กระเป๋าสะพาย กระเป๋าสตางค์ กระเป๋าใส่ไอแพด กล้องใส่กระดากิซุ เป็นต้น ให้ตอบสนองความต้องการของตลาดปัจจุบันและขยายตลาดไปสู่กลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ได้ ความคิดเห็นของลูกค้าต่อผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะเน้นประโยชน์ใช้สอย มีความงามทางศิลปะ วัสดุที่นำมาใช้เหมาะสมในท้องถิ่นและมีแบบอย่างทางวัฒนธรรม 3) แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอกะเหรี่ยง ควรออกแบบ

ผลิตภัณฑ์เป็นสินค้าที่หลากหลาย ออกแบบให้เป็นชุดหรือเป็นเซต ปรับปรุงคุณภาพการเย็บให้มีความประณีต พัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นผ้าทอจากผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ จัดทำบรรจุภัณฑ์ให้สวยงามมีเรื่องราวของสินค้า ควรคำนึงต้นทุนการผลิตและกำไรให้เหมาะสมกับตำแหน่งผลิตภัณฑ์เพื่อยกระดับราคาขายสินค้า ควรจัดจำหน่ายในศูนย์สินค้า OTOP จัดจำหน่ายในตลาดหรือพื้นที่ประจำหรือตลาดอื่น ๆ ร้านค้าหรือรีสอร์ทในสถานที่ท่องเที่ยวและการจำหน่ายทางเว็บไซต์ ควรประชาสัมพันธ์ผ่านทางวิทยุ แผ่นพับ ใบปลิว นามบัตร และทางอินเทอร์เน็ตผ่านทางเว็บไซต์ของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และการออกร้านแสดงสินค้าเป็นประจำจะทำให้สินค้าของกลุ่มเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

2. รูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า 1) ลวดลายของผ้าปาเต๊ะดีไซน์มีลายดังนี้ ลายนกยูง ลายดอกไม้ ลายพัด ลายใบไม้ และลายเถาวัลย์ 2) การเพ้นผ้าปาเต๊ะ สามารถเลือกลวดลายผ้าเด่น ๆ หรือ ลายที่ความต้องการตามจินตนาการของผู้เพ้นท์ การเลือกตำแหน่งในการเพ้นท์โดยวางผ้าบนโต๊ะ สอดหนังสือพิมพ์ใต้ผืนผ้า กลัดเข็มหมุดเป็นระยะ เริ่มเพ้นท์จากสีขาวรองพื้นเว้นขอบของลวดลายผ้า จากนั้นระบายสี แล้วแต่งแต้มด้วยสีกากเพชร เพื่อให้ลวดลายโดดเด่นได้ผ้าที่สวยงาม 3) รูปแบบผลิตภัณฑ์ของผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ไม่มีความหลากหลาย มีเพียง 3 อย่าง ได้แก่ ผืนผ้าปาเต๊ะดีไซน์ พวงกุญแจที่ทำจากผ้าปาเต๊ะ ดอกไม้ทำจากผ้าปาเต๊ะตกแต่งกระเป๋ากกระจุย 4) แนวทางการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ได้แก่ 1) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ สมาชิกกลุ่มไม่มีทักษะด้านการออกแบบ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ แนวทางควรมีวิทยากรในการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยจัดอบรมให้ความรู้ เรื่องผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้มีความหลากหลาย ผู้บริโภคสามารถซื้อได้มากขึ้น 2) ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา ทางกลุ่มยังขาดการถ่ายทอดองค์ความรู้ การเพ้นท์ผ้าจากรุ่นสู่รุ่น แนวทางควรมีการจัดอบรมระยะสั้นให้กับผู้สนใจ และโรงเรียนที่อยู่ภายในอำเภอ สามารถนำไปต่อยอดในการสร้างรายได้แก่ตนเองและครอบครัว 3) ด้านงบประมาณสนับสนุนหน่วยงานของภาครัฐ ไม่มีงบประมาณสนับสนุน ทำให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง แนวทางหน่วยงานของภาครัฐ ควรมีงบประมาณสนับสนุนในการจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้เรื่องการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายอย่างต่อเนื่อง 4) ด้านการตลาด ทางกลุ่มไม่มีความรู้เรื่องการตลาด ทำให้ขาดการวิเคราะห์เรื่องต้นทุนกำไร แนวทางกลุ่มควรมีการสำรวจความต้องการของผู้บริโภค เพื่อจะได้ผลิตผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค และมีช่องทางการจำหน่ายสินค้า 5) ด้านการประชาสัมพันธ์ กลุ่มไม่มีเครือข่าย ขาดการเชื่อมโยงที่ดีกับแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ประชาสัมพันธ์สินค้า ไม่มีเพจFacebook และเว็บไซต์เป็นของตนเอง แนวทางควรมีการสร้างเครือข่าย มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อออนไลน์ เช่น เพจFacebook, LINE, TikTok, YouTube เพื่อให้ผู้บริโภครับรู้ข้อมูลข่าวสาร และช่องทางการสั่งซื้อผ่านทางอินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ของ อมร โสภณวิเชษฐวงศ์ (2520: 79) ถือว่า สิ่งที่งาม คือ สิ่งที่ทำให้

ความเพลิดเพลนเมื่อเราเห็น หรือรู้เพราะเรารู้ความงามด้วยสติปัญญา ความงามมี เงื่อนไข 3 ประการ คือ ความสมบูรณ์ ความได้สัดส่วน และความขัดแย้ง สิ่งที่บกพร่องไม่ได้สัดส่วนและคลุมเครือ หรือขาดความขัดแย้งเป็นสิ่งไม่งาม อไควนัส มีความเห็นว่าความงามกับ ความดี โดยเนื้อแท้เป็นอันเดียวกัน เพราะขึ้นอยู่กับรูปแบบ สัดส่วน ระเบียบ ความกลมกลืนด้วยกัน สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของ วิรุณ ตั้งเจริญ (2539: 11) การออกแบบสิ่งของเครื่องใช้เพื่อนำมาใช้สอยในชีวิตประจำวัน โดยเน้นการผลิตจำนวนมากในรูปแบบสินค้า เพื่อให้ผ่านไปยังผู้ซื้อหรือผู้บริโภค (Consumer) ในวงกว้างโดยที่รูปแบบ และคุณภาพผลิตภัณฑ์จะเป็นปัจจัยสำคัญ ชักจูงผู้บริโภคให้เกิดความต้องการที่จะจ่ายเงินซื้อผลิตภัณฑ์เท่านั้น สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ของ ปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูลย์ (2553: 4) การใช้ความคิดมาพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ สินค้าและบริการใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มรายได้ในการยังชีพ โดยมุ่งนำเอาองค์ความรู้ความคิด ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปพัฒนาสินค้าและบริการใหม่ ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศศักดิ์ อุณารมณเลิศ และคณะ (2558: บทคัดย่อ) เรื่องการพัฒนาแบบการสร้างสรรค์นวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง พบว่า 1) ผลศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน พบว่าการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ในการสร้างนวัตกรรมเพื่อดำเนินการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ ผักและผลไม้ ภาคกลางตอนล่าง ควรจะส่งเสริมให้ระดับรากหญ้าเข้าใจถึงแก่นแท้ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก่อน เพื่อเป็นรากฐานที่ดีในการพัฒนาในอนาคต และควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในกระบวนการทำงาน รวมถึงการผสมผสานกันระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เกิดขึ้น โดยการขับเคลื่อนหรือส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน ควรมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการประชุมเพื่อการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 2) ผลการศึกษาสภาพการณ์ ความต้องการจำเป็นและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในจังหวัดภาคกลางตอนล่าง พบว่าปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านนวัตกรรมกระบวนการสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33) รองลงมาคือ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31) หากพิจารณาถึงปัญหาต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83) โดยมีปัญหาด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00) รองลงมา คือ ปัญหาด้านการผลิต (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98) ทั้งนี้ปัจจัยด้านการบริหารและพัฒนาบุคลากร ภาวะผู้นำของประธาน/หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน การมีส่วนร่วม การจัดการความรู้ บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในองค์กรทุนทางสังคม และการ

สนับสนุนจากเครือข่ายภายนอก มีความสัมพันธ์กับการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการพัฒนารูปแบบการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนวัตกรรมผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมกระบวนการ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขัน อย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในจังหวัดภาคกลางตอนล่าง มีองค์ประกอบ สำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ 1) วิสาหกิจชุมชน 2) นักพัฒนา 3) ประชาชนชาวบ้าน 4) นักวิชาการ และ 5) ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยจะต้องมีปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญอีก 4 ปัจจัยคือ 1) การใช้ทรัพยากรในชุมชน 2) การพัฒนาทางด้านจิตใจและการช่วยเหลือเกื้อกูล 3) ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพ และ 1) การจัดการความรู้ โดยในการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นควรจะมีขั้นตอนในการ ดำเนินการ 9 ขั้นตอนคือ 1) การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน 2) การสำรวจภูมิปัญญาและทุนทาง สังคม 3) การวิเคราะห์ตลาด 4) การจัดการความรู้ 5) การสร้างแนวคิดผลิตภัณฑ์/กระบวนการ 6) การตรวจสอบแนวคิดผลิตภัณฑ์/กระบวนการ 7) การผลิตผลิตภัณฑ์ต้นแบบ/กระบวนการ 8) การ ทดสอบตลาด/การทดลองกระบวนการ 9) การปรับปรุงผลิตภัณฑ์/กระบวนการ 4) ผลการทดสอบ รูปแบบการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่าง ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในจังหวัดภาคกลางตอนล่าง พบว่าวิสาหกิจชุมชน สามารถพัฒนานวัตกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักขาว บ้านปลักไม้ลาย จังหวัด นครปฐมดำเนินการสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ในกลุ่มเครื่องสำอางที่ผลิตจากผักขาว ดำเนิน จัดทำบรรจุภัณฑ์สำหรับใช้ในการจำหน่ายสินค้าประเภทเครื่องสำอางค์ที่ทำมาจากกระดาษจาก ผักตบชวา ที่สามารถย่อยสลายได้ และมีต้นทุนที่ถูกลง และดำเนินการปรับปรุงตราสินค้า ส่วน วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตปลาหมึก อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ดำเนินการสร้างนวัตกรรม ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ คือ การนำปลาหมึกมาปรุงเป็นอาหารคือ ยำปลาหมึก เพื่อความสะดวกกับผู้บริโภค และดำเนินจัดเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ สำหรับใช้ในการบรรจุปลาหมึก ให้สามารถรักษาคุณภาพของ ปลาหมึกไว้ได้ นอกจากนี้ก็ยังจัดทำบรรจุภัณฑ์สำหรับการจัดจำหน่ายเป็นสินค้าที่ระลึก และ เปลี่ยนแปลงตราสินค้าใหม่

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ได้มีการพัฒนาความรู้ และทักษะ ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้วยการประชุมวางแผนร่วมกัน การดำเนินการพัฒนาจากผืนผ้าปาเต๊ะ ดีไซน์ มาเป็นกระเป๋า 2 แบบ ได้แก่ แบบที่ 1 กระเป๋าเนกประสงค์ แบบที่ 2 กระเป๋าปากปักปัก 2) การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยการพัฒนาความรู้ เรื่องการออกแบบ การกำหนดรูปแบบ ให้มีความเหมาะสมกับการใช้งาน 3) การผลิตผลิตภัณฑ์ต้นแบบ เพื่อต้องการให้ผู้บริโภคมีทางเลือกใน การซื้อผลิตภัณฑ์ สมาชิกกลุ่มสามารถนำความรู้และทักษะในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไปสร้างรายได้ สร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

(2542) เป็นวิชาที่ว่าด้วยเรื่องความงาม สิ่งงาม ทั้งในศิลปะและธรรมชาติ รวมทั้งรสนิยม โดยศึกษาถึง บ่อเกิดของความงาม และมาตรฐานแห่งคุณค่าในการตัดสินเกี่ยวกับศิลปะ นับได้ว่าสุนทรียศาสตร์เป็นวิชาอิสระ ที่ทำหน้าที่ศึกษาเกี่ยวกับผลงานด้านศิลปะแขนงต่าง ๆ กระบวนการในการคิดสร้างสรรค์และการชื่นชมในศิลปะ ตลอดจนแง่มุมต่าง ๆ ของธรรมชาติ รวมทั้งการกระทำของมนุษย์ ซึ่งอยู่นอกเหนือขอบข่ายของธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่ถือได้ว่างาม หรือน่าเกลียด อันเกี่ยวกับรูปแบบ และคุณลักษณะทางประสาทสัมผัสของมนุษย์ และสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของ ยุพาพร รูปงาม (2545: 5) เป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิดซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างบุคคลกลุ่มบุคคลชุมชน หรือ องค์กรในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรือ หลายกิจกรรมทั้งเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่ม และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ คูเปอร์และโคลสมิทซ์ (Cooper และ Kleinschmidt, 1987) พบว่า ขั้นตอนพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่อย่างเป็นระบบ เพื่อลดต้นทุนและรอบเวลา แนะนำวิธีการ Stage-Gate System ซึ่งเป็นเทคนิคการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยแบ่งกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ออกเป็นขั้น ๆ ซึ่งในแต่ละขั้นประกอบไปด้วยงานที่ต้องทำในขั้นนั้น ๆ และก่อนถึงขั้นดังกล่าวมีการตรวจสอบว่าแนวคิดใดเหมาะสมสำหรับดำเนินการในขั้นตอนต่อไปหรือไม่ ในขั้นตอนแรก ๆ ของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 การถ่ายทอดภูมิปัญญา กลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี เป็นการสร้างงาน

ผลิตภัณฑ์ชุมชน บนความสามารถทางด้านความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ที่สร้างสรรค์งานให้มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในสถานะเศรษฐกิจปัจจุบัน หน่วยงานที่สามารถนำเอาภูมิปัญญาไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และสถาบันการศึกษา สามารถนำไปปรับใช้ในการสร้างประโยชน์ทางการศึกษา ด้านวัฒนธรรมต่อหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อให้คนในชาติตระหนัก เห็นคุณค่าและประโยชน์ในด้านศิลปวัฒนธรรมไทย

1.2 การตลาด กลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี ยังไม่มีช่องทางจำหน่ายที่

หลากหลาย ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ หาดตลาดจำหน่าย เพื่อรองรับผู้บริโภคอย่างชัดเจน หน่วยงานที่สามารถนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชน

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อประชาสัมพันธ์ให้รู้จักผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี สู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาพัฒนารูปแบบการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์จากผ้าปาเต๊ะของกลุ่มอื่น ๆ เพราะยังมีกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดอื่นที่ทำผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะแบบนี้อีก เพื่อจะได้นำปัจจัยที่แตกต่างมาเป็นข้อมูล ประยุกต์ใช้ในการพัฒนา กลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี และยังสามารถเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของกลุ่ม ที่มีการบริหารจัดการที่เข้มแข็งเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และควรมีการนำไปพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์นี้ต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาพัฒนากระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ เป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาของชุมชนไปสู่ชุมชนอื่น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากกระบวนการผลิตอาจมีต้นทุนใน การผลิตที่ต่างกัน ซึ่งสามารถนำข้อดี ของแต่ละกลุ่มมาปรับใช้ให้ดีขึ้น หรือ ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นนำมา ใช้เป็นแนวทาง เพื่อพัฒนาให้กับกลุ่มผลิตภัณฑ์กลุ่มอื่น ๆ เพื่อจะได้ให้คนในชุมชนอื่นรู้จัก และเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมในชุมชนของตน และสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชนอย่างยั่งยืน

2.3 ควรมีการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของหน่วยราชการ เพื่อต่อยอดงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการประสานงาน เพื่อการส่งเสริมและสร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด ซึ่งมีความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และฟื้นฟูศักยภาพของชุมชน และเป็นการอนุรักษ์ เผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นของคนในชุมชนไว้อย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การเคหะแห่งชาติ. (2565). รายงานข้อมูลประชากรและบ้าน. กองยุทธศาสตร์และสารสนเทศที่อยู่อาศัย. <http://housingkc.nha.co.th/files/article/attachments>.
- กิริติ บุญเจือ. (2522). *ปรัชญาศิลปะ*. ไทยวัฒนาพานิช.
- เกษม พิพัฒน์เสรีธรรม. (2547). *OTOP นักสู้ชาวบ้าน นักการตลาดชุมชน*. เอ.อาร์.บิซิเนส เพรส.
- เกษมทัย สิงห์อินทร์. (2555). *การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้านภาคใต้เพื่อเคหะสิ่งทอ: กรณีศึกษาผ้าทอ*
- ทอนาหมื่นศรี ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง. คณะศิลปะประยุกต์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- คอตเลอร์, ฟิลิป. (2547). *Marketing insights from A to Z: 80 concepts every manger needs to know* [เจาะลึกการตลาดจาก A ถึง Z: 80 แนวคิดที่ผู้จัดการทุกคนต้องรู้ซึ่ง] (दनัย จันท์ เจ้าฉาย, และ ยศยอต คลังสมบัติ, ผู้เรียบเรียง). ดีเอ็มจี.
- เครือจิต ศรีบุญนาท. (2542). *สุนทรียภาพของชีวิต*. เจริญเทพ เอ็ดดูเคชั่น.
- จรัญญา บันเทิง. (2548). *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท*. โอ เอ พรินต์ติ้ง การพิมพ์.
- จรัวรรณ จันทลา, วลี สงสงค์, เพ็ญสินี กิจคำ, และ สุริรัตน์ วงศ์สมิง. (2559). *การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์*. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 9(2), 82-98.
- เจษฎา พัฒรานนท์. (2553). *การพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานท้องถิ่นโดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษากลุ่มจักสานใบกะพ้อ ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2527). *การบริหารงานพัฒนาชนบท*. โอเดียนสโตร์.
- เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. (2545). *ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง*. ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ชาติชาย ณ เชียงใหม่. (2533). *การมีส่วนร่วมของประชาชนและการสนับสนุนการพัฒนาขององค์กรประชาชน*. สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชินรัตน์ สมสืบ. (2539). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูศักดิ์ เดชเกรียงไกรกุล. (2545). *ต้นแบบใหม่ธุรกิจไทย*. เอ.อาร์.บิซิเนส เพรส.

ฐปนัท แก้วปาน. (2563). *หลักการและแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

ณัฐนา นวลยัง. (5 สิงหาคม 2562). *วิวัฒนาการวัฒนธรรมการแต่งกายจากอดีตสู่ปัจจุบันของภาคใต้* [เอกสารนำเสนอ]. *การประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 2 “มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์: นวัตกรรมสร้างสรรค์สังคม” คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*. [tps://human.skru.ac.th/husoconference/conf/O2.pdf](https://human.skru.ac.th/husoconference/conf/O2.pdf)

ด่านศุลกากรนครศรีธรรมราช. (2561). *พื้นที่รับผิดชอบในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 21 อำเภอ*. http://nakhonsithammarat.customs.go.th/content_with_menu1.php?top_menu=menu_about&ini_menu=about_leftmenu&ini_content=about_150613_04&lang=th&left_menu=menu_about_004

ดวงรัก รัตนพันธุ์, และ สุธิ โล๊ะปะกลาง. (2562). *รายงานการวิจัย เรื่องการศึกษาอัตลักษณ์ผ้าปาเต๊ะพื้นถิ่นภาคใต้เพื่อการประยุกต์ตลาดและออกแบบผลิตภัณฑ์ด้วยเทคนิคพันส์บาติกโดยใช้กระบวนการออกแบบอย่างมีส่วนร่วม*. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

ทรงคุณ จันทจร. (2553). *ทฤษฎีวัฒนธรรมและสังคม*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทวีฤทธิ์ ศิริศักดิ์บรรจง, และ ชูชีวรรณ ตมิศานนท์. (2554). *ลิขสิทธิ์ในงานผ้าไหมไทย : ศึกษากรณีงานผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์*. มหาวิทยาลัยสยาม. สืบค้นเมื่อ 22 ก.พ. 2565. <https://dric.nrct.go.th/Search/ShowFulltext/2/273487>

ทัศนีย์ ลักษณะนิชนชัย. (2548). *การบริหารสังคมกับโครงสร้างสังคมไทย*. มิสเตอร์ ก๊อปปี้ (ประเทศไทย).

เทิตชาย ช่วยบำรุง. (2554). *ภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น*. เอ.พี.กราฟิเคิลส์และการพิมพ์.

ธีรศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ, จุริวรรณ จันทลา, ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา, สัมพันธ์ สุกใส, และ วาสนา มะลินิน. (2558). *การพัฒนารูปแบบการสร้างนวัตกรรมภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพ ในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง (รายงานการวิจัย)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). *การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐานเทคนิคและกรณีตัวอย่าง*. 598 Print.

นิติกาญจน์ ธรรมสัญญาศักดิ์, และ ธนพรรณ บุญรัตกลิน. (2561). การศึกษาผ้าลายอย่างโบราณ สำหรับออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบ การแต่งกายสตรีด้วยเทคนิคการพิมพ์ระบบ ดิจิทัล พรินต์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระ นคร].

นิยพรรณ (ผลวัฒน์) วรรณศิริ. (2540). มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

บรรณาธิการ. (2553). บทบรรณาธิการ. วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 47(4), 1.

บุปผาชาติ อุปลัมภรณ์รากร. (2542). นาฏศิลป์พื้นเมือง. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.

ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์. (2548). ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปรัชญา เวสารัชช์. (2528). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. สถาบันไทยคดี ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปรียาพร บุชบา. (2556). การออกแบบและพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอกระเหรี่ยง บ้านบึงเหนือ ตำบลบ้านคา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ หมู่บ้านจอมบึง.

ปวีณา ผาแดง, ปวีณา ผาแสง, ณัฐกร เงินวงศ์นัย, และ ราชวดี สุขภิรมย์. (2560). การสร้าง มูลค่าเพิ่ม ให้กับผ้าทอพื้นเมืองน่าน กรณีศึกษา: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเฮี้ยตำบลศิลาแลง อำเภอบัว จังหวัดน่าน. วิทยาลัยชุมชนน่าน.

ปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูลย์. (2553). เศรษฐกิจสร้างสรรค์และเศรษฐกิจพอเพียง: ชัดแย้งหรือ สอดคล้อง. วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 47(4), 4-5.

พลิน ภู่อุญ. (2548). การจัดการธุรกิจร่วมสมัย: กรอบแนวคิดใหม่ทางการจัดการในการสร้างและ พัฒนาพลวัตในการแข่งขัน. บริษัทเอกพิมพ์ไทย. แผนที่ไทย.คอม. (2565). แผนที่ภาคใต้.

https://www.panteethai.com/maps/region/map_south.jpg

พงษ์ธร จันทร์สวัสดิ์. (2540). การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น ศึกษาเปรียบเทียบ กระบวนการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้าน จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัด. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].

พนิดา สมประจบ, และ บุญเรือง สมประจบ. (2551). การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ผ้าย้อม ครามของกลุ่มทอผ้าย้อมครามบ้านเชิงดอย จังหวัดสกลนคร ในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่ง ผลิตภัณฑ์. ปทุมธานี: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- พรรณทิพา แอดำ. (2549). การยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของข้าราชการ สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน. [ปัญหาพิเศษปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรรณี ชุมณี. (2548). การสืบสานภูมิปัญญาผ้าทอไทยวน อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์].
- พรรณี ลีกิจวัฒน์. (2558). วิธีการวิจัยทางการศึกษา. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พวงแก้ว พรพิพัฒน์. (2553). เศรษฐกิจสร้างสรรค์: พลังขับเคลื่อนใหม่ของเศรษฐกิจไทย. วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 47(4), 6-12.
- พสุ เดชะรินทร์. (2552). เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์สร้างสรรค์กันแค่ไหน. กรุงเทพธุรกิจ, 10.
- พาลาภ สิงหเสนี. (2545). การมีส่วนร่วมเพื่อคุณภาพชีวิตของชุมชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน: กรณีศึกษาการแก้ปัญหาสารพิษในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด. สถาบันพระปกเกล้า.
- พินพัฒน์ พรหมศิริ. (2547). กลยุทธ์การตลาด สำหรับยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง. ประชาชาติธุรกิจ, 10.
- พูนลาภ ทิพชาติโยธิน. (2553). เพิ่มมูลค่าด้วยกิจกรรมเพิ่มมูลค่า. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. (2527). นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์ การพัฒนาปัจจุบันของประเทศไทย ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- ภาณี ชนาธิกรณ์. (2553). การตลาดเชิงวัฒนธรรมเกาหลีใต้ผ่านทางดนตรีภาพยนตร์และการท่องเที่ยว. วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 47(4), 38-41.
- มนตรี ยอดบางเตย. (2538). ออกแบบผลิตภัณฑ์. โอเดียนสโตร์.
- ยุพาพร รูปงาม. (2545). การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานงบประมาณในการปฏิรูประบบราชการ. [ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์].
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- เยาวนิตย์ ศรีละมุล. (2541). วัฒนธรรมเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของชาวเลเกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล. [ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เยาวพา ชูประภาวรรณ. (2547). การยอมรับนวัตกรรมใหม่. โอเดียนสโตร์.
- วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. (2548). หลักการและแนวความคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์. แอปป์า พรินต์ติ้ง กรุ๊ป.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2531). การพัฒนาชนบทไทย. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิกรม กรุงแก้ว, และ ยุทธพงษ์ ต้นประดู่. (2560). การพัฒนารูปแบบผ้าพื้นเมืองภูเก็ต สู่มาตรฐานศิลป์ร่วมสมัย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2539). ศิลปศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). โอเดียนสโตร์.

วิไลดา เตชะเวช. (2547). *คุณค่าการตลาดท้าทายความสำเร็จธุรกิจยุคใหม่*. มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.

วิชญ์ เลิศบุษ. (2562). *การออกแบบตลาดสู่การทำแม่พิมพ์ผ้าสีมาบาติก*. สถาบันวัฒนธรรมศึกษา
กัลยาณวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

วุฒิสาร ตันไชย. (2543). *การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น*. ธรรมดาเพรส.

ศรีนิवासัน, จี. (2545). *สุนทรียศาสตร์ปัญหาและทฤษฎีเกี่ยวกับความงามและศิลปะ* (สุเชาว์ พลอย
ชุม, ผู้แปล, พิมพ์ครั้งที่ 2). โครงการตำราภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศักดิ์ชาย สิกขา, ประทับใจ สิกขา, ฉันทมัย เจียรกุล, นกตล พัฒนะศิษุบล, เสกสันต์ ศรีสันต์, และ
ศุภลักษณ์ มาคุณตน, (2554). *การพัฒนางานหัตถกรรมไม้ไผ่ในภาคอีสาน* (รายงานการ
วิจัย). คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

https://doi.nrct.go.th/ListDoi/ListDetail?Resolve_DOI=10.14457/UBU.res.2011.3

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2539). *พฤติกรรมผู้บริโภคฉบับสมบูรณ์*. วิสิทธ์พัฒนา.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2546). *การบริหารการตลาด*. ธรรมสาร.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. วีระฟิล์มและโซเท็กซ์.

ศูนย์การอนุรักษ์ผ้าไหม. (2564). *เอกลักษณ์ผ้าไทยในแต่ละภูมิภาค*. สำนักอนุรักษ์และตรวจสอบ
มาตรฐานหม่อนไหม กรมหม่อนไหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. (2542). *สุนทรียภาพของชีวิต*. เจริญเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. (2559). *การปฏิรูปเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรม*
(*Creative and Cultural Economy*). สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต. (2531). *แนวความคิดมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเมือง*. คณะ
สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สฤชต์ ธีรกิจจานุกิจ. (2547). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม:
ศึกษา*

เฉพาะกรณีของชุมชน ในเขตเทศบาลนครจังหวัดตรัง. [การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโทบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยทักษิณ].

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, และ ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). (2559). *การพัฒนาเศรษฐกิจเชิง
สร้างสรรค์*. ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การ
มหาชน).

สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2551). *ประชากร การเมือง การปกครอง*.

<https://www.nakhonsithammarat.go.th/khon3.php>.

สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2552). *ประวัติความเป็นมา จังหวัดนครศรีธรรมราช*.

<https://www.nakhonsithammarat.go.th/history.php>

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2560). *ผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดนครศรีธรรมราช*.

<http://www.nakhonsi.cdd.go.th>.

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปากพนัง. (2564). *ประวัติอำเภอปากพนัง*.

<http://www.pakphanangtown.go.th>.

สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2542). ความเชื่อของชาวภาคใต้ ใน *สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม 2*. (น. 984-985). กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.

สุพาดา สิริกุตตา. (2556). กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีต่อความสำเร็จขององค์กรธุรกิจ: กรณีศึกษา ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมภาคกลางตอนบน. *วารสารเกษตรศาสตร์ สาขา สังคมศาสตร์*, 34 (3), 428-439.

สุรางค์ จันทวานิช. (2557). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 22). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสาวรส ไพจิตร. (2556). *การจัดการความรู้ชุมชนเพื่อสืบสานอาชีพท้องถิ่น: กรณีศึกษากลุ่มอาชีพ สตรีทำผ้าปาเต๊ะ บ้านคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์].

หทัยกาญจน์ วรรณสิทธิโชค. (2551). *การยอมรับบริการซื้อขายกองทุนรวมทางอินเทอร์เน็ตของผู้ลงทุนในเขตกรุงเทพมหานคร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].

อรรธรณ ปันทะนะ. (2553). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาด้านวิชาการของครู ประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. ศูนย์ข้อมูล การวิจัยดิจิทัล สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ 25 ก.ค. 2565.

<https://doi.nrct.go.th/ListDoi/>

[istDetail?Resolve_DOI=10.14457/NU.the.2011.86](https://doi.nrct.go.th/Detail?Resolve_DOI=10.14457/NU.the.2011.86)

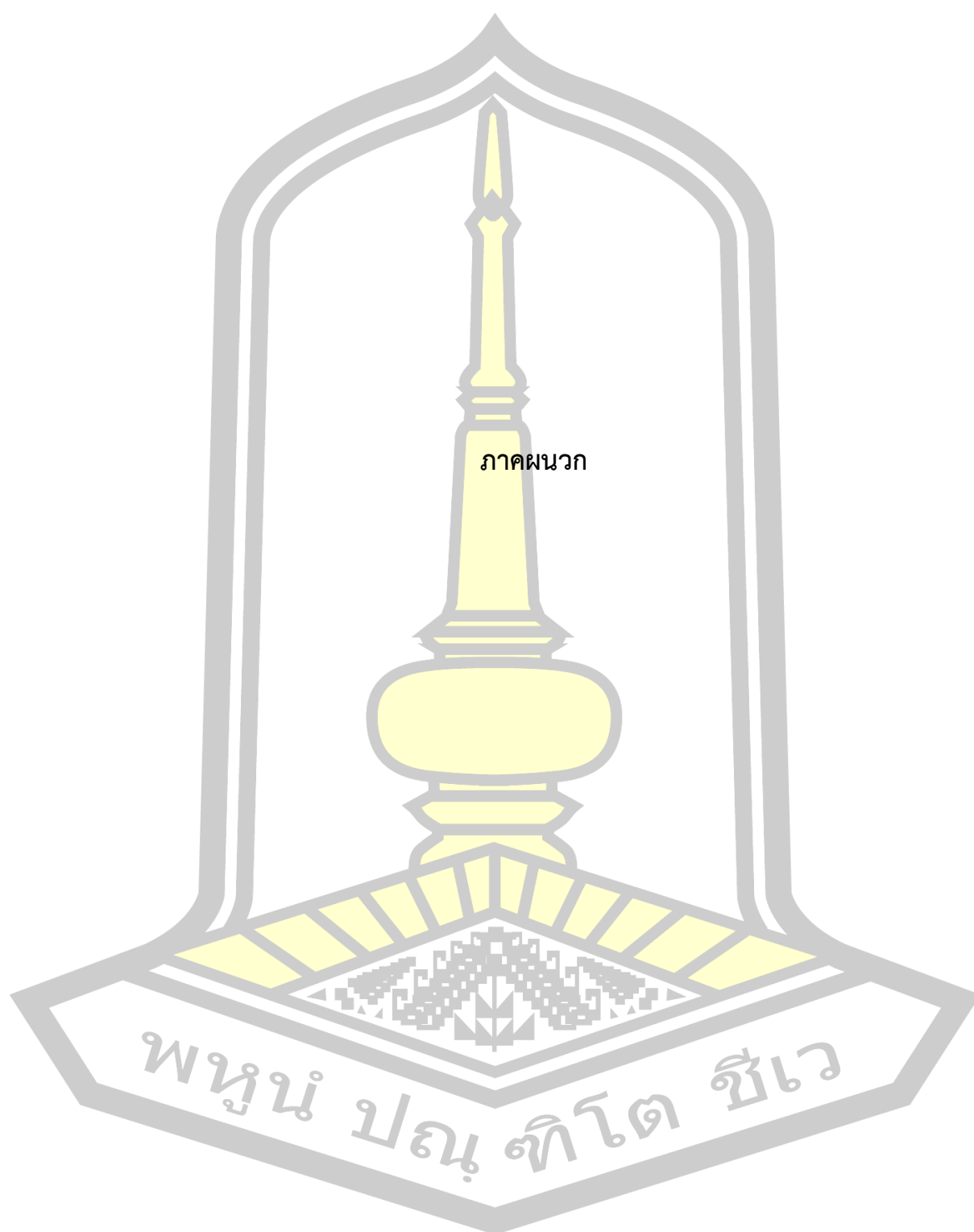
อคิน รพีพัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรม ไทย*. ศักดิ์โสการพิมพ์.

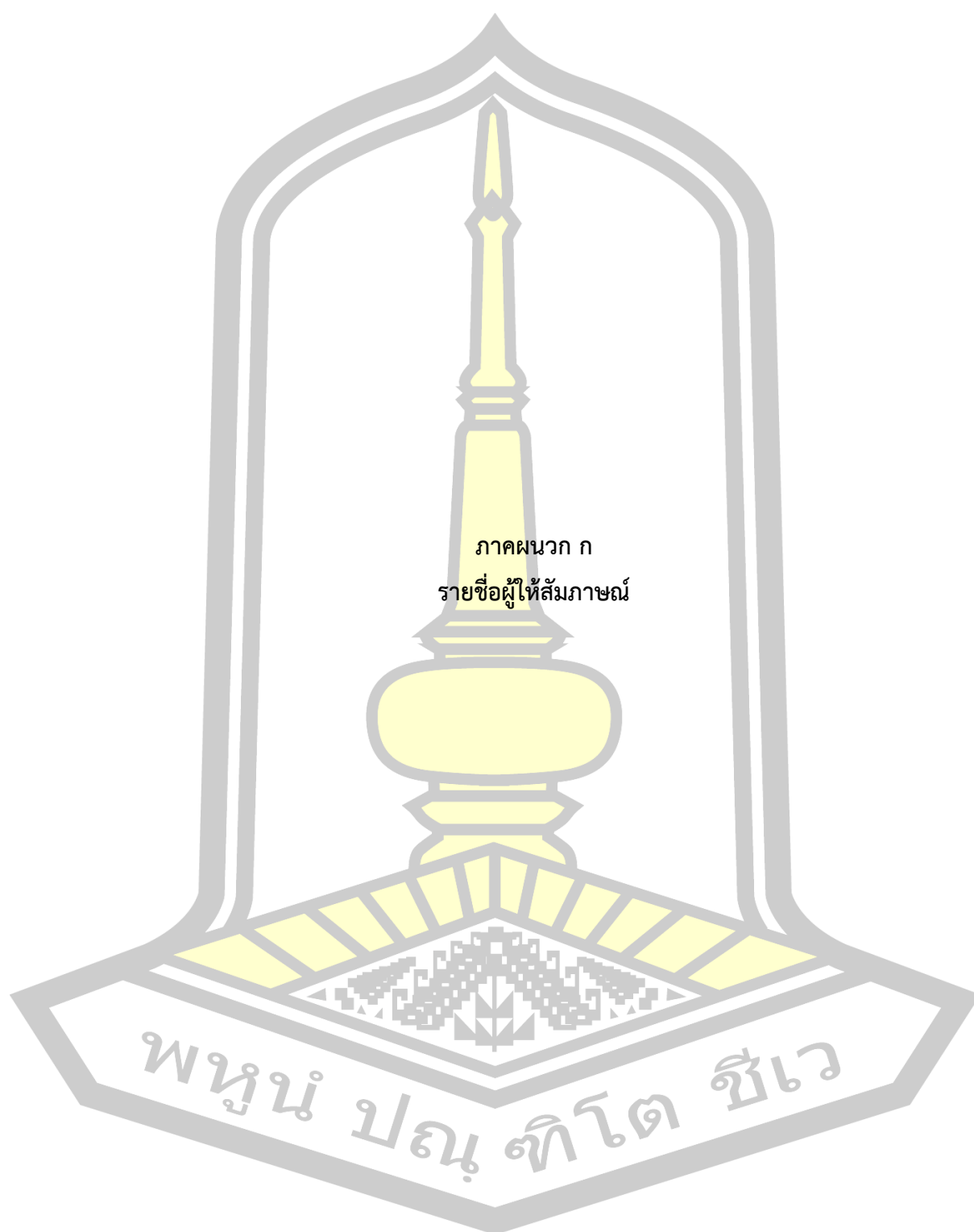
อดิจักร บุญจรัส. (2547). *การคุ้มครองศิลปสิทธิ์ในประเทศไทย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. ฐานข้อมูลงานวิจัย(ThaiLis). สืบค้นเมื่อ 1 มิ.ย. 2565.

<https://www.thaithesis.org/.detail.php?id=1082547000027>

อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2552). *การบริหารการตลาด กลยุทธ์และยุทธวิธี*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- อนุรัตน์ สายทอง, ฐิติรัตน์ แว่นเรืองรอง, และ อำนาจ สุนาพรม. (2558). การพัฒนารูปแบบผ้าย้อมครามสำหรับคนรุ่นใหม่. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 7(13), 11-20.
- อมร โสภณวิเชษฐวงศ์. (2520). *ปรัชญาเบื้องต้น*. ภาควิชาปรัชญา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อาภรณ์ ทองใสพร. (2559). *สตรีกับลายผ้าปาเต๊ะในจิตรกรรม*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลป์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา].
- อารีนา อีสามะ, และ สายชลี ชัยศาสตร์. (2558). *การพัฒนารูปแบบลวดลายศิลปะผ้าบาติกในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประเทศไทย*. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- Foster, G. (1973). *Traditional societies and technological change*. Harper & Row.
- Franklyn Lisk. (1985). *Popular participation in planning for basic needs: Concepts, methods and practices*. St. Martin's Press.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). *Participations place in rural development: Seeking clarity through specificity*. World Developments.
- Cooper, R. G., & Kleinschmidt, E. J. (1987). New products: What separates winners from losers? *Journal of Product Innovation Management*, 4(3), 169-184.
- Ilori, M. O., Oke, J. S., and Sanni, S. A. (2000). Management of new product development in selected Food Companies in Nigeria. *Technovation*, 20(6), 333-342.
- Jung-Yoon Kim, Veronica Wong and Teck-Yong Eng. (2005). Product Variety Strategy for Improving new product development proficiencies. *Technovation*, 25(9), 1001-1015.
- Kalviainen, M. (2007). *Aesthetic functional products and spiritual material works of art: The 1980'S definition of a good Keenan rush Geraldien*. [CD - ROM].
- Rogers, E., & Shoemaker, F. (1971). *Communication of innovation*. The Free Press. United Nation, Department of International Economic and Social Affair. (1981} May 22-26). *Popular participation as a strategy for promoting community-level action and Nation Development: Report of the meeting for the Ad Hoc Group of Expert held at United Nations Headquarters from 22 to 26 May 1978*. <https://digitallibrary.un.org/record/35985>.

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

กฤษณา ศรีเทพ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 35/2 หมู่ที่ 10 ตำบลคลองฉนวน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2566.

กาญจนา วัฒนภิรมณ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 398 หมู่ที่ 3

ตำบลปากพั่นฝั่งตะวันตก อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

กาญจน์ ทองคำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 260 หมู่ที่ 3

ถนนชายทะเล ตำบลปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

เกวรินทร์ ทองพริก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 8/4 หมู่ที่ 3

ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2566.

เกษร ช่อผูก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 45/1 หมู่ที่ 2 ตำบล

บ้านเพิง อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

ขวัญชัย รอดมณี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ทำการเทศบาลเมืองปาก

พั่น ถนนประชาวัฒนา ตำบลปากพั่นฝั่งตะวันออก อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2565.

จิรกิตต์ ชูช่วย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 204 หมู่ที่ 5 ตำบล

ปากพั่นฝั่งตะวันออก อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

จิระภรณ์ จดจำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 34/5 ถนนศรี

สมบูรณ์ ตำบลปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

จิราวรรณ เลหาวิช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 50 ถนน

วารีสวัสดิ์ ตำบลปากพั่นฝั่งตะวันตก อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

จันทิมา พิระพันธ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 390/1 หมู่ที่ 1

ตำบลปากพั่นฝั่งตะวันตก อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

ชมภู ชูตินันทกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 10/39 หมู่ที่

ตำบลปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2565.

ฐิตาภรณ์ พุมเพรา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 60 หมู่ที่ 2 ตำบลปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

ณัชชา ไหมศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 130 ถนนวารีสวัสดิ์ ตำบลปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

ดวงรัก รัตนพันธุ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 63/5 หมู่ที่ 6 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2565.

ธิดารัตน์ ฉายประทีป เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 899/1 ถนนท่าช้าง ตำบลคลัง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2566.

นันทน์ภัส พุนศิริธีรเดช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 11 หมู่ที่ 1 ตำบลปากพั่นฝั่งตะวันออก อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2565.

บุญยัง ชูพินิจ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 12 หมู่ที่ 3 ตำบลปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

บังอร รัตนพิบูลย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 254/5 ถนนชายน้ำ ตำบลปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2565.

เบญจมาศ จิตสวัสดิ์ไพบูลย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 53 ถนนศรีธรรมโศก 1 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

บงกช พรหมมาศ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 245/9 ตำบลบางพระ อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

บุญโชค ขำปราง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลปากพั่นฝั่งตะวันออก อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2565.

ปวีณา ฉายประทีป เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 107/3 หมู่ที่ 5 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2566.

ปิยภรณ์ บัวเขียว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 231/1 หมู่ที่ 4 ตำบลปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565

บุญรอดชู เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 92 หมู่ที่ 3

ตำบลปากพั่น อำเภopakพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.พัชรา คงรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 108/1 หมู่ที่ 4 ตำบลบางพระ อำเภopakพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

พัชรี อนุสรณ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 256/1 หมู่ที่ 2 ตำบลปากพั่น อำเภopakพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

เพ็ญสิริ จันทรเกิด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 58/5 ถนนศรีสมบูรณ์ ตำบลปากพั่น อำเภopakพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

เพ็ญศรี ศรีสุวรรณภาพ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 381 หมู่ที่ 2 ตำบลบางพระ อำเภopakพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

ละอองทิพย์ สิริวัฒนา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 109 หมู่ที่ 14 ตำบลควนมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2565

วนิดา ยุเหล็ก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 141/1 หมู่ที่ 6 ตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2566.

ศตบงกช คงทน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 191 หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะเพชร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

ศิริพร เปาะทองคำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 1/6 หมู่ที่ 6 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2566.

ศุภลักษณ์ ชูตินันทกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 43/11 ถนนพัฒนาการชายน้ำ ตำบลปากพั่น อำเภopakพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

สนทยา วรภักดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 139/3 ตำบลปากพั่น อำเภopakพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2566.

สมใจ เหลือแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 34/1 หมู่ที่ 3 ถนนชายทะเล ตำบลปากพั่น อำเภopakพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

สาวิตรี พิระพันธ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 390/1 หมู่ที่ 1 ตำบลปากพั่นฝั่งตะวันตก อำเภopakพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565

สุจิน สุขปรีดา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 12 หมู่ที่ 3 ตำบลปากพั่น อำเภopakพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.สุธิ์ ไส้ปะหลาง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, คณะมนุษยศาสตร์และ

สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2565.

สุนิษา ศรีเทพ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 117 หมู่ที่ 4 ตำบล
กุแหร อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2566.

สุภาพร จรเสมอ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 6
ตำบลชะเมา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

สุภาพร พรหมฤทธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 144 หมู่ที่ 1
ตำบลชะเมา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565.

สุมาลี อำไพฉลาย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 005 ถนน
พัฒนาการบางวัง ตำบลปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชเมื่อวันที่ 11
ธันวาคม 2565.

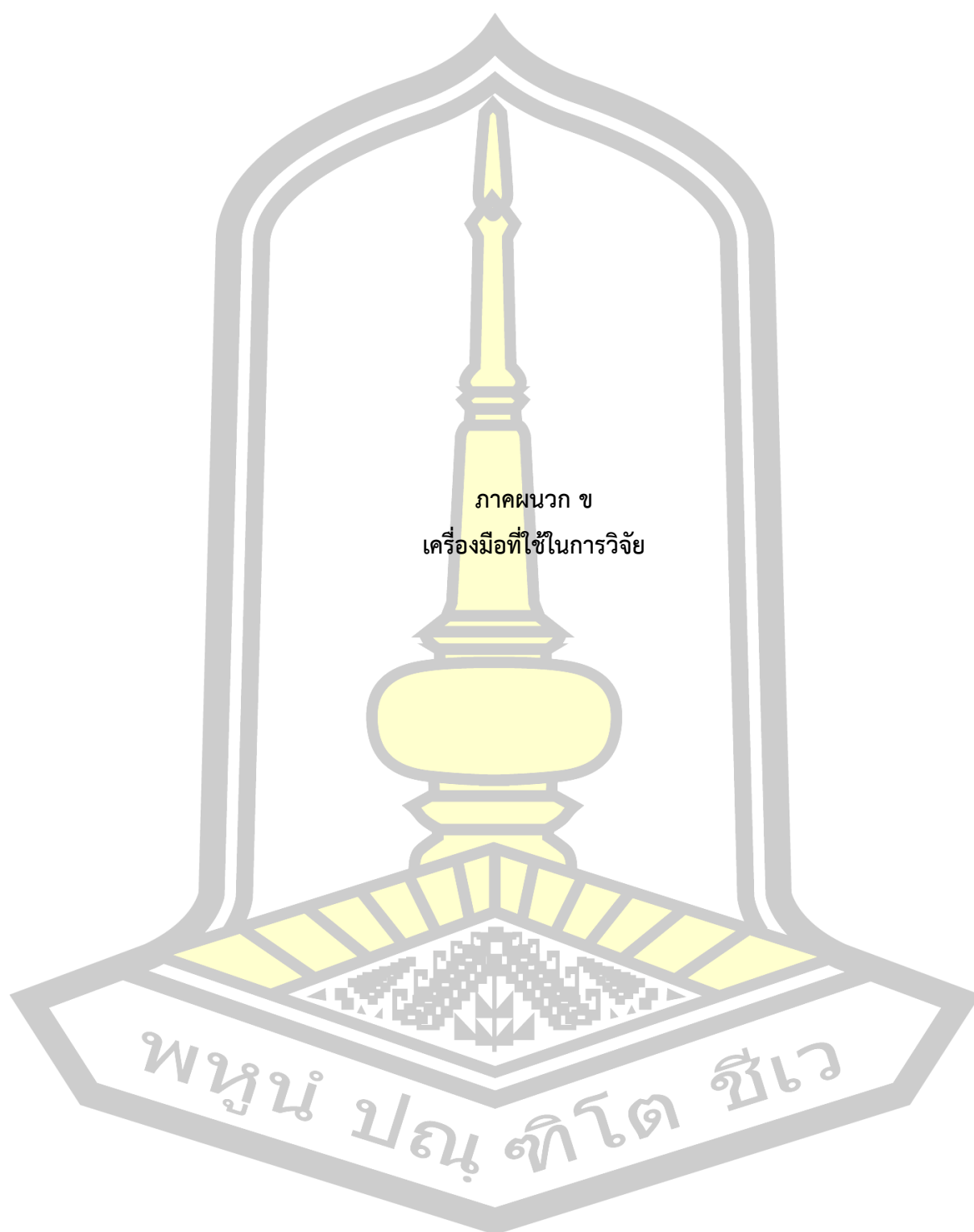
อารีย์ เปียศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 117/165 ตำบลท่า
ซัก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2566.

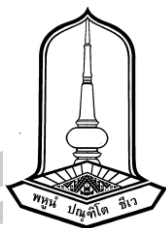
อามรณ์ ศักดิ์เพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 64/3 หมู่ที่ 4
ตำบลกุแหร อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2566.

อุบล ไชยชนะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 107 หมู่ที่ 1 ตำบล
ท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2566.

อุศนา พฤกษารัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วาสนา ฉายประทีป เป็นผู้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 119 ถนน
เอเชีย ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2566.

แบบสำรวจเบื้องต้น (Basic Survey)

เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง : แบบสำรวจฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีทั้งหมด 3 ตอน รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะสี

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

ผู้ให้ข้อมูล ยินดีที่จะให้ข้อมูลเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

โดยให้ทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่อง ☐ ตามความคิดเห็นยินยอมของท่าน

☐ ยินยอม

☐ ไม่ยินยอม

ผู้วิจัย : วาสนา ฉายประทีป

เบอร์โทร : 089-5937564

พูน ปณ จิต ชีวะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1) เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2) อายุ

☐ 18-25 ปี ☐ 26-35 ปี ☐ 36-45 ปี ☐ 45 ปีขึ้นไป

3) ระดับการศึกษา

☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท
☐ ปริญญาเอก ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4) อาชีพ

☐ นักเรียน/นักศึกษา ☐ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ
☐ พนักงานบริษัทเอกชน ☐ ประกอบธุรกิจส่วนตัว
☐ เกษียณ/ไม่ประกอบอาชีพ ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

2.1 ท่านเคยเห็นผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะ หรือไม่

☐ เคยเห็น ☐ ไม่เคยเห็น

2.2 ท่านเคยใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะแบบใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ชุดทำงานสำหรับสตรี ☐ ชุดทำงานสำหรับบุรุษ
☐ เสื้อเชิ้ตสำหรับสตรี ☐ เสื้อเชิ้ตสำหรับบุรุษ
☐ ชุดยูนิฟอร์มสำหรับสตรีและบุรุษ ☐ หมวก
☐ ผ้าพันคอ ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.3 ท่านคิดว่าผ้าปาเต๊ะดีไซน์สามารถนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใดได้บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ผลิตภัณฑ์ของใช้ส่วนตัว ☐ ผลิตภัณฑ์ของใช้ในบ้าน
☐ ผลิตภัณฑ์ของใช้ในสำนักงาน ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.4 ท่านทราบไหมว่าในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะในพื้นที่ใดมากที่สุด

☐ อำเภอเมือง ☐ อำเภอทุ่งสง
☐ อำเภอปากพนัง ☐ อำเภอท่าศาลา
☐ อำเภอร่อนพิบูลย์ ☐ อำเภอเชียรใหญ่
☐ อำเภอชะอวด ☐ อำเภอลานสกา
☐ อำเภอพรหมคีรี ☐ อำเภอขนอม

2.5 ท่านคิดว่าต้องการนำผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ไปออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดใดบ้าง

☐ กระเป๋าปักปัก ☐ กระเป๋าอเนกประสงค์
☐ กระเป๋าเซตสามใบ ☐ หมอนอิง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสาม
สี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

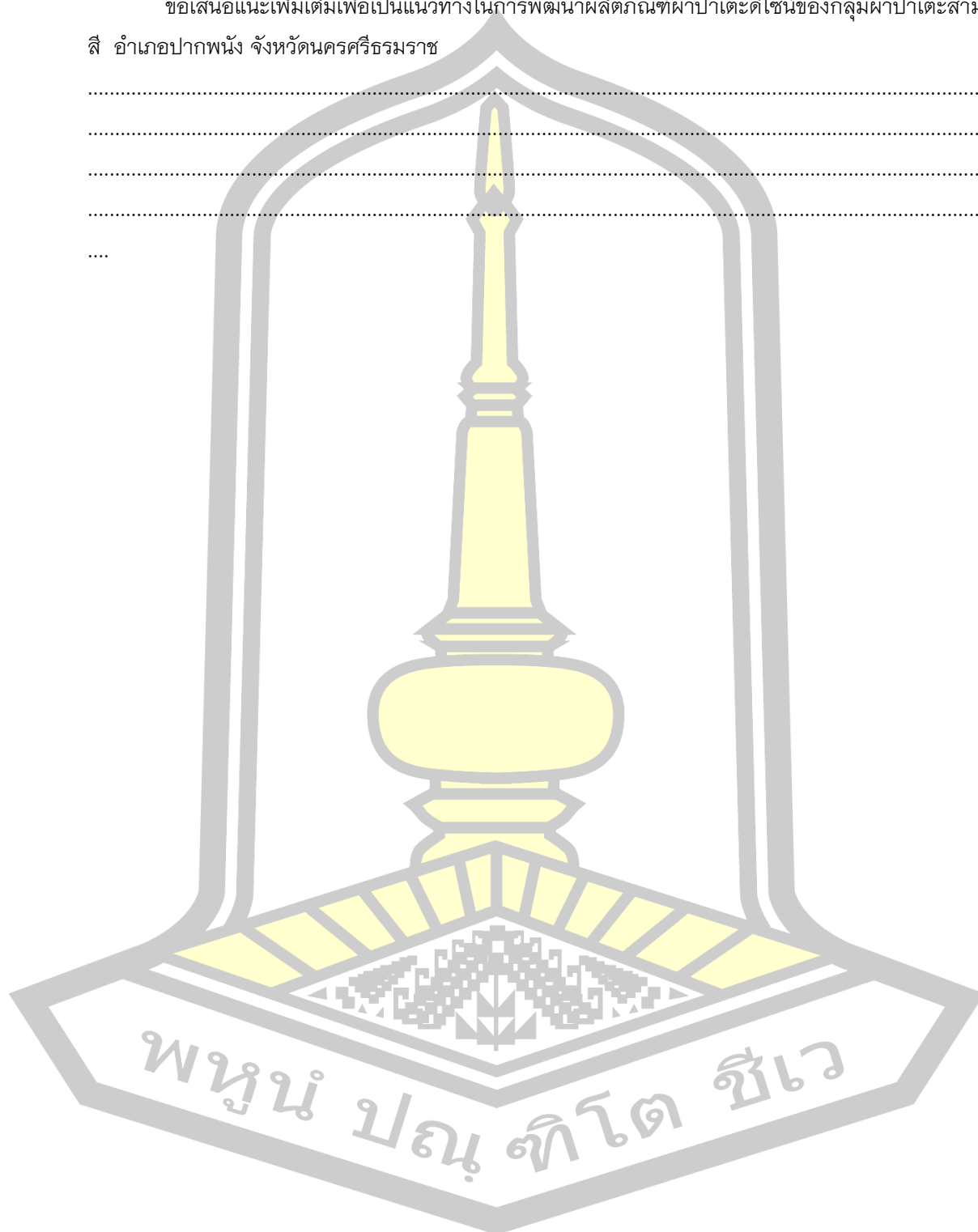
.....

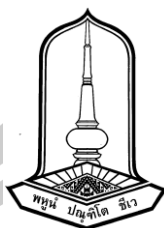
.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับกลุ่มผู้รู้ (Key Informants)

เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพปัจจุบันของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 ตอน รายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพบริบททั่วไปของ
ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะสี

ตอนที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ได้
แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

ผู้ให้ข้อมูล ยินดีที่จะให้ข้อมูลเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์
ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

โดยให้ทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่อง ☐ ตามความคิดเห็นยินยอมของท่าน

☐ ยินยอม

☐ ไม่ยินยอม

พูน ปณ จิต ชีวะ

ผู้วิจัย : วาสนา ฉายประทีป

เบอร์โทร : 089-5937564

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
- 1.2 ที่ตั้ง บ้านเลขที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....สถานที่สัมภาษณ์.....
- 1.3 อาชีพหลัก.....รายได้.....บาท
รายได้จากการปั่นผ้าปาเต๊ะได้ไหมมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชน.....บาท
- 1.4 ระดับการศึกษาสูงสุด
☐ ปริญญาเอก	☐ ปริญญาโท
☐ ปริญญาตรี	☐ อนุปริญญา
☐ มัธยมศึกษา	☐ ประถมศึกษา
- 1.5 ประสบการณ์ด้านการปั่นผ้าปาเต๊ะได้ไหม
☐ 2 ปี	☐ 3 ปี
☐ 4 ปี	☐ 5 ปี

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ให้มีความสวยงามและความต้องการของตลาด

2.1 ประวัติความเป็นมาของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี

สภาพวิถีชีวิต

.....

.....

ศิลปวัฒนธรรม

.....

.....

ประเพณี

.....

.....

ความเชื่อ

.....

.....

การปั่นผ้าปาเต๊ะได้ไหม

.....

.....

พจนานุกรม ปณ จก โต ชเว

2.2 ประวัติความเป็นมาของการเพ้นผ้าปาเต๊ะดีไซน์

ภูมิปัญญา.....

.....

เครื่องมือ.....

.....

วัสดุและอุปกรณ์.....

.....

รูปแบบและลวดลาย.....

.....

โอกาสที่ใช้ผลิตภัณฑ์.....

.....

2.3 สภาพปัญหาในการออกแบบการเพ้นผ้าปาเต๊ะดีไซน์

เครื่องมือ.....

.....

แหล่งที่มา.....

.....

ขั้นตอน.....

.....

รูปแบบผลิตภัณฑ์.....

.....

โอกาสที่ใช้ผลิตภัณฑ์.....

.....

2.4 ใครเป็นผู้ออกแบบเพ้นผ้าปาเต๊ะดีไซน์.....

.....

2.5 วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา.....

.....

2.6 สีและลวดลายที่ได้รับความนิยม.....

.....

2.7 ขั้นตอนการทำให้เทคนิคความยากง่ายอย่างไร.....

.....

2.8 สภาพปัญหาของการเพ้นผ้าปาเต๊ะดีไซน์

วัสดุและอุปกรณ์.....

.....

ขั้นตอนการผลิต.....

.....

รูปแบบผลิตภัณฑ์.....

.....

คุณภาพผลิตภัณฑ์.....

.....

ควรส่งเสริมให้เป็นอาชีพหลักของชุมชนหรือไม่.....

.....

แหล่งจำหน่ายเพียงพอหรือไม่อย่างไร.....

.....

ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ชนิดใด (กระเป๋าทึบ, กระเป๋าทึบ, กระเป๋าสะพาย ฯลฯ).....

.....

การบริหารจัดการกลุ่มเหมาะสมหรือไม่อย่างไร.....

.....

ตอนที่ 3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

3.1 การจัดอบรมให้ความรู้และทักษะการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

.....

3.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์จากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ

.....

3.3 การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้

.....

3.4 การพัฒนาตลาดสายและผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

.....

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

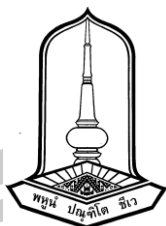
.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับกลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants)
เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัด
นครศรีธรรมราช

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาการถ่ายทอด ปัญหาของการผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 5 ตอน จำนวน 4 หน้า รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ภูมิปัญญาการถ่ายทอด ปัญหาของการผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 อุปกรณ์และขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

ตอนที่ 4 สภาพปัญหาปัจจุบันการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

ผู้ให้ข้อมูล ยินดีที่จะให้ข้อมูลเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

โดยให้ทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่อง ☐ ตามความคิดเห็นยินยอมของท่าน

☐ ยินยอม

☐ ไม่ยินยอม

พูน ปณ จิต ชีวะ

ผู้วิจัย : วาสนา ฉายประทีป

เบอร์โทร : 089-5937564

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
- 1.2 ที่ตั้ง บ้านเลขที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....สถานที่สัมภาษณ์.....
- 1.3 อาชีพหลัก.....รายได้.....บาท
รายได้จากการเพ้นผ้าปาเต๊ะดีไซน์มาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชน.....บาท
- 1.4 ระดับการศึกษาสูงสุด
☐ ปริญญาเอก	☐ ปริญญาโท
☐ ปริญญาตรี	☐ อนุปริญญา
☐ มัธยมศึกษา	☐ ประถมศึกษา
- 1.5 ประสบการณ์ด้านการเพ้นผ้าปาเต๊ะดีไซน์
☐ 2 ปี	☐ 3 ปี
☐ 4 ปี	☐ 5 ปี

ตอนที่ 2 ภูมิปัญญา การถ่ายทอด ปัญหาของการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 ประวัติความเป็นมาของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี

.....

.....

.....

2.2 สภาพวิถีชีวิต

.....

.....

2.3 ศิลปวัฒนธรรม

.....

.....

2.4 ประเพณี

.....

.....

2.6 ความเชื่อ

.....

.....

2.7 ผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

ตอนที่ 3 อุปกรณ์และขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

3.1 เครื่องมือ

3.2 แหล่งที่มาของวัตถุดิบ

3.3 กระบวนการขั้นตอนในการผลิต

3.4 รูปแบบและลวดลาย

3.5 ผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

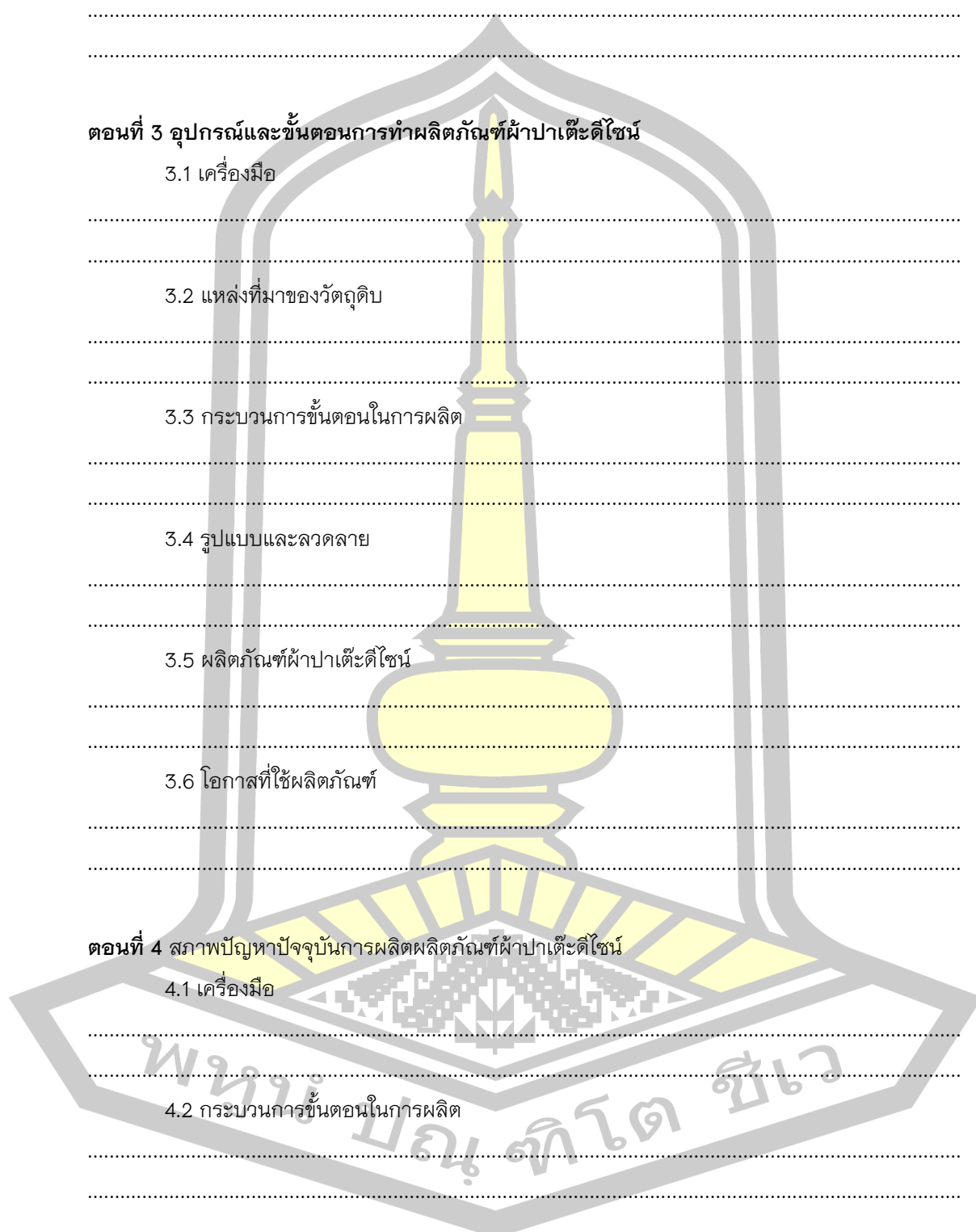
3.6 โอกาสที่ใช้ผลิตภัณฑ์

ตอนที่ 4 สภาพปัญหาปัจจุบันการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

4.1 เครื่องมือ

4.2 กระบวนการขั้นตอนในการผลิต

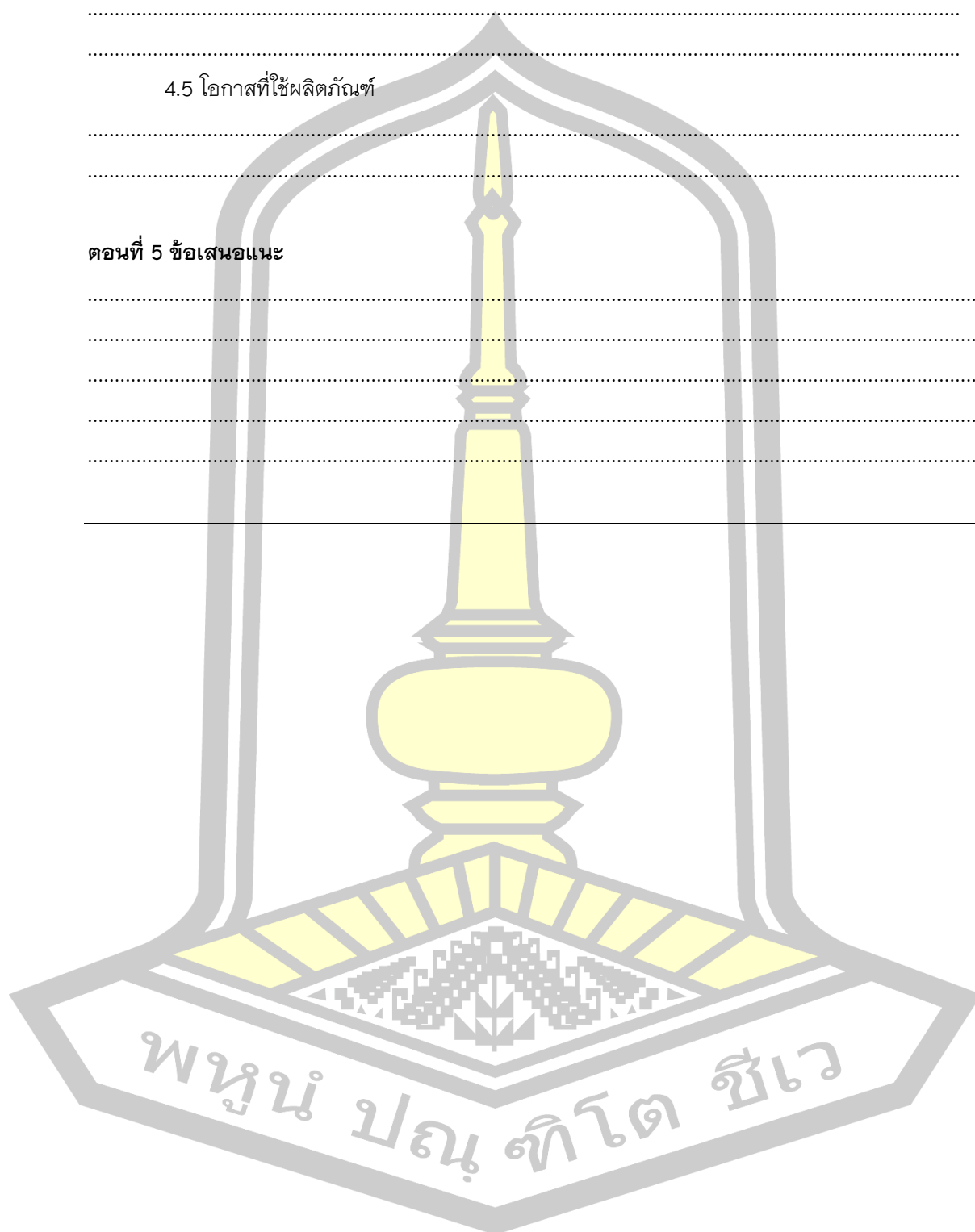
4.3 รูปแบบและลวดลาย

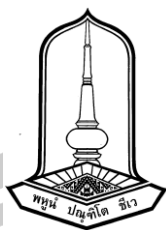

4.4 ผลิตรักณ์ที่ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

4.5 โอกาสที่ใช้ผลิตรักณ์

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants)

เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้องกับผ้าปาเต๊ะดีไซน์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 ตอน รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

ตอนที่ 3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

ผู้ให้ข้อมูล ยินดีที่จะให้ข้อมูลเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

โดยให้ทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่อง ☐ ตามความคิดเห็นยินยอมของท่าน

☐ ยินยอม

☐ ไม่ยินยอม

พญัน ปณฺ จิตฺ สุว

ผู้วิจัย : วาสนา ฉายประทีป

เบอร์โทร : 089-5937564

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
- 1.2 ที่ตั้ง บ้านเลขที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....สถานที่สัมภาษณ์.....
- 1.3 อาชีพหลัก.....รายได้.....บาท
รายได้จากการเพ้นผ้าปาเต๊ะดีไซน์มาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชน.....บาท
- 1.4 ระดับการศึกษาสูงสุด
☐ ปริญญาเอก	☐ ปริญญาโท
☐ ปริญญาตรี	☐ อนุปริญญา
☐ มัธยมศึกษา	☐ ประถมศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

2.1 ท่านรู้จักผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์หรือไม่

.....

.....

.....

2.2 ท่านเคยใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์หรือไม่

.....

.....

.....

2.3 ท่านทราบหรือไม่ว่ากระบวนการและขั้นตอนการเพ้นผ้าปาเต๊ะดีไซน์มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

2.4 ท่านทราบหรือไม่ว่ามีวัสดุและอุปกรณ์ในการเพ้นผ้าปาเต๊ะดีไซน์มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

2.5 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

.....

.....

.....

2.6 ท่านชอบผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ชนิดใด

.....

.....

.....

2.7 ราคาของผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์เหมาะสมหรือไม่

.....

.....

.....

2.8 ลวดลาย และสีสันทของผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ เป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2.9 ท่านต้องการ ให้ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ มีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

3.1 การพัฒนาผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

3.1.1 การจัดอบรมให้ความรู้

.....

.....

.....

3.1.2 หน่วยงานที่จัดอบรม

.....

.....

.....

3.1.3 วิธีการจัดอบรม

.....

.....

.....

3.1.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้อื่นที่พื้นที่ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ในสถานะเดียวกัน

.....

.....

.....

3.1.5 นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้

.....

.....

3.2 การพัฒนาเครื่องมือในการผลิต

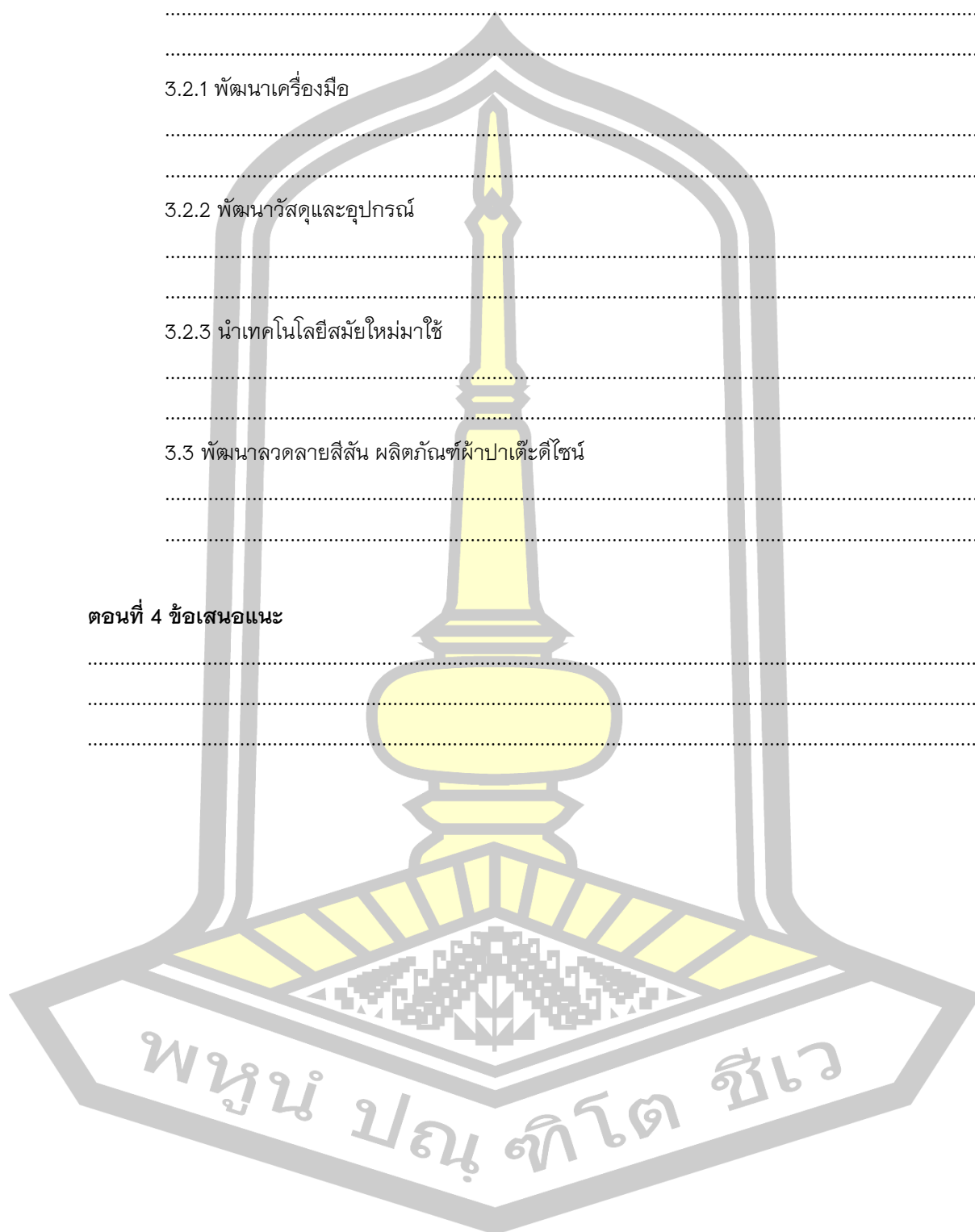
3.2.1 พัฒนาเครื่องมือ

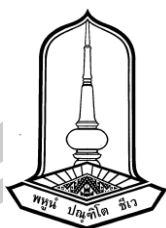
3.2.2 พัฒนาวัสดุและอุปกรณ์

3.2.3 นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้

3.3 พัฒนาลวดลายสีสันทัน ผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)

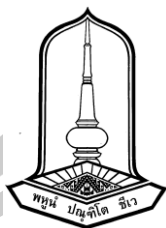
เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. สังเกตและมีส่วนร่วมในการเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ในการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. วัน เวลา สถานที่
3. วัสดุอุปกรณ์
4. บุคลากร
5. สังเกตและมีส่วนร่วมในขั้นตอน การผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวิธีการอย่างไร มีปัญหาหรือไม่
6. มีส่วนร่วมในการเลือกวัสดุ และอุปกรณ์ในการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะดีไซน์ ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
7. กิจกรรมประกอบการสังเกต
 - 7.1 การถ่ายภาพ
 - 7.2 บันทึกเสียง
 - 7.3 สัมภาษณ์
 - 7.4 จัดบันทึก
8. สภาวการณ์ในระหว่างสังเกต
9. ปัญหาและอุปสรรคต่อการสังเกต
10. อื่นๆ

ผู้สังเกต ชื่อ.....นามสกุล.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

สถานที่.....

แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)

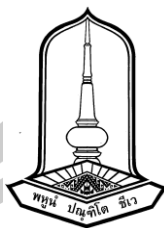
เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. สังเกตและมีส่วนร่วมในการเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ในการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะสีของของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. วัน เวลา สถานที่
3. วัสดุอุปกรณ์
4. บุคลากร
5. สังเกตขั้นตอนการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะสีของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวิธีการอย่างไร มีปัญหาหรือไม่
6. สังเกตในการเลือกวัสดุและอุปกรณ์ในการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะสีของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช
7. กิจกรรมประกอบการสังเกต
 - 7.1 การถ่ายภาพ
 - 7.2 บันทึกเสียง
 - 7.3 สัมภาษณ์
 - 7.4 จดบันทึก
8. สภาพการณ์ในระหว่างสังเกต
9. ปัญหาและอุปสรรคต่อการสังเกต
10. อื่นๆ

ผู้สังเกต ชื่อ.....นามสกุล.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

พญ. ปญ. จิตโต ชีเว

แบบสนทนากลุ่ม

เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. วัน เวลา สถานที่ ในการสนทนากลุ่ม

2. ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

1. ชื่อ..... สกุล..... อายุ.....
บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....
2. ชื่อ..... สกุล..... อายุ.....
บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....
3. ชื่อ..... สกุล..... อายุ.....
บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....
4. ชื่อ..... สกุล..... อายุ.....
บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....
5. ชื่อ..... สกุล..... อายุ.....
บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....
6. ชื่อ..... สกุล..... อายุ.....
บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....

3. ประเด็นในการสนทนากลุ่ม

3.1 หัวข้อการสนทนา

1. ความเป็นมาของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี
2. สภาพบริบททั่วไปของการผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ผ้าปาเต๊ะสามสี
3. การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าปาเต๊ะสามสี มีดังนี้

1) วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการผลิตและการออกแบบ

2) วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต และการออกแบบ

3) การออกแบบมีกี่รูปแบบ

4. ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม.....

5. ผู้บันทึกการสนทนากลุ่ม.....

6. วัสดุอุปกรณ์ในการสนทนากลุ่ม

6.1 การถ่ายภาพ

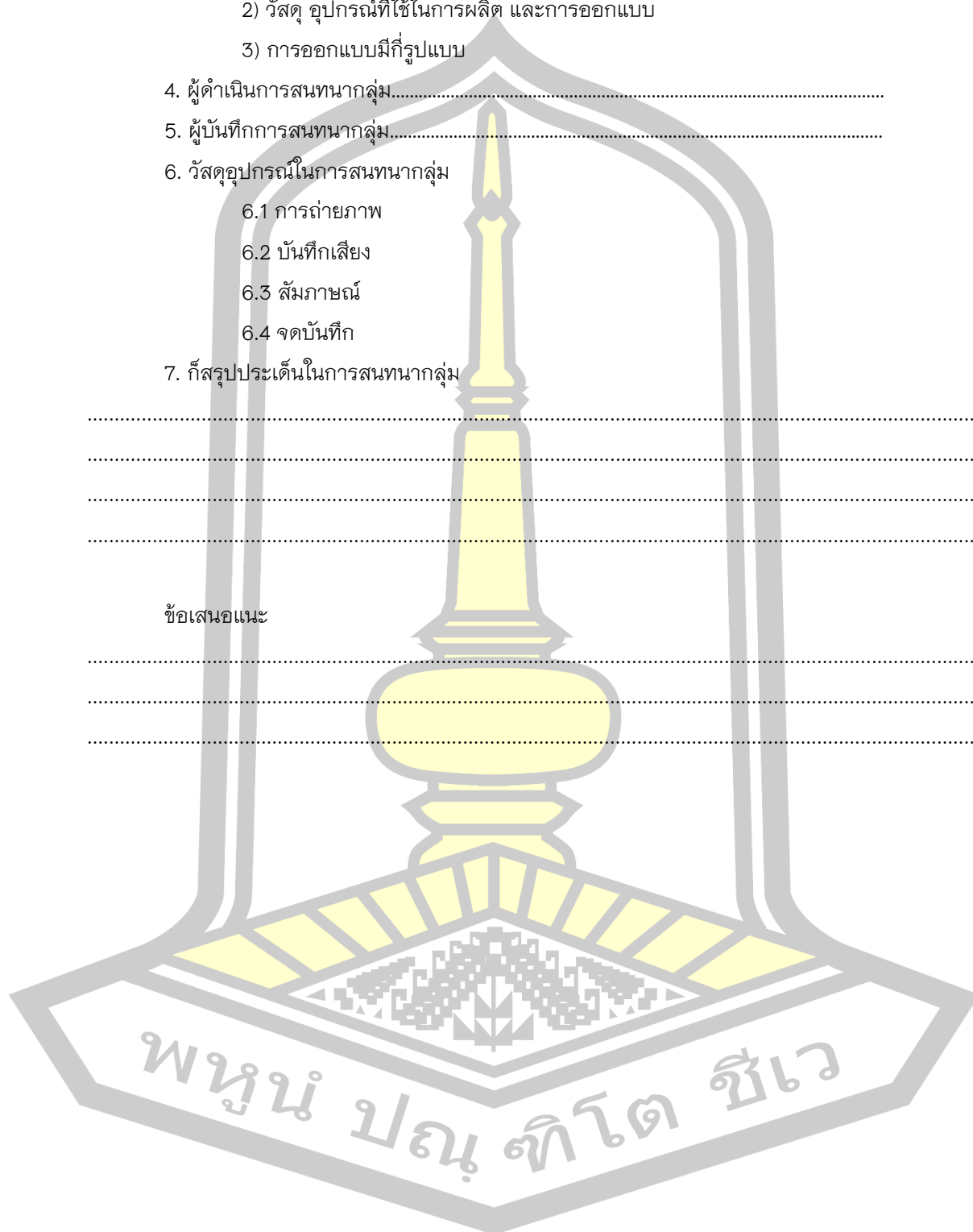
6.2 บันทึกเสียง

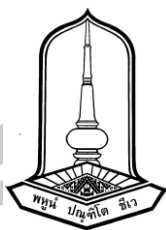
6.3 สัมภาษณ์

6.4 จดบันทึก

7. กี่สรุปประเด็นในการสนทนากลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

เรื่อง การพัฒนามลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าป่าเต้าสามสี อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช

แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง หรือ บันทึกข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติม และมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่อง
ต่าง ๆ ในพื้นที่ที่ศึกษาเจาะบุคคลที่เกี่ยวข้อง

เรื่อง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. เวลา.....

ชื่อ.....สกุล.....

อายุ.....ปี.....อาชีพ.....

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

หัวข้อสนทนา.....

.....

.....

.....

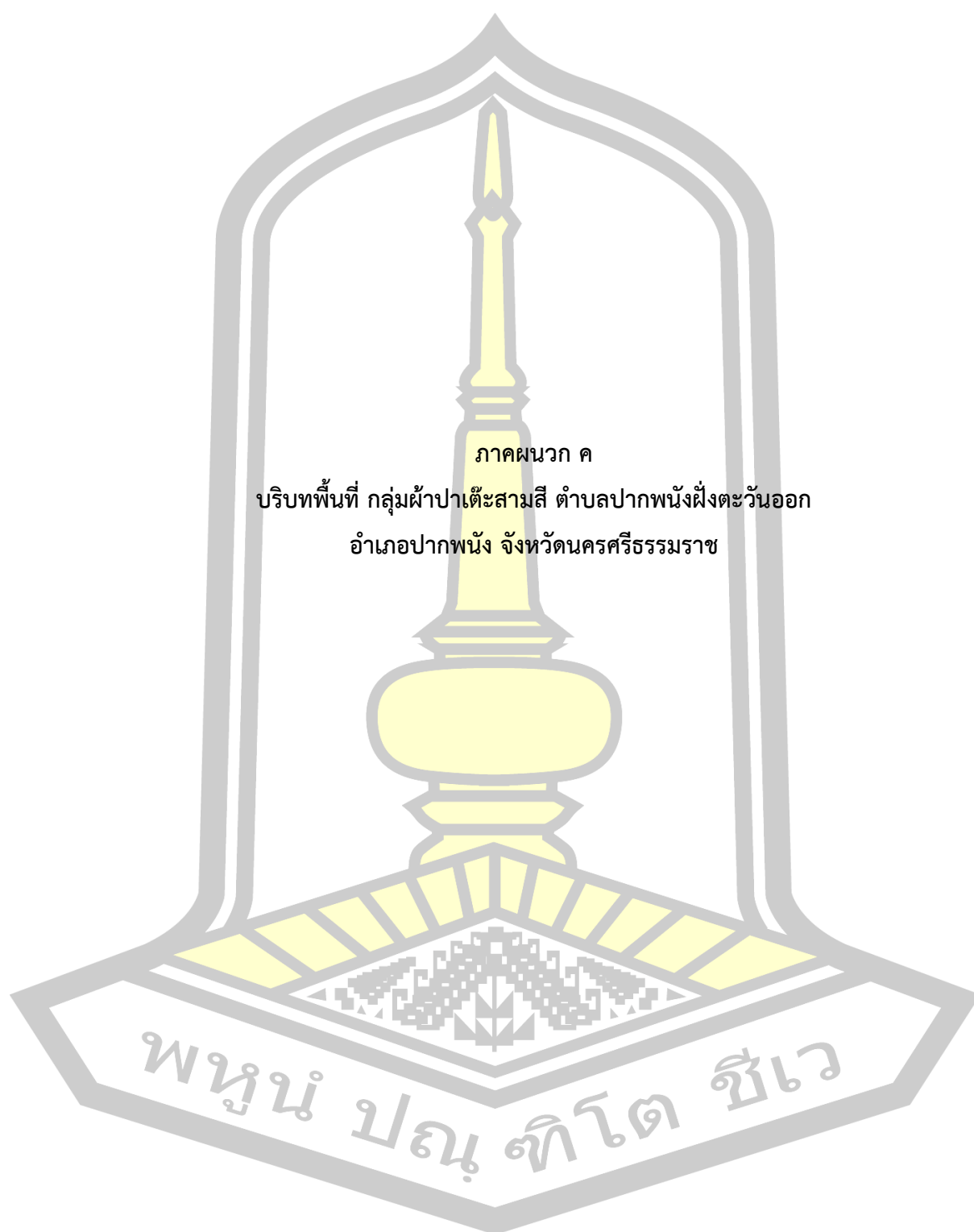
สรุป/สังเกต.....

.....

.....

.....

พูน ปณ จิต ชีวะ

การเดินทางสู่กลุ่มผ้าป่าเต๊ะสามสี มีจำนวน 2 เส้นทาง คือ

เส้นทางสายที่ 1 ทางหลวงหมายเลข 403 ระยะทาง 26.2 กิโลเมตร ถึงสี่แยกเสม็ดเอน เลี้ยวขวาเข้าถนนทางหลวงหมายเลข 4013 ใช้สะพานข้ามแม่น้ำปากพ่องถึงสี่แยก ระยะทาง 4.7 กม. เลี้ยวซ้ายเข้าถนนทางหลวงหมายเลข 5077 ถึงสามแยกหน้าอำเภอปากพ่อง ระยะทาง 2.9 กิโลเมตร เลี้ยวขวาตรงไปอีก 0.19 กิโลเมตร ถึงกลุ่มผ้าป่าเต๊ะสามสี

ภาพประกอบ 79 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าป่าเต๊ะสามสี
เริ่มจากสี่แยกศาลาไม้ชัย ใช้เส้นทางถนน ทางหลวงหมายเลข 403 ตรงไป 1 กิโลเมตร ถึงสี่แยกนาหลวง ตรงไป 1 กิโลเมตร ถึงสามแยกเทิดพระเกียรติ ตรงไป
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

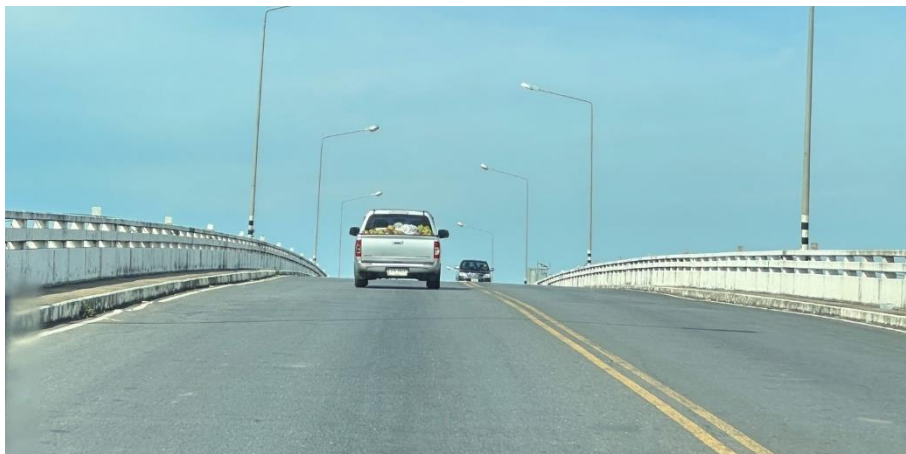
ภาพประกอบ 80 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าป่าเต๊ะสามสี
เจอสามแยกนาหลวงตรงไป
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 81 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าป่าเตี้ยสามสี
 เจอแยกเทิดพระเกียรติตรงไป 24.2 กิโลเมตร
 ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 82 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าป่าเตี้ยสามสี
 เจอสายแยกสามแยกเอนเลี้ยวขวาเข้าถนน ทางหลวงหมายเลข 4013
 ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 83 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าป่าเต๊ะสามสี
ใช้สะพานข้ามแม่น้ำปากพ่อง
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 84 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าป่าเต๊ะสามสี
เจดีย์แยกบางพระเมืองใหม่ ระยะทาง 4.7 กม. เลี้ยวซ้ายเข้าถนนทางหลวงหมายเลข 5077
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

พูน ปณ ทิโต ชเว

ภาพประกอบ 85 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าป่าเต๊ะสามสี
เจอสี่แยกจมูกควายตรงไป
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 86 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าป่าเต๊ะสามสี
เจอสยามแยกหน้าอำเภอปากพนัง ระยะทาง 2.9 กิโลเมตร เลี้ยวขวาตรงไปอีก 0.19 กิโลเมตร
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 87 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าป่าเตี๊ยะสามสี
เจอป้าย กศน. อำเภอปากพนังเลี้ยวซ้ายถึงกลุ่มผ้าป่าเตี๊ยะสามสี
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 88 ภาพประกอบถึงสถานที่ตั้งกลุ่มผ้าป่าเตี๊ยะสามสี
อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

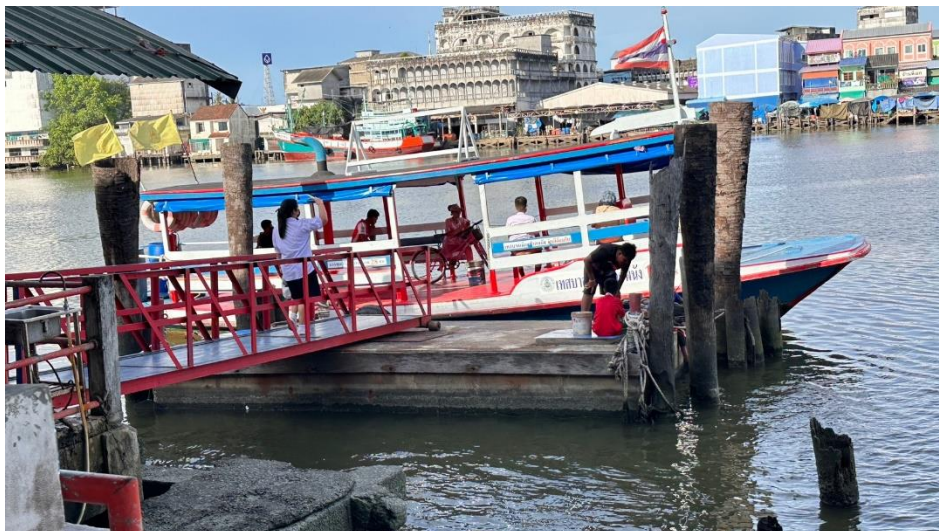
เส้นทางสายที่ 2 ทางน้ำใช้ถนนทางหลวงหมายเลข 403 ระยะทาง 26.2 กิโลเมตร ถึงสี่แยก
เสม็ดเอน ตรงไปอีกบนถนนทางหลวงหมายเลข 4013 ระยะทาง 2.7 กิโลเมตร ถึงท่าเรือข้าม
ฟาก โดยสารเรือข้ามฟาก 1 บาท เลี้ยวซ้ายใช้ถนนชายทะเล ระยะทาง 0.5 กิโลเมตร เลี้ยว
ขวาตรงไปอีกระยะทาง 1 กิโลเมตร ถึงกลุ่มผ้าป่าเต๊ะสามสี

ภาพประกอบ 89 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าป่าเต๊ะสามสี
เริ่มจากสี่แยกเสม็ดเอนตรงไปบนถนน ทางหลวงหมายเลข 4013 ระยะทาง 2.7 กิโลเมตร
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 90 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าป่าเต๊ะสามสี
ถึงท่าเรือข้ามฟาก
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 91 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าป่าเตี้ยสามสี
ถึงท่าเรือข้ามฟาก โดยสารเรือข้ามฟาก 1 บาท
เลี้ยวซ้ายใช้ถนนชายทะเล ระยะทาง 0.5 กิโลเมตรเลี้ยวขวา
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 92 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าป่าเตี้ยสามสี
ตรงไปอีกระยะทาง 1 กิโลเมตร
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

พหุ ม บณ จิตโต ชีเว

ภาพประกอบ 93 ภาพประกอบแสดงเส้นทางไปยังกลุ่มผ้าป่าเต๊ะสามสี
เจอป้าย กศน. อำเภอปากพนังเลี้ยวซ้าย
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 94 ภาพประกอบถึงสถานที่ตั้งกลุ่มผ้าป่าเต๊ะสามสี
อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 95 ภาพประกอบการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ภาพประกอบ 96 ภาพประกอบผู้มีคุณูปการ
ที่มา : วาสนา ฉายประทีป (2566)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางวาสนา ฉายประทีป
วันเกิด	16 กุมภาพันธ์ 2526
สถานที่เกิด	อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	116 หมู่ที่ 5 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80290
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูชำนาญการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสระแก้วรัตนวิทย์ 250 หมู่ที่ 5 ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 80160
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2546 นานาชาติชั้นกลาง วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2550 ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) สาขานาฏศิลป์ไทยศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2566 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ภิโต ชีเว